Notulen -gewijzigd vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	19 december 2022
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	Statenlid N.M. van der Waart
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder – statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:
Mw. S. Abdi (PvdA), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), mw. I.A. Bezaan (PVV), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. Bouhlel-Lascaris (SP), Statenlid M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid J.W. Dulfer (GL), Statenlid Er (GroenLinks), mw. G. Van Geffen (N N-H.), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. Van Hooff (PVV), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid I. Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), Statenlid F.A.S. Zoon (PvdD).

Afwezig: mw. J. Vastenhouw (FvD).

Agenda

		Paginanummer:
1.	Opening en mededelingen.	(3)
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(3)
2.a.	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).	(13)
3.	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.	(21)
4.	Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 14 en 21 november 2022.	(21)
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda.	(21)
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken.	(22)
7.	Voortgangslijst van moties.	(22)
8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(22)
8.a.	Onthamerverzoek: Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (VD-61).	(22)
8.b.	Plassenschap Loosdrecht e.o. 2e begrotingswijziging 2022 en ontwerp begroting 2023 (VD-62).	(22)
8.c.	Wadloopverordening 2023 (VD-66).	(22)
9.	Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm (VD-67).	(22)
10.a.	Eerste herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-63).	(57)
10.b.	Tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 vanwege uitstel Omgevingswet (VD-64).	(57)
11.	Nota Zeehavens Noord-Holland (VD-65).	(79)
12.	Laatste Begrotingswijziging 2022 (VD-68).	(102)

12.a.	Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (VD-61).	(103
13.	Vragenuur.	(107)
14.	Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(111)
15.	Afscheid Statenlid fractie Forum voor Democratie – uitgesteld	(113)
16.	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.	(113)
17.	Sluiting.	(124)

Opening om 10.16 uur.

1. Opening en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, goedemorgen op dit frisse uur van de dag. Ik open de statenvergadering op 19 december 2022. Ik verzoek eenieder om zijn of haar mobiele telefoons op stil te zetten. Uiteraard welkom aan de Statenleden en de leden van Gedeputeerde Staten die allen hier aanwezig zijn, en uiteraard ook een hartelijk welkom aan alle belangstellenden, aan onze ambtenaren en wellicht ook publiek op de publieke tribune. Vandaag de laatste statenvergadering van 2022. Dat wordt vast een heel mooie vergadering. In ieder geval gaan we zorgen dat u vandaag- Het zal denk ik wel een lange vergadering gaan worden, gelet op alle agendapunten die wij hebben. We gaan natuurlijk lunchen met elkaar. We gaan om 15.00 uur even schorsen. We hebben ook vanavond een diner. Ik zie een vraag van orde. Meneer Van Hooff.

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter, met betrekking tot dat schorsen, deel ik u mede dat dat niet namens mij is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Er zullen nog wel meer schorsingen zijn vandaag, want u weet, ik ga daar redelijk soepel mee om. Als een van de fracties daar behoefte aan heeft om even te overleggen of wat dan ook dan, dan zal ik daar zeker invulling aan geven.

Er is bericht van verhindering wegens ziekte van mevrouw Vastenhouw van Forum voor Democratie. Een viertal Statenleden zijn druk bezig om hier op tijd te komen. Dat is de heer Zaal en mevrouw Van Wijnen van GroenLinks en mevrouw Van Meerten en de heer van Gilse van de VVD. De heer Van Gilse is er al. De heer Köhler.

De heer **KÖHLER** (JA21): Dat geldt ook voor Ivo Mantel. Hij is nog onderweg.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Een andere mededeling is dat met ingang van vandaag mevrouw Van Soest geen deel meer uitmaakt van de fractie 50PLUS/Partij van de Ouderen en gaat ze verder met haar nieuwe fractie Partij van de Ouderen. Ik zie mevrouw Van Soest even niet zitten. Dus u mag mij corrigeren als ik 50PLUS noem. Vanaf nu is het Partij van de Ouderen.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt twee. Dat is de regeling van onze werkzaamheden. Dan stellen wij ook de primus vast, zoals dat heet, bij hoofdelijke stemming. Dat doen we op basis van ons Reglement van Orde en daar wordt het bepaald, als we hoofdelijk gaan stemmen, bij welk Statenlid de hoofdelijke stemming dient aan te vangen. Altijd heel spannend. Dat is nummer drie. Mevrouw Nanninga van JA21. Ze is er niet.

De heer **KÖHLER** (JA21): Mevrouw Nanninga heb ik even in het fractiehuis achtergelaten vanwege de temperaturen hier.

De **VOORZITTER**: Ja, dat is misschien ook even voor de duidelijkheid, ook voor de kijkers. U ziet misschien op een aantal plekken lege stoelen of mensen met een jas aan zitten. Dat is niet, omdat dat gebruikelijk is, maar helaas is dit weekend de verwarming hier spontaan uitgegaan. Dat was niet in het kader van de besparingen, maar een mankement. Hij is vanochtend weer aangezet. Langzaam komen wij op temperatuur. Maar dat past misschien ook wel om langzaam op stoom te komen als Staten. Dus vandaar.

Vaststelling van de agenda. De Fractie van Partij voor de Dieren heeft aangekondigd dat hamerstuk 8.a als bespreekstuk zal worden opgevoerd. Dat zal gaan gebeuren onder agendapunt 12.a. Gaat u daarmee akkoord? Ja.

Dan de actualiteiten. De fracties ChristenUnie, CDA, GroenLinks en Partij voor de Dieren hebben een verzoek tot het houden van een actualiteit ingediend. Dat is ook op basis van ons Reglement van Orde. De titel is Opkopen stikstof door Schiphol. Daar heeft het presidium positief over geadviseerd. Daar hoeven we dus nu niet over te stemmen.

Er zijn mondelinge vragen ingediend, drie sets. Door de Fractie ChristenUnie inzake opheffen bushalte verzorgingshuis. fractie van de PvdA inzake jacht in Julianadorp en de fractie van de SP

contractverlenging van de F1 in Zandvoort. Die zullen aan het eind van de vergadering bij het vragenuur aan de orde komen.

Dan kom ik bij de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De fractie van GroenLinks heeft aangekondigd een motie in te willen dienen met als onderwerp, volgens mij, Wereld Mensenrechten dag, als het goed is. Statenlid Bwefar gaat hem toelichten. Haar stel ik daartoe in de gelegenheid. Dat is, dames en heren, ook de maidenspeech van Statenlid Bwefar.

Statenlid **BWEFAR** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ik zal ongeveer zes jaar oud zijn geweest. Mijn moeder, mijn broertje en ik zaten in de tram naar Amsterdam Centraal en we hadden haast, want we moesten een trein halen. Ik herinner mij dat we snel moesten uitstappen en aan de hand van onze moeder werden we aangespoord om door te lopen. Plotseling stopte mijn moeder en zij veranderde van koers. Wij liepen niet langer in de richting van de stationsdeuren, maar naar een jongeman die uit een vuilnisbak at. Mijn moeder sprak de jongeman aan en vroeg hem met ons mee te lopen. Binnenin een stationshal kocht zij eten voor hem. Ik herinner mij in ieder geval de warme friet. Wij hadden het thuis niet breed, maar dat heeft mijn ouders er nooit van weerhouden om andere mensen te helpen. Of we de trein hebben gehaald, weet ik niet. En mijn moeder weet het ook niet meer. Wel ben ik die daad van mijn moeder nooit vergeten. Haar houding naar mensen toe die hulp nodig hebben is een rode lijn geweest in mijn leven. Ik probeer die lijn vast te houden.

Ik leerde ook al jong over de schending van mensenrechten. Ik ben naast Noord-Hollander, naast Nederlander, ook Papoea. Mijn vader komt namelijk uit het voormalig Rijksdeel Nederlands Nieuw Guinea. Dus niet uit het huidige Papoea-Nieuw-Guinea. Dat is de rechterhelft van het eiland Nieuw-Guinea, dat boven Australië ligt en dat sinds 1975 onafhankelijk is. De linkerhelft van het eiland is het voormalig Nederlands Nieuw-Guinea. Wij noemen dat West-Papoea. De linkerhelft was onder Nederland onafhankelijkheid beloofd. In april 1961 werd in de voorbereiding hiervan, de Nieuw-Guinea Raad ingesteld en op 1 december 1961 werd voor het eerst onze vlag gehesen, de Morgenster, en ook voor het eerst ons volkslied gezongen, Hai Tanahku Papua. Maar het mocht niet zo zijn. Nederland heeft onder druk van onder andere de Verenigde Staten op 15 augustus 1962 het Verdrag van New York getekend. Sindsdien is Papoea onderdeel en gekolonialiseerd door Indonesië. In de afgelopen zestig jaar zijn er ongeveer vijfhonderdduizend Papoea's door Indonesië vermoord. Het wordt ook wel de slow genocide genoemd. Tot op de dag van vandaag strijden de Papoea's voor onafhankelijkheid. Maar de prijs is hoog. Op het hijsen van de vlag staat vijftien jaar gevangenisstraf. Dat is niet eens het ergste. De martelingen en moorden en de schending van de andere mensenrechten die straffeloos blijven, dat is het ergste.

Maar ik leerde niet alleen over West-Papoea, want de blik van mijn ouders was veel breder. Ik leerde ook al verhalen van veel dichterbij. Zo was ik mij van kleins af aan zeer bewust van de muur die door de stad Berlijn liep. En dat die muur families van elkaar scheiden en vrienden, en dat de mensen die in het zogenaamde Oostblok woonden niet eens in een god mochten geloven of kritiek mochten hebben op hun regering. Ik kende de vluchtverhalen en de smokkelverhalen. Ik vergeet dan ook nooit meer de val van de Berlijnse muur. Ik was die avond van die bewuste 9 november boven op mijn kamer, net als mijn broers en zussen, toen mijn moeder onderaan de trap schreeuwde dat we naar beneden moesten komen, omdat de muur viel. Die vreugde in haar stem, ik kan er nog steeds een brok in mijn keel van krijgen.

Waar ik ook een brok in mijn keel van kreeg, was toen ik op 30 april 2004 in Boedapest stond, middenin de stad, naar ik dacht op het Vredesplein. De hele avond was er muziek en gezelligheid en om middernacht barstte het vuurwerk los. Maar wat ik vooral nooit meer vergeet, waren die twee vrouwen die voor mij stonden. Ze waren ergens in de vijftig en ze hadden een blauwe en een gele ballon in hun handen. En toen het twaalf uur werd, stroomden de tranen over hun wangen. En ik realiseerde mij op dat moment dat, wat voor mij zo vanzelfsprekend was, dat mijn land lid is van de Europese Unie met haar mensenrechtenbeleid en recht op vrijheid van meningsuiting, voor hun voor het grootste deel van hun leven onmogelijk had geleken en onbereikbaar.

Maar laat ik het nog dichter bij huis zoeken, want ook in ons eigen Nederland is het niet altijd feest. Afgezien van het feit dat het gros van onze kleding uit sweatshops komt, dat onder andere onze cacao voornamelijk komt van plantages waar kinderen voor worden geronseld, schenden wij nu ook in Nederland nog weleens massaal mensenrechten. Wat ik zelf een mooi uitgangspunt vind, is dat de eigen mensenrechten eindigen, daar waar je de mensenrechten van iemand anders schendt. Dus je mag zeggen wat je wilt en doen wat je wilt, maar je moet wel rekening houden

met de mensenrechten van een ander en met de rechten van een ander. Dus als wij in Nederland geen zin hebben in gezinshereniging van een vluchteling, dan mogen wij die mening best hebben. Maar die gezinshereniging is gebaseerd op een mensenrecht. Dat tegenhouden is de schending van het recht op een gezinsleven en dus een schending van een mensenrecht. En ook discriminatie is schending van een mensenrecht. En toch gebeurt dit aan de lopende band. Mensen met een beperking die minder toegang hebben tot de arbeidsmarkt. Vrouwen die minder betaald krijgen dan mannen voor hetzelfde werk. Of transpersonen die nog steeds vaak behandeld worden alsof ze gek zijn. Of algoritmen die mensen van kleur met een dubbele nationaliteit of onbekende naam uitsluiten of juist in vooringenomen hokjes plaatsen. En zo kan ik helaas nog even doorgaan. Daarom dien ik vandaag met mijn maidenspeech een motie in om als provincie, net als al meer dan zeventig Nederlandse gemeenten, voortaan de mensenrechtenvlag uit te hangen op de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens, jaarlijks op 10 december. Deze vlag benadrukt niet onze verschillen, maar juist dat wat wij met elkaar gemeen hebben. Wat wij delen en wat ons verbindt. Net zoals mijn moeder in een jongeman op het Centraal station een gelijkwaardig mens zag, een ander gelijkwaardig mens zag, wijst ook de vlag op dat wat ons gelijkwaardig maakt. Een verbinding is ook waar ik me hard voor wil maken. Verbinding van de Noord-Hollander met de provincie. Verbinding van onze natuur. Verbinding van onszelf met onze natuur. En verbinding van de stad met het platteland. Want uiteindelijk zijn we allemaal mensen van vlees en bloed, die niet alleen maar op deze zelfde wereld leven en deze wereld ook moeten behouden voor volgende generaties, maar vooral ook moeten samenwerken. Want uiteindelijk 'benne we toch op de wereld om mekaar, om mekaar, te hellepu nie waar?' Ik dien deze motie, samen met D66, Partij voor de Dieren, Partij van de Arbeid en Partij van de Ouderen, in, waarvan het dictum luidt: spreekt uit dat niet alleen gemeenten, maar ook provincies de onderschrijving en noodzaak van het naleven en veiligstellen van de mensenrechten kunnen tonen door middel van het jaarlijks uithangen van de mensenrechtenvlag op de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens, te weten 10 december. Verzoekt het College over te gaan tot de aanschaf van de mensenrechten vlag en de mensenrechtenvlag jaarlijks op 10 december, de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens uit te hangen en onderdeel te maken van het vlaggenprotocol van de provincie Noord-Holland, en gaat over tot de orde van de dag.

[applaus]

Statenlid **BWEFAR** (GL): Hij moet nog ondertekend worden, maar is die. Ik moet een rondje lopen.

De **VOORZITTER**: Nou, dat vinden we niet zo heel erg. Hij komt zo wel. Hij wordt straks ingediend en dan zal die onderdeel uitmaken van onze beraadslagingen. Hij wordt nog even ondertekend. Maar gefeliciteerd met uw maidenspeech. Ik denk dat ik namens iedereen spreek, het kwam echt recht uit uw hart. Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 250-19 december 2022
Vlaggen op 10 december

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Wereldwijd mensenrechten onder druk staan;*
- *Ook in Nederland mensenrechten niet altijd een vanzelfsprekendheid zijn, waarbij onder andere te denken valt aan;*
    - *de toeslagenaffaire;*
    - *Minderjarige vluchtelingen die tussen volwassenen in de opvang worden geplaatst;*
    - *Geen gelijke rechten voor transpersonen ten opzichte van niet transpersonen; en*
    - *De oproepen die in onze maatschappij klinken om het demonstratierecht in te perken.*
- *10 december de Internationale Dag voor de Rechten van mens is;*
- *Op 10 december 2020 de Mensenrechtenvlag is gelanceerd door discriminatie.nl;*
- *Meer dan 70 gemeenten na oproep van discriminatie.nl op 10 december de Mensenrechtenvlag al uithangen.*

Overwegende dat:

- *De Mensenrechtenvlag een symbool is voor gelijkwaardigheid van ieder mens op deze aarde;*
- *Ondanks onderlinge verschillen, alle mensen bestaan uit DNA;*

- *De vorm van een DNA-streng het uitgangspunt van die vlag is, gecombineerd met de kleuren van de aarde (groen), de lucht (blauw) en de zon (geel);*
- *De vlag niet de nadruk legt op onze verschillen, maar vooral op wat wij met elkaar gemeen hebben, wat wij delen en wat ons verbindt; en*
- *Wij ook binnen de Provincie voor alle inwoners en medewerkers, ook als doel moeten hebben mensen te verbinden en verschillen te overbruggen.*

Spreekt uit dat:

- *Niet alleen gemeenten, maar ook provincies de onderschrijving en noodzaak van het naleven en veiligstellen van de mensenrechten kunnen tonen door middel van het jaarlijks uithangen van de Mensenrechtenvlag op de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens, te weten 10 december.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Over te gaan tot de aanschaf van de Mensenrechtenvlag; en*
- *De Mensenrechtenvlag jaarlijks op 10 december, de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens, uit te hangen en onderdeel te maken van het vlaggenprotocol van de Provincie Noord-Holland.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ruchama Bwefar (GroenLinks), Emre Kanik (D66), Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Jorrit Carton (PvdA), Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

De **VOORZITTER**: Ook door de ChristenUnie is een motie Vreemd aan de Orde van de dag ingediend met als titel Ondersteuning 'warme kamers' in Noord-Holland. Dan wil ik de heer Klein verzoeken deze motie toe te lichten.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter, het is geen verrassing. We lezen er iedere dag over in de krant. De sterk gestegen energieprijzen brengen veel huishoudens in problemen en met name mensen met een laag inkomen, die in een slecht geïsoleerd huis wonen, komen voor enorme kosten te staan. Een verdubbeling of verdriedubbeling van het maandelijkse voorschot is geen uitzondering. En ook met het door de overheid ingestelde energieplafond zijn de kosten nog aanzienlijk hoger dan in het verleden. En het gevolg is dat gezinnen met een laag inkomen, maar ook veel studenten, letterlijk in de kou zitten. Ze zetten de verwarming niet aan uit angst voor de energierekening. En dat is niet echt vergelijkbaar met onze situatie vandaag, waarin we een keer een dagje met een wat lagere temperatuur vergaderen. Maar er is ook goed nieuws. Er zijn allerlei organisaties in de provincie, zoals bibliotheken, sportkantines, kerken en ook het Leger des Heils, die hun deuren openen. Ze bieden een warme plek, een kop koffie, soms een maaltijd en soms een mogelijkheid om een warme douche te nemen aan iedereen die dat nodig heeft. En nu het zo koud is, is er dringend behoefte aan nog meer van dergelijke plekken. Wij denken dat er in onze provincie nog heel veel plekken zijn die mogelijk kunnen dienen als zo'n warme kamer, maar daar is wel wat extra geld voor nodig, want de organisaties die deze plekken beheren maken immers extra kosten. Kan de provincie hier een rol in spelen? Wij denken van wel. Als provincie hebben we immers al eerder aangegeven dat de sociaalmaatschappelijke infrastructuur belangrijk is. En ook is in de provincie Friesland op 9 november een motie aangenomen waarin GS wordt gevraagd om geld beschikbaar te stellen en te stimuleren dat er meer warme plekken in de provincie komen. En de provincie Zuid-Holland heeft zelfs een ruimte in het provinciehuis beschikbaar gesteld, waarvan de organisatie in handen is gelegd van het Leger des Heils. Wij dienen daarom een motie in, samen met het CDA, de SP en Namens Noord-Hollanders. met het volgende dictum: Wij verzoeken GS 75.000 euro beschikbaar te stellen ten behoeve van de ondersteuning van organisaties die een warme kamer willen realiseren, onder andere ter gedeeltelijke compensatie van de extra kosten; met organisaties die betrokken zijn bij dit soort initiatieven, zoals het Leger des Heils, Dorpswerk Noord-Holland en sportorganisaties, in overleg te treden over de beste manier om deze ondersteuning te bieden; deze uitgaven te dekken uit het restantbudget van het Noodfonds Sociale Infrastructuur en gemeenten in Noord-Holland te vragen in de verschillende kernen warme kamers mogelijk te maken, bijvoorbeeld door maatschappelijk vastgoed open te stellen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 251-19 december 2022
Ondersteuning 'warme kamers' in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *De energieprijzen sterk zijn gestegen en een verdubbeling of zelfs verdriedubbeling van het maandelijkse voorschot geen uitzondering is;*

- *met name mensen die in een slecht geïsoleerd (huur)huis wonen, komen voor enorme kosten te staan;*
- *Veel inwoners met een laag inkomen, maar ook veel studenten, de verwarming niet aanzetten uit angst voor de energierekening en daardoor letterlijk in de kou komen te zitten;*
- *Allerlei organisaties zoals bibliotheken, sportkantines, kerken, en ook het Leger des heils (dat het project Warme Kamers is gestart) hun deuren hebben geopend om een warme plek, een kop koffie, een maaltijd en vaak ook de mogelijkheid tot een warme douche te bieden aan iedereen die dat nodig heeft.*

Overwegende dat:

- *Nu de winter is begonnen, er dringend behoefte is aan nog meer van dergelijke plekken;*
- *Er in steden en dorpen nog de nodige plekken te vinden zijn die mogelijk als warme kamer kunnen dienen;*
- *De organisaties die deze plekken beheren extra kosten maken, omdat zij ook hun energierekening moeten betalen;*
- *De provincie een rol kan spelen bij het stimuleren dat er in de hele provincie door maatschappelijke organisaties 'warme kamers' worden gerealiseerd;*
- *De provincie Noord-Holland ook naar aanleiding van motie 2020-M41 gekozen heeft om de sociale infrastructuur te ondersteunen;*
- *In de provincie Friesland op 9-11-2022 een motie is aangenomen waarin aan GS gevraagd wordt 50.000 euro beschikbaar te stellen voor meer warme plekken in de provincie, en de provincie Zuid-Holland een ruimte in het provinciehuis beschikbaar heeft gesteld als Warme Kamer, waarvan de organisatie in handen is gelegd van het Leger des Heils.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *75.000 euro beschikbaar te stellen ten behoeve van de ondersteuning van organisaties die een warme kamer willen realiseren, o.a. ter (gedeeltelijke) compensatie van de extra kosten;*
- *Met organisaties die betrokken zijn bij dit soort initiatieven, zoals Dorpswerk Noord-Holland, het Leger des Heils en sportorganisaties in overleg te treden over de beste manier om deze ondersteuning te bieden;*
- *Deze uitgaven te dekken uit het restantbudget uit het 'Noodfonds sociale infrastructuur' (motie 41);*
- *Gemeenten in Noord-Holland te vragen in de verschillende kernen warme kamers mogelijk te maken, bijvoorbeeld door maatschappelijk vastgoed open te stellen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Dennis Heijnen (CDA), Anna de Groot (SP) en Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Keurig ondertekend. Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

Dan geef ik het woord aan Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren. Zij zal twee moties Vreemd gaan toelichten. Een met als titel Vijftig procent reductie kankerverwekkende PAK's, en de tweede is Versneld onderzoek intrekken vergunning kankerverwekkende onderdelen van Tata. Het woord is aan Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Vandaag twee moties Vreemd over Tata Steel, omdat er nu maximale druk op het bedrijf nodig is om de omwonenden en de werknemers te beschermen. De discussie hebben we natuurlijk vaker gevoerd in de commissie. Maar voor mensen thuis, die het nog niet weten, dit is het verhaal van Tata Steel, een van de grootste bronnen van vervuiling, stikstof en kankerverwekkende stoffen van Nederland. Pal naast een beschermd natuurgebied en een woongebied. Tata Steel pakt de financiële winsten, verspild geld met het aanvechten van boetes, verspreid desinformatie en houdt vervolgens een handje op bij de belastingbetaler, maar investeert zelf al jaren niet serieus in schoon worden. Het doet pas iets als ze zwaar onder druk worden gezet, meestal door de inzet van moegestreden omwonenden. En zelfs dan doen ze alleen het minimale. Ondertussen wordt ons voorgehouden dat Tata na decennia verhalen nu echt wel schoon gaat worden. Persoonlijk, onze fractie, wij zijn helemaal klaar met de Tata-morgana, de luchtkastelen die Tata al jaren creëert over dat ze echt wel schoon zullen worden, dat we ze kunnen vertrouwen. Er zijn nog mensen in deze Staten die nog geloof hebben in die Tata-morgana, die geloven in de beloftes van hun greenwashing staalplan en roadmap plus. Maar laten we dan kijken wat de eerste grote belofte van Tata is in dat kader. Vijftig procent, vijftig procent reductie van kankerverwekkende Pak-stoffen in het eerste kwartaal

van 2022. Een cruciaal moment. Tata roept dat ze het doel al hebben gehaald, maar niemand, niemand die het kan verifiëren. Zo wordt het geloof in Tata-morgana in stand gehouden. Daarom de eerste motie, ingediend samen met DENK, SP en de Partij van de Ouderen, dragen het College van GS op te verkennen waar de provincie wel de ruimte kan vinden om de ambities van Tata Steel over de halvering van PAK's onafhankelijk te laten controleren, bijvoorbeeld door zich toe te spitsen op in ieder geval de beloftes, zoals geformuleerd in het vermijdingsreductieprogramma en op het meest zorgwekkende onderdeel, kooksfabriek twee; en daarover PS zo snel mogelijk te informeren, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 252-19 december 2022
Borgen dat 50% reductie kankerverwekkende PAK's over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Tata Steel een van de grootste bronnen is van uitstoot van C02, stikstof en Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS);*
- *Het verouderde (50 jaar) en verouderde onderdeel Kooksgasfabriek 2 (KGF2) daar een belangrijke bijdrage aan levert;*
- *De CD en RIVM bevestigen dat het aannemelijk is dat de KGF2 fabriek het meeste bijdraagt aan uitstoot van kankerverwekkende PAK's met een gezondheidsrisico op lokaal niveau;*
- *Onlangs bij metingen bij KGF2 bleek dat de fabriek milieunormen overschrijdt en te veel kankerverwekkende PAK's uitstoot.*

Overwegende dat:

- *Tata Steel in haar Roadmap Plus de belofte heeft gedaan van 50% reductie (t.o.v. 2019) van de emissie van kankerverwekkende PAK's, voor het hele terrein, in het eerste kwartaal van 2022;*
- *Tata Steel deze reductie ook heeft opgenomen in haar wettelijk verplichte Vermijdings- en Reductieprogramma en in haar brief d.d. 4 oktober 2021 aan staatssecretaris I&W over de uitvoering van de Roadmap Plus-maatregelen5 en in haar Groen staal plan;*
- *Tata Steel zowel op haar website als in de media beweert dat zij deze 50% reductie heeft gerealiseerd;*
- *Deze bewering door niemand is geverifieerd, ook niet door de provincie Noord-Holland, zijnde het Bevoegd gezag;*
- *Tegelijkertijd in het recente RIVM-depositieonderzoek IJmond'° nog steeds geen meetbare verbetering te zien is in de afname van PAK's;*
- *Het belangrijk is zoveel mogelijk te verifiëren of Tata Steel haar ambities nakomt, aangezien dit de eerste grote testcase is over de vraag of het bedrijf is te vertrouwen in haar beloftes in haar route naar schoner produceren;*
- *Er vooral grote zorgen zijn als het gaat om PAK's bij KGF2, komende uit diffuse bronnen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te verkennen waar de provincie wél de ruimte kan vinden om de ambities van Tata Steel over de halvering van PAK's onafhankelijk te laten controleren, bijvoorbeeld door zich toe te spitsen op in ieder geval de beloftes zoals geformuleerd in VRP en op het meest zorgwekkende onderdeel KGF2;*
- *En daarover PS zo snel mogelijk te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren, Süleyman Koyuncu (DENK), Anna de Groot (SP) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, tenslotte de tweede motie. Het meest gevaarlijke verouderde onderdeel, kooksgasfabriek twee, is allang over datum, overtreedt regels, maar mag van de provincie nog jaren blijven draaien. Elke dag dat we dit toestaan, nemen we bewust risico's met de gezondheid van burgers. Daarom is de Partij voor de Dieren voor directe sluiting van in ieder geval kooksfabriek twee. Helaas denkt de meerderheid van PS daar anders over en wil eerst een onderzoek naar de vraag of dat überhaupt kan, maar daar wil de provincie een jaar lang over doen. Ze is er sinds september al mee bezig. Een juridisch onderzoek om een referendum tegen te houden, heeft de provincie bliksemsnel klaar. Hier gaat het om levens van burgers die elke dag het Tata-gif moeten inademen. Dat is niet uit te leggen. Het moet sneller. Daarom de motie, samen met DENK, SP en Partij van de Ouderen ingediend, verzoeken we het College van Gedeputeerde Staten het onderzoek naar de mogelijkheden om de vergunning voor in ieder geval

de kooksfabriek twee in te trekken, te versnellen en af te ronden in het eerste kwartaal van 2023. Beste collega's, ik was net flink onder de indruk van mijn collega Bwefar en haar persoonlijke verhaal. Daarom dienen we ook samen met haar de motie om de vlag te laten wapperen op de dag van de mensenrechten. Maar laten we niet alleen een vlag hijsen, maar ook daadwerkelijk in ons beleid en stemgedrag mensenrechten prioriteit geven. En gezondheid is een mensenrecht. Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 253-19 december 2022
Tata Steel: versnel afronden onderzoek intrekken vergunning kankerverwekkende onderdelen Tata

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *De provincie inmiddels een derde Last onder dwangsom (Lod) heeft opgelegd voor het uitstoten van rauwe kooks bij de kooksgasfabrieken op het terrein van Tata Steel;*
- *Omwonenden al zeker sinds 2017 melding maken van rauwe kooks bij de omgevingsdienst, maar de omgevingsdienst pas in 2020 besloot toch te handhaven na een uitspraak van de onafhankelijke Hoor- en Adviescommissie;*
- *Het optreden van rauwe kooks zorgt voor luchtverontreiniging met Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en gezondheidsrisico's.*

Overwegende dat:

- *De provincie nu onderzoekt of intrekken van de vergunning voor bijvoorbeeld de Kooksgasfabriek 2 fKGF2) mogelijk is;*
- *De provincie dit onderzoek 'niet eerder dan in de tweede helft 2023' denkt af te ronden;*
- *Onderzoek veel sneller kan verlopen, bijvoorbeeld wanneer de provincie de situatie als een crisis beschouwt en de beste juristen benadert om de juridische vraagstelling binnen een af te spreken termijn te beantwoorden;*
- *Het versnellen van onderzoek ook moet, vanwege grote gezondheidsrisico's en omdat er al jarenlang weinig verbetering zichtbaar is;*
- *de maat een keer vol is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het onderzoek naar de mogelijkheden om de vergunning voor in ieder geval de KGF2 in te trekken, te versnellen en af te ronden in het eerste kwartaal van 2023.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren, Süleyman Koyuncu (DENK), Anna de Groot (SP) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

De **VOORZITTER**: En beide moties maken nu onderdeel uit van onze beraadslaging.

En dan gaan we door naar de volgende motie Vreemd en die zal worden ingediend door het CDA. Het gaat over drie miljoen voor verenigingslocaties en de volgende is ook van het CDA, Ondersteuning verenigingslocaties. De heer Heijnen van het CDA zal deze twee moties toelichten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, de stijgende energieprijzen hakken er bij velen flink in. Gelukkig komt het kabinet met compensatie afgelopen maanden al in de vorm van eenmalige compensatie en vanaf 1 januari met een prijsplafond voor consumenten. Voor andere stroomverbruikers, zoals MKB, zwembaden, et cetera, zijn er andere regelingen. Er is echter één groep die geen gebruik kan maken van al deze regelingen en dat zijn de verenigingslocaties, zoals sportkantines, buurthuizen en culturele centra. En op 28 november werd bekend dat het kabinet niet dieper in de buidel tast voor sportverenigingen in nood. En dat terwijl 88 procent van de besturen van sportclubs zich zorgen maakt over de stijgende kosten en 59 procent denkt dat leden nu of in de toekomst het lidmaatschap niet meer kunnen betalen. En naast die sportclubs dreigen ook problemen voor culturele instellingen en dorpshuizen. En dat allemaal, terwijl ze net herstellende zijn van de coronacrisis. Door de wegvallende horeca-inkomsten is er al flink ingeteerd op de reserves. En voorzitter, ik vind het echt prachtig wat we hier in de provincie hebben gedaan voor deze groep met zogenaamd maatschappelijk vastgoed. De regelingen voor deze groep uit het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds zijn zeer populair en ik vind het mooi om te zien dat de gedeputeerde zich inzet om deze regelingen zo snel mogelijk weer open te zetten. Maar voorzitter, verduurzaming van een pand kost tijd en de nood voor deze groep is hoog en acuut. Hulp is nodig. En voorzitter, daarom heb ik samen met de ChristenUnie en de Partij van de Arbeid een motie met het volgende dictum. Verzoekt Gedeputeerde Staten het Rijk te bewegen haar rol te nemen bij de steun aan verschillende

verenigingen, zoals verenigingen met eigen kantines, lichtmasten of een eigen sporthal, verenigingen die gebruik maken van de sporthallen en de kosten krijgen doorbelast, cultuurverenigingen en verenigingen die gebruik maken van dorpshuizen, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 254-19 december 2022
Ondersteuning verenigingslocaties

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Verenigingslocaties, zoals sportkantines, buurthuizen en culturele centra in Noord-Holland door de stijgende energieprijzen in de problemen dreigen te komen.*
- *De urgentie hoog is dat, ondanks de extra maatregelen, 88 procent van de besturen van sportclubs zich zorgen maken over de stijgende kosten en 59 procent denkt dat leden nu of in de toekomst het lidmaatschap niet meer kunnen betalen;*
- *Het kabinet niet met ondersteuning komt voor amateursportverenigingen die door de hoge energieprijzen in de problemen zitten.*

Overwegende dat:

- *De provincie het verenigingsleven belangrijk vindt en middelen ter beschikking stelt om dat te ondersteunen;*
- *Voor grote groepen mensen het dorpsleven een belangrijk onderdeel is van de Noord-Hollandse cultuur;*
- *Sport en cultuur van groot belang zijn voor de Noord-Hollander;*
- *De steun uit het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds geen oplossing biedt voor de acute problemen waar verenigingen of stichtingen nu mee te maken hebben en er zelfs (sport)verenigingen dreigen te stoppen of hun activiteiten tijdelijk staken;*
- *Verenigingen tot op heden, ondanks aandringen vanuit verschillende kanten, bot heeft gevangen bij het verantwoordelijke ministerie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het Rijk te bewegen haar rol te nemen bij de steun aan verschillende verenigingen, zoals verenigingen met eigen kantines, lichtmasten, of een eigen sporthal, verenigingen die gebruik maken van sporthallen en de kosten krijgen doorbelast, cultuurverenigingen en verenigingen die gebruik maken van dorpshuizen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Michel Klein (ChristenUnie) en Jorrit Carton (PvdA)

De **VOORZITTER**: Deze motie maakt deel uit van onze beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. En dan een tweede motie Vreemd. Want ik zei het al: de nood voor verenigingslocaties is hoog en acuut. En voorzitter, de vorige statenvergadering liet zien dat PS bereid is om bij te springen als het Rijk dat niet doet. Er is besloten drie miljoen te geven aan Artis, met als belangrijkste argument dat Artis geen recht had op een rijksgelden. En voorzitter, hier doet zich precies hetzelfde voor. Sportverenigingen hebben geen recht op rijksgelden en hebben ons echt nodig. En ik zeg eerlijk, voorzitter, eigenlijk houd ik helemaal niet van dit type moties die zomaar geld gaan uitgeven; zie onze stemverklaring bij Artis. Maar voorzitter, als wij het dan toch aan het doen zijn, dan denk ik aan al die verenigingen die een cruciale plaats hebben in onze samenleving en mensen bij elkaar brengen en gezond houden. En dat is mij zeker drie miljoen waard. Daarom heb ik samen met de ChristenUnie de volgende motie. Verzoekt Gedeputeerde Staten te onderzoeken of de provincie kan bijdragen aan de acute nood van verenigingen met eigen kantines, lichtmasten of een eigen sporthal, verenigingen die gebruik maken van sporthallen en de kosten krijgen doorbelast, cultuurverenigingen en verenigingen die gebruik maken van dorpshuizen, substantieel verhoogd kan worden tot maximaal drie miljoen €; deze bijdrage bij voorkeur te dekken uit het Provinciaal Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds, en gaat over tot de orde van de dag. Voorzitter, ik verwacht brede steun voor deze motie, want als we Artis kunnen steunen met drie miljoen, dan kunnen we zeker onze mooie Noord-Hollandse sportcultuur en gezelligheidsverenigingen steunen. Ik dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 255-19 december 2022
3 miljoen voor verenigingslocaties

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- *Verenigingslocaties, zoals sportkantines, buurthuizen en culturele centra in Noord-Holland door de stijgende energieprijzen in de problemen dreigen te komen;*
- *De urgentie hoog is dat, ondanks de extra maatregelen, 8$ procent van de besturen van sportclubs zich zorgen maken over de stijgende kosten en 59 procent denkt dat leden nu of in de toekomst het lidmaatschap niet meer kunnen betalen;*
- *Het kabinet niet met ondersteuning komt voor amateursportverenigingen die door de hoge energieprijzen in de problemen zitten;*
- *De provincie middels het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds inzet op lange termijn ondersteuning in de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, zoals sportkantines, dorpshuizen en culturele instellingen.*

Overwegende dat:

- *De provincie het verenigingsleven belangrijk vindt en middelen ter beschikking stelt om dat te ondersteunen;*
- *Voor grote groepen mensen het dorpsleven een belangrijk onderdeel is van de Noord-Hollandse cultuur;*
- *Sport en cultuur van groot belang zijn voor de Noord-Hollander;*
- *De steun uit het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds geen oplossing biedt voor de acute problemen waar verenigingen of stichtingen nu mee te maken hebben en er zelfs (sport)verenigingen dreigen te stoppen of hun activiteiten tijdelijk staken;*
- *Verenigingen tot op heden, ondanks aandringen vanuit verschillende kanten, bot heeft gevangen bij het verantwoordelijke ministerie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken of de provinciale bijdrage aan de acute nood van verenigingen met eigen kantines, lichtmasten, of een eigen sporthal, verenigingen die gebruik maken van sporthallen en de kosten krijgen doorbelast, cultuurverenigingen en verenigingen die gebruik maken van dorpshuizen substantieel verhoogd kan worden tot maximaal 3 miljoen euro;*
- *Deze bijdrage bij voorkeur te dekken uit het provinciale economisch herstel- en duurzaamheidsfonds.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA) en Michel Klein (ChristenUnie)

De **VOORZITTER**: Het leek bijna een maidenspeech. Dank u wel. En ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

En dan gaan we naar de heer Muurlink van de PvdA met de motie Vreemd met als titel reclame-afspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid. Het woord is aan de heer Muurlink.

De heer **MUURLINK** (PvdA): Voorzitter. We hebben als provincie, Provinciale Staten, met een ruime meerderheid gekozen voor een duurzaam beleid als het gaat om mobiliteit, als het gaat om voedsel in onze Voedselvisie en Perspectief Mobiliteit. Het voorstel wat de Partij van de Arbeid, samen met GroenLinks, vandaag wil doen, is om dat ook door te trekken in onze mogelijkheid voor het uiten van reclame.
Want zoals u weet, reclame-uitingen zijn de poging om mensen te bewegen tot bepaald gedrag. En als het gedrag als gevolg van de reclames leidt tot een gedrag wat niet in lijn is met de provinciale uiting met betrekking tot een duurzame toekomst, vinden wij dat niet juist. Een tijdje geleden heeft de Partij van de Arbeid schriftelijke vragen gesteld hierover ter voorbereiding van deze motie om te kijken of dat überhaupt mogelijk was in ons reclame-beleid en of dat überhaupt mogelijk was wat betreft de financiële gevolgen. Daaruit bleek dat het mogelijk was zonder financiële gevolgen. En wat wij hier nu aan u willen vragen, is om in te stemmen met de motie die oproept om voortaan niet langer meer de ruimte te bieden in onze abri's, want daar gaat het vooral om, voor reclame-uitingen als het gaat om fossiele brandstoffen en als het gaat om vlees en vis, geheel in lijn met het provinciale beleid. Ik zal het dictum even voorlezen.
Spreekt uit dat de provincie Noord-Holland geen ruimte meer biedt voor reclames met producten met fossiele brandstoffen als energiebron of voor vlees- en visproducten en verzoekt het College om de exploitant te informeren over dit besluit en de overeenkomsten met betrekking tot reclame-uitingen met producten met fossiele brandstoffen als energiebron of voor vlees- en visproducten aan te passen in lijn met dit besluit. Ik zal hem zo indienen. Maar voordat er zo meteen vragen gaan komen van, ja, maar wat bedoel je nou eigenlijk allemaal met die energiebronnen? we hebben het hier over geen reclame meer maken voor luchtvaartmaatschappijen, geen reclame meer maken voor – hoe heet dat – auto's met

benzinemotoren of dieselmotoren. Daar hebben we het hier over. En inderdaad vlees en vis. Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 256-19 december 2022
Reclameafspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Reclamecampagnes bedoeld zijn om het gedrag van personen te veranderen;*
- *Reclamecampagnes voor het eten van vlees en het gebruik van fossiele brandstoffen een gedragswijziging te weeg probeert te brengen die niet rijmt met de uitgesproken duurzaamheidsdoelen van de provincie Noord-Holland;*
- *Twee significante factoren in de klimaatcrisis het eten van vlees- en visproducten en het reizen met behulp van fossiele brandstoffen betreft;*
- *Het weren van voor de maatschappij schadelijke reclames niet vreemd is voor de overheid gebaseerd op het verbod op tabaksreclames;*
- *Amsterdam, Den Haag, Leiden, Enschede, Haarlem en Utrecht inmiddels ook een streep door fossiele reclame zetten en meer steden volgen;*
- *Haarlem onlangs heeft besloten te stoppen met reclame voor vlees in de openbare ruimte en andere gemeente gaan hetzelfde te doen.*

Overwegende dat:

- *Het weren van reclame voor vlees, vis en fossiele producten past bij het beleid van de Provincie. De provincie heeft op deze onderdelen immers de keuze gemaakt voor een duurzame toekomst. Zo wil de Provincie volgens de voedselvisie duurzaam voedsel bij de consument stimuleren onder meer omdat de impact van plantaardige producten vele malen lager is dan die van dierlijke producten, zoals vlees en zuivel;*
- *In het Perspectief Mobiliteit is de transitie naar een duurzame toekomst de leidraad van Noord-Holland. Het biedt een overzicht van de inzet van de provincie Noord-Holland op mobiliteit, in relatie tot grote opgaven als bereikbaarheid, verstedelijking, leefbaarheid, gezondheid, klimaatverandering en energietransitie. Resulterend in de Provinciale inzet tot het verduurzamen van de mobiliteit door het stimuleren om meer voertuigen op schone, niet-fossiele brandstoffen te laten voortbewegen om de $C0_2$-uitstoot (en andere emissies) fors te verlagen;*
- *Uit antwoorden op schriftelijke vragen van de PvdA6 blijkt dat de provincie een contract heeft met een bedrijf dat adverteert in de openbare ruimte. Het betreft de exploitant van de bushaltevoorzieningen / abri's (OFN) die voor de provincie Noord-Holland het beheer en onderhoud verzorgt. In dit contract is opgenomen de mogelijkheid voor reclame-uitingen. Provincie Noord-Holland verrekent de reclame-inkomsten in dit contract;*
- *Over de sturing op de reclame-uitingen in dit contract het volgende is opgenomen:*
    - *Elke abri waar toepassing van reclame door de opdrachtnemer gewenst is, en waar de wegbeheerder geen bezwaar tegen maakt, kan worden voorzien van een reclamepaneel tegen of in plaats van een zijwand;*
    - *De provincie Noord-Holland dient – indien hier aanleiding toe is – de mogelijkheid te hebben reclame te laten verwijderen;*
- *Bij beleidsmatig ingrijpen op de soort reclame-uitingen er geen financiële gevolgen voor de provincie Noord-Holland zullen zijn bij het lopende contract.*

Spreekt uit dat:

- *De provincie Noord-Holland geen ruimte meer biedt voor reclames voor producten met fossiele brandstoffen als energiebron of voor vlees- en visproducten.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De exploitant te informeren over dit besluit en de overeenkomst met betrekking tot reclame-uitingen met producten met fossiele brandstoffen als energiebron of voor vlees- en visproducten aan te passen in lijn met dit besluit.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Alphons Muurlink (PvdA) en Anouk Gielen (GroenLinks)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Handtekeningen staan eronder. Dus deze motie maakt ook onderdeel uit van onze beraadslagingen. En dan gaan we- O, u heeft denk ik- Nee, het klopt. Dank u wel, het is in orde. Dan gaan we door naar de laatste motie Vreemd. Die zal worden ingediend door de VVD, mevrouw Kaamer van Hoegee met als titel Verdeling van de op te vangen asielzoekers over de provincies. Het woord is aan mevrouw Kaamer van Hoegee.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Onlangs is door de staatssecretaris de Asielwet gepresenteerd. In de memorie van toelichting op de Asielwet die volgde, staat opgenomen dat de verdeling van de op te vangen asielzoekers bepaald zal gaan worden op basis van de inwonersaantallen in de provincie. Dit houdt in dat provincies met een grote bevolkingsdichtheid meer asielzoekers zullen moeten gaan opvangen dan provincies die minder dichtbevolkt zijn. De provincie Noord-Holland is een van de dichtstbevolkte provincies van Nederland, waar ook nog eens een enorme druk op de woningmarkt is. Met deze motie willen wij GS een steun in de rug geven om hierover in gesprek te gaan met het Rijk. Het dictum van deze motie luidt: verzoekt GS met het Rijk in gesprek te gaan om te proberen te komen tot een verdeelsleutel, waarbij rekening gehouden wordt met de bevolkingsdichtheid en de druk op de woningmarkt. Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 257-19 december 2022
Verdeling van de op te vangen asielzoekers over de provincies

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *In de Memorie van Toelichting van de Asielwet wordt geschreven dat de verdeling van de op te vangen asielzoekers per provincie bepaald wordt op basis van de inwoners aantallen van de verschillende provincies;*
- *Dit betekent dat provincies met een hogere bevolkingsdichtheid meer asielzoekers moeten gaan huisvesten dan provincies met een lagere bevolkingsdichtheid.*

Overwegende dat:

- *De provincie Noord-Holland tot de dichtstbevolkte provincies van Nederland hoort;*
- *De provincie Noord-Holland dus procentueel meer asielzoekers zal moeten gaan opvangen dan minder dichtbevolkte provincies;*
- *De provincie Noord-Holland op dit moment al kampt met zeer hoge druk op de woningmarkt;*
- *Een hoog percentage asielzoekers een extra druk op de woningmarkt zal brengen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Met het Rijk in gesprek te gaan om te proberen te komen tot een verdeelsleutel waarbij rekening gehouden wordt met de bevolkingsdichtheid en de druk op de woningmarkt.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Hanneke Kaamer van Hoegee (VVD)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Dan kijk ik of er nog andere fracties zijn die eventueel nog moties Vreemd willen indienen. Dat is niet het geval.

Dan vraag ik aan u of iemand nog het woord wenst over de agenda, zoals die hier voor ligt. Zo niet, dan kunnen wij verder gaan met de agenda, zoals die door het Presidium is vastgesteld.

2.a. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

De **VOORZITTER**: En dan zijn we bij agendapunt 2.a, Actualiteiten. Daar wil ik zestig minuten voor vrijmaken. Dat betekent dat de aangemelde sprekers allemaal drie minuten hebben en GS heeft vijftien minuutjes. En daarna interrupties inclusief. En bij het voorlezen van het dictum van de motie wordt de spreektijd natuurlijk stopgezet. De fracties ChristenUnie, CDA, GroenLinks en de Partij voor de Dieren hebben het verzoek tot een actualiteit ingediend, met als titel Opkopen stikstof door Schiphol. En op verzoek van de fractie van de ChristenUnie heeft GS een deel van de vragen bij deze actualiteit op voorhand beantwoord. Die deelbeantwoording is op vrijdag bij de actualiteiten gepubliceerd. Een aantal sprekers heeft zich aangemeld voor dit punt. Ik noem ze even op. Dat is in ieder geval de indieners: de heer Klein, ChristenUnie; de heer Heijnen, CDA; Statenlid Er van GroenLinks; Statenlid Zoon van de Partij voor de Dieren. En vervolgens nog de heer Leerink, PvdA; mevrouw Van Geffen, Namens Noord-Hollanders.; mevrouw Strens, D66; de heer De Wit van de VVD; de heer Köhler van JA21. Dan verzoek ik de heer Klein om de actualiteit aan de orde te stellen en daarna krijgen de mede-indieners het woord, en daarna uiteraard de overige Statenleden. Het woord is eerst aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, voorzitter, ik word hier bijna moedeloos van. Nu staan we hier weer om te spreken over het in het wilde weg opkopen van stikstofrechten door semi-

overheidsorganisaties. Terwijl wij als provincie met agrariërs, met natuurorganisaties en bedrijven om tafel zitten om per gebied te kijken wat de meest eerlijke manier is waarop we die zo noodzakelijke stikstofproductie kunnen realiseren, en dan staat er in de krant dat de Schiphol Groep meerdere veehouders heeft uitgekocht om extra stikstofruimte te krijgen voor zowel de luchthaven Schiphol als de compleet overbodige Lelystad Airport. Voor de luchthaven Schiphol zou het gaan om een aantal veehouders in de provincie Noord-Holland en voor Lelystad Airport een klein aantal veehouders rondom het Naardermeer. Van GS hebben we begrepen dat het om twee bedrijven gaat en de rechten van twee andere bedrijven. Dit is een bom onder onze gebiedsprocessen. In plaats van zorgvuldig ruimte te verdelen, geldt het recht van de grootste portemonnee. En dat mogen wij niet toestaan. Wij zouden de stikstofruimte die vrijkomt in de eerste plaats willen benutten per gebied en dan allereerst PAS-melders legaliseren en de natuur versterken. Wij willen dit soort wildwestacties voorkomen, maar helaas lijkt de provincie daar nauwelijks toe in staat. Daarom hebben wij dit actualiteitsdebat aangevraagd. We danken GS hartelijk voor het alvast beantwoorden van het technische deel van de vragen. Maar we zouden in dit debat graag nog antwoord willen hebben op de volgende vragen.

De eerste is, hoe kan de provincie zorgen dat we betere regie hebben over wat er met die stikstofrechten gebeurt? En 2, wat is het effect van deze rechten op onze gebiedsprocessen? Betekent dit dat er minder ruimte is voor onze eigen natuur en economische doelen? Betekent dit dat het draagvlak afneemt? Derde vraag, hoe verhoudt deze ontwikkeling zich tot het antwoord op onze vraag tijdens de PS-vergadering van 14 november, waarin GS aangaf dat de provincie gevraagd heeft ons op de hoogte te houden als er aankopen gedaan worden? En GS gaf in die vergadering ook aan: als we het horen gaan we naar Den Haag toe en zeggen we, ja, maar dit kan toch niet waar zijn? Dan wil ik u vragen, heeft Gedeputeerde Staten de minister van Infrastructuur en Waterstaat aangesproken over de recente opkoop door Schiphol? En zou u een steviger signaal af kunnen geven dan u tot nu toe hebt gedaan? Want dit heeft blijkbaar niet geholpen.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, voorzitter, misschien is het punt van orde, hoor, dat weet ik niet. Maar gedeputeerde heeft al een groot deel van de vragen laten beantwoorden, heb ik begrepen. Meneer Klein is nu begonnen met het voorlezen van 21 vragen. We kunnen allemaal lezen. Nee, uw vragen. Maar er komen nog sprekers na u. Ik heb er weinig zin in om die 21 vragen, die ik allang gelezen heb, nog eens een keer mondeling te horen opnoemen door u.

De **VOORZITTER**: De heer Klein. En de heer Klein heeft gewoon spreektijd en dat betekent, als de spreektijd op is, dat dan de volgende spreker aan de beurt is.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, en als we de zin die we hebben in een bijdrage bepalend laten zijn, dan denk ik dat het een beetje misgaat hier.

Vijfde vraag. Is GS bereid om in gesprek te gaan met Schiphol met als doel deze acties ongedaan te maken en de stikstofruimte te betrekken bij de gebiedsprocessen? Welke mogelijkheden ziet de provincie om te voorkomen dat stikstofruimte door Schiphol of door andere bedrijven buiten de gebiedsprocessen wordt gebruikt?

De **VOORZITTER**: De heer Klein, uw spreektijd zit erop. Ik ga toch een beetje streng zijn vandaag.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Zou ik één zin nog mogen zeggen?

De **VOORZITTER**: Die ene zin, die mag u nog uitspreken. Maar dat is één zin. En ik ga een beetje streng zijn vandaag, want u zult begrijpen, we hebben een heel volle agenda en ik wil graag alle punten behandelen die op de agenda staan. Meneer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): De laatste vraag die we nog hebben aan GS en PS is, zou het goed zijn de beleidsregels over extern salderen aan te passen, zodat het niet meer mogelijk is om buiten gebiedsprocessen om stikstofrechten op te kopen?

De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, begin december kwam in het nieuws dat de Schiphol Groep meerdere veehouders heeft uitgekocht om extra stikstofruimte te krijgen voor luchthavens van Schiphol en Lelystad. Dit zijn niet de eerste berichten die we ontvangen van partijen die veehouders uitkopen om stikstofruimte toe te voegen. Rijkswaterstaat

is actief voor verschillende infrastructurele projecten en ook andere partijen zijn actief op die markt. En voorzitter, die wildwestpraktijken van partijen op zoek naar stikstofruimte is geen goede ontwikkeling. Natuurlijk, het is boeren absoluut niet kwalijk te nemen. Als zij willen stoppen en er zijn kopers voor hun bedrijf die een goed bod doen, happen ze toe. Het gaat erom wat er aan de achterkant met die stikstofruimte gebeurt. Is het nu echt verstandig om dat eerst voor Schiphol of voor wegen te gebruiken? Het CDA wil dat de PAS-melders zo snel mogelijk gelegaliseerd worden, zodat er weer perspectief komt voor boeren die wel willen doorgaan. Dat moet onze eerste prioriteit zijn. En dat komt ook ten goede aan natuur. De uitstoot van de PAS-melders is immers al meegenomen in AERIUS. Legaliseren leidt dus niet tot extra uitstoot, maar de ruimte aan de PAS-melders gegeven, komt juist ten goede aan de natuur. Is de gedeputeerde dat met ons eens? Welke gevolgen heeft het gedrag van Schiphol en anderen voor de gebiedsprocessen?

Uit antwoorden op de technische vragen blijkt dat de minister aan het kijken is hoe er ruimte voor de PAS-melders gevonden kan worden. Voorzitter, dat duurt echt te lang. Ondernemers worden wanhopig. Er moet nú actie genomen worden. Wachten tot er iets gaat gebeuren in de gebiedsprocessen lijkt echt veel te lang te duren. Het onvermogen van de overheid – en dat straalt ook af op de provincie – om de problematiek rond de PAS-melders op te lossen, ondermijnt het draagvlak voor de landbouw om mee te doen in die zo belangrijke gebiedsprocessen. Gedeputeerde, wat gaat u doen in samenwerking met de minister om die PAS-melders zo snel mogelijk te legaliseren? Zoals ik zei, dat is ook het belang van de provincie. En voorzitter, om dat signaal aan de minister kracht bij te zetten, heb ik samen met de ChristenUnie een motie met het volgende dictum: verzoeken GS er bij het kabinet op aan te dringen met spoed te voorzien in een noodwet die in ieder geval voorziet in het legaliseren van de PAS-melders, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 258-19 december 2022
Legalisatie PAS-melders

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Nederland sinds 29 mei 2019 in een stikstof crisis verkeert en deze crisis veel*
- *sectoren treft;*
- *In Noord-Holland vele ondernemers (zowel uit landbouw als andere bedrijfstakken) ten tijde van de PAS niet vergunningsplichtig waren, maar door de uitspraak van 29 mei 2019 nog steeds in grote onzekerheid verkeren, waarbij vaststaat dat deze ondernemers te goeder trouw hebben gehandeld;*
- *Het legaliseren van PAS-melders door de minister van LNV in 2019 al nadrukkelijk is toegezegd maar nog steeds niet is uitgevoerd;*
- *Stikstofruimte die vrijkomt wel wordt ingezet voor Schiphol, woningbouw en infrastructuur maar niet voor het legaliseren van de PAS-melders.*

Overwegende dat:

- *Het (langdurig) uitblijven van de legalisatie nog steeds grote onzekerheid voor een grote groep ondernemers veroorzaakt;*
- *Deze onzekerheid nog steeds ervoor zorgt dat deze ondernemers niet verder kunnen bouwen aan hun bedrijf, vooral in die situaties dat er bancaire financiering noodzakelijk is;*
- *Hiermee nog steeds een ongewenste rem wordt gezet op innovatie van bedrijven en er niet geïnvesteerd kan worden in de toekomst (bijdrage verlaging stikstofdepositie);*
- *De onzekerheid nog steeds toeneemt doordat ondernemers niet worden meegenomen in de communicatie omtrent het proces van legaliseren;*
- *Het onverantwoord is om deze schrijnende situatie nog langer te laten bestaan;*
- *Het in het kader van een betrouwbare overheid past om toezeggingen na te komen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Er bij het kabinet op aan te dringen met spoed te voorzien in een noodwet die in ieder geval voorziet in het legaliseren van de PAS-melders.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA) en Michel Klein (ChristenUnie)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, en ook afgelopen woensdag heeft Provinciale Staten van Drenthe een vergelijkbare motie aangenomen om dit heldere signaal over te brengen aan het kabinet. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord aan Statenlid Er van GroenLinks.

Statenlid **ER** (GL): Voorzitter, inmiddels twee weken geleden kregen wij via krantenberichten te horen dat Schiphol in verschillende provincies, waaronder Noord- Ja, hij doet echt niks. O ja, dat kan.

De **VOORZITTER**: Rechts van mij voor de lange mensen vandaag, links van mij voor de kortere mensen. Daar bedoel ik helemaal verder niets mee, maar het is puur uit technisch oogpunt.

Statenlid **ER** (GL): De lengte zit in mijn roots, dus ik ben er hartstikke trots op.

Voorzitter, inmiddels twee weken geleden kregen wij via krantenberichten te horen dat Schiphol in verschillende provincies, waaronder Noord-Holland, boerenbedrijven heeft uitgekocht om gebruik te kunnen maken van hun stikstofrechten. Wat ons betreft is het uiterst problematisch. Ik begrijp niet hoe het kan dat we steeds opnieuw achter de feiten aan blijven lopen. Allereerst, omdat het juist zo belangrijk is dat de overheid, die nog ontzettend veel van deze schaarse stikstofruimte nodig heeft om de huidige problemen op te lossen en de natuur te beschermen, de eerste optie tot koop had moeten hebben. Daarnaast, omdat met deze manier van handelen in stikstofruimte de gehele stikstofuitstoot niet minder wordt en we dus niet vooruit komen in deze crisis. We zijn dan ook erg benieuwd hoe dit heeft kunnen gebeuren. Of GS het met GroenLinks eens is dat dit een uiterst ongewenste gang van zaken is. En ook, en of en op welke manier GS zich gaat inzetten om dit soort handel in de toekomst te voorkomen. Gaat het College zich daarbij ook inzetten om de door Schiphol verkregen rechten niet inzetbaar te krijgen bijvoorbeeld? Tot slot kunnen wij ons voorstellen dat deze berichten ertoe gaan leiden dat allerlei bedrijven nu hetzelfde gaan doen en ook op zoek gaan naar ruimte die zij kunnen overkopen. Kan GS delen met ons of er al soortgelijke plannen bekend zijn bij de provincie? En op welke manier zij van plan is dit dan te gaan voorkomen, en of zij dit wil gaan voorkomen. Als we niet snel nieuwe regels krijgen rondom de opkoop van stikstofruimte, waarbij de overheid als eerste aan de beurt komt, blijft er straks niets meer over om ons überhaupt uit deze crisis te krijgen, die nu al veel te lang duurt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik naar Statenlid Zoon van Partij voor de Dieren.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u, voorzitter. We kunnen terecht de vinger wijzen naar de schandalige actie van Schiphol, die ingaat tegen het belang van de natuur om haar te herstellen, het disrespect van Schiphol om bewoners te beschermen, die last hebben van lawaai en vervuiling en het negeren van die klimaatverandering, tegengestelde actie daaraan onderneemt. In dat kader kan ik, voorzitter, ook de vinger wijzen naar de Staten doordat zij in november een motie over krimp hebben weggestemd. Niet oproepen tot krimp heeft dit tot gevolg. Maar de echte vraag die we hier ons moeten stellen vandaag gaat niet over Schiphol, maar gaat over ons bestuur. Hebben wij als provincie wel grip op natuurherstel, grip op onze gebiedsprocessen, of zijn we die grip kwijt – als we die al ooit hadden – waardoor boeren buiten ons gebiedsprocessen om zich overgehaald voeren om niet in zee te gaan met de provincie? De echte vraag in deze zaal is dan ook: heeft de gedeputeerde wel een plan? Een plan die steun geeft aan natuurherstel en steun heeft van de boeren en industrie op te transformeren richting toekomst. Of hebben we een gedeputeerde die het laat gebeuren en niet staat met daadkracht en overtuiging voor de taak die we haar gegeven hebben? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Gaan we naar de heer Leerink van de PvdA.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, nu ga ik natuurlijk ook hier staan. Voorzitter, er zijn al veel relevante en nuttige vragen gesteld. Daar sluit ik me graag bij aan. We hebben natuurlijk in deze Staten, toen we over stikstof spraken, ook met elkaar geconcludeerd dat dit beleid alleen gaat werken en alleen op draagvlak kan rekenen als ook de grote piekbelasters flink bijdragen en worden aangepakt. En vervolgens constateren we binnen een week dat VVD-minister Harbers aangeeft dat wat hem betreft het vliegverkeer van Schiphol na 2027 weer naar hartenlust mag groeien en tegelijkertijd dat Schiphol de stikstofrechten van boeren in Noord-Holland opkoopt, waardoor de stikstofpuzzel die we zelf te leggen hebben in Noord-Holland nog ingewikkelder wordt en mens en natuur daar vervolgens het slachtoffer van zijn.

Voorzitter, wij vragen ons af, op het moment dat – en de heer Klein had het daar ook al over – als het extern salderen, de regels daarvoor, er uiteindelijk toe leidt dat die vooral ten goede komen aan die bedrijven die op dit moment piekbelaster zijn, zodat ze een grote piekbelaster kunnen blijven, dan moeten wij ons denk ik toch de vraag gaan stellen of die regelgeving op die manier overeind moet blijven. En ik zou dan één vraag namelijk willen toevoegen, aan de gedeputeerde: kunt u ons nu één, twee, drie voorbeelden noemen, als het gaat om extern salderen, waar dit beleid nou gewerkt heeft op de manier zoals wij graag zouden willen dat het werkt? Namelijk dat het ten goede komt aan woningbouw, natuur, klimaat, et cetera.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord nu aan mevrouw Van Geffen van Namens Noord-Hollanders..

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Dank u wel, voorzitter. Schiphol moet in opdracht van de overheid een natuurvergunning regelen. Schiphol is een staatsdeelneming en wordt geacht zich aan de wet te houden. In het Burgerlijk Wetboek boek 2 staat dat het bestuur van een onderneming dient te borgen dat de continuïteit van het bedrijf ook werkelijk gegarandeerd is. Daar dienen zij aan te werken. Wij kunnen als politiek niet enerzijds zeggen, u moet werken aan de natuurvergunning, en tegelijkertijd hen belemmeren in het doen daarvan.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, mevrouw Van Geffen, Schiphol kan zich toch gewoon bij de provincie melden en zeggen, wij willen meedoen in de gebiedsprocessen, want wij hebben hier ook een bedrijf? Dat zou toch een veel eerlijkere manier zijn dan achter de rug om van de provincie deze rechten op te kopen?

De **VOORZITTER**: En meneer Klein, dat was gelijk uw enige vraag nog, want uw spreektijd zit erop. Mevrouw van Geffen.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Het lijkt mij dat Schiphol wel een rijksbelang ook is en dat dit ook in breder verband bekeken zou moeten worden. Maar in ieder geval wil ik toch benadrukken: ik ben het eens met het CDA, die PAS-melders, daar moet een oplossing voor komen, maar Je kunt niet elke partij afknellen en vervolgens met geen oplossing komen wat de politiek nu doet. Dus in die zin denk ik, Schiphol houdt zich aan behoorlijk bestuur en dat is netjes. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Strens, D66.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel. Voorzitter, D66 wil dat we de regie kunnen houden als provincie over onze gebiedsprocessen en de ruimte die vrijkomt. De opkoop, zoals die nu door Schiphol is gedaan, vinden wij dan ook zeer ongewenst. Dit is niet het eerste voorbeeld dat wij kennen uit onze provincie. D66 wil voorkomen dat bedrijven met het meeste geld straks ook de meeste kans hebben om de vrijgekomen stikstofruimte te kopen voor doelen, die wellicht ook niet eens een-op-een aansluiten met doelen van onze provincie. De minister van Stikstof heeft vorige week een brief naar de Kamer gestuurd, waarin zij aangeeft dat, en ik citeer, “ten aanzien van extern salderen zet het kabinet in op meer regie, bijvoorbeeld door alle vrijkomende en vrijvallende ruimte bij extern salderen te registreren en de interbestuurlijke afspraken over extern salderen aan te scherpen”. Interbestuurlijke afspraken, wat is de inzet van onze gedeputeerde in de afspraken die zij met het Rijk hierover maakt? Is het mogelijk om vrijgekomen stikstofruimte straks te bestempelen voor een specifiek doel? En welke mogelijkheden ziet de gedeputeerde voor het aanpassen van de regels rondom het extern salderen, zodat wij als provincie de regie hebben en houden op onze processen? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer De Wit van de VVD.

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, waarvoor dank. Het is uiteraard zeer verleidelijk om op basis van krantenberichten ons hele stikstofbeleid te gaan evalueren, maar dat was ik van plan om niet te doen. Er zijn veel vragen gesteld. Ik heb ook nog niet alle feiten op tafel op basis van bijvoorbeeld openstaande vragen ten aanzien van de opkoop door Schiphol om hier al hele harde opinies te verkondigen. Dus dat laat ik ook na. Ik denk dat het belangrijk is om uit te spreken namens de VVD, dat dit absoluut geen fraaie figuur is waar we hier naar zitten te kijken. Ik sluit me aan bij de vragen van mijn voorganger van D66 in het kader van, hoe om te gaan met het middel van extern salderen. En ik sluit me ook aan bij eerder gestelde vragen over, hoe valt dit nu samen met onze gebiedsprocessen? En moeten we daar dus ook in onze gebiedsgerichte

aanpak een andere koers in gaan varen? Maar ik vind wel dat we dat in breder verband moeten bespreken met elkaar, ook bijvoorbeeld in het kader van het gebiedsplan wat er aan komt en wat we volgend jaar moeten afronden als Noord-Holland. Ik zou vooral willen oproepen om met elkaar die discussie te gaan voeren, zoals we ook in de afgelopen commissievergadering hebben vastgesteld, dat we daar behoefte aan hebben met elkaar als Staten.

Tot slot wil ik me zeker aansluiten bij de warme woorden door collega's uitgesproken in de richting van PAS-melders. Ook de VVD vindt dat we dat probleem snel moeten oplossen en dat we daar ook te lang over hebben gedaan met elkaar. Daar ligt een verantwoordelijkheid bij de overheid in brede zin van het woord en alles wat we als provincie daaraan kunnen doen om dat te helpen versnellen, moeten we vooral omarmen. Maar ik denk dat die boodschap al vaker is afgegeven. Ik denk ook dat ons College daar goed aan de slag mee is. Het ligt niet allemaal in onze invloedssfeer helaas. Maar bij deze in ieder geval onderstreping van de noodzaak om dat probleem nu echt een keer op te lossen. Daarmee wilde ik afsluiten, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan geef ik als laatste het woord aan de heer Köhler van JA21.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik was eigenlijk van plan om het er maar bij te laten en niets te zeggen, maar mijn collega Van Geffen, die kent mij en ze zei- Nou, op een gegeven moment maakte ze een opmerking. Ze zei, 'Gerard, dit is gewoon communisme' toen ze hoorde wat voor voorstellen er allemaal langskwamen. En zoals ik weet dat zij aanslaat op het woordje 'statenbijbel', sla ik aan op het woord 'communisme'. Dus ik heb heel snel even wat getikt. En misschien neem ik er ook- Want wij zijn ook nog eens enorm in tijdsdruk als JA21, omdat wij vanavond een presentatie hebben in Arnhem van onze lijst. Eindelijk komt onze lijst uit. En ik weet mijn plekje en dat is de laatste. Dan weet u dat alvast. Nou, over lijsttrekker en dergelijke laat ik me nog niet uit. Dus ik weet niet of ik helemaal naar Arnhem ga afreizen, maar de rest moet er wel heen. Even kijken, nu ben ik er wat- Ik hoop daarom dat ik met mijn bijdrage de beantwoording van de gedeputeerde –
en zij heeft al veel vragen beantwoord – heel kort kan houden. Laat ik alvast een beetje sparren of oefenen op de toekomstige coalitie, dat ze zegt, ja, ik sluit me aan bij de woorden van de heer Köhler. Goed. Zo, nou, maar laten we even ter zake komen.

Bij het sluiten van de markt leert men de kooplui kennen. Dat CDA, ChristenUnie en de Partij voor de Dieren de kwestie Schiphol aanpakken om zich te profileren, dat begrijp ik heel goed. CDA en CU moeten zich afvragen of ze in maart de kiesdrempel wel gaan halen. En voor de Partij voor de Dieren moet alles wat maar enigszins verantwoordelijk is voor welvaart, kapot. Dus of het nu Tata, Schiphol of een veehouder is, daar slaan zij op aan. Maar GroenLinks dan? Twee weken geleden hadden ze nog een gezellig coalitieoverleg met een pubquiz en al. Een coalitie waar de gedeputeerden aanschuiven bij de fractie-overleggen. En dan nu een beetje schijnheilig dualistisch doen met lafjes vragen aan het College. Maar natuurlijk, met de komende VVD-lijsttrekster Rommel op de korrel. Goed, in het coalitieakkoord staat er inderdaad niets over. Een vrije kwestie heet dat. Maar dan nog. Verkiezingspopulisme noemen we dit.

Maar laat ik inhoudelijk op de actualiteit ingaan.

De **VOORZITTER**: Meneer Köhler, uw spreektijd zit erop. En ik ga u geen extra tijd geven. U heeft ook een interruptie gedaan. U weet- Ja, even serieus, dames en heren. Maar uw spreektijd zit erop.

De heer **KÖHLER** (JA21): Dank u wel. Nou, het was een heel kort stukje.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel met de reactie namens het College.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, er is al heel veel gezegd. Laat ik ermee beginnen dat Schiphol wel aan ons heeft doorgegeven – want dat heb ik via de regietafel gevraagd – dat ze bezig waren om te kijken van hoe zij hun vergunning kunnen vullen. Ik heb ook uit de krant gelezen dat ze bedrijven opgekocht hebben. Dus ik heb ook gevraagd waar dat om ging en dat heb ik ook in de vragen al beantwoord. Ik heb ook daarop Schiphol wel gebeld om ook te zeggen, wij hebben ook wel gezegd van, als jullie gaan kijken van, hoe gaan wij die vergunning vullen, kijk dan ook hoe je de maatschappelijke opgave mee kan nemen. Dat is nu op dit moment ook

aan de orde, dat we ook hebben gezegd, kijk ook naar PAS-melders, naar woningbouw, zeker ook natuurlijk de natuur. Wij hebben niet in de hand wat bedrijven doen in onze gebieden. Daar hebben we het al eerder over gehad, ook omdat dit geen verrassing voor ons was in die zin dat, we hebben dit al eerder meegemaakt, een paar jaar geleden, dat Brabant bij ons in de provincie aan het opkopen was. We waren toen ook heel kwaad en ook bezorgd over mogelijke wildwestpraktijken. Als ik nu terugkijk de afgelopen jaren, dan zie je dat dat niet gebeurd is. We hebben die extern salderenregels opengesteld, maar die zijn- Ik weet niet wat de stand vandaag is, maar in de laatste evaluatie die ik gezien heb, ging het om vijf agrarische bedrijven die dus extern gesaldeerd hebben met andere agrarische bedrijven en, wat ik nu begrijp, één industrie. Dus het is niet een wildwest geworden. Het lijkt er wel op, omdat heel veel bedrijven, of eigenlijk makelaars, geven zich in de gebieden bij de boeren ook uit alsof zij voor Schiphol vergunningen aan het opkopen zijn. En dat is niet waar, maar daarmee krijgen ze een ingang om bij de boeren te komen.

Is het nou makkelijk om extern te salderen? Dat is op zich niet zo makkelijk, want dat hebben we ook gezien met onze PAS-melders. Want iedereen roept natuurlijk op van, ja, er moet nu wat gebeuren en de overheid is veel te langzaam. PAS-melders, en de interimmers trouwens, staan heel hoog op het lijstje. Er wordt heel erg naar gekeken: hoe kunnen we dat doen. Het Rijk lukt het niet goed om bijvoorbeeld, ik noem het even, generieke maatregelen te nemen. Dat is gewoon niet gelukt. Waarop wij als provincie ook gezegd hebben, wij willen wel helpen. Ik heb u de vorige keer ook verteld dat er 22 bedrijven zijn die zich gemeld hebben in Noord-Holland, waarmee we echt heel goed gekeken hebben: kunnen wij dan iets betekenen voor die PAS-melders, natuurlijk ook voor de natuur en ook wat er over zal blijven voor onze andere opgaven, zoals wonen en klimaat? Ik heb u toen ook verteld dat de ambtenaren voor de tweede keer dus naar het Rijk zouden gaan, naar LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit). Ik kan u zeggen dat, heel teleurstellend, we daar nog niet uitgekomen zijn. En dat komt door staatssteun. Wij hebben dus nu gezegd- Want dat betekent dat als je een boerderij opkoopt, dat dat geld terugbetaald moet worden, omdat je dan aan staatssteun hebt gedaan. Dus dat betekent dat ik nu op dit moment aan het kijken ben van, hoe kunnen wij dan wel wat doen met die bedrijven? Hoe kunnen wij dan wel in die gebieden beweging krijgen? Want wat ik ook drie jaar geleden al zei: als er niks of niemand beweegt, dan kunnen we niks en dan gebeurt er ook niks. Dus het is geen onwil. Het is niet dat het niet kan. Er zijn echt wel wat voorbeelden in de gebieden waar we in overleg zijn met de boeren, waar we kansen zien zo gauw we ook de middelen hebben. Ik heb een rondetafelgesprek gehad vorige week met alle provincies – niet allemaal tegelijk trouwens, maar in groepen van drie; dus vier sessies – waarin we gesproken hebben met de Tweede Kamerleden. Ook zij wilden graag weten, hoe ver zijn jullie met de gebiedsprocessen? En daar was ook – en dan kijk ik even naar het CDA – in Drenthe een motie aangenomen over de noodwet, zoals u dat ook stelt. De Tweede Kamer wil daar niet op ingaan en dat begrijp ik ook wel, want daarom- Ik zal deze motie ook ontraden en ik zal u uitleggen waarom. Kijk, wij hebben ook natuurlijk wel gevraagd al eerder bij de minister van, doe een noodwet bijvoorbeeld voor woningbouw, maar die ADC-toets die hieronder hangt- Nou, misschien dat je wel met de alternatieven en de D-toets, dat je daar geen alternatieven van noodzakelijk belang- Kan je misschien wel wat mee. Maar het gaat nou juist iedere keer om die compensatie. Die compensatie, als er niemand beweegt, dan kunnen wij niks. Dus die compensatie hebben we niet. Zoals ik drie jaar geleden ook al zei, ik heb geen stikstofinnamefabriek. We zullen dat echt in de gebieden moeten doen. We zijn heel hard bezig in alle gebieden.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ja, ik dacht even, voorzitter, ik wacht even af hoe het verhaal verder gaat. Maar ik zou toch wel een verdiepingsslag nog willen maken in hoe u nou in die gebiedsprocessen zit. Want ik begrijp heel goed dat u met andere provincies spreekt over hoe erg het allemaal is. Maar ik hoor u ook zeggen dat u niet echt in gesprek bent met Schiphol en dat er externe bedrijven zijn die stikstofrechten zitten op te kopen bij boeren waar u niet mee in gesprek bent. Moet u niet veel meer in gesprek met de bedrijven die nu hier in Noord-Holland bezig zijn in plaats van met elkaar?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Zonde van uw spreektijd, want ik was nog niet zover. Het is zo dat wij in alle gebieden in gesprek zijn met alles en iedereen. Wij weten ook heel goed waar plekken zijn waar opgekocht kan worden. Er zijn niet zoveel- Want dat is gewoon een wildwest ook idee. Wij zien gewoon bij het extern salderen dat het op dit moment om hooguit zes, misschien tot tien bedrijven gaat. Die wildwest is niet aan de gang. We zijn wel degelijk, de ambtenaren zijn wel degelijk in alle gebieden in gesprek. En ook bij iedere start van een gebiedsproces – want het is niet eenvoudig om 24 gebieden te starten, maar we beginnen daar waar het belangrijkste is – ben

ik ook in gesprek.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Nu spreekt u uzelf wel een beetje tegen, voorzitter, want u zegt dat u in gesprek bent. Aan de andere kant zegt u van, ik heb geen zicht op wat er precies gebeurt wat voor externe bedrijven allemaal opgekocht worden. Dat betekent dat u dus niet in gesprek bent met degenen waar u mee in gesprek zou moeten zijn.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik ben dat niet met u van mening, want het in gesprek zijn en zelf weten, omdat wij gewoon ook een afdeling Grond hebben die kijken naar waar kunnen boerderijen opgekocht worden, waar melden mensen zich, waar we in gesprek zijn om te kijken hoeveel beheer we daar nodig hebben, waar we in gesprek zijn om te kijken hoe we de ruimte zo goed in kunnen delen, dat we wel degelijk daar kunnen bewegen en daar dus wat kunnen regelen. Alleen, ik heb niet natuurlijk met iedere makelaar een gesprek. En die gaan mij ook niet allemaal precies vertellen waar ze wel het erf op lopen. Dat hoor ik gewoon. Maar dat vind ik niet een tegenstrijdigheid.

Ik ga nog even verder met andere vragen. Ja, hoe meer regie? Wat ik ook net zei, je kan dus in die gebiedsprocessen in overleg gaan met partijen en kan je zorgen dat je met elkaar een goed plan kan maken. Een voorbeeld bijvoorbeeld in Westzaan, maar ook in Waterland, Laag Holland, zijn we die plannen ook aan het maken. Zuid-Kennemerland gaan we ook die plannen maken. Dus in alle gebieden- Tessel heb ik de vorige keer ook genoemd. Gaan we die plannen maken. Dan heb je een plan en daar kan je met elkaar aan werken. Maar je zult het wel met elkaar ook moeten doen, ook van onderop. Dus ook, ja, van, ik ga naar Den Haag als iemand zich meldt. Nee, met Schiphol hebben de ambtenaren wel overleg gehad in eerste instantie met I&W (Infrastructuur en Waterstaat) en Schiphol zelf om te kijken van nou, wat gaat daar nu gebeuren? Maar I&W is niet degene die de vergunning op gaat kopen. I&W is niet degene die de vergunning gaat verstrekken. Dat doet LNV. Wij doen dat ook niet. Wij hebben dus daar geen grip op, zoals bijvoorbeeld bij andere bedrijven dat we daar wat kunnen doen. Wij hebben drie jaar geleden al gevraagd in Den Haag: kunnen wij een voorkeursrecht provincie krijgen. Dat kon niet. Ik ben nu wel blij om te lezen in de brieven dat de Tweede Kamer er ook over na gaat denken en zeggen van, nou moeten we niet even goed gaan kijken of wij dan een voorkeursrecht Rijk misschien gaan maken? Er werd toen gezegd, je kunt een voorkeursrecht gemeente gebruiken. Nou, gelooft u mij, dames en heren, dat is best lastig, want dan moet er al een plan liggen waar je aan kan voldoen. We hebben ernaar gekeken en we kijken ernaar. Maar, ja, dat is gewoon lastig.

Dan, ja, de beleidsregels aanpassen. Dat is natuurlijk goed om daar altijd scherp op te zijn. Ik ben al wel blij dat voor intern salderen dat daar nu een vergunningsplicht komt, want daar hadden we helemaal geen zicht meer op. Daarom ben ik ook blij – en dat werd net ook al genoemd – dat wat we teruggeven aan de natuur, dat het ook geregistreerd gaat worden. Ik vraag daar ook al drie jaar naar. Het staat nu gelukkig wel in de Kamerbrief. Maar ik was al zelf al zover om dat met de provincies dan maar op te gaan pakken.

Dan, PvdA, u zegt, ja, kunt u ons één, twee, drie voorbeelden noemen waar het werkte met woningbouw, natuur en klimaat? Nou, zoals ik net al aangaf, die zijn er dus niet, want het is nog niet gebeurd, dat extern salderen. Dat is echt in de agrarische sector. Ik weet niet van de laatste maanden, maar met de agrarische sector, nou, de laatste maanden, ja, niet. Maar met de agrarische sector is dat alleen gebeurd met vijf bedrijven en één industrie.

Dan heb ik alles zo'n beetje- Ja, snel oplossen. Dat hoop ik te doen. O ja, dat wilde ik nog zeggen voordat ik geïnterrumpeerd werd. Wij hebben dus gezien dat wij er bij het Rijk niet uitkomen met die PAS-melders. Wij willen dat echt heel snel. Dus ik ben nu aan het kijken dat in ieder geval in januari, dat als er een besluit genomen moet worden of kan worden door de Staten, dat ik met een voorstel probeer te komen. En daar ben ik nu aan het kijken, zodat we echt gewoon daar stappen in kunnen maken als we wat kunnen doen. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Voor een mogelijke tweede termijn hebben we een aantal nog wat spreektijd. Ik kijk even naar de heer Heijnen. Hij heeft nog dertig seconden.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, mag ik ook dertig seconden schorsing, voorzitter?

De **VOORZITTER**: U mag dertig seconden schorsen. Maar als u het goedvindt, dan schors ik drie minuten, zodat de voorzitter ook even- En dan ben ik na drie minuten terug.

Schorsing 11.21 tot 11.30 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Wij zijn aanbeland bij de actualiteiten over opkopen stikstof door Schiphol. We zijn bij de tweede termijn aangekomen. Er zijn nog een aantal partijen die nog wat spreektijd hebben. De heer Heijnen had nog dertig seconden en hij wil die graag gebruiken.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik dank de gedeputeerde voor haar uitgebreide beantwoording rondom de PAS-melders. We hebben die motie ingediend, omdat de frustratie natuurlijk gewoon ontzettend hoog is bij ons, maar moet je nagaan wat dat bij die ondernemers is, omdat er gewoon nog maar steeds geen duidelijkheid is. We gaan die motie voor nu aanhouden, want we hebben er vertrouwen in dat de gedeputeerde ook haar uiterste best doet en dat bleek ook uit haar beantwoording. Dus die motie houden we voor nu aan, maar ik mag echt hopen dat we toch op zeer korte termijn met een oplossing komen voor de PAS-melders. Ik dank u wel, voorzitter.

Motie 258 'Legalisatie PAS-melders' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Er, u heeft nog spreektijd. Wilt u nog- Nee? De heer Zoon, u hebt nog 54 seconden.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. De Partij voor de Dieren keurt het huidige resultaat af, die we hier hebben. We boeken gewoon geen resultaat. We zijn ook niet in control over hoe wij nu onze natuur beschermen. Maar we horen ook dat de gedeputeerde in januari ons meer inzicht gaat geven in hoe zij meer in control is en welke randvoorwaarden we gaan krijgen om die natuur en die stikstof beter in bedwang te houden, die we als provincie hebben. De motie had ik klaarliggen daarvoor. Ik hou hem warm. Hij blijft in mijn tasje zitten en we wachten even af wat er in januari gebeurt door de gedeputeerde.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Wat een mooie woordspeling. De heer Leerink, PvdA, nog? Nee. Mevrouw Van Geffen? Nee. Dank u wel. Mevrouw Strens. De heer De Wit. De heer Köhler heeft geen tijd meer. Dan kijk ik even, ik hoorde geen vragen meer voor de gedeputeerde. Dan sluiten we hiermee de beraadslagingen over dit agendapunt af. Er zijn twee moties aangehouden. U kunt nu ook niet meer nieuwe moties indienen.

De discussie wordt gesloten.

3. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

De **VOORZITTER**: Daarmee gaan we door naar het volgende agendapunt. Agendapunt 3, dat is de Bekrachtiging van besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding. Er zijn geen stukken binnengekomen. En de lijst geheime stukken wordt vandaag behandeld bij 12.a als onthamerd stuk.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 14 en 21 november 2022.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar agendapunt 4. Dat is de vaststelling van de notulen en besluitenlijst van de vergaderingen van 14 en 21 november dit jaar. In de notulen van 21 november op pagina 43 regel 2606, daar was per ongeluk aangegeven dat de voorzitter de tekst had uitgesproken, terwijl het een bijdrage was van de heer Klein. Dat is aangepast in de notulen. Verder zijn er door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand daar nog het woord over? Zo niet, dan kunnen we de besluitenlijst en de notulen vaststellen, met uiteraard de correctie, zoals net aangegeven.

Aldus vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 5. Dat is de vaststelling van de strategische agenda. Wenst iemand daarover het woord? Zo niet, dan is de strategische agenda vastgesteld.

Aldus vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij agendapunt 6, dat is de vaststelling van de lijst van de ingekomen stukken. Er zijn door de griffie tot op heden geen op of aanmerkingen ontvangen van u. Verlangt iemand het woord daarover? Zo niet, dan is voor wat betreft de afdoening conform Presidium besloten.

Aldus vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: En dan gaan we naar de voortgangslijst van moties, agendapunt 7. Er zijn ook geen opmerkingen door de griffie yot op heden ontvangen. Verlangt iemand daar het woord? Dan stel ik voor deze lijst vast te stellen. Mevrouw Van Soest, Partij van de Ouderen.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ik heb nog even een motie, voorzitter, op dit punt. Voor 5.a. Even wachten, hoor. Even kijken of ik het goed heb, Het is-

De **VOORZITTER**: Welk agendapunt?

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Agendapunt Geheimhouding GS.

De **VOORZITTER**: Die komt nog. Want die wordt onthamerd straks bij 8 en die komt terug als agendapunt 12.a. Dus dan hou ik u wel even scherp rond die tijd.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Oké, dank u wel.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.
8.a. Onthamerverzoek: Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (VD-61).
8.b. Plassenschap Loosdrecht e.o. 2e begrotingswijziging 2022 en ontwerp begroting 2023 (VD-62).
8.c. Wadloopverordening 2023 (VD-66).

De **VOORZITTER**: Dan komen we nu bij agendapunt 8, de hamerstukken. Het Presidium adviseert in te stemmen met deze voordrachten op uitzondering van 8.a. Die wordt onthamerd en wordt behandeld als agendapunt 12.a. Dat is de Actualisatie geheimhouding Provinciale Staten. Gaan we naar 8.b. Dat is Plassenschap Loosdrecht, tweede begrotingswijziging 2022 en de ontwerpbegroting 2023, voordracht 62. En 8.c is de Wadloopverordening 2023, voordracht 66. Verlangt iemand hoofdelijke stemming over 8.b en 8.c? Iemand een stemverklaring over 8.b of 8.c? Zo niet, dan zijn de punten 8.b en 8.c aangenomen.

Dan vraag ik nu aan de vicevoorzitter op mijn plaats in te nemen bij het volgende agendapunt en dan zal ik kijken of er nog een plekje vrij is in de GS-bankjes. Dan zal de vicevoorzitter van de Raad mijn taak overnemen.

Voorzitter: Statenlid Van der Waart

9. Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm (VD-67).

De **VOORZITTER**: Goed. Terwijl de commissaris een plekje zoekt, kan ik u vertellen dat wij verder gaan met agendapunt 9. Dat is de Beslissing op bezwaar Referendumverzoek Stichting Windalarm, voordracht 67. Stichting Winterwarm is tegen het afschaffen van de strenge provinciale eisen voor windturbines en heeft een eerste verzoek ingediend tot het houden van een referendum. PS hebben dit verzoek niet toegelaten. Op 23 mei van dit jaar is besloten dat besluiten betreffende de Omgevingsverordeningen, die voorzien in het afschaffen van de strengere regels voor windturbines, niet referendabel zijn vanwege spoedeisende en dringende provinciale belangen. Tegen dit besluit is bezwaar ingediend door Stichting Windalarm. De Hoor- en Adviescommissie ofwel de HAC heeft op 20 oktober jongstleden haar advies over het bezwaarschrift uitgebracht aan PS. De HAC is in het advies over dit bezwaar tot de conclusie gekomen dat het besluit om het referendumverzoek af te wijzen niet genomen had moeten worden en adviseert PS het besluit te herzien. PS moeten nu een beslissing over het

bezwaarschrift nemen. Tegen deze beslissing staat beroep open bij de rechtbank. Dit is in de commissie van EFB op 5 december jongstleden besproken. Er zijn drie mogelijkheden voor de beslissing over het bezwaar en verschillende bijbehorende ontwerpbesluiten besproken. Via een gewogen peiling is besloten om ontwerpbesluit A aan PS voor te leggen. Dat doen we dus vandaag. Een gewijzigde voordracht waarin de uitkomst van de commissievergadering met ontwerpbesluit A is uitgewerkt is maandag 12 december jongstleden bij de vergaderstukken gepubliceerd. Daar gaan we het vandaag over hebben. De sprekers die zich voor dit punt hebben aangemeld, zijn – en in deze volgorde zal ik dat ook behandelen: dat is PVV, mevrouw Bezaan; Statenlid Kostić, Partij voor de Dieren; en mevrouw Van Andel, CDA; Statenlid Gielen, GroenLinks; mevrouw De Vries, Partij van de Arbeid; en de heer Dessing van Forum voor Democratie; mevrouw Alberts, SP; de heer Klein, ChristenUnie; mevrouw Van Geffen, Namens Noord-Hollanders.; de heer Koyuncu, DENK; de heer Van der Maas, VVD; de heer Kanik, D66; en de heer Van den Berg van JA21. Zoals aangekondigd, begin ik dan- En mevrouw Van Soest zullen we ook noteren. Dus dan nodig ik graag uit mevrouw Bezaan van de PVV. Treedt u naar voren. Gaat uw gang, mevrouw Bezaan.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, aangezien de coalitie afgelopen mei met allerlei kunst en vliegwerk de correcte referendumverzoeken van Stichting Windalarm schaamteloos torpedeerden, voelde het HAC-advies – het is al eerder gezegd, het Hoor- en Adviescollege – als een stukje gerechtigdheid. Naar de mening van de PVV was het een harde tik op de vingers van de coalitie, waarin meerdere argumenten werden bevestigd die door de oppositie in mei waren benoemd. Voorzitter, het verzet in de maatschappij ten opzichte van het samenleving ontwrichtende klimaat- en energiebeleid groeit. Dat is natuurlijk ook opgemerkt door het kabinet Rutte 4 en de Europese Unie. De Europese Commissie komt nu met een heuse verordening om de bouw van onder andere windturbineprojecten juist verder te versnellen en de Europese energieministers, waaronder die van Nederland, zijn akkoord gegaan. De stoomwals moet en zal onverminderd doordenderen. De noodverordening is een welkome steun in de rug van de coalitie die nu kan schermen met het zogenaamde spoedeisende belang. Ik zeg ‘zogenaamde’, aangezien er naar de mening van de PVV geen spoedeisend belang was en nog steeds niet is. Tijdens de commissievergadering op 5 december jongstleden kregen we een voorproefje van wat ons deze dag te wachten staat, want natuurlijk worden vandaag de correcte referendumverzoeken van Stichting Windalarm door de coalitie definitief de nek omgedraaid. Vele bezorgde burgers worden gewoon aan de kant geschoven en buitenspel gezet. Het spreekt boekdelen dat in de voordracht staat dat het mogelijk niet halen van klimaatdoelstellingen voor wind op land als een spoedeisend en dringend provinciaal belang kan worden aangemerkt, dat zwaarder mag wegen dan het belang bij het houden van een referendum. Het Klimaatakkoord waar burgers nooit iets over hebben kunnen zeggen, is heilig en daarom wordt een belangrijk democratisch instrument gewoon buitenspel gezet.

Voorzitter, de PVV zou nog uren kunnen uitweiden over deze stuitende gang van zaken, maar dat gaat onze fractie niet doen. Burgers van Noord-Holland, er is maar één oplossing om dit samenleving - en democratie ondermijnende beleid te stoppen: stuur op 15 maart 2023 de kartelpartijen naar huis. Maak in het stemhokje het juiste vakje rood. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Goed, we gaan door met de volgende spreker: Statenlid Kostić, Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Eerst twee feiten. We hebben te maken met een klimaat- en biodiversiteitscrisis die met urgentie aangepakt moeten worden. En 2, we hebben een referendumbeleid dat inwoners het recht geeft om over allerlei onderwerpen een referendum te organiseren. En nu ligt er een verzoek over afstandsnormen en opstelling van windturbines. Wij zijn het inhoudelijk niet altijd eens met de initiatiefnemers van dit referendum, waarvan een deel wil vasthouden aan willekeurige bovenwettelijke regels over afstanden en opstelling van de windturbines die Noord-Holland jarenlang hanteerde. We zijn nooit blij geweest met die regels, omdat helemaal niets en niemand – behalve misschien de fossiele industrie zelf – daarmee werd beschermd. We delen de bezorgdheid om gezondheid en natuur te beschermen, maar die moeten wel met wetenschappelijk onderbouwde normen en regels worden beschermd. Niet met politieke willekeur. De Partij voor de Dieren heeft afgelopen jaren daarom gepleit voor bijvoorbeeld echte bescherming van mensen, natuur en dieren met regels over geluidsbelasting, regels om natuur en biodiversiteit te ontzien en technische ingrepen, zoals een vogelradar en het verven van de wieken om het aantal dierlijke slachtoffers te voorkomen. Maar de inhoudelijke discussie zou er niet toe moeten doen. Als de provincie mensen de mogelijkheid geeft om een referendum te organiseren, dan hoort dat in principe ook gefaciliteerd te worden, anders wordt het wantrouwen

van mensen alleen gevoed en oplossingen juist vertraagd. De discussie gaat nu om de vraag of een referendum doorgang mag vinden, gezien de klimaatdoelen. De provincie meent van niet, maar is teruggefloten door de eigen Hoor- en Adviescommissie. Toch blijft de commissie volhouden dat het verzoek tot een referendum moet worden geweigerd. Het eerste argument, het zou de energietransitie vertragen en het risico verhogen dat we de klimaatdoelen niet halen. Het tweede argument, er is een Europese verordening, noodverordening, die de energieprojecten wil versnellen.

Laten we eerst naar het eerste argument kijken. Wat wij horen van het College is dat het referendum een obstakel is voor broodnodige klimaatmaatregelen. Maar wat we missen van het College is een aanpak van de echte obstakels voor de aanpak van de klimaat- en biodiversiteitscrisis. Wij hebben altijd gezegd: straal die urgentie uit, neem mensen mee. Anders gaan we die klimaat- en natuurcrisis nooit oplossen. Maar in communicatie straalt de provincie afgelopen jaren nauwelijks de urgentie uit over de levensbedreigende crises waar we in zitten. Het ging vooral over het uitvoeren van de veel te slappe doelen van het Rijk. Het ging nooit over de rampen en het leed die al elders plaatsvinden en die ook onze kant opkomen als we niet op korte termijn maximale maatregelen nemen. Het ging veel te weinig over burgers enthousiasmeren en eigenaar maken van de oplossingen, concreet maken hoe burgers ook maximaal kunnen profiteren van zon- en windenergie, concreet maken hoe we ze daarin kunnen faciliteren, laten zien hoe we tegelijk ook echt wel dieren en natuur kunnen beschermen. Ondertussen bleek dit jaar, zoals de Partij voor de Dieren al voorspelde en probeerde te voorkomen door extra klimaatmaatregelen, dat de provincie de slappe klimaatdoelen voor 2030 niet eens haalt met dit tempo. De grote vertraging ziet ook al in praktische zaken, als gebrek aan capaciteit bij betrokken instanties, waardoor ook goede windprojecten onnodig moeten wachten. Volgens ons vraagt deze hele discussie om handelingsperspectief voor de toekomst: het wegnemen van de echte obstakels die nu voor vertraging zorgen. Daarom de volgende motie. Verzoeken GS de uitrol van natuurinclusieve hernieuwbare energie te versnellen door de bronnen van al bestaande vertraging aan te pakken. Daarvoor bijvoorbeeld te verkennen hoe de provincie zich kan inzetten voor investeringen in meer capaciteit in uitvoering van beoordelingen van aanvragen op alle niveaus. Daarnaast het oplossen van administratieve knelpunten te verkennen en te kijken naar de mogelijkheden om bijvoorbeeld digitalisering van procedures te bevorderen en one-stop-shops voor projectaanvragen op te zetten. Een plan uit te werken om meer te doen om sociale weerstand tegen nieuwe natuurinclusieve, hernieuwbare energieprojecten te verminderen door bijvoorbeeld de communicatie over de urgentie van de klimaat- en biodiversiteitscrisis te verbeteren, door burgers beter te betrekken, door burgers te laten profiteren van de transities en meer in te zetten op oplossingen van onderop. De conclusies daarover het liefst begin maart, en anders zo snel mogelijk, per brief te sturen naar PS, en gaat over tot de orde van de dag. Voorzitter, die motie is ingediend mede namens DENK, SP en Partij voor de Ouderen.

Motie 259-19 december 2022
Los echte knelpunten versnelling aanpak klimaat- en biodiversiteitscrisis op

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *PS heeft erkend dat er sprake is van een klimaat- en biodiversiteitscrisis die we in samenhang moeten aanpakken en waar meer provinciale aandacht voor nodig is;*
- *Deze maand bij de VN-conferentie voor Biodiversiteit nogmaals werd benadrukt dat we zonder effectief natuurbeleid ook de klimaatcrisis niet kunnen oplossen en dat er geen tijd meer te verliezen is;*
- *De energietransitie daarom volgens wetenschappelijk consensus zoveel mogelijk natuurinclusief moet gebeuren;*
- *De provincie het referendumverzoek van Stichting Windalarm wil afwijzen omdat het volgens haar tot vertraging van windprojecten zou leiden en daarmee klimaatdoelen in gevaar zou brengen.*

Overwegende dat:

- *De provincie zich op een noodverordening van de EU beroept om het referendumverzoek af te wijzen;*
- *Deze noodverordening, zonder instemming van het Europees Parlement, de bescherming van natuur lijkt te verzwakken in de hoop energieprojecten te versnellen, tegen wetenschappelijk advies in;*
- *Europese milieu- en natuurorganisaties, waaronder de European Environmental Bureau, daarom bezwaar maken tegen het proces van de noodverordening en waarschuwen dat*

deze juist méér (juridische) onzekerheid voor energieprojecten oplevert en meer vertraging van de noodzakelijke klimaattransities;

- *De Europese milieu- en natuurorganisaties een oproep doen aan overheden om in te zetten op win-win oplossingen van natuurinclusieve energietransitie, het beter betrekken van burgers en in te zetten op oplossen van huidige knelpunten op administratief en capaciteit-gebied;*
- *we weten (en insprekers in laatste commissievergadering hebben dat bevestigd) dat duurzame energieprojecten nu al vertraagd zijn (vergunningslening zou een jaar duren, maar duurt nu soms twee jaar), door onder andere gebrek aan capaciteit en goede begeleiding bij overheden;*
- *Als de provincie zich zorgen maakt om vertraging en halen van klimaatdoelen, ze dus meer dient te doen aan de bron van de oorzaken van de al bestaande vertraging.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De uitrol van natuurinclusieve hernieuwbare energie te versnellen, door de bronnen van al bestaande vertraging aan te pakken;*
- *Daarvoor bijvoorbeeld verkennen hoe de provincie zich kan inzetten voor investeringen in meer capaciteit in uitvoering van beoordelingen van aanvragen op alle niveaus. Daarnaast het oplossen van administratieve knelpunten te verkennen en te kijken naar de mogelijkheden om bijvoorbeeld de digitalisering van procedures te bevorderen en one-stop-shops voor projectaanvragers op te zetten;*
- *Een plan uit te werken om meer te doen om sociale weerstand tegen nieuwe natuurinclusieve hernieuwbare energieprojecten te verminderen door bijvoorbeeld de communicatie over de urgentie van de klimaat- en biodiversiteitscrisis te verbeteren, door burgers beter te betrekken, door burgers te laten profiteren van de transities en meer in te zetten op oplossingen van onderop;*
- *De conclusies daarover het liefst begin maart en anders zo snel mogelijk per brief te sturen naar PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Süleyman Koyuncu (DENK), Remine Alberts (SP) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan over het argument noodverordening. PS mag beslissen of het wel of niet toelaten-

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić, ik ga u onderbreken, want u heeft die motie afgerond en dan ga ik nu graag het woord geven aan de heer Kanik voor een interruptie.

De heer **KANIK** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, voorzitter, nog niet zo lang geleden, een paar weken, hebben wij een motie samen met een aantal andere partijen ingediend, de motie RES-versnelling. Een aantal dingen, die u nu in uw dictum noemt, zijn ingediend; en waar ook de Partij voor de Dieren vóór heeft gestemd. Dan begrijp ik dat we heel snel moeten. Ik ben ook heel erg blij met uw steun dat we de RES veel meer moeten versnellen. Maar waarom dient u een soortgelijke motie in, die al is ingediend, en waar wij het College al oproepen tot die versnelling?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Altijd fijn als D66 met ons meedenkt. Gelukkig kennen we ze zo ook vaak genoeg. Maar wat D66 elke keer weer mist, is toch dat punt dat we die biodiversiteitscrisis en klimaatcrisis in samenhang moeten aanpakken. Die motie die mede door ons ingediend is, is vooral die energietransitie die moet worden versneld. Maar daar mist die concrete uitwerking van hoe we dat precies kunnen doen, hoe we de burgers daar beter in kunnen faciliteren, in samenhang dus met de zaken die we moeten doen voor de biodiversiteitscrisis. Die borging mist gewoon volledig. En de enige borging die er wel is gekomen, is dankzij de Partij voor de Dieren via onder andere de Omgevingsverordening. Dat is nog niet genoeg, maar daar strijden we voor in lijn met de wetenschap. Vandaag eindigt de Biodiversiteitstop in Canada. Daar waar wetenschappers schreeuwen hoe levensbedreigend die biodiversiteitscrisis is en dat politici moeten opletten als we die klimaatcrisis aanpakken, zodat ze niet tegelijkertijd de biodiversiteit schaden. Dus laten we vandaag even handelen. Tekent u dan gewoon mee. Als u het er helemaal mee eens bent, dan bent u welkom om alsnog mede in te dienen. Het is nog niet afgesloten.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ja, nog steeds een beetje verrassend, ook met wat statenlid Kostić zegt over van, we moeten dat referendum faciliteren, terwijl we zoveel insprekers hebben gehad die bezig zijn met de RES'en, die zeggen dat we meer dan een jaar vertraging gaan krijgen. Die RES'en hebben ook te maken met de energietransitie. Die energietransitie is ook een

onderdeel om ook een gedeelte van de biodiversiteitscrisis op te lossen. Dus waarom luistert u niet naar deze mensen? Waarom houdt u vast aan het feit dat wij dan een referendum moeten houden en daarmee ook vertraging oplopen met het oplossen van de biodiversiteitscrisis?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, een heel goede vraag. Het is een beetje jammer dat u aanneemt dat wij niet luisteren. Als u goed heeft geluisterd naar onze inbreng in de commissie, hebben wij heel goed geluisterd naar de insprekers en ook vragen gesteld. En als u diezelfde vragen had gesteld, dan was u erachter gekomen dat die vertraging waar u het over hebt van een jaar, dat dat nu al gaande is. Daarom zeg ik ook, die obstakels, we kunnen het wel hebben over het referendum- En ik zeg niet dat het referendum de oplossing is hiervoor. Ik zeg alleen maar dat we ooit hebben besloten om dat burgers aan te bieden en dat we nu niet opeens moeten gaan terugkrabbelen zonder echt goede argumenten en juridische argumenten te hebben. Die vertraging, en dat is waar het om gaat. En daar ben ik het met u eens: die vertraging moeten we oplossen. Maar dat lossen we niet op door het referendum nu niet weg te stemmen. Vertraging lossen we op door deze motie aan te nemen en zo snel mogelijk uit te voeren. U heeft het over de noodverordening. Die zou dan ook die vertraging moeten kunnen oplossen. Nou ja, ik neem aan dat u met dit voorstel in wil stemmen wat nu op tafel staat, en daar wordt de noodverordening bij gehaald. Natuur- en milieuorganisaties in Europa zeggen, die noodverordening, dat is een ramp voor de aanpak van klimaat- en natuurcrises; dat gaat alleen maar rechtszaken uitlokken. Dat gaat voor ontzettend veel vertraging zorgen. Dus neem uw verantwoordelijkheid een keer en neem mensen gewoon mee. Werk met ons mee om die mensen echt goed mee te nemen. En laten we die echte knelpunten oplossen en niet doen alsof het referendum het probleem is van alles wat er nu bestaat. Laten we even naar onszelf terugkijken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid Kostić. Ik kijk nog naar de heer Kanik. Die loopt weg. Dan ga ik heel even wachten nog, want u heeft deze motie ook aan mij gegeven. Dus ik hoor dan ook te zeggen dat deze motie deel uitmaakt van de beraadslaging. Dan ga ik naar de heer Van der Maas voor zijn interruptie.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ja, het is eigenlijk een punt van orde. Ik hoor hier een rant over het Klimaatakkoord, over klimaat. Ik hoor een motie langskomen die helemaal niets te maken heeft met het gegrond verklaren of ongegrond verklaren van het bezwaarschrift. Mag ik u vragen om het onderwerp bij het onderwerp te houden en niet dit soort uitgebreide klimaatdiscussies weer te beginnen, want daar gaat het helemaal niet over.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Van der Maas. Ja, laten we daar gezamenlijk inderdaad op letten. Gaat u door met uw verhaal. Houdt u zich inderdaad aan de agenda, alstublieft.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, toch weer teleurstellend dat de VVD het weer niet wil hebben over echte oplossingen. Maar goed, die noodverordening is dus ook volgens de natuur- en milieuorganisaties nogal dubieus. Op basis daarvan horen we nu te beslissen dat het referendum niet aan de orde is. Dat is raar, want we weten niet eens of die noodverordening van kracht is. Ik hoorde daar nog niets over. 13 december zou het worden vastgesteld; is nog niet gebeurd. Misschien vandaag. Maar ook nog los daarvan weten we niet als PS wat voor impact het echt heeft. Die marginale informatie die we hebben gekregen, is heel laat, net voor de commissievergadering, en veel te laat. Zo kunnen we niet een afgewogen besluit maken in PS. Dus een oproep aan alle collega's is om een amendement van ons en de hele oppositie – volgens mij voor het eerst in de geschiedenis – over te nemen; van links tot rechts, midden en daarbuiten. Het amendement luidt als volgt. Besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen: de deelbesluiten één tot en met zes te vervangen door de beslissing op bezwaar op te schorten tot een tijdstip in het eerste kwartaal van 2023 nadat volledige informatie over de werking en effecten van de Europese noodverordening op een referendum met PS is gedeeld. 2, aan GS te verzoeken om PS informatie te verstrekken over de werking en effecten van de Europese noodverordening op een referendum. En 3, GS te machtigen om namens PS de bezwaarden te informeren over de opschorting van de beslissing op bezwaar. En dit amendement wordt mede ingediend door ChristenUnie, CDA, JA21, DENK, SP, Forum voor Democratie, PVV, Namens Noord-Holland., Partij voor de Ouderen en Fractie Baljeu.

Amendement 66-19 december 2022
Nieuw besluit over referendum als PS voldoende geïnformeerd is

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Besluit:

De deelbesluiten 1 tot en met 6 te vervangen door:

1. *de beslissing op bezwaar op te schorten tot een tijdstip in het eerste kwartaal van 2023 nadat volledige informatie over de werking en effecten van de EU-noodverordening op een referendum met PS is gedeeld;*
2. *aan GS te verzoeken om PS informatie te verstrekken over de werking en effecten van de EU-noodverordening op een referendum;*
3. *GS te machtigen om namens PS de bezwaarde te informeren over de opschorting van de beslissing op bezwaar.*

Toelichting
De Hoor- en Adviescommissie (HAC) heeft geoordeeld dat PS op 23 mei 2022 ten onrechte hebben besloten om de het referendumverzoek van de Stichting Windalarm af te wijzen. De HAC adviseert de bezwaren van de stichting gegrond te verklaren en een nieuw besluit te nemen. Daarna is een nieuw feit naar voren gekomen: de Europese noodverordening met betrekking tot duurzame energie.

we hebben als PS namelijk op dit moment onvoldoende informatie over de werking en effecten van de Europese noodverordening. De summiere informatie daarover kwam vlak voor commissievergadering naar PS toe. Ondertussen hebben we zelf moeten lezen dat Europese milieu- en natuurorganisaties, waaronder de European Environmental Bureau, bezwaar maken tegen het proces van de noodverordening en waarschuwen dat dit juist voor nog meer vertraging van de noodzakelijke klimaattransities en juridische onzekerheden voor energieprojecten gaat zorgen, iets wat de provincie juist zegt te willen voorkomen.

Alleen PS mag een referendumverzoek naast zich neerleggen en beoordelen of er sprake is van andere zwaarwegende belangen. Het is daarom cruciaal dat PS eerst volledig en onafhankelijk worden geïnformeerd over de inhoud en gevolgen van de noodverordening, voordat ze een goed afgewogen besluit kunnen maken over het al dan niet toelaten van het referendumverzoek. En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Michel Klein (ChristenUnie), Wilma van Andel (CDA), Daniël van den Berg (JA21), Süleyman Koyuncu (DENK), Remine Alberts (SP), Johan Dessing (Forum voor Democratie), Ilse Bezaan (PVV), Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.), Wil van Soest (Partij van de Ouderen) en Robert Baljeu (Fractie Baljeu)

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En tenslotte, voorzitter, nog een motie. Want we zien dus het gevaar dat Europa nu zegt, nou ja, die natuur- en biodiversiteitscrisis, dat heeft even geen prioriteit. Dus die noodverordening zetten we in om energietransities te versnellen ten koste van goede borging van natuur. Hier in de provincie hebben we iets anders afgesproken. Daar hebben gezegd, wij volgen wetenschap en wij pakken die twee in samenhang aan. Dat heeft nu extra bekrachtiging nodig, juist, omdat die noodverordening wordt ingezet. Dus daarom de motie. Verzoeken GS zich op alle niveaus maximaal in te zetten en duidelijk uit te spreken voor versnelling van win-winoplossingen voor natuurinclusieve energietransitie en daarvoor binnen provinciale mogelijkheden verdere stappen te verkennen; hierover voor de zomer van 2023 aan PS te rapporteren, en gaat over tot de orde van de dag. Deze motie is mede-ingediend door DENK en Partij voor de Ouderen. Dank u wel, voorzitter.

Motie 260-19 december 2022
Versnel win-winoplossingen voor klimaat- en biodiversiteitscrisis

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *PS heeft erkend dat er sprake is van een klimaat- en biodiversiteitscrisis die we in samenhang moeten aanpakken en waar meer provinciale aandacht voor nodig is;*
- *Deze maand bij de VN-conferentie voor Biodiversiteit nogmaals werd benadrukt dat we zonder effectief natuurbeleid ook de klimaatcrisis niet kunnen oplossen en dat er geen tijd meer te verliezen is;*
- *De energietransitie daarom volgens wetenschappelijk consensus zoveel mogelijk natuurinclusief moet gebeuren;*
- *Een van de hoofdtaken van de provincie bescherming en versterking van natuur is;*
- *De Omgevingsvisie schrijft over een zoveel mogelijk natuurinclusieve inrichting van de provincie.*

Overwegende dat:

- *De provincie zich op een mogelijke noodverordening van de EU beroept om het referendumverzoek af te wijzen;*
- *Deze noodverordening de bescherming van natuur lijkt te verzwakken in de hoop energieprojecten te versnellen, tegen wetenschappelijk advies in;*
- *Europese milieu- en natuurorganisaties, waaronder de European Environmental Bureau, daarom bezwaar maken tegen het proces van de noodverordening;*
- *Deze Europese milieu- en natuurorganisaties een oproep doen aan overheden om meer in te zetten op win-winoplossingen die niet ten koste gaan van ecologie, maar de energietransitie bevorderen én onze ecosystemen juist beschermen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *zich op alle niveaus maximaal in te zetten (en duidelijker uit te spreken) voor versnelling van win-winoplossingen voor natuurinclusieve energietransitie, en daarvoor binnen provinciale mogelijkheden verdere stappen te verkennen;*
- *Hierover voor de zomer van 2023 aan PS te rapporteren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Süleyman Koyuncu (DENK) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid Kostić. En ook deze motie en het amendement maken nu deel uit van de beraadslaging. Twee moties iets bezijden het onderwerp, maar we gaan deze toestaan. Mevrouw Van Andel is de volgende spreker namens het CDA. Gaat uw gang.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel, voorzitter. In deze inbreng ga ik weer allerlei argumenten en zaken opnoemen wat wij vinden van het referendum. Ik weet eigenlijk niet precies waarvoor, want de commissiebehandeling EFB heeft al uitgewezen wat de coalitiepartijen vandaag gaan doen en dus waar dit debat mee eindigt: PS staan in meerderheid het referendum niet toe; het bezwaarschrift wordt ongegrond verklaard. We zijn er in alle voordrachten en stukken die we hebben gekregen ook best wel naar deze mening, ja, toe geduwd eigenlijk, dat dit ook het enige juiste besluit zal zijn. Terwijl, toen we hier eerder over spraken wel is gebleken dat PS niet eensluidend was. Ik ben geen jurist, maar volgens mij is de mening die we als CDA al een tijd verkondigen legitiem of minstens zo uitlegbaar als de andere kant op redeneren. En ik heb deze grap nog niet eerder gehoord, maar de HAC heeft al gehakt van het eerdere besluit gemaakt. Voor als een rechter dit straks allemaal nog weer eens moet napluizen, zeg ik nadrukkelijk: de volgende mening is ook in PS aan de orde gekomen. Dat gaat eerst over het referendum zelf. Het CDA is daartegen. We begrijpen dan ook niet dat er nog geen voorstel ligt om die referendumverordening nu dan ook af te schaffen. We doen dat voorstel vandaag is ook zelf niet, omdat de tijd nog niet rijp schijnt te zijn. Wie weet binnenkort. Maar het CDA staat ook voor behoorlijk bestuur. We hebben die referendum verordening nou eenmaal, en dan heb je je daar dus aan te houden. Dit referendum zou daar niet kunnen vanwege redenen van spoedeisendheid. Als het referendum er zou komen, dan zouden initiatiefnemers voor het bouwen van een windmolen daar misschien mee wachten. Voorzitter, we staan hier nu een paar maanden later opnieuw, omdat over die reden dus – we zeiden het toen al – op zijn minst te discussiëren valt. Die onzekerheid is er dus nog steeds en die blijft ook bestaan als Stichting Windalarm na het vandaag ongegrond verklaren van het bezwaarschrift nog weer naar de rechter zou stappen.

Over de inhoud. Uit de commissieverhandeling is duidelijk geworden dat spoedeisendheid misschien wel niet eens het grootste ding is. In antwoord op technische vragen van ons hoeveel windmolens uit de RES-opgave nu eigenlijk binnen die zeshonderd meter gaan vallen of niet verder kunnen als die lijnopstelling verplicht blijft, luidt het antwoord, en ik citeer: “concluderend valt bijna de hele RES-opgave voor wind weg door het opnieuw invoeren van de bovenwettelijke eisen”. Einde citaat. Wow, dacht ik toen ik dit las. Dat is wel heftig. Gaan er echt zoveel windmolens op minder dan zeshonderd meter van huizen komen? Dus alle nieuwe windmolens vanaf nu. Dan zou ik bijna zeggen – maar ik blijf wel tegen referenda – ik zou weleens willen weten wat de Noord-Hollanders hier dan van vinden. Ik heb daar ook nog wel een inhoudelijke vraag over aan het College. Als u dit zo beweert, in hoeveel procent of hoeveel van de gevallen gaat dit dan om die lijnopstelling die in de weg zou zitten? En volgens de stichting zou het referendum daar niet om draaien. En in hoeveel gevallen zou dat gaan om die zeshonderd meter waar het referendum wel om zou draaien?

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor mevrouw Van Andel zeggen dat ze, ondanks dat ze tegen het referendum is, toch wel heel geïnteresseerd zou zijn in wat de burgers van Noord-Holland hiervan zouden vinden. Is dit nou niet hét voorbeeld waarom je toch zo'n

referendum als instrument zou moeten hebben? Want dat is toch juist wat directe democratie, en niet één keer in de vier jaar naar het stemhokje, betekent?

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, ik snap wel uw vraag, maar die uitspraak gaat u toch niet van mij ontlokken vandaag. Maar het deed me wel wat om te lezen dat er inderdaad best wel echt veel windmolens binnen zeshonderd meter gaan komen. Wij hebben dat dan hier maar even afgeschaft. Dat doe ik me vooral wat, omdat ik heel veel insprekers heb gehoord die zich zorgen maken over hun gezondheid. En ik ben nu bang dat dat ergens toch te weinig meegewogen wordt. Daarom doe ik mijn best om dat hier wel meer meegewogen te laten worden.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter, Maar als mevrouw Van Andel zegt dat ze ziet dat de burgers van Noord-Holland die bezorgdheid hebben, dan zouden ze toch het recht moeten hebben om die bezorgdheid te kunnen uiten? Hoe kijkt mevrouw Van Andel – zonder die uitspraak te willen ontlokken – daar dan toch tegenaan? Kan ze daar niet toch iets over zeggen?

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Nou ja, kijk, we hebben de referendumverordening en wij gaan vandaag- Wij stemmen op zo'n manier dat dat bezwaarschrift wel gegrond verklaard zou moeten worden. Ik ben gewoon niet enthousiast over het instrument. Maar nu we het hebben, zou ik hier natuurlijk wel geïnteresseerd zijn in de uitkomst.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Gaat u door.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, die vraag over waar het dan inderdaad dan misgaat. Ik lees ook nog wel in de voordracht die we vandaag hebben liggen, dat wind op land niet onmogelijk zou zijn en dat het daar ook niet om zou gaan als je die zeshonderd meter zou laten staan. Maar daar ben ik dus nu wel wat over in verwarring hoe dat nu echt zit.

En ik begin weer over die insprekers van wie we al zoveel hebben gezien en gehoord, die echt niet tegen duurzaamheid zijn, maar zich ook echt terechte zorgen maken over hun gezondheid. En dan zijn er nog zoveel mensen die nog niet gehoord hebben, of omdat ze nu nog niet weten dat er wellicht ook plannen zijn of komen rondom hun woning. Ik kom op de gezondheid van mensen nog terug bij mijn inbreng over de Omgevingsverordening.

Dan heb ik ook nog de vraag, als we dus zoveel windmolens binnen zeshonderd meter moeten gaan plaatsen, hoe we dat dan gaan doen en of gemeenten hier wel in meegaan? Of gaan we de bestemmingsplannen van gemeenten overrulen met provinciale inpassingsplannen?

En dan over die Europese noodverordening. Er wordt gezegd dat uit die noodverordening nu echt wel blijkt hoe spoedeisend verduurzaming precies is. Ik ben het op zich daar ook nog wel mee eens, want we moeten ook echt hard trekken aan die duurzaamheid. En dat vindt volgens mij Stichting Windalarm ook. Maar voorzitter, dan vind ik wel met hen dat dat op een goede manier moet. Als je nu met deze noodverordening een windmolen of een andere hernieuwbare energiebron wilt bouwen of aanleggen, dan gaat dus de vergunningverlening sneller, is wat ik heb begrepen van die noodverordening. Ik weet niet precies hoe dat dan gaan werken, maar oké. Maar dat wil dan nog niet zeggen dat we dat moeten gaan inzetten voor windmolens op minder dan zeshonderd meter van huizen. Die Europese noodverordening zegt niet dat die regel niet mag bestaan. Ik sluit me daarom aan – en dat doet de hele oppositie – bij het amendement dat Statenlid Kostić net heeft toegelicht. Graag wat meer uitleg over die noodverordening en hoe die dan samenhangt met die spoedeisendheid, voordat wij daar een goede beslissing over kunnen nemen.

Voorzitter, mijn conclusie is dat het wel duidelijk is hoe wij vandaag gaan stemmen, maar dat we ook weten wat vandaag de uitslag wordt. Een van de beslissingen die genomen gaat worden daarbij, is dat aan de voorzitter mandaat wordt verleend om dit besluit uit te werken in een gemotiveerde beslissing op bezwaar. Mijn oproep daarbij is nog dat die uitwerking ook laat zien dat er vandaag verschillende argumenten over tafel zijn gegaan, die niet alleen tot het uiteindelijke besluit dat genomen gaat worden, geleid hebben. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank, mevrouw Van Andel. Statenlid Gielen van GroenLinks, aan u het woord.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Vandaag bespreken we hier het advies van de HAC over het PS-besluit om het referendum omtrent de omgevingsverordeningen niet toe te laten. En toen we dat initiële besluit namen, betoogde ik hier ook al namens GroenLinks de o zo

belangrijke context daarbij. Want we zitten middenin een klimaatcrisis. Een crisis die ons vraagt om te doen wat we kunnen, die vraagt om systeemverandering en ons dwingt tot grote en ingrijpende transities. Het kan niet of-of zijn, we hebben en-en nodig. En dat betekent wat GroenLinks betreft, energiebesparing, windmolens op zee, zonnepanelen op daken, maar ook windmolens op land. Het houden van een referendum over de beslissing waar dat wel en niet mogelijk is, schept veel onzekerheid voor initiatiefnemers. In de commissie hoorden we ook al enkele van hen die betogen dat ze niet door kunnen gaan met hun aanvragen als die onzekerheid in de lucht blijft hangen. Die luxe, die kunnen we ons echt niet permitteren. En dat maakt dat we wat GroenLinks betreft hier met een dringend en spoedeisend provinciaal belang te maken hebben. De noodverordening van de EU, die aangekondigd is, komt daar nu nog bovenop en sterkt ons in dat besluit. De HAC heeft gezegd dat PS die ruimte heeft om die uitzonderingsgrond zo in te vullen, niet kan nemen. En de HAC stelt tegelijkertijd dat PS een ruime discretionaire bevoegdheid heeft en dat PS geen ruime beoordelingsvrijheid zou hebben, omdat referenda altijd gaan over een besluit waar de meerderheid van PS voor is. En met dat laatste, daar is GroenLinks het niet mee eens, want de beslissing of iets een spoedeisend of een dringend provinciaal belang is, wordt hier door PS genomen. Dat is onze uitzonderingsgrond. Daarmee is dat per definitie ook een politiek besluit en een afweging die we hier maken met elkaar in dit huis. Dat kan niet anders. We zijn een politiek orgaan en we verschillen van mening. En dat kan dus ook op dit onderwerp: of iets dringend is of iets spoedeisend is. En de HAC heeft daar een andere overweging in gemaakt dan GroenLinks, net zoals we het hier in de zaal niet altijd met elkaar eens zijn. Maar voor ons staat die spoedeisendheid van de energietransitie buiten kijf en zien we daarmee ook onze ruimte om die uitzonderingsgrond te gebruiken. En dus blijven we bij ons eerdere besluit om nu geen referendum toe te laten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Gielen. Blijft u nog heel even staan, want ik zie de heer Van den Berg aan komen snelle. Dus hij heeft vast een interruptie voor u. Gaat uw gang.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, zeker, ik moest nog even van achterin komen. Maar u betoogt dat u alsnog uit wil gaan van de spoedeisendheid en volgens mij ook van de noodverordening. Dat klopt, hè? Kan het dan zo zijn dat het Klimaatakkoord dat jullie in 2019 hebben afgesloten een te strakke termijn heeft gehanteerd, waardoor we nu te weinig tijd hebben voor een referendum?

Statenlid **GIELEN** (GL): Ik vind helemaal niet dat het Klimaatakkoord een te strakke termijn heeft gehanteerd. Volgens mij is dat de termijn niet nodig is om onze doelen te halen om de klimaatverandering te stoppen.

De **VOORZITTER**: Meneer van den Berg. En houdt u u wel bij het onderwerp, alstublieft.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, zeker. Maar het is natuurlijk dat de termijnen van 1 januari 2025 in dit geval relevant zijn voor het referendum in het kader van de vergunningverlening. En ik vraag mij dan af van, zijn dan die die termijnen dan niet te kort geweest, want nu moeten we dus een referendum blokkeren, omdat de termijnen anders te kort zouden gaan worden voordat die vergunningen verleend kunnen worden. Bent u dat niet met mij eens?

Statenlid **GIELEN** (GL): Meneer Van den Berg, volgens mij is de kern van mijn betoog juist dat we er nu geen referendum meer over kunnen houden, omdat wij wel een spoedeisend belang zien. En dat spoedeisende belang zien we ook in die vergunningverlening uiterlijk 1 januari 2025. Als het hier misschien zou gaan over een ander onderwerp, dat niet de fundamentele klimaatcrisis waar we in zitten zou raken, dan zou GroenLinks misschien heel anders ageren, omdat wij ook niet per definitie tegen een referendum zijn. Maar het gaat nou juist om de urgentie die die crisis geeft. Dat is ook waarom die termijn voor de vergunningverlening gesteld is.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou, dan vraag ik mij wel af, ten eerste, wat dan wel een referendabel onderwerp zou zijn voor GroenLinks. Maar dan vraag ik me ook af van, hoe kijken inwoners hier dan naar dat juist een onderwerp wat voor hen belangrijk is nu terzijde wordt geschoven. Ja, dan is het dus altijd overgeleverd aan een bepaalde mate van, ja, wat vindt GroenLinks belangrijk? Dan is het hele nut van een referendumverordening toch niet bewezen? Dan zijn we altijd overgeleverd aan die politieke willekeur. Bent u dat met mij eens?

Statenlid **GIELEN** (GL): Nee, ik ben dat niet met u eens. Ik zie ook helemaal geen politieke willekeur. Volgens mij zien we dat wij een referendumverordening hebben, dat daar uitzonderingsgronden in mogelijk zijn. Die uitzonderingsgronden bepalen we hier hoe ruim we

die nemen als politiek orgaan. En dat doen we vandaag. Vandaag kiezen wij zo. En hoe we dat op een ander moment zouden doen, ja, dat is alleen maar speculeren.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Volgens mij was u ook aan het einde van uw bespreekpunt. Dank u wel. Mevrouw De Vries, PvdA, treedt u naar voren.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): ik kies even het spreekgestoelte voor de mensen met iets minder lengte. Maar ik zie dat ik wel zichtbaar ben. Dank u, voorzitter. In de Statencommissie EFB hebben wij in sprekers gehoord en de bezwaren besproken en het advies van de Hoor- en Adviescommissie besproken. Daarbij heb ik zorgvuldig onderbouwd, inhoudelijk verwoord, dat en waarom mijn fractie het advies van deze commissie niet overneemt. Sinds onze besluiten in mei jongstleden is het halen van de klimaatdoelen, de tijdige uitvoering van de RES'en, en dus doorvoeren van het nieuwe beleid alleen maar urgenter geworden. Vraag maar aan de Noord-Hollanders die momenteel de grootste moeite hebben hun energierekening te betalen. Inmiddels is gebleken dat Noord-Holland bij lange na de doelstellingen uit de RES'en niet haalt als we zo doorgaan. En dan hebben de regering en de EU-commissie de ambities inmiddels nog verhoogd. Verder zijn de EU-ministers recent akkoord gegaan met de noodverordening om de uitrol van hernieuwbare energie nog te versnellen, met als overweging dat de energiecrisis sinds mei 2020 is verergerd en er dringend moet worden opgetreden.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja, dank u, voorzitter. Ik heb een vraag aan de Partij van de Arbeid van, waarom moeten wij nou per se die windmolens op het land hebben, terwijl we de stroom niet kwijt kunnen op het netwerk? Hoe denkt u dat te gaan oplossen? Want we lopen helemaal vast. Heeft u daar enig idee? Gaan we dan die windmolens daar neerzetten voor Jan Joker of voor de mooiigheid?

De **VOORZITTER**: Ik denk dat de vraag helder is. Mevrouw De Vries, wilt u hierop ingaan?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Dank u. Over de netcongestie hebben we al heel uitvoerig gesproken. De gedeputeerde heeft daar ook allerlei oplossingen voor aangedragen. Wind op land is juist nodig in de combinatie met zon, wind en andere mogelijke bronnen. Maar over de vraag überhaupt wind op het land kom ik nog terug in mijn verhaal.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Bent u bekend met het probleem dat alle stroom- Dus dat er niet meer gebouwd kan worden en dat er geen stroom geleverd kan worden, omdat het net geen stroom meer heeft? Dat heeft tien jaar voorbereiding. Vindt u niet dat u beter het geld dan daarnaartoe kan doen dan dat we windmolens neer gaan zetten?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Volgens mij zijn de middelen er wel om de netcongestie op te lossen. Er zijn daar nog andere problemen. En intussen wordt daar heel hard aan gewerkt. Maar volgens mij heeft dat niet al te veel te maken met de referendumverzoeken van vandaag.

De **VOORZITTER**: Gaat u dan door.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Dank u wel. Mijn fractie vond in mei jongstleden al dat er sprake was van een dringend dan wel spoedeisend provinciaal belang bij de wijziging c.q. invoering van de toen voorliggende omgevingsverordeningen en dat er dus geen ruimte is om hierover een referendum te houden. Dit belang is dus bepaald niet minder geworden. Door de bezwaarmakers zijn geen nieuwe inhoudelijke, relevante punten naar voren gebracht. Met betrekking tot het advies van de commissie merk ik het volgende op. Ik moet helaas ook herhalen wat ik in de commissie heb gezegd, want het verslag van deze vergadering gaat mee in een eventuele procedure. Met betrekking tot het advies van de commissie merk ik dus het volgende op. Terecht stelt de commissie vast dat de Staten een ruime discretionaire bevoegdheid heeft in deze. Ook merkt de commissie op dat het niet onaannemelijk is dat het halen van de klimaatdoelstellingen een dringend provinciaal belang is. Inmiddels mogen we dat wel als vaststaand aannemen. Verder volgt mijn fractie de commissie niet. De commissie stelt dat ze er niet van overtuigd is geraakt dat het onmogelijk is om zonder de wijziging c.q. vaststelling van de omgevingsverordeningen, de klimaatdoelen te halen. Op punt 8 van het advies hanteert de commissie zelfs het criterium 'absoluut onmogelijk'. De commissie hanteert hiermee een veel te vergaand criterium voor de vraag of deze besluiten dringend, dan wel spoedeisend zijn. De Staten kunnen simpelweg het risico niet nemen dat vanwege de provinciale wettelijke normen voor wind op land de klimaatdoelen niet gehaald worden. De gedeputeerde heeft bij herhaling onderbouwd aangegeven dat dit een reëel risico is. Ook insprekers hebben dit aangegeven. Dat is het

criterium in deze kwestie. De commissie onderbouwt haar keuze voor haar merkwaardig zware criterium niet. Met haar opmerking dat het ook met een bovenwettelijke afstandsnorm voor wind op land mogelijk zou zijn om windturbines te realiseren, gaat de commissie verder ten onrechte voorbij aan het feit dat de wijziging van het beleid, namelijk maatwerk voor wind op land, na zorgvuldig onderzoek ook wat betreft de natuur een verruiming is van de mogelijkheden, nodig om de klimaatdoelen te halen. Ik heb dit zojuist al aangegeven en dit blijkt nogmaals uit de bijgevoegde kaarten. De gedeputeerde heeft in de Statencommissie RWK op onze vragen aangegeven dat we qua tijdspad bovendien al in het rood zitten en dat de tijd van alleen goede gesprekken gepasseerd is. Een referendum vormt een extra drempel. Deze stelling van de commissie kan dan ook geen onderbouwing vormen van haar conclusie. Bij de bespreking van een van de bezwaren gaat de commissie, zelfs zonder dit verder te onderbouwen, op de stoel van de provincie zitten door te overwegen dat voortschrijdend inzicht naar wind op zee wijst. Dit kan niet als argument dienen voor de stelling van de commissie dat er geen dringend provinciaal belang is. De Staten gaan helemaal niet over wind op zee. De Staten hebben hun eigen doelstelling uit het Klimaatakkoord en de RES'en; wind op zee telt daarin niet mee. Het kabinet heeft bovendien bij herhaling aangegeven dat, naast wind op zee, wind op land onontbeerlijk is, en de combinatie met zon ook. Verder stelt de commissie dat de Staten ook de wijziging c.q. vaststelling van de omgevingsverordeningen zouden kunnen doorvoeren en tegelijk het referendum houden. Dat is geen goed idee van de commissie. Ze gaat hier zonder nadere motivering voorbij aan de gemotiveerde stelling van de Staten dat de dreiging van een mogelijk negatief referendumresultaat over deze besluiten leidt tot ongewenste vertraging in de realisatie van de RES'en. Wie gaat investeren in zo'n onzekere beleidsomgeving? Er ontstaat een reëel gevaar dat de klimaatdoelen niet gehaald worden. Bovendien is het een wonderlijk idee van de commissie nu zij zelf ook tot de conclusie komt dat het referendum weliswaar raadgevend is, maar dat in gevolge artikel 64 van de Referendumverordening bij een afwijzing van deze besluiten GS moet voorstellen aan de Staten tot intrekking van de gewraakte besluiten. Voorzitter, ik ben wel heel inhoudelijk, maar soms moet het eventjes. Ik kom zo tot een afronding. In zo'n onzekere situatie kan de markt gewoonweg niet acteren. Insprekers gaven dat ook helder aan. Je gaat niet met een windmolenpark aan de slag als de basis hiervoor, het nieuwe beleid, nog onderuit kan worden gehaald door de uitslag van een referendum.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, ik heb nog een vraag aan mevrouw De Vries. Bent u met mij eens dat een provinciaal belang ook een wel een provinciale belangenafweging moet zijn? En dat we die regel van zeshonderd meter niet voor niets hadden? Juist om gezondheid en zorgen van mensen te beschermen. Daar wijst Stichting Windalarm ook naar, dat je het daar nog over zou kunnen hebben of je dat wel of niet een goed idee zou vinden en of het anders op een andere manier zou kunnen. Wat is uw antwoord op mensen die op die belangenafweging wijzen?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik ben die discussie regelmatig aangegaan met mensen en heb hen uitgelegd dat een absolute afstandsnorm hun zorgen niet kan wegnemen, want een afstandsnorm van zeshonderd meter, daarmee neem je eigenlijk de zorg van die mensen niet serieus. Wat Je moet doen, en wat we ook hebben afgesproken hier in deze provincie, is dat je maatwerk levert met zorgvuldig onderzoek in de omgeving, dat je kijkt naar de lokale omstandigheden. Dan kan een afstand van zeshonderd meter nog onvoldoende zijn. Het kan ook zijn dat het wel binnen die afstand kan. Ik denk dat je dan mensen serieus neemt in hun zorgen.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): En hoe gaat u zorgen dat we dat dan ook met zijn allen nu wel zeggen dat we dat belangrijk vinden en daarnaar gaan kijken, maar dat dat ook geborgd is op een of andere manier?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Dat is precies onderdeel van het onderzoek wat voorafgaat aan de aanvraag van een project en waar gemeenten ook heel serieus naar kijken.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Het wordt druk hier. Ik geef nu het woord aan de heer Van den Berg van JA21 voor een interruptie.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u, voorzitter. Wat ik mij afvraag is dat er inderdaad al maatwerk geleverd moet worden voor onze inwoners, maar tegelijkertijd was er ook een rapport bij de partiële herziening van de omgevingsverordening, die stelt dat als wij in deze gebieden windturbines gaan bouwen, dat tot wel zestigduizend mensen gehinderd kunnen gaan worden. Hoe gaat u daarmee om?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Het gaat om de vraag wat er op lokale positie mogelijk is en wat niet. Als het niet mogelijk is, dan kan het niet.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Kan ik daaruit afleiden dat, als die mensen dus gehinderd worden, zoals in dat rapport staat, dat het dan niet mogelijk is? Is dat wat u zegt?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik heb het niet over hinderen in zijn algemeenheid. Ik heb het over de zorgen over de gezondheidseffecten.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou, een laatste pleidooi dan richting mevrouw De Vries. Want die gezondheidseffecten, ja, hinder, dat is nou eenmaal een impact op de gezondheid. En dat kan verregaand zijn, met slaaptekort en noem het allemaal maar voor redenen. Dus wat ik zou willen vragen is dat u die effecten wel meeneemt of u de windturbines wel of niet gaat plaatsen. En dat hoor ik nog niet in uw betoog.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Dan luistert u toch echt niet, want ik heb bij herhaling aangegeven dat onderdeel van dat zorgvuldige onderzoek en wat er is ingebracht naar aanleiding van de geluiden uit Noord-Holland, juist ook dit onderdeel is van onderzoek.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank voor deze bijdrage. Vooral een gepassioneerd betoog voor het oplossen van de klimaatcrisis. Ik zou zeggen-

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik ben nog niet klaar, hoor.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Zet dat voort, heel goed, ook in uw stemgedrag. Dus ik neem aan dat u straks het verder aan banden leggen van de vee-industrie natuurlijk gaat steunen in onze motie.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Daar hebben we het nu toch niet over?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Maar de vraag is- U maakt zich zorgen over de klimaatcrisis. Bent u het met mij en de wetenschappers wereldwijd eens dat we de aanpak van die klimaatcrisis in de vorm van die energietransitie niet ten koste moeten laten gaan van de aanpak van de biodiversiteitscrisis? Dus dat we die twee dringend in samenhang moeten aanpakken.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Volgens mij hebben wij het de afgelopen drie jaar uitvoerig gehad, zowel over de klimaatcrisis als over de biodiversiteitscrisis. En die biodiversiteit, die aandacht voor de biodiversiteit, komt in al ons beleid voor. We hebben het nu over een versnelling van de RES, de uitvoering van de RES. En in dit, waar we het nu over hebben, hebben we het over het referendum. En dit opwerpen is niet de juiste plek hier. U weet dat het ook mijn hart heeft, maar niet op deze plek. Luisterend naar de insprekers ben ik er niet voor om nu extra drempels op te werpen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dit toont weer de PvdA beperkte blik aan over wat de wetenschap zegt. De klimaat- en biodiversiteitscrisis kunnen we niet los van elkaar zien. En u begon net zo mooi over de inhoud, dus ik vulde u aan. Ik probeer u te helpen. Dus ik hoop alsnog dat u ons en de wetenschap volgt en onze motie daarover gaat steunen. Maar u heeft het gehad over de insprekers helpen. Dat wil ik ook. Zij had het over obstakels. Dat was niet het referendum in de eerste plaats. Want toen ik doorvroeg, was het huidige beleid vooral en de situatie een obstakel. Wilt u meewerken om de echte obstakels, het gebrek aan capaciteit bij de verschillende instanties, het betrekken van mensen, het faciliteren van mensen, wilt u daaraan meehelpen om dat weg te nemen?

De **VOORZITTER**: Goed, ik wil nog even één ding zeggen. U mag daarop reageren. We hebben het over de beslissing op bezwaar van het referendumverzoek. Dat wordt natuurlijk heel breed opgepakt. Ik geef mevrouw De Vries de gelegenheid om te antwoorden en dan laat ik haar daarna verdergaan met haar betoog.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Je kunt de PvdA vast heel veel verwijten. Ik zou het niet zo snel kunnen bedenken. Maar het laatste wat je de PvdA kunt verwijten, is dat we een beperkte blik hebben. Integendeel. Wij kijken naar maatwerk. En wat dit referendum betreft, nou, u kent mijn positie.

De **VOORZITTER**: Goed. Gaat u door met uw betoog.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ja, dan moet ik even zoeken waar ik was, want ik ben mijn papiertje kwijt. Ja, ik ben er weer. Dan nog voor alle duidelijkheid: meerdere partijen zijn gebonden aan de RES'en. Dit geeft een gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de realisering ervan. En voor de goede orde, het hebben van een referendumverordening betekent niet per definitie dat elk referendumverzoek gehonoreerd moet worden. Daar mogen wij iets van vinden. Daar mogen tegenstanders iets van vinden. Daar mogen voorstanders iets van vinden. En ik mag hopen dat we dat per verzoek bekijken. Er is geen ruimtelijk project in Noord-Holland waar zoveel participatie heeft plaatsgevonden en nog zal plaatsvinden – dat wil ik wel benadrukken – als in deze. Alleen gaat het niet alleen om het luidste geluid. Dat is democratie. Inhoudelijk heeft mijn fractie een duidelijke keuze gemaakt met het nieuwe beleid. Lokaal maatwerk op basis van onderzoek, ook naar natuur en biodiversiteit en metingen naar gezondheidsrisico's. Dat doet meer recht aan de positie van de omwonenden dan een strakke afstandsnorm voor windturbines. Hiermee nemen wij de gezondheidsrisico's, de mogelijke gezondheidsrisico's, serieus. Het kan zijn – ik zei het al – dat je op zeshonderd meter afstand, gezien de lokale omstandigheden, ook nog hinder ondervindt. Het kan ook andersom zijn. Wij zorgen dat ook de komende generaties droge voeten houden. Het klimaat wacht niet op ons.
Mijn fractie kan zich vinden, voorzitter, in het voorliggende conceptbesluit na de doorgevoerde wijzigingen, met één kanttekening – ik leer het niet af –: op pagina vier onderaan, doorlopend op pagina vijf bovenaan, missen enkele woorden. Die zin loopt niet. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dat leidt niet tot een amendement, begrijp ik. Dat is gewoon een tip. Blijft u nog heel even staan, want u heeft toch nog een interruptie van Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dan toch even over het technische aspect. Want u gaat akkoord met de voorliggende voordracht en daar staat de noodverordening centraal vanuit de Europese Unie. Weet u wat die noodverordening inhoudt? Heeft u die gelezen? En weet u of die nu van kracht is gegaan?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Wat denkt u? Zou ik hem gelezen hebben?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Daarom vraag ik het. Ik heb geen idee. Heeft u het gelezen? En 2, en misschien nog wel belangrijker voor dit moment: weet u of die vandaag van kracht is? Want het is nogal van belang als u het meeneemt als argument in de voordracht.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): U weet dat we in mei dit al een dringende provinciale kwestie vonden. Wat er nu bovenop komt – er bovenop komt, niet centraal – is een akkoord van de EU-ministers op de versnelling van de energietransitie vanwege de urgentie. En de noodverordening is wat mij betreft, qua geest, iets wat je meeneemt in dit verhaal. Maar los daarvan staat de dringendheid wat mij betreft al buiten kijf.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dus u kan de vraag niet beantwoorden. Dank u wel.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik heb uw vraag beantwoord, alleen luistert u niet.

De **VOORZITTER**: Goed. Dank u wel voor uw betoog. Als er mensen zijn die willen inspreken, doet u dat vooral als de spreker nog staat op de plek. En dan gaan we door naar de volgende spreker. Dat is de heer Dessing van Forum voor Democratie. Meneer Dessing, aan u het woord?

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. En even een disclaimer vooraf, want eigenlijk had hier mevrouw Vastenhouw moeten staan om haar laatste bijdrage in deze Staten uit te spreken. Zij heeft daar een tekst voor voorbereid, die ik namens haar zal voorlezen. En u zult aan het begin van deze tekst misschien wel begrijpen dat die wellicht niet helemaal van mij zelf afkomstig zou kunnen zijn.

Voorzitter, kent u namelijk die reclame voor ondergoed nog? Per abonnementsvorm krijg je ieder kwartaal een paar setjes thuis. Als de bestelling je niet meer zinde, dan kon je opzeggen. Alleen, dat opzeggen, ja, dat was nog wel een dingetje. Opzeggen, ja, het ging gewoon niet. Door allerlei bochten moest je je wringen om van die kosten en van het ondergoed af te zijn. Dat abonnement, voorzitter, heeft u ook bij de provincie, zeg ik ook tegen de Staten. U betaalt met uw stem tijdens de verkiezingen en geeft hiermee mandaat aan een nieuw te vormen bestuur. U koos uw volksvertegenwoordiger, zeg ik uiteraard tegen de kiezer. U koos met daarbij de mogelijkheid om middels de bestaande referendumverordening toch nog op te kunnen zeggen. Als een besluit u

namelijk niet zou zinnen, dan zou u een referendum kunnen organiseren. En drie keer probeerden Noord-Hollanders deze periode een referendum te organiseren. Drie keer waren daarvoor alle benodigde handtekeningen geldig en voldoende. En drie keer kwam het referendum er dus niet. Elke keer wordt alles uit de kast getrokken om maar geen referendum te houden. Spoedeisendheid, dringende belangen en dure juridische adviezen gaven de besturende partijen voldoende redenen om het referendum keer op keer te blokkeren. En nu komt er weer een andere bizarre reden uit de hoge hoed: EU-wetgeving, een noodverordening. Het lijkt een opluchting voor de besturende partijen, want het referendum is voor hen dus vooral erg lastig. Nog voor we eventueel zouden debatteren over het referendum al dan niet alsnog doorgang te laten hebben en het bezwaar gegrond te verklaren, wisten de welbekende partijen het al: ze willen geen bemoeienis, geen oponthoud, en dus geen referendum. Voorzitter, voor de goede orde en een juist proces is er twee weken geleden dan toch nog een debatje gehouden over het bezwaarschrift in de commissievergadering. Maar dit is allemaal voor de bühne, want het is al eerder gezegd: de uitslag staat al vast. Deze partijen doen er namelijk keer op keer alles aan om een referendum te voorkomen. En dat terwijl een referendum de enige manier nog is om te laten zien dat u wilt opzeggen, dat u dit beleid graag anders ziet. En wij vinden dat een uiterst zorgelijke ontwikkeling.

Voorzitter, als deze manier van besturen u ook zo verbaast en wellicht boos maakt, ja, dan is de enige manier om een volgende keer een referendum wel aangenomen te krijgen door de zittende partijen weg te stemmen. Het is ook door de PVV al eerder genoemd. Ik denk dat u wel raadt hoe Forum voor Democratie zal stemmen, al vindt FvD het amendement van de Partij voor de Dieren uitermate sympathiek en dient deze daarom ook mede in, net zoals de hele oppositie dat gedaan heeft. Wellicht komen onze Staten als geheel dan toch nog tot inkeer. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Dessing. Mevrouw Alberts van de SP, komt u naar voren voor uw bijdrage. Gaat u gang.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Wel, windturbines op land. Al vanaf het allereerste begin hebben omwonenden om duidelijkheid gevraagd over effecten op natuur en op gezondheid. En ik heb heel veel van die debatten meegemaakt, maar vrij regelmatig werden deze mensen weggezet. En of je dat nou lang of breed redeneert, als je niet bereid bent om mensen mee te nemen in dat hele verhaal, dan eindig je met een referendum, want dat is hun machtsmiddel op dat moment. Ik vind het ook goed dat de mensen dat hebben. Wat nou vervolgens gebeurt, is dat er een beroep wordt gedaan op de spoedeisendheid. Nou, we hebben eerder hier een debat gehad vandaag, en dat ging over hoe snel we nou zijn met het aanpakken van de stikstofproblematiek. En daar werd Schiphol bij genoemd. Nou, Schiphol is ook nog op een andere manier een bedrijf wat heel erg tegenwerkt als het gaat om het halen van de klimaatdoelen. Dat is de CO_2- uitstoot. We hebben nog zo'n jongen en dat is Tata. Maar de snelheid waarmee dáár wordt aangepakt, dan zijn we opeens niet thuis. Dat vind ik een heel interessante. Maar wel die hoeveelheid turbines die op land moeten staan. Ik vind dat spoedeisende een beetje er met de haren bij gesleept, als je namelijk op andere plekken de boel gewoon laat liggen. In de commissie heb ik de toneelterm 'deus ex machina' aangehaald. Dat had niet iedereen meteen door wat dat was, maar dat is een soort van konijn uit de hoed; en dat was de noodverordening. En het gekke is, die noodverordening vanuit Europa, die is nog niet aangenomen, nauwelijks dat mensen het effect daarvan kennen. En toch wordt het advies gedaan: nee, maar we gaan het toch al meteen gebruiken, want er is spoed. er is haast, enzovoort, enzovoort. Ja, ik vind dat een heel slecht argument. Wat ons betreft handhaven we het advies van de Hoor- en Adviescommissie. Die zegt, je moet je niet beroepen op de spoedeisendheid en je moet je niet beroepen op hogere wetten en wetgeving. En, je moet gewoon een nieuw besluit nemen. Dat betekent in ons geval dat wij vinden dat het referendum gewoon moet kunnen doorgaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Alberts van de SP. Gaan we naar de heer Klein van de ChristenUnie. Gaat uw gang.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, voorzitter, al in de PS vergadering van 23 mei hebben wij aangegeven dat we, hoewel we helemaal niet enthousiast over het instrument referendum zijn, geen reden zien om burgers uit te sluiten van een instrument wat we beschikbaar hebben gesteld. Dat is, zoals het CDA al aangaf, een kwestie van behoorlijk bestuur. Maar desondanks besloot een meerderheid van de Staten, namelijk de coalitiepartijen, het referendumverzoek af te wijzen. De Hoor- en Adviescommissie heeft daar op verzoek van de bezwaarden naar gekeken en geconcludeerd dat dit besluit niet terecht was. Daarom adviseren zij de bezwaarmakers in het

gelijk te stellen en een nieuw besluit te nemen met inachtneming van dit advies. Nou is het rare dat de voordracht die wij vandaag bespreken, geen opvolging is van het advies. Want in plaats daarvan zegt het voorstel om het bezwaar ongegrond te verklaren en alleen de argumentatie voor het besluit aan te vullen. En daar heeft de ChristenUnie twee problemen mee. Ten eerste is volgens ons het bezwaar van de bezwaarden wel gegrond. Daarom zou het besluit daar melding van moeten maken. Onze vraag aan de portefeuillehouder is dan ook, is het niet beter dat wij zouden doen wat de HAC adviseert, namelijk een nieuw besluit te nemen in plaats van het besluit niet te herzien. Ten tweede, de motivering wordt nu aangevuld met het argument dat de EU-noodverordening zou impliceren dat we geen verdere vertraging mogen opwerpen. En dat is een argument wat op zich terecht zou kunnen zij, maar op 23 mei bestond het nog niet. en bovendien weten wij nog niet exact wat die verordening dan inhoudt. Dus wij dienen met de hele oppositie het amendement in waarin we voorstellen om het besluit zo te wijzigen dat we de beslissing op bezwaar uitstellen tot die duidelijkheid er wel is.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Even een vraagje even duidelijk, voorzitter. Dat is, u stelt de portefeuillehouder de vraag om een nieuw besluit te nemen. Maar welk nieuw besluit bedoelt u? Want we hebben hier een bezwaarschrift, daar moeten we een besluit nemen. Maar dat is geen nieuw besluit. Wat bedoelt u?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik bedoel dat de Hoor- en Adviescommissie zegt: herroep het besluit van 23 mei en neem in plaats daarvan – letterlijke tekst – een nieuw besluit met inachtneming van het advies van de commissie. En dat doen we nu niet.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Oké, dus als ik het goed begrijp, zegt u: gegrondverklaring van het bezwaarschrift terugverwijzen naar PS, nieuw besluit. Klopt dat?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dat klopt.

De **VOORZITTER**: Goed. Gaat u door met uw betoog.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): En dat kunnen we natuurlijk in één keer doen.

Voorzitter, dat wij dit besluit willen uitstellen, wil niet zeggen dat de ChristenUnie een verdere vertraging in de energietransitie zou willen. Integendeel. We zullen met vaart en lef invulling moeten geven aan de uitbreiding van de opwek van duurzame energie. Dat moeten we doen door allereerst burgers zoveel mogelijk de regie te geven en zoveel mogelijk dit proberen te realiseren via energiecoöperaties. Door te zorgen dat er geen negatieve effecten op de natuur zijn. Door zorgvuldig te kijken naar de effecten op gezondheid, en dan niet door een rigide vorm van zeshonderd meter afstand voor te schrijven, maar door per locatie te bekijken of de overlast niet teveel wordt. En, als vierde, door vergunningen snel af te geven. Ik ben ervan overtuigd dat een meerderheid van onze inwoners ook voorstander is van een zorgvuldige uitbreiding van de opwek van duurzame energie in onze provincie. Ik zou de uitkomst van een eventueel adviserend, bovendien, referendum – al zijn we daar als ChristenUnie niet eens voorstander van – met vertrouwen tegemoet zien. Het nu niet nemen van een beslissing op een zwaar is geen enkele reden om niet door te gaan met de verdere uitbreiding van duurzame energie. En naar alle initiatiefnemers van duurzame energieprojecten zou ik dan ook willen zeggen: zorg voor een goed voorstel binnen de kaders van een nieuwe omgevingsverordening en de provincie zal u helpen om dat zo snel mogelijk te realiseren. En ik zou aan GS willen vragen of ze toe kunnen zeggen dat dan ook te doen. En overigens ben ik van mening dat de huidige referendumverordening zo snel mogelijk na dit besluit dient worden ingetrokken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Klein. Dan nodig ik uit mevrouw Van Geffen, namens Noord-Hollanders.. Daarna VVD, D66, JA21, Partij voor de Ouderen en DENK. Mevrouw Van Geffen, gaat uw gang.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Dank u, voorzitter. Namens Noord-Hollanders heeft het eerder gezegd en zegt het nogmaals: een referendum kun je ook winnen. Hoeveel zelfvertrouwen is er nu eigenlijk bij deze coalitie? Denk aan het mooie draagvlak voor je beleid bij een overwinning. Waarom heeft de coalitie hier geen oren naar? Door een referendum alsmaar af te wijzen, ondermijnt de coalitie het vertrouwen in de democratie. Let wel, het komt altijd slecht uit om een genomen besluit van Provinciale Staten uit te stellen vanwege een referendum. Dat geldt niet alleen voor het onderwerp windmolens. Laten we de burger niet onderschatten. Die kent in meerderheid echt wel het belang van de energietransitie en is in staat

in een referendum een bewuste afweging te maken. Ipsos-onderzoek toonde in september jongstleden dat het vertrouwen in de politiek nog nooit zo laag is geweest. Ik herhaal de oproep die Namens Noord-Hollanders. afgelopen vrijdag in Het Parool deed: geef ruimte aan het referendum voor windmolens in Noord-Holland en oogst betrokkenheid bij de energietransitie en de democratie. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van Geffen. De heer Van der Maas, VVD. Ik verwacht dat u aan mijn rechterzijde plaats zult nemen. Gaat uw gang.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ja, hartelijk dank, voorzitter. Eerst nog maar weer eens een keer het standpunt van de VVD over referenda. Wij zijn en we blijven principieel tegen referenda. Dat is zo langzamerhand wel bekend. Want er is niet alleen een grote bias bij de opkomst bij referenda, daarnaast is het ook heel moeilijk om een goede vraag te formuleren en de beantwoording daarvan goed te duiden. Want een ja of een nee, wat betekent dat eigenlijk? Dat is heel moeilijk te duiden. Ook de Raad van State heeft in 2017 al gezegd dat een referendum ondermijnend kan werken. En ook dat is een reden om principieel tegen referenda te zijn voor de VVD. Daarnaast is het de taak van gekozen politici, zoals wij hier zitten, om de afwegingen te maken, om publieke en deelbelangen af te wegen en dan beslissingen te nemen. Dat is waar het om gaat in de politiek. En die bevoegdheid van volksvertegenwoordigers om die belangen af te wegen en een beslissing te nemen, dat is het fundament van de representatieve democratische rechtsstaat, zoals wij daar in leven. Het referendum is daarom dan ook een buitenbeentje. We hebben geen directe democratie. Wij worden als volksvertegenwoordigers daarvoor gekozen.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, wat u zegt – dank u, voorzitter – meneer Van der Maas. Heeft u een voorstel gemaakt om de referendumverordening af te schaffen? Want dan kunnen we die meteen steunen en dat misschien vandaag regelen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Nee, dat hebben we niet.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Waarom niet?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): ik denk dat het verstandig is, wij denken dat het verstandig is om eerst deze discussie goed af te ronden om dan te bekijken, misschien wel bij een volgende periode, wat je met die referendumverordening gaat doen. Ik denk dat onze stem alvast wel duidelijk is.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u, voorzitter. Zullen we dat dan gewoon deze periode nog doen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wij zullen dat initiatief niet nemen. Eerst willen we dit graag afhandelen op een nette manier.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u, voorzitter. Hoewel ik het met de VVD oneens ben dat zij het referendum niet ondersteunen, heb ik wel begrip voor het feit dat de VVD dit wel altijd gewoon goed verdedigd. Je weet tenminste wat je aan ze hebt. Ik hoor altijd van meneer Van der Maas dat er tijdens de coalitieonderhandelingen is afgesproken dat die zeshonderdmeternorm ervan af zou gaan. Dat klopt toch?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ja, dat is niet het onderwerp van deze discussie. We hebben het hier over het gegrond verklaren van het bezwaarschrift. Niet over die afspraak.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, zeker, want ik heb daar op een vervolgvraag. Want wat ik mij eigenlijk afvraag is van, is tijdens diezelfde coalitieonderhandelingen ook afgesproken om het paradepaardje, namelijk de RES, hoe dan ook doorgang te laten vinden en het referendum dus te blokkeren?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Waar we het hier over hebben, is een bezwaarschrift op een beslissing die wij genomen hebben en of dat gegrond is of niet. En daar wil ik het ook bij laten.

De **VOORZITTER**: Goed, gaat u dan ook- Heeft u een nieuw punt?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik heb daar zeker een nieuw punt, want ik heb daar nog niet het antwoord op wat ik wil, want het gaat specifiek over de referendumverordening. We hebben

natuurlijk allerlei redenen aangevoerd waarom we dat referendum niet door willen laten gaan. Wat ik mij afvraag, is dit van tevoren afgesproken? Dat als er een referendum zou komen over de regionale energiestrategie of over het klimaatakkoord, dat dat hoe dan ook weggestemd zou worden?

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Meneer Van der Maas. Ik zag het niet helemaal als nieuw punt, maar meneer Van der Maas, u mag reageren.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Het antwoord is: nee, er zijn geen afspraken over gemaakt.

De **VOORZITTER**: Goed, gaat u dan verder met uw betoog.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD):
De **VOORZITTER**: Goed. Gaat u dan verder met uw betoog.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Goed, die bevoegdheid dus om die belangen af te wegen – want daar hadden we het over – ja, die ligt niet bij lobbyisten, ligt niet bij actiecomités, dat ligt niet bij adviescommissies. Het is dus duidelijk dat de VVD dat de taak vindt van zoals wij hier zitten. Wij moeten die belangen afwegen en dat moeten we ook goed doen. Daarvoor zitten we hier. Dat is ook waarom we in 2018 tegen die referendumverordening hebben gestemd. Maar goed, hij ligt er nu natuurlijk toch. Dit is nu, geloof ik, de derde of de vierde keer dat we het erover hebben. Het wordt ook een beetje vermoeiend zo langzamerhand, moet ik eerlijk zeggen. Daarmee ziet u ook hoe moeilijk die referendumverordening eigenlijk in de praktijk te brengen is.

Maar goed, Windalarm heeft een verzoek gedaan tot een referendum. Tijdens de behandeling van het referendumverzoek eerder dit jaar hebben wij als PS met meerderheid van stemmen, waaronder de stemmen van de VVD-fractie, een gedegen en weloverwogen besluit genomen. Volgens Provinciale Staten, en dus ook volgens de VVD, was er sprake van een dringend provinciaal belang, zodat de kwestie op basis van de referendumverordening niet referendabel is. En Windalarm maakte bezwaar en de HAC werd om advies gevraagd. In dat advies van de HAC wordt terecht gesteld dat er sprake is van een ruime discretionaire bevoegdheid voor PS om tot een afweging te komen, maar daarna perkt ze die bevoegdheid in haar advies sterk in en doet ze zelf die belangenafweging. De HAC komt dan tot een andere conclusie dan de conclusie die wij als PS, als volksvertegenwoordigende instantie, hebben getrokken. Maar dat mandaat heeft de HAC helemaal niet. Vanochtend tijdens het presidium heb ik geleerd dat wij niet gaan over de prijs van hamburgers in de Verenigde Staten. Zo gaat de HAC ook niet over de belangenafweging die wij hier maken. En ja, de VVD staat nog steeds achter de afweging dat er een dringend provinciaal belang is bij het uitvoeren van de omgevingsverordening en de herziening daarvan. En zo is het bijvoorbeeld van groot belang om gemeenten en regio's zekerheid te geven, zodat ze hun plannen kunnen realiseren en aan de slag kunnen met het uitvoeren van het klimaatakkoord en andere plannen. En zekerheid voor investeerders is ook zo belangrijk, zodat ze met die vergunningaanvragen kunnen beginnen. En pas dan komt die noodverordening komt in effect, want dan kan dat proces ook verkort worden. Dus eerst snel naar die vergunningaanvraag, dan snel afhandelen.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel, voorzitter. U heeft het erover dat u erachter staat dat er hier sprake is van een dringend provinciaal belang. Maar is er eigenlijk niet sprake van een dringend provinciale belangenafweging die we hier met zijn allen moeten maken? we hadden die zeshonderdmeterregel niet voor niets. Dat is nog een borging voor mensen die zich zorgen maken over hun gezondheid. Zeshonderd meter is nog steeds best dichtbij. Hoe is er dan geen sprake van een afweging, maar is nu alleen die ene kant op redeneren het dringende provinciale belang?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik begrijp uw vraag niet helemaal. Misschien kunt u hem iets verduidelijken?

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): U stelt dat er sprake is van een dringend provinciaal belang, maar is er dan nog niet steeds sprake van dat als je vindt dat duurzaamheid en de RES-opgave belangrijk is, dat je daar nog een afweging in maakt waar je die windmolens dan precies neerzet? Die zetten we niet overal zomaar neer. En dat daar deze referendumvraag over gaat, over de belangenafweging – veel duurzaamheid, veel windmolens, zeg ik dan even kort door de bocht – of nog kijken precies waar ze moeten staan?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ja, volgens een referendumverordening is het zo dat uitstel van bepaalde beslissingen van PS, dat dat niet kan vanwege dringende provinciale belangen, dat die niet referendabel zijn; en daar is hier sprake van. Ik denk dat dat antwoord is op uw vraag.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Andel doet het daarmee. Dus gaat u door met uw betoog.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dat is fijn, dat dat zo is. Ik had het al over die Europese noodverordening en dat de urgentie daaruit blijkt. Inderdaad, die lijkt nog niet aangenomen, maar de ministers zijn er wel mee akkoord. Dus laten we dan maar aannemen dat die er ook gaat komen. Maar ook materieel, zoals al de PvdA heeft gezegd, blijkt er wel uit hoe belangrijk dat allemaal is. Ja, en dat is ook dan een van de uitzonderingsgronden van de referendumverordening. Indien die aangenomen wordt – en dan gaan we vanuit, dan is dat inderdaad uitzonderingsgrond- Waarvan ik het nummer even niet heb.

Dus, voorzitter, de VVD, die blijft bij haar standpunt dat zowel de omgevingsverordening als de partiële herziening niet referendabel zijn. En ook al lijkt de HAC daar wat anders van te vinden, wij moeten als politici doen datgene waar we voor zijn gekozen. We wegen de belangen af en de feiten, de omstandigheden en de mogelijke effecten in de toekomst worden daarbij meegenomen, en dan nemen we een besluit. Dat hebben we weloverwogen en goed gemotiveerd gedaan en dus wijzen we dan ook het bezwaar als ongegrond af. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer van der Maas. We gaan naar D66, de heer Kanik. Gaat uw gang.

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, het klimaat staat voor D66 op nummer één. Dat zegt ook ons nieuwe verkiezingsprogramma Kiezen met Lef voor de aankomende Provinciale Statenverkiezingen. Want met het klimaat gaat het niet goed. De oplossingen om de gewenste CO_2-reductie te behalen om klimaatverandering te vertragen, zijn nog lang niet op sterkte. We hebben in de CO_2-impactanalyse kunnen lezen dat we als provincie op weg zijn naar een reductie van 26 procent in 2030. Ver van het doel dat we moeten halen. Ook hebben we in de RES-monitor gezien dat het niet goed gaat met de energietransitie. 2025. het jaar waarin alle projecten moeten zijn vergund, komt met rasse schreden dichterbij. Maar het overgrote deel van de zoekgebieden staat nog aangemerkt als potentieel. Dan is er nog de netcongestie, waardoor duurzame energieprojecten niet overal meteen aangesloten kunnen worden. Kortom, door al deze onzekerheden balanceren we nu al op de rand van de klimaatdoelenafgerond. Als we vandaag besluiten om hier nog een zekerheid aan toe te voegen, dan vallen we over de rand en kunnen we onze klimaatdoelen vergeten. Dat is onacceptabel voor D66. Want het houden van een referendum over dit onderwerp is een extra onzekerheid om onze klimaatdoelen te halen. Dat hebben we in de afgelopen commissie EFB kunnen vaststellen. Ik ga hier niet tot in detail herhalen wat ik toen gezegd heb, maar daarvoor verwijs ik naar die bewuste vergadering van maandag 5 december. Ik zal nu een korte samenvatting geven. Met technische vragen heeft onze fractie aangetoond dat het rechtsproces vertraging gaat oplopen, zelfs als we artikel 11, 3^{e} lid van de referendumverordening in werking laten treden. Wat zoveel betekent als de omgevingsverordening en in werking laten treden naast het houden van een referendum. Insprekers die bezig zijn met het RES-proces hebben dat bevestigd. Zij stellen dat ze alles on hold zetten als wij vandaag besluiten dit referendum doorgang te laten vinden, zelfs als de omgevingsverordeningen ook gewoon in werking treden. Daarbij maakt het niet uit of projecten nu al een vergunning hebben verkregen of nog in procedure zitten. Financiële en praktische redenen zorgen ervoor dat elke initiatiefnemer gaat afwachten tot het duidelijk is wat de uitkomst van de referendumprocedure is. Ook de gedeputeerde bevestigt wat de insprekers hebben geargumenteerd. Daarmee concludeert onze fractie dat is vastgesteld dat er wel degelijk vertraging ontstaat als we het referendum toelaten en de omgevingsverordeningen tegelijk in werking laten treden, en wel zoveel dat de klimaatdoelen niet meer gehaald kunnen worden. En daarmee is de bewering van de Hoor- en Adviescommissie, dat het niet aannemelijk is dat de RES-doelstellingen en de doelstellingen van het klimaatakkoord onmogelijk te behalen zijn als de strengere normen blijven bestaan, onjuist. Artikel 11, 3^{e} lid van de referendumverordening stelt op papier weliswaar dat de besluiten in werking kunnen treden, terwijl er een referendum gehouden wordt, maar zoals ik zojuist heb geschetst, werkt dit in de praktijk niet.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor meneer Kanik van D66 betogen dat het overgrote deel van de windturbines nog gebouwd moet worden in de RES en dat tegelijkertijd het referendum niet gehouden kan worden, omdat anders die klimaatdoelstellingen niet gehaald gaan worden. Zou u dat eens kunnen onderbouwen? Welk gedeelte dan in Noord-

Holland dan het overgrote deel is wat niet gebouwd wordt? En hoe we dan in hemelsnaam uit zicht raken van die klimaatdoelstellingen? Want de Monitor RES van het PBL zegt iets heel anders.

De heer **KANIK** (D66): we hebben ook dat besproken in RWK toen we die RES-monitor bespraken. Ik voel er niet zo voor om die hele discussie opnieuw te doen. We hebben daar gewoon gezien dat we achterlopen op de klimaatdoelen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, ik denk dat u nu volledig mank gaat, omdat u inzoomt op Noord-Holland en dat de klimaatdoelstellingen een landelijke opgave zijn, en die zijn volledig binnen handbereik. Nogmaals, Monitor RES van het Planbureau voor de Leefomgeving, die laat zien dat we voor negentig procent van de RES-ambities al voltooid hebben. Dus nogmaals, hoe kunt u betogen dat het overgrote gedeelte van de windturbines nog gebouwd moet worden, terwijl we er al met negentig procent zijn?

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dezelfde vraag. Meneer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Dezelfde vraag, hetzelfde antwoord. We hebben ons ook gecommitteerd in Noord-Holland aan bepaalde doelen. En we hebben gezien in de Monitor RES dat het niet goed gaat. Daarom lopen we achter op onze klimaatdoelen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Een laatste vraag dan. Dus u wilt echt met droge ogen uitleggen hier dat veertien windturbines in Noord-Holland Zuid en 28 windturbines Noord-Holland Noord het doorslaggevende effect gaan zijn voor de klimaatdoelstellingen?

De heer **KANIK** (D66): Ik heb hier aangegeven dat wij onze afspraken niet nakomen als we niet doorgaan met de klimaatafspraken. Dus, ja.

De **VOORZITTER**: Goed. Gaat u door.

De heer **KANIK** (D66): Even kijken, waar was ik? O, ja, artikel 11, 3e lid van de referendumverordening stelt op papier weliswaar dat de besluiten in werking kunnen treden, terwijl een referendum gehouden wordt. Maar zoals ik zojuist heb geschetst, werkt dit in de praktijk. Die had ik al gehad. Omdat er dan door onzekerheid niet doorgegaan wordt met de procedures zijn de omgevingsverordeningen wat betreft windenergie een dode letter. En daarmee blijft het dringend en spoedeisend belang van de provincie overeind en heeft de Hoor- en Adviescommissie ongelijk. Ook concludeert onze fractie dat de uit de EU afkomstige noodverordening artikel 5 tweede lid onder k van de Referendumverordening van toepassing is. Die bepaalt dat geen referendum kan worden gehouden over een besluit dat strekt tot uitvoering van verdragen of besluiten van volkenrechtelijke organisaties.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Nog even over uw vorige punten over die onzekerheid. Eigenlijk zitten we dan vanaf mei al in onzekerheid, omdat dus toen ook niet gelukt is om het punt af te ronden. Maar we staan hier vandaag weer. Heeft dat effecten gehad? En bent u het ook met ons eens dat er nog onzekerheid blijft , omdat Stichting Windalarm hier ook nog op in beroep kan gaan? En ja, dus dat eigenlijk onzekerheid er hoe dan ook wel is. En dat we ook nog maar moeten zien of gemeenten allemaal in hun bestemmingsplannen regelen dat die zeshonderd meter wel kan. Dus hoe dan ook is er onzekerheid. Hoezo is dat dan nu wel een doorslaggevend argument voor u?

De heer **KANIK** (D66): Als we dit referendum door laten gaan, dan is er nog extra onzekerheid. Dus ja, ik begrijp niet helemaal uw vraag. Natuurlijk is er onzekerheid, maar het hele proces is een onzekerheid. Maar om daar nou nog een extra onzekerheid aan toe te voegen, dat maakt het wel heel moeilijk om onze klimaatdoelen te behalen. Dat is wat ik betoog.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Die onzekerheden zijn er dus ook niet voor niets. Het is een proces waar je op verschillende manieren over kan denken waar het allemaal precies moet. En is dan net voor dit referendum – die referendumverordening hebben we nu eenmaal – dit het overtuigende argument, terwijl die onzekerheid er toch is? Dan zou je kunnen zeggen: het is een van de zovele onzekerheden, wat maakt het uit?

De heer **KANIK** (D66): Het maakt wel ontzettend veel uit. Als u de insprekers heeft gehoord, dat er meer dan een jaar vertraging bij komt bij alle onzekerheid die we wel hebben. U doet net alsof wij in een race zitten, dat we op poleposition staan, maar we staan ergens op de vijfde plek; onze

banden zijn lek, ons stuurwerk is niet goed, laten we ook nog eens een keertje de race afmaken in de derde versnelling. Dat gaat toch niet? we moeten juist zorgen dat we zo min mogelijk extra barrières opwerpen en niet er nog één extra bijdoen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Andel, laatste keer.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, mijn laatste vraag; dat wilde ik ook net zeggen. Is dit ook uw antwoord aan mensen die helemaal- Ja, nou ja, niet helemaal zitten te wachten, zeg ik niet goed, maar zich echt heel erg zorgen maken als er daadwerkelijk een windmolen echt heel dicht bij hun huis komt? En artsen zeggen ook dat het echt gezondheidsschade kan opleveren. Zegt u dan ook: nou ja, we staan niet op poleposition, dus dit moet gewoon hoe dan ook doorgaan?

De heer **KANIK** (D66): Nee, want dat is een inhoudelijke discussie waar je de windmolens gaat plaatsen. Dat is een heel andere discussie dan waarom we dit referendum niet kunnen laten doorgaan.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u wel. Zou meneer Kanik mij eens kunnen meenemen in wat nou telkens de argumenten waren om een referendum te blokkeren. Want we hebben het eerder gezien met de regionale energiestrategie, natuurlijk nu ook weer met de omgevingsverordening. Wat zijn al die argumenten tot nu toe allemaal geweest voor D66?

De heer **KANIK** (D66): Ik heb ze net allemaal opgenoemd in mijn verhaal. Dus als u goed had geluisterd, wist u wat argumenten waren. Dus dat heb ik gedaan. Ik heb niet zoveel spreektijd meer. Ik ga niet helemaal het verhaal opnieuw doen.

De **VOORZITTER**: Nee, wat mij betreft gaan we dan ook door. Had u nog een laatste interruptie?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou ja, ik wil er zeker wel op doorgaan, want ik kan meneer Kanik wel helpen met het gezwalk wat de fractie van D66 heeft uitgevoerd. Dat is, eerst werd er namelijk betoogd dat een bovenwettelijke macht – in dit geval het Rijk – het Klimaatakkoord heeft opgedrongen. Dus dat we daarom niet anders konden beslissen. Vervolgens kwam de spoedeisendheid van pas. Die is onderuitgehaald door de HAC. En nu wordt weer de noodverordening van stal gehaald.

De **VOORZITTER**: Meneer Van den Berg, komt u tot een punt?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik kom tot mijn punt. Maar ik vraag mij af ten opzichte van de vorige commissievergadering: u kon toen niet goed betogen waarom die noodverordening nou in dit geval het onmogelijk zou moeten maken om het referendum te houden, omdat die afstandsgrens daar los van staat. En kunt u dat nog eens een keer betogen?

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik ben het er niet mee eens dat wij dat niet goed hebben kunnen betogen. Ik heb zojuist ook een betoog gehouden waarom wij vinden dat het HAC-advies niet klopt qua spoedeisendheid. Daar heb ik een uiteenzetting op gedaan. U zegt, het komt u goed uit. Wij hebben niet bedacht dat deze noodverordening eraan kwam. Die is toevallig gekomen. Dat is een tweede reden waarom we dit niet zouden kunnen doen. Het ligt niet in het verlengde van elkaar. Dus, ja.

De **VOORZITTER**: Nee, meneer Van den Berg, u bent volgens mij al zes keer hier geweest. Bij deze spreker alleen al. Dus ik ga graag-

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dit is wel een nieuw feit, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Maar ik ga graag naar uw collega, want er staat iemand anders te wachten.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Tot slot heb ik een specifieke vraag over die noodverordening. Dat staat los van wat meneer Kanik nu als antwoord geeft over het-

De **VOORZITTER**: Nee, maar volgens mij is het duidelijk. U heeft nu een paar keer dezelfde vraag gesteld. Ik ga graag naar de heer Koyuncu.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dit is een nieuwe vraag en die zou ik graag willen stellen.

De **VOORZITTER**: Ik ga eerst naar de heer Koyuncu. Dan kijken even hoe het verloopt verder. Meneer Koyuncu van DENK, ook een interruptie.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zou het volgende willen vragen. Volgens mij heb ik net gehoord dat meneer Kanik heeft aangegeven dat we een jaar vertraging zouden oplopen. Is dat op het moment dat de referendum door zou gaan?

De heer **KANIK** (D66): Ja, dat hebben insprekers ons- U was niet in die vergadering van EFB, maar insprekers hebben ons daar verteld dat er minstens een jaar vertraging optreedt, omdat iedereen, zodra wij zeggen, oké, we gaan een referendum houden, dat iedereen op de rem trapt, omdat ze onzeker zijn of ze hetzij hun vergunning kunnen behouden, hetzij er eentje kunnen aanvragen en ja, en daardoor stoppen.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Maar betekent nou het door laten gaan van dat referendum, dat die zeshonderdmeterregel in een keer weer op tafel is? Dat dat weer geldt?

De heer **KANIK** (D66): Ja, misschien moet u deze vraag aan de gedeputeerde stellen. Maar ja, het zou kunnen betekenen dat er een zeshonderdmetergrens gaat zijn als het uit dat referendum komt. En met die onzekerheid willen de initiatiefnemers niet mee dealen, omdat ze dat financieel niet aankunnen. En daarom gaan ze wachten. Ze gaan echt tot het einde wachten op wat de conclusie is. Het is niet zozeer dat ik dat bedenk. Dat is wat de initiatiefnemers zeggen.

De heer **KOYUNCU** (DENK): U zegt ‘dat zou kunnen’, maar het gaat hier niet om een bindend referendum. Bent u dat met mij eens?

De heer **KANIK** (D66): Ja, dan nog verwijs ik u naar de insprekers, die dat toch anders zien. Het is niet wij dat bedenken. Dat zijn de insprekers, de initiatiefnemers van windmolenprojecten die dat zeggen. Die financieel- En ook, ze kunnen ook geen participatietrajecten laten lopen als ze niet zeker weten dat het eindresultaat zou zijn dat ze een vergunning krijgen. Dus het is niet wat D66 bedenkt in dit geval.

De **VOORZITTER**: Goed, meneer Van den Berg, u heeft na kunnen denken over één heel korte puntige vraag. Die kunt u nu stellen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik zou wel even een punt van orde willen maken, want ik ga over de inhoud van mijn eigen interrupties. Zeker ook als ze over het onderwerp zelf gaan, ik niet uitweid.

De **VOORZITTER**: Komt u nou tot uw vraag.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Wat ik wil vragen, wat is nou het verband tussen de noodverordening – die gaat over de Wet natuurbescherming – en de afstandsnorm tussen windturbines en woningen? Wat is het verband daartussen?

De heer **KANIK** (D66): Het gaat erom dat wij geen referendum kunnen houden over de EU-wetgeving. Dat staat in onze referendumverordening. Dat is het punt. Het maakt voor de rest niet uit wat het inhoudelijk is. Wij doen hier ook geen inhoudelijke discussie over of wij die noodverordening wenselijk vinden of niet. Daar hebben wij gewoon niets over te zeggen. Dus die noodverordening is er. Daar moeten we rekening mee houden. Dat is het punt. Wat we er allemaal van vinden, is niet relevant wat dat betreft.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Meneer Van den Berg, gaat u weer zitten. En meneer Kanik, u kunt doorgaan met uw betoog. Nou, dacht ik. Nee. Het is druk hier vooraan. Statenlid Kostić heeft ook een interruptie.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik zal heel lief zijn: een heel makkelijke vraag. Misschien heb ik het gemist, maar u zegt ‘de noodverordening is ingegaan’. Kunt u dat bevestigen? Want tot gisteren was het nog niet bevestigd. Het zou 13 december bevestigd worden op Europees niveau. Is niet gebeurd. Dus zegt u nu ‘het is vandaag definitief van kracht’?

De heer **KANIK** (D66): Nee, dat zeg ik niet. Dat hebben de vorige sprekers ook niet gezegd. Maar hij komt er wel aan. Want ja, de Europese ministers zijn er ook akkoord over. Dus het zal binnenkort verschijnen.

De **VOORZITTER**: Ik zie meneer Van den Berg aan komen loopt, maar ik sta het niet toe. Neemt u weer plaats. Nee.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Maar dit is een nieuw punt, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Nee. Meneer Kanik is nog niet eens zijn betoog toegekomen. Meneer Kanik. Oké, nog eenmaal dan. Het wordt een beetje een rommeltje. Eenmaal nog voor Statenlid Kostić. Daarna wil ik echt meneer Kanik met zijn betoog verder laten gaan.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou voorzitter, wat ik zo opmerkelijk vind, is dat D66 altijd heel erg juridisch op de zaken gaat zitten. Als wij een heel mooi voorstel hebben en D66 zit daar een negatief juridisch haakje- Nee, maar dat is belangrijk voor dit debat. Nu we het hebben over een belangrijk juridisch argument, die noodverordening waarin staat 'we moeten daarmee rekening houden, want dat is van kracht'- D66 bevestigt net dat dat eigenlijk niet zo is. En toch wil D66 op basis van die noodverordening besluiten vandaag dat het referendum niet aan de orde is.

De **VOORZITTER**: Wat is de vraag?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Verwacht D66 niet dat dit toch ook keihard voor de rechter gaat worden afgewezen, omdat die noodverordening er nog lang niet is. U kunt toch niet bevestigen dat dat ook echt gaat gebeuren? Of doet u die belofte bij deze?

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid Kostić. Meneer Kanik, u mag u hierop reageren. Daarna geef ik u zelf weer het woord.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, de Partij voor de Dieren heeft mijn hele betoog over de spoedeisendheid en dringend provinciaal belang gewoon overgeslagen blijkbaar. Dat is wat ons betreft ons hoofdpunt. Dat is niet veranderd, ook niet nadat die noodverordening er straks aankomt. Dus wat dat betreft blijft ons punt daarmee staan.

De **VOORZITTER**: Goed. Dan kunt u nu doorgaan met uw betoog.

De heer **KANIK** (D66): Oké, ik was in de afrondende fase. Voorzitter, er is geen tijd meer te verliezen bij het behalen van de klimaatdoelen van 2030. De mogelijkheid om onze provincie leefbaar te houden voor de volgende generaties is in acuut gevaar als we nog langer gaan afwachten. Daarom stemt onze fractie voor het ontwerpbesluit met toevoeging van onze argumentatie, zowel in de commissie EFB van 5 december jongstleden, als vandaag in de Provinciale Staten. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Kanik. Dan gaan we naar de volgende spreker. We hebben hem al vaker gezien vandaag. Meneer Van den Berg van JA21. Aan u het woord. Gaat uw gang.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, ik begin eerst wel even met een punt van orde, want ik vind op deze manier een debat voeren wel erg lastig, zeker als het op de inhoud gaat. Het is een onderwerp wat nu ongeveer iets van tien keer voorbij is gekomen. Als er dan zo weinig ruimte is om dat debat te voeren, dan vind ik dat toch wel erg lastig. Dat wil ik even meegeven aan u. En dan vervolg ik mijn betoog.

Voorzitter, u zult begrijpen dat de fractie van JA21 het een en ander van zijn hart moet bij dit onderwerp, het referendum. Ik spreek daarbij direct tot Provinciale Staten, gezien het ons eigen instrument betreft. Ons eigen instrument, bedoeld voor het horen van inwoners. En voordat ik verder ga, voorzitter, moet ik iets toegeven. Ik heb weinig hoop dat de besluitvorming van vandaag tot een uitkomst gaat leiden die het beste zal zijn voor onze inwoners. In eerste instantie heb ik het dan niet over de afstandsnorm tussen woningen en windturbines, maar over het grootste goed in Nederland: onze democratie. Een goed werkende democratie is als een huis die is gebouwd op een rots. Een slecht werkende als een huis dat is gebouwd op zand. En het verschil tussen beide is vertrouwen. En dat brengt mij direct tot mijn eerste van drie punten. De vertrouwensbreuk tussen inwoners en politiek. Vervolgens behandel ik het weggeslagen fundament onder de blokkade van het referendum, de zogenaamde spoedeisendheid. En ik sluit af met een laatste wanhoopspoging van de coalitie om hun acties dit keer wel te rechtvaardigen: de Europese noodverordening.

Goed. Die vertrouwensbreuk, voorzitter, die zit diep. Zeventig procent van Nederland zegt geen of weinig vertrouwen te hebben in de politiek. Zeventig procent, voorzitter. En met die kennis op zak ontvangt Provinciale Staten een verzoek tot een referendum. Je zou denken, een uitgelezen kans om eens te reflecteren op ons eigen handelen. Wat maakt dat inwoners het gevoel hebben dat ze aan die democratische noodrem moeten trekken. Niets van dat alles. Er is een partij die de kroon spant in deze beschamende vertoning. Want dat is het, voorzitter. En dat is D66. Zelfs ik heb mij laten verrassen door het politieke gezwalk. Ik som het maar op. Terug naar juli 2021. Een referendum over de regionale energiestrategie.

Wat is er mis met de- Volgens mij heeft iemand zijn microfoon ingedrukt.

De **VOORZITTER**: Even kijken. Kan iedereen in de zaal de microfoon uitzetten? Dan kunnen we doorgaan met het betoog van de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Goed, het referendum over de regionale energiestrategie. D66 zegt: nee, want het Klimaatakkoord is vanuit het Rijk opgelegd. Negeert het feit dat de inwerkingtreding parallel aan het referendum kan plaatsvinden. Vervolgens december 2021. D66 betoogt bij monde van mevrouw Strens dat de regionale energiestrategie geen besluit is, maar een strategie. En wat is dan wel referendabel? De omgevingsverordening? Ik citeer: “dat zou typisch een besluit zijn waarover een referendum kan worden aangevraagd. Als men het niet eens is met dat onderdeel van de verordening, dan heb je echt een besluit dat referendabel is.” Nou, dat is klare taal. Maart 2022. De angst voor de kiezer treedt aan. Negen dagen voor de gemeenteraadsverkiezingen wordt het referendum uitgesteld. Kennelijk moet het Rijk iets vinden van windmolens. Dus de VVD, GroenLinks, D66 en de Partij van de Arbeid, die willen een nadere standpuntbepaling over de omgevingsverordening. Mei 2022. Ondertussen zijn we bijna een jaar verder en de aap komt uit de mouw. De omgevingsverordening wordt, zoals verwacht, ongewijzigd aangenomen. Van een nadere standpuntbepaling blijkt geen sprake. Mevrouw Strens betoogt dat het middel – het referendum – alleen als noodrem kan worden gebruikt op voorwaarde dat je proces dusdanig goed is ingericht, zodat het niet noodzakelijk is om zo’n instrument te gebruiken. Een goed ingericht proces, voorzitter. D66 committeerde zich dus aan het klimaatakkoord van 2019, waarin er te strakke termijnen zijn gehanteerd en elke mogelijkheid tot bijsturing komt te vervallen. Geen één echt, geen één argument hield in september 2022 stand bij de Hoor- en Adviescommissie nadat Stichting Windalarm bezwaar indiende. Het is echt een beschamende vertoning, voorzitter. Dit is dus politiek. Dit zijn de spelletjes. Niet de inwoners met een mening en een wil staan centraal, maar de spelletjes. Verbaasd u het dat de inwoners afhaken?

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, de heer Van den Berg maakt wel een karikatuur van wat ik net allemaal heb zitten betogen, hoe gedegen wij een proces hebben gevolgd, hoe wij met argumenten hebben betoogd waarom dit in dit geval het referendum niet door kan gaan. Ik vraag mij echt af wanneer de heer Van den Berg zijn eigen betoog gaat doen, want dit slaat werkelijk nergens op. Zijn al die argumenten die ik u net genoemd heb, heeft hij dan niet zitten luisteren? Of is dit gewoon een soort iets van nou, laten we maar eens even kijken hoe we dit kunnen aanpakken?

De **VOORZITTER**: Meneer van der Berg, ik nodig u uit om door te gaan met uw betoog.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, voorzitter, ik vraag me af of meneer Kanik niet een karikatuur van zichzelf maakt. Want welke van de feiten die ik net heb opgenoemd zijn onwaar? Zegt u dat maar. Volgens mij is het allemaal gewoon zoals het is opgelezen en heeft d66 wat dat betreft een karikatuur van zichzelf gemaakt door zo te zwalken van links naar rechts.

De **VOORZITTER**: Goed. Ik zou graag hier de discussie nog zuiver willen houden. Maar ik geef de heer Kanik nog het woord.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, van zwalken is geen enkele sprake. Toen wij destijds over de omgevingsverordening spraken wisten wij niet dat artikel 11 een dode letter zou zijn. We hadden er het vertrouwen in dat artikel 11 zou werken. Maar u heeft aan de insprekers gezien dat het niet zo is en dat we een omgevingsverordening, als we die vaststellen en artikel 11 tegelijkertijd in werking laten treden, dat het dus wel vertraging oplevert. Dat wisten wij niet toen wij de omgevingsverordening vaststelden in eerste instantie. Dus gelooft u de insprekers niet die u dat vertellen, dat er vertraging oploopt of-

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou, als iemand het voorheeft met insprekers en democratie, dan denk ik dat wij het wel zijn, maar- Wij hebben zeker naar ze geluisterd. Wij weten ook dat er dan wellicht ook wel vertraging kan ontstaan. Dat kan ik helemaal volgen. Maar dat laat onverkort in stand dat die klimaatdoelstellingen desondanks gewoon gehaald kunnen worden. En dat zou u ook moeten weten.

De **VOORZITTER**: Goed. Gaat u door met uw betoog.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Goed. Nummer 2, de zogenaamde spoedeisendheid. Er zijn ondertussen talloze redenen om dit te onderbouwen, voorzitter, dat ik er eigenlijk gewoon een beetje flauw van wordt. Maar goed. 1, zoals eerder betoogd, het houden van een referendum kan parallel plaatsvinden naast de inwerkingtreding van de omgevingsverordening. 2, windturbines kunnen gewoon gebouwd worden, maar dan wel op een minimale afstand van zeshonderd meter van woningen. Dat die specifieke windturbines binnen zeshonderd meter cruciaal zijn, is niet aangetoond. We weten zelfs, vele zoeklocaties binnen die zeshonderd meter zijn niet aan te sluiten tot 2027 vanwege de netwerkproblemen. En dat brengt mij naar 3, het rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving de datum 8 december 2022. Volgens dit rapport zijn de doelstellingen binnen handbereik, net zoals het al in 2021 het geval was. Meer dan dat aansluiten is überhaupt niet mogelijk vanwege de eerder genoemde problemen op het elektriciteitsnetwerk. En met die laatste twee argumenten in de hand heb ik een motie om de spoedeisendheid te laten vervallen vanwege de eerder genoemde netwerkproblemen, waarbij wij Provinciale Staten oproepen het argument van spoedeisendheid niet langer van toepassing te laten zijn op het referendumverzoek van Stichting Windalarm vanwege de technische beperkingen voor de aanleg van windturbines op korte termijn, en gaan over tot de orde van de dag. Alsjeblieft, voorzitter.

Motie 261-19 december 2022
Herziening spoedeisendheid windturbines in energietransitie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Het energienet in Noord-Holland vol is en er in toenemende mate netcongestie optreedt;*
- *Windturbines moeilijk aangesloten kunnen worden op het net, vanwege deze netcongestie.*

Overwegende dat:

- *Het technisch onmogelijk is om de komende jaren windturbines op het net aan te sluiten;*
- *Windturbines pas weer in 2027-2030 aangesloten kunnen worden;*
- *Een referendum geen belemmering is voor de aanleg van windturbines, gezien de technische beperkingen die realisatie op korte termijn belemmeren;*
- *Spoedeisendheid niet van toepassing is op het referendumverzoek over de afstandsnormen voor windturbines.*

Verzoeken Provinciale Staten:

- *Het argument van spoedeisendheid niet langer van toepassing te laten zijn op het referendumverzoek van stichting Windalarm, vanwege de technische beperkingen voor de aanleg van windturbines op korte termijn;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21)

De **VOORZITTER**: En deze motie maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Even kijken. Ik zie de spreektijd nog doorlopen. Windturbines waarvoor geen plaats is, kunnen natuurlijk niet spoedeisend zijn. Ook zit ik nog met de vraag over de inleiding op pagina één van het ontwerpbesluit. Hierin staat: “zonder deze versoepeling van de afstandsnorm is de kans aanzienlijk kleiner dat deze doelstellingen, het klimaatakkoord, worden gehaald”. ‘Aanzienlijk’ is mijn in mijn optiek meer dan vijftig procent, maar het rapport vanuit PBL spreekt het tegendeel. Graag een reflectie van de gedeputeerde.

Goed, ons laatste punt: de noodverordening. De noodverordening die hier als wanhoopspoging wordt bijgehaald, gezien geen enkel argument van de coalitie tot nu toe stand hield. Ook op dit vlak zijn er een aantal bezwaren. De noodverordening werd er op het laatste moment bijgesleept en deze zou op 13 december worden goedgekeurd. Wij hebben er tijdens de behandeling van 5 december voor gepleit om dit document van de agenda te schrappen gezien van rechtszekerheid nog geen sprake was. En wat blijkt? Op het moment van schrijven is nog steeds niet duidelijk of de noodverordening in werking is getreden. Hoe kunnen wij nu tot een weloverwogen besluit

komen, voorzitter? ik vind het zeer en dan ook zeer kwalijk. En ik wil een antwoord waarom 1, de Staten niet zijn geïnformeerd, en 2, of de noodverordening nu wel of niet in werking is getreden. Zo kunnen we niet werken, voorzitter. Ook is wat ons betreft het verband tussen de versnellingen in vergunningverlening in het kader van de Wet natuurbescherming en de afstandsnormen tussen woningen en windturbines op geen enkele wijze aangetoond. Een goede onderbouwing hiervan vanuit D66 bleef ook zojuist achterwege. Tenslotte werd ons verzoek om een advies van de Hoor- en Adviescommissie op de vragen helaas genegeerd. Dat valt niet te rijmen, voorzitter. Want eerder moest de behandeling van het referendum wachten vanwege de motie in de Tweede Kamer. Waarom dan nu niet, nu we een verordening van de Europese Unie zou klaarliggen? Om de voorgaande redenen dient de fractie van JA21 twee moties in om te voorzien in de ontkoppeling van de noodverordening en het referendum, en advies bij de Hoor- en Adviescommissie op te vragen over het verband en de motivering daarvan, met de volgende dicta: roept Provinciale Staten op het referendumverzoek los te koppelen van de noodverordening van de Europese Commissie en een besluit te nemen over het referendumverzoek, los van de argumentatie met betrekking tot de noodverordening van de Europese Commissie. En roepen Provinciale Staten op voor vaststelling van het ontwerpbesluit een advies te vragen aan de Hoor- en Adviescommissie aangaande houdbaarheid van de motivering omtrent de noodverordening van de Europese Commissie, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 262-19 december 2022
Ontkoppel de noodverordening en het referendum

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Onder deze noodverordening projecten van hernieuwbare energie automatisch van 'overstijgend publiek belang' zijn;*
- *Bouwprojecten onder deze noodverordening anderhalf jaar lang minder streng beoordeeld worden op basis van de Wet natuurbescherming.*

Overwegende dat:

- *De samenhang tussen de afstandsgrens voor windturbines en de noodverordening van de Europese commissie niet is aangetoond;*
- *Het onvoldoende is aangetoond dat windturbines onmisbaar zijn voor de energietransitie;*
- *Er in de periode tot aan het referendum windturbines geplaatst kunnen worden met inachtneming van de afstandsnormen;*
- *Vanwege de netcongestie windturbines pas in de periode 2027-2030 aangesloten kunnen worden op het net.*

Verzoeken Provinciale Staten:

- *Het referendumverzoek los te koppelen van de noodverordening van de Europese commissie;*
- *Een besluit te nemen over het referendumverzoek los van de argumentatie met betrekking tot de noodverordening van de Europese commissie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21) en Ilse Bezaan (PVV)

Motie 263-19 december 2022
Betrek HAC door definitieve besluitvorming

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *De Hoor- en Adviescommissie heeft besloten om het argument van spoedeisendheid om het referendumverzoek af te wijzen niet ontvankelijk heeft verklaard;*
- *De Hoor- en Adviescommissie adviseert om de bezwaren van bezwaarden gegrond te verklaren en het bestreden besluit te herzien met een nieuw besluit met inachtneming van het advies;*
- *Het ontwerpbesluit voorstelt om het besluit om geen referendum te houden niet te herroepen;*
- *Het ontwerpbesluit voorstelt om de motivering om het referendumverzoek af te wijzen aan te vullen naar aanleiding van de Noodverordening van de Europese Commissie inzake de versnelling van de inzet van hernieuwbare energie.*

Overwegende dat:

- *De Hoor-en Adviescommissie een duidelijk advies heeft gegeven en het ontwerpbesluit het college oproept om daar namens Provinciale Staten tegen verweer te gaan;*

- *we willen voorkomen dat de Hoor-en Adviescommissie na vaststelling van dit ontwerpbesluit wederom tot een advies komt om het besluit te herzien,*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Voor vaststelling van het ontwerpbesluit een advies te vragen aan de Hoor- en Adviescommissie aangaande houdbaarheid van de motivering omtrent de Noodverordening van de Europese Commissie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze twee moties maken deel uit van de beraadslaging.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Afrondend, wordt er door de gehele oppositie een amendement ingediend om het besluit uit te stellen totdat de informatievoorziening over de noodverordening op orde is. Wat ons betreft een krachtig en vooral een terecht signaal, en complimenten aan de fractie van de Partij voor de Dieren voor het opstellen hiervan. Hoewel wij de insteek van het amendement steunen, namelijk het uitstellen van besluitvorming, heeft JA21 een andere visie. Wat ons betreft is het bezwaarschrift van Stichting Winterwarm gegrond met zeer goede onderbouwing. Dit kan wat ons betreft enkel leiden tot een besluit tot het houden van een referendum. En daarom dienen wij, samen met de Partij voor de Vrijheid, een amendement in om precies dit te bereiken. En die staat ondertussen ook in iBabs.

Amendement 67-19 december 2022
Honoreer het advies van de HAC

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Besluit:
het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen:
De deelbesluiten 2 en 3 te vervangen door:
2. Het bezwaarschrift gegrond te verklaren;
3. Het besluit om geen referendum te houden over de verruimde regels met betrekking tot windturbines te herroepen.

Toelichting
De Hoor- en Adviescommissie adviseert om de bezwaren van bezwaarden gegrond te verklaren en het bestreden besluit te herzien met een nieuw besluit met inachtneming van het advies. De Hoor-en Adviescommissie heeft de argumentatie van 'spoedeisendheid' om tot afwijzing over te gaan niet ontvankelijk verklaart.

Het huidige ontwerpbesluit stelt echter voor om het bezwaarschrift alsnog ongegrond te verklaren en de verruimde regels met betrekking tot windturbines niet te herroepen.

Een referendumverordening is geen politiek instrument en referendumverzoeken moeten wat ons betreft, mits ze aan de voorwaarden voldoen, ingewilligd worden. Daarom stellen we overeenkomstig het HAC-advies voor om het bezwaarschrift alsnog gegrond te verklaren
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21) en Ilse Bezaan (PVV)

De **VOORZITTER**: Maakt ook deel uit van de beraadslaging.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Goed, voorzitter, ik rond af, maar niet voordat ik een indringend verzoek doe aan Provinciale Staten. Werk aan dat vertrouwen. Bouw dat huis op die rots. En durf het aan om inwoners te horen, al staat het je niet aan. Het zou zomaar eens tot een sterker Nederland kunnen leiden. Ik dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Van den Berg. We hebben nog twee sprekers voor deze eerste termijn en daarna zullen wij overgaan naar het pauze. Daarna gaan we verder met de beantwoording door GS. Die twee sprekers, dat zijn mevrouw Van Soest en de heer Koyuncu. Mevrouw Van Soest, komt u naar voren. Partij van de Ouderen. Het woord is aan u, mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u, voorzitter. Voorzitter, gezien mijn spreektijd zal ik het kort houden. Een goed functionerende democratie kan niet zonder referendum. Politieke problemen worden te veel vanuit een beleidsoptiek gedefinieerd en politieke keuzes raken ondergesneeuwd door technische afwegingen. Dat is de bureaucratisering van de politiek. De huisadvocaat Pels Rijcken heeft vastgesteld dat het besluit over het niet doorgaan van dit referendum meer een politiek-bestuurlijke afweging van de PS Noord-Holland is geweest en dat er sprake is van een uitzondering, bedoeld in artikel 5, lid 2n. Voorzitter, dit artikel lijkt bedacht te zijn om altijd als laatste redmiddel een referendum tegen te houden. Artikel 5 lid 2n, als je af wilt van burgers die gehoord willen worden. Sorry, ik heb een beetje zitten krassen in mijn betoog, dus vandaar. Maar voorzitter de Hoor- en Adviescommissie heeft immers het advies, dat bestreden besluit om het referendum bezoek niet te laten herroepen, herroepen moet worden vanwege onterechte toepassing van de uitzonderingsbepaling. Driemaal hulde voor de adviescommissie. De Partij van de Ouderen dankt de commissie van harte en heeft ons eeuwige respect. Voorzitter, geef de democratie een kans en besluit dit referendum alsnog te houden. Daarom zullen wij een motie indienen met als dictum: zich hardop uit te spreken als voorstander van de referenda, het verzoek tot het referendum goed te keuren over het plaatsen van windmolens op land in de provincie Noord-Holland, en je gaat over tot de orde van de dag. Dank u wel.

Motie 264-19 december 2022
Het belang van referenda in een goed werkende democratie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Er een verzoek is gedaan voor het houden van een referendum over het plaatsen van windmolens op land in de provincie Noord-Holland;*
- *De PS verwijzen naar artikel 5.2.n;*
- *De Hoor- en Adviescommissie terecht opmerken dat verwijzen naar dit artikel geen gegronde of rechtvaardig argument is om geen referendum te kunnen houden.*

Overwegende dat:

- *Wij hier in de Provinciale Staten er zijn voor de inwoners van Noord-Holland;*
- *Burgers die die hun stem willen laten horen en de democratie willen verdiepen op welke manier dan ook vooral gekoesterd moeten worden;*
- *Meedenken en meedoen en meebeslissen het uitgangspunt zou behoren te zijn in een moderne democratie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Zich hardop uit te spreken als voorstander van referenda;*
- *Het verzoek tot referendum goed te keuren over het plaatsen van windmolens op land in de provincie Noord-Holland;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging. Dan hebben wij nog een spreker op de lijst staan. Dat is de heer Koyuncu van DENK. Gaat uw gang.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Dank u wel, voorzitter. Collega's uit de oppositie hebben een hoop punten aangestipt waar ik het volledig mee eens ben. Ik zal u herhaling besparen. Ik wil het graag hebben over een argument vanuit de coalitie, namelijk onzekerheid. Zowel in de voordracht als bij de bijdrage van de coalitie zegt men dat het doorgaan met het referendum voor onzekerheid zorgt. Maar die onzekerheid, dat is er toch al? Den Haag is bezig met nieuwe landelijke regels over de normen met betrekking tot windturbines. Waarom stoppen de initiatiefnemers nu dan niet met de plannen als die onzekerheid er is? Voorzitter, welke enorme onzekerheden voegt het referendum – wat overigens niet bindend is – hieraan toe? En gezien het College voorsorteert op aankomende EU-regels vragen wij ons ook af waarom wij niets horen over de manier waarop de coalitie rekening houdt met nieuwe regels vanuit Den Haag. Voorzitter, dat vrijwel de hele oppositie van links tot rechts het eens is over het door laten gaan van het referendum, zegt volgens mij voldoende. De coalitie heeft vele momenten gehad om tot een andere conclusie te komen. Maar helaas is er tot nog toe weinig hoop. Hierbij wil ik nogmaals oproepen om gehoor te geven aan het verzoek van de Noord-Hollanders door het bezwaar gegrond te verklaren en het referendum door te laten gaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Koyuncu. En daarmee is ook een einde gekomen aan de eerste termijn vanuit de Staten. Wij gaan zo dadelijk eerst schorsen voor de lunch. Na de lunch zal ik hier nog even plaatsnemen om vervolgens het woord te geven aan GS voor de beantwoording en de advisering op een zestal moties en twee ingediende amendementen. We gaan om 14.15 uur weer verder hier. Dus dan zie ik u graag weer hier. Smakelijk eten. Ik schors de vergadering.

Schorsing 13.24 tot 14.26 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering, PS-vergadering. Wij hebben zojuist voor de lunch een eerste termijn gesproken over de beslissing op bezwaar van het Referendumverzoek Stichting Windalarm door de HAC. We hebben ook deze schorsing even benut om nog eens te kijken naar de stukken en de griffie heeft mij gewezen op het volgende, en het heeft betrekking op het amendement A67, ingediend door JA21 met steun van de PVV. Dit is namelijk, als we kijken naar onze eigen Reglement van Orde, moet ik concluderen dat dit ontoelaatbaar is, dit amendement. Artikel 38 van het reglement geeft aan dat Provinciale Staten een amendement om toelaatbaar dient te verklaren, kan verklaren, indien het een strekking heeft tegengesteld aan die van het voorstel waarop het betrekking heeft, et cetera. Dus daar kunnen wij zo over stemmen. Maar ik wil graag eerst daarvoor even het woord geven aan de heer Van den Berg, de indiener van dit amendement. Meneer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, beste collega's, dit was voor ons ook even een verrassing en goed opgelet door de griffie, dat dit amendement blijkbaar niet strookt met het Reglement van Orde. Dat is ook voor mij even nieuw. Toch zou ik een pleidooi willen doen of een verzoek willen doen aan jullie allemaal, los van het feit natuurlijk dat we met elkaar van mening kunnen verschillen over het amendement zelf, maar om desondanks het amendement zelf wel in stemming te brengen. En nogmaals, we mogen met elkaar oneens zijn over de inhoud, maar ik zou hier toch graag met elkaar over willen stemmen, omdat dat wel de richting bepaalt van, gaan we verder met het ontwerpbesluit of willen we een andere richting? Dus ik hoop dat jullie zo vriendelijk willen zijn. Dank u wel, voorzitter, voor de ruimte.

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor deze toelichting, meneer van den Berg. Nou, dat betekent dat wij inderdaad gaan stemmen over de toelaatbaarheid van dit amendement. Daarvoor zal ik nog eens het artikel- Even kijken. Ogenblik. Punt van orde van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, wij kennen natuurlijk allemaal het Reglement van Orde uit ons hoofd, maar in dit geval misschien dit lid niet helemaal. Dus voordat wij hierover stemmen, en ik heb alle vertrouwen in het advies wat de griffie daarover geeft, lijkt het mij goed dat wij even bekijken waar dit over gaat, voordat wij tot een afgewogen oordeel komen. Daarom een schorsing. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Uitstekend. Het gaat om amendement 38. Ik wil die schorsing toelaten, maar ik ga eerst nog even naar de heer Köhler. Meneer Köhler.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, voorzitter, kunt u misschien die schorsing wat langer maken dan de gebruikelijke drie minuten, want ik heb ook een punt van orde. Een beetje vooruitlopend op wat ik- Of nee, aansluitend bij wat ik vanochtend per ongeluk uit de school klapte, dat er vanavond een lijstpresentatie is van alle JA21-kandidaten voor de nieuwe lijsten in Arnhem. Ik heb me enorm vergist in de lengte van de agenda van vandaag. Ik werd er zojuist door gedeputeerde Kocken nog even op gewezen dat het waarschijnlijk wel avondwerk wordt. Dat zou betekenen dat de mensen uit mijn fractie, die ik eigenlijk verordonneerd heb om naar Arnhem te gaan – waaruit jullie ook weer allerlei gevolgtrekkingen kunnen maken; maar goed, ik zeg niks hierover; dat ook weer verraden-

De **VOORZITTER**: Wat is uw ordevoorstel?

De heer **KÖHLER** (JA21): Om- [...] Ja, ik ben niet erg handig, merk ik. Maar in ieder geval om de stemming over de referendumverordening buiten de regels om – en ik ken dat regelboek net zo goed als meneer Heijnen – naar voren te halen, de stemming daarover, zodat in ieder geval onze fractie- En u heeft allen de heer Van den Berg erover gehoord. Het zou echt heel jammer zijn- Het is helemaal mijn schuld, dat wil ik nog weleens benadrukken. Ook de heer Van den Berg en zijn collega's de mogelijkheid geeft om hierover mee te stemmen. Nou, dat is eigenlijk wat ik wil verzoeken aan ons allen om hierover na te denken en positief dit te benaderen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Goed. Ja, dus uw ordevoorstel is om dit agendapunt, dat is agendapunt 9, naar voren te halen in het besluitvorming. Dus dat we na behandeling van dit agendapunt dat direct in stemming laten brengen, zodat specifiek voor dit agendapunt de fractie van JA21 mee kan stemmen. Dat is niet wat we met elkaar hebben afgesproken, maar ook dit kunnen wij natuurlijk in stemming brengen. Dat betekent dat ik zo dadelijk ga schorsen en dat we dan twee stemmingen gaan uitvoeren. Een gaat over de toelaatbaarheid van amendement 67, die om reden van artikel 38 van ons reglement niet toelaatbaar zou zijn. Daar gaan we over stemmen. En de tweede is dus om, tegen ons gebruik in, al eerder over dit agendapunt te stemmen. Dus de besluitvorming voor agendapunt 9 aansluitend op de behandeling ervan te doen. Dus daarvoor schors ik nu vijf minuten. Dus om 14.35 uur gaan wij hierover stemmen.

Schorsing 14.32 tot 14.38 uur.

De **VOORZITTER**: Goed, ik open de vergadering. Ik hoop dat iedereen nu de tijd heeft gehad om even goed te kijken ook naar het reglement, want wij gaan nu eerst twee ordevoorstellen in stemming brengen en daarna zullen wij dan toch eindelijk overgaan tot de beantwoording door GS op dit agendapunt. Maar als eerste ga ik in stemming brengen, dat is het ordevoorstel van de voorzitter, gevoed door het Reglement van Orde. Het voorstel luidt om het amendement 67, Honoreer het advies van de HAC, ingediend door JA21, gesteund door Partij van de Vrijheid, om dit amendement als niet toelaatbaar te beschouwen. Als u dat ook vindt, dan stemt u op het plusje. Dus als wij straks dat amendement niet in stemming gaan brengen, drukt u nu op het plusje. Als u vindt dat dit wel toelaatbaar zou zijn en dat het wel in stemming gebracht moet worden, drukt u op het minnetje. Wij gaan zo over tot de stemming. Wij hebben verhindering van mevrouw Vastenhouw, de heer Van Hooff en de heer Koyuncu. Dat betekent dat wij vandaag 52 stemmen hebben. Dus nogmaals, wij gaan stemmen over het ordevoorstel van de voorzitter betrekking hebbend op amendement 67. Vindt u ook dat het als niet toelaatbaar dient te worden beschouwd, drukt u dan op het plusje. Vindt u dat het wel toelaatbaar zou zijn en dat we erover moeten stemmen, drukt u dan op het minnetje. Daar is nog een vraag van Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, misschien wel goed om te weten voor de rest van collega's: als je het wel toelaatbaar vindt, dan gaan we dus niet in tegen onze verordening. Er staat hier: Provinciale Staten kunnen een amendement ontoelaatbaar verklaren. Dus hoe dan ook, je stemt niet in tegen onze verordening. Onze keuze zal straks duidelijk zijn.

De **VOORZITTER**: Goed. Het toelaatbaar verklaren, dat is dus wat in het reglement staat. Het voorstel waar we over gaan stemmen: of om hierin mee te gaan. Dus niet toelaatbaar is plus, wel toelaatbaar, wel over stemmen is min. En dan open ik nu de stemming.

Volgens mij zijn we er. Dus dan sluit ik de stemming. 32 voor, 20 tegen. Tegen hebben gestemd- Even kijken, zit ik een beetje schuin te kijken; het is voor mij ook voor het eerst. Tegen hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP en Namens Noord-Hollanders.. Goed, dat was de stemming over het amendement 67. Dat wordt dus geschrapt uit de beraadslaging. Gaan we straks niet meer over stemmen.

Dan was er nog een ordevoorstel van de heer Köhler om agendapunt 9 naar voren te halen in de besluitvorming. Dus alleen agendapunt 9. En de rest zoals gebruikelijk natuurlijk aan het eind van de vergadering. Dus daarmee is het voorstel van de heer Köhler om hierop de besluitvorming naar voren te halen, dus agendapunt 9 aan het eind van de beraadslaging van agendapunt 9 in stemming te brengen. Wilt u dat ook? Stemt u op het plusje. Bent u het daar niet mee eens en wilt u de gebruikelijke orde volgen, dan stemt u op het minnetje. Weer hetzelfde verhaal: 52 stemmen aanwezig. Ik breng het ordevoorstel van de heer Köhler nu in stemming. Wij hebben weer 52 stemmen genoteerd: 15 stemmen voor, 37 tegen. Voor heeft gestemd: JA21, Partij voor de Dieren, PVV, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders.. Mis ik er een? Nee, dat is het. Waarmee we dus niet de stemming naar voren zullen halen en gewoon alle stemmingen vanavond aan het eind van de vergadering zullen doen.

Amendement 67 'Honoreer het advies van de HAC' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

De **VOORZITTER**: Goed, dan zijn wij nu – eindelijk, zou ik haast zeggen – toegekomen aan de beantwoording in eerste termijn door GS en daarvoor ga ik graag als eerste naar gedeputeerde Stigter voor de beantwoording. Daarna zal de commissaris naar voren treden. Gedeputeerde Stigter, gaat uw gang.

Gedeputeerde **STIGTER**: Dank u wel, voorzitter. Ik zal kort het inhoudelijke deel voor mijn rekening nemen, dan zullen de commissaris en gedeputeerde Zaal de resterende punten maken.

Allereerst is het, dit College is vanaf het begin heel ambitieus en standvastig aan de slag gegaan met de uitvoering van het klimaatbeleid. Gedurende de rit is eigenlijk de reden om dat te doen eigenlijk alleen maar groter geworden. Dat heeft onder andere geresulteerd in twee mooie regionale energiestrategieën voor Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid en waarbij alle bedrijven zijn betrokken bij het maken daarvan en uiteindelijk ook resulterend in de resultante tot een bod met de provincie met het hoogste deel van alle andere provincies. En nu zitten we in de fase dat die mooie RES'en ook moeten worden uitgevoerd. We hebben gezien in de RES-monitor en in de voortgangsrapportage dat het daar op dit moment aan schort. Om heel veel verschillende redenen zien we dat we eigenlijk niet op het tempo zitten wat nodig is om onze afspraken waar te maken. Dat is precies de reden dat we bij de behandeling in de commissie RWK hebben gezegd dat we daar een tandje bovenop gaan doen in het helpen van gemeenten, in het ontzorgen van gemeenten bij het loket, en alles wat er nodig is om dan ook wel tot een goede uitvoering daarvan te komen. Dat is even de crux waar we nu denk ik voor staan. En bij uitvoering hoort ook helderheid te geven aan initiatiefnemers, die eigenlijk al in de startblokken staan om de vervolgstappen te kunnen zetten. En als we nu kijken naar dat artikel wat nu ook voorligt in het referendum, dat betekent dat we nog ruim twee jaar onzekerheid in stand houden voor de initiatiefnemers op dat vlak. We weten – dat kunt u ook zien in de kaarten die zijn bijgevoegd bij de stukken, kaart één en twee – dat alle RES-zoekgebieden, waarbij wordt gekeken naar wind, worden geraakt door dit besluit. Dus allerlei zoekgebieden staan twee jaar in de wachtstand tot die helderheid gegeven kan worden. Ruim zestien zoekgebieden en ruim veertig windmolens, daar hebben we het over. We hebben de insprekers vorige keer gehoord wat zij van u verwachten. De insprekers, die eigenlijk in de startblokken staan om te gaan starten, wat zij verwachten. Zij gaven aan: geef ons die helderheid; doe ons niet nog meer dit aan. In reactie op mevrouw Van Andel: het gaat om fiftyfifty als het gaat om projecten die worden geraakt door de lijnopstellingen, dan wel de zeshonderdmetergrens. Helemaal precies weten we dat niet, omdat het nog zoekgebieden zijn die nader moeten worden geconcretiseerd en worden uitgewerkt. Maar grosso modo zal het ongeveer fiftyfifty zijn. Dat in algemene zin.

Dan kom ik even heel kort op de moties. Motie 259 van Partij voor de Dieren, DENK, over Los echte knelpunten op. Deze motie wil ik ontraden, omdat die overbodig is. We hebben bij de commissie al besproken over wat er nodig is en gedaan moet worden om te komen tot de RES-uitvoering. Deze motie voegt daar niets aan toe.

Hetzelfde geldt voor motie 260. Ook deze motie wil ik ontraden, want het is overbodig, want we pakken dit al op in de versterking van de uitvoering van de RES, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, gedeputeerde Stigter. Dan kijk ik naar de commissaris voor de beantwoording van de overige vragen. Meneer Van den Berg, u had nog een interruptie voor de heer Stigter denk ik. Ik sta deze toe, maar ik vraag u volgende keer toch iets harder te lopen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, ik heb korte beentjes. Dank u wel voor de gedeputeerde. Ik ben nog even benieuwd over- Ik heb uw argumentering gehoord over de RES en dat dat niet verder vertraging mag oplopen. Dat dat heb ik gehoord, maar ik ben toch wel even benieuwd of u zou kunnen reflecteren op de monitor van de RES van het Planbureau voor de Leefomgeving, die namelijk wel een ander beeld geeft. Of we nou echt achter de feiten aanlopen of dat we eigenlijk best wel op koers zouden zitten.

Gedeputeerde **STIGTER**: Nee, in het algemeen wijkt het landelijke beeld niet af van het regionale beeld dat we hebben. Dus op papier tellen die RES'en ook op tot zo'n vijftig terawattuur op dit moment. Met een heel grote bandbreedte. Die bandbreedte wordt onder andere veroorzaakt door, zijn de verantwoordelijke bevoegde gezagen in staat om ook op tijd te komen tot die verankering in hun beleid, in staat om ook die vergunningverlening op tijd op te gaan starten. En dat dat wel degelijk ook in de RES monitor een heel belangrijk aandachtspunt is, die inmiddels al op het kritische pad liggen of überhaupt in staat zijn om op tijd tot doelrealisatie te komen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dan heb ik wel een aanvullende vraag, want in hetzelfde rapport stond dat de zekerheidspercentages niet afwijken ten opzichte van vorig jaar. Die zijn nog steeds twintig tot zestig procent voor de ambitie. Dat is los van de pijplijn en al gerealiseerd. Hoe kijkt u daar nou tegenaan?

De **VOORZITTER**: Ja, ik wil toch wel even erop wijzen dat we het hier hebben over de beslissing op bezwaar. Dus ik geef gedeputeerde Stigter graag de gelegenheid hierop te reageren, maar het gaat wel ver buiten het agendapunt. Maar gaat uw gang.

Gedeputeerde **STIGTER**: Heel kort. Het Planbureau benoemt allerlei onzekerheden ook in het rapport zelf en die zijn ook aan de orde in Noord-Holland. Dat betekent dat onzekerheden voor initiatiefnemers niet kleiner zijn geworden afgelopen jaren, terwijl er wel al duidelijke stappen gezet hadden moeten worden ten opzichte van de start.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel. De gedeputeerde vluchtte wel heel snel weg. Twee moties van ons. U zegt eigenlijk, nou, hartstikke goed, maar dat doen we al. Dus ik wil het toch even checken. Voor ons belangrijk, zoals u weet, versnelling van natuurinclusieve energietransitie. Dat is waar we om vragen. Win-winoplossingen daarvoor. Zegt u nou: dat doen we al? Daar staan we keihard voor, de versnelling van natuurinclusieve energietransitie. Energietransitie moet altijd natuurinclusief gebeuren.

Gedeputeerde **STIGTER**: Nou ja, natuurinclusiviteit is ook een van de trajecten, onderdelen, die worden meegenomen in de versterking van de uitvoering van de RES. Daar waren we al mee begonnen en mede door initiatief vanuit de Partij voor de Dieren onder andere doen we al onderzoek ten aanzien van het gebruik van radar, bekijken we ook over de rotorbladen of ze misschien zwart geverfd moeten gaan worden. Dus dat loopt al. Wat we hebben aangegeven vorige keer, is dat wij reden zien om de uitvoering van de RES'en te versnellen op allerlei manieren. En daar hoort wat mij betreft ook die natuurinclusiviteit bij als onderdeel van de totale aanpak van uitvoering van de RES.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, dat klinkt al veel beter. Dan toch even voor de zekerheid. Dus wat u betreft, gaat die energietransitie, die versnelling, niet ten koste van de borging van biodiversiteit?

Gedeputeerde **STIGTER**: Zoals u net in mijn verhaal heeft gehoord en ook al in voorgaande betogen rondom de uitvoering van de RES is het dan ook geen verhaal op het moment dat dat je met klimaat aan de slag gaat en je vervolgens oog verliest voor een andere opgave die we te doen hebben als land. Dat is precies de reden dat wij behoorlijk soepel zijn meegegaan met een aantal moties die op dat vlak ons helpen met een goede groene uitvoering van de RES.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, en deze gaat over de andere motie. Want ook daar zegt u: we doen het al. Dan moet u het misschien iets meer toelichten, want een van de vragen is om meer te doen om die weerstand van mensen mee te nemen, om een plan te maken van, hoe betrek je mensen? Hoe zorg je ervoor dat ze weten hoe ze mee kunnen profiteren van die transitie? Hoe ze het ook natuurinclusief kunnen doen.

De **VOORZITTER**: Wat is uw vraag?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En ook dat GS naar buiten veel meer die urgentie- Nou, dit is de vraag. Hoe GS die urgentie veel meer naar buiten toe kan communiceren. Zegt u nu, we doen het al. Of zegt u eigenlijk van, ik hoor u en ik ga het nog beter doen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik begon mijn betoog dat dit College dat al vanaf het begin heeft gedaan. Dus die heeft het belang van de klimaatcrisis onderkend en heeft het opgepakt. We zien het belang om participatie zo vroeg mogelijk in zo'n proces mee te nemen. En nog voordat we een concreet plan hebben, zijn we bij die RES'en eigenlijk aan de slag gegaan met participatie, burgerbetrokkenheid, op allerlei schillende manieren. We zitten nu in een volgende fase van de RES-uitvoering. Dat vraagt om een aanvullende of een andere aanpak van participatie, het meenemen van de inwoners; en dat zijn we dit moment aan het uitvoeren samen met de gemeenten en andere stakeholders.

De **VOORZITTER**: En daar heeft u uw antwoord. Had u nog een nieuw punt? [...] Deze sta ik dan nog toe, een vervolgvraag, een nieuwe vraag.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel. Zegt u nu dan, dan kiezen we voor die extra communicatie en we kiezen om burgers extra te betrekken richting die uitvoering van natuurinclusieve energietransitie? we gaan een stapje verder?

Gedeputeerde **STIGTER**: Het is tweeledig. We komen in een andere fase van de RES-uitvoering, waardoor het niet alleen gaat over planontwikkeling, planvoorbereiding; inwoners, weet wat er gebeurt. Maar dat we toegaan naar de vormen van uitvoering. En dat vraagt een andere vorm van communicatie over die projecten en biedt ook mogelijkheden voor inwoners om daar aan mee te doen. Daar is het communicatietraject nu op gericht. In meer algemene zin hebben we gezegd, wat wij zagen de afgelopen jaren is dat we wel eigenlijk een Rijksoverheid hebben gemist die de hoofdboodschap eigenlijk zond. Dat is de reden geweest dat we dit hebben aangedragen en dat we hebben we toegezegd gekregen van het ministerie dat er een soort draaggolfcampagne komt om ons als regionale overheden, die initiatieven willen nemen, hierbij te helpen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dat vind ik dus wel jammer dat het gaat over projectontwikkelingen en het Rijk. Waar is die passie? Ik wil van onze klimaatgedeputeerde horen de passie voor de urgentie die we hebben in het klimaat.

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Het is gewoon jammer. Dus in die zin-

De **VOORZITTER**: Wat bent u aan het doen? Is dit nog een interruptie of is dit in de laatste plaats wat u nog even mee wilt geven? Dank u wel. Dan kan de heer Stigter nu toch echt gaan zitten voor even weer. En dan kan de commissaris van de Koning hier plaatsnemen voor de beantwoording. Gaat uw gang.

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik probeer even zo goed mogelijk de wat meer technische vragen die nog spelen en gesteld zijn, te beantwoorden. In ieder geval Statenlid Kostić, heeft in haar bijdrage gevraagd naar de stand van zaken over de noodverordening. Daar is de besluitvorming, dat is de laatste informatie, uitgesteld tot vandaag, 19 december. Dus dat zou vandaag kunnen gebeuren. Dat heeft te maken dat er een koppeling was rondom de besluitvorming met het prijsplafond voor gas. Dat betekent dat we dus nog in afwachting zijn of die noodverordening, of daar wel of niet over besloten wordt. Maar eigenlijk, als u kijkt naar de ontwikkelingen, dan is het wel zeker dat Nederland zal gaan instemmen. Het Rijk heeft in ieder geval aangekondigd – dat is denk ik ook fijn om te horen voor Statenlid Kostić – dat ze een handreiking in januari voor de noodverordening willen afgeven, maar ook in relatie tot de natuurbescherming. Dus dat betekent dat er ook een invulling, daar waar mogelijk, aan Nederland gegeven zal worden over hoe daarmee om te gaan.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, over die Europese noodverordening. Hij is dus nog niet aangenomen. In onze voordracht die we nu geformuleerd hebben, ja, vanuit de gewogen meerderheid, staat die wel als argument meegenomen. Maar dat kan dan toch eigenlijk niet? we gaan toch niet de hele tijd voor dingen die er waarschijnlijk wel aankomen, dat meenemen in ons, ja, officiële besluit dat we dan nu nemen. Wat zegt u dan van het amendement? Laten we dan eerst nog eens even kijken wat er precies aangenomen wordt en wat voor implicaties dat heeft.

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ja, ik was nog niet helemaal klaar. Als u kijkt naar de urgentie, het afgelopen weekend heeft er ook overleg plaatsgevonden in Brussel. Commissaris Timmermans heeft overeenstemming bereikt met het Europarlement en de lidstaten om de klimaatdoelen nog een tandje bij te stellen naar boven. Dus dat betekent dat, als u het over urgentie hebt, die noodverordening op zichzelf niet leidend is of wij wel of geen referendum kunnen hebben, maar wel een argument kan zijn en onderbouwd dat er sprake is van urgentie. De noodverordening is op tafel gekomen in Brussel vanwege het feit dat er urgentie is om te komen tot het behalen van de klimaatdoelstellingen. En zoals ik ook de vorige keer heb uitgelegd, technisch gesproken is het zo dat bij een beoordeling van de beslissing op bezwaar alle feiten en omstandigheden tot vandaag meetellen bij de weging die wij moeten maken om te komen tot een beslissing op bezwaar. En dat betekent dat ik het verplicht ben u te melden wat er zich op dat gebied plaatsvindt, zowel positief als negatief. Dus in die zin is het feit dat de noodverordening nog steeds boven de markt hangt – en waarbij ik u net aangaf dat het in ieder geval zo lijkt te zijn dat hij er zeker ook gaat komen – is een ontwikkeling een argument naast de argumenten. Want even terug, u heeft hier al in deze Staten een besluit genomen dat u vond dat

er spoedeisende en dringende zaken waren, waardoor het referendum geen doorgang kon vinden. Dus dat is in feite de stand van zaken op dit moment.

Dan het amendement van de Partij voor de Dieren. Ik heb alleen het nummer niet paraat. Dat is mijn onervarenheid waarschijnlijk om hier te mogen staan.

De **VOORZITTER**: 66.

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Dat is amendement 66. Dat moet ik ontraden. En waarom moet ik dat ontraden? Omdat het in tekst ophangt aan die noodverordening. Dat is niet juist. Wel of geen referendum heeft niets met de noodverordening te maken. Dat is slechts een extra argument, zoals het nu is aangedragen in de voordracht, om tot beslissing op bezwaar te komen. Maar het kan daar nooit aan gekoppeld zijn. Dus dat betekent, los van het feit dat we al over de bezwaartermijn heen zijn – wij moeten beslissen binnen een bepaalde termijn – en daarmee lopen we het risico dat partijen ons in rechte kunnen aanspreken en zelfs tot een dwangsom. Maar de noodverordening op zichzelf is daar niet een leidend instrument bij. Dus ik moet dat amendement ontraden.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, dank u wel. Ik heb een vraag aan de commissaris van de Koning over die noodverordening. U zegt namelijk dat het in relatie is tot de klimaatdoelen en dat die nog een tandje bij worden gezet. Maar ik denk dat we dan volgens mij de verkeerde kant op gaan, want die noodverordening is gebaseerd op REPowerEU en die staat in relatie tot de afhankelijkheid verminderen van Rusland. Dus volgens mij gaan we hier een verkeerde kant op. Of zie ik dat verkeerd?

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Nou, ik zal niet zo snel zeggen dat u iets verkeerds ziet. Maar wat ik zie is dat er in Brussel op dit moment- Nogmaals, u gaat straks besluiten; u moet het wegen. Dus u kunt met mij een discussie voeren. Ik leg het u voor, de laatste feiten en omstandigheden, Maar ik heb er persoonlijk geen waardeoordeel over, want daar gaat u als Staten over. Dus u zult in uw afwegingen moeten bepalen of het voor u al dan niet een voldoende zwaar argument is. U weet, de voordracht zoals die hier nu voorligt, is in een commissievergadering gewogen tot stand gekomen en daarmee is ook de inhoud vastgesteld. Dus ik ga niet met u de discussie aan of het- Dat zou ook niet terecht zijn. Over de inhoud gaat gedeputeerde Stigter. Ik leg het u slechts voor zoals het is.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dan heb ik daar nog wel één aanvulling over, want dan zou ik u dan toch wel willen verzoeken dat, als u dan een advies meegeeft aan ons, dan wel die twee klimaatdoelen en Rusland, dat wel uit elkaar te splitsen. En als laatste heb ik eigenlijk een verzoek. Het is fijn dat u dat naar de Staten heeft gestuurd, die noodverordening, maar nu het niet in werking is getreden, miste ik eigenlijk de communicatie vanuit de Staten dat dat niet in werking is getreden. Wat heeft dat implicaties? En nu moesten we wachten tot vandaag om dit nu te kunnen bespreken. Dus dat verzoek zou ik nog wel willen neerleggen.

De **VOORZITTER**: Goed, dat is genoteerd. Volgens mij zojuist ook beantwoord. Ik weet niet of u hier nog op wilt reageren? Nee. Dan ga ik graag door met Statenlid Kostić voor de Interruptie.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel. De vraag is, is de commissaris zich ervan bewust dat ons amendement heel goed is getoetst door de ambtenaren en dit juist in samenwerking met de ambtenaren is opgesteld, zodat het wel haalbaar is? Dus uw opmerking over enige boetes of dwangsommen in deze in ieder geval niet van toepassing is.

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: En dan ga ik u toch tegenspreken, want er is technisch getoetst, maar de ambtenaren- U kunt de ambtenaren niet gebruiken als een steun in de rug om te zeggen ‘en moet u dus daarmee akkoord gaan’. Zo werkt het niet. De ambtenaren zullen technisch toetsen, zullen advies geven, maar zullen zich niet politiek uitspreken. Dus u kunt het ook niet andersom gebruiken. Dat zou niet dat- Dan lijkt het heel makkelijk dat iedereen moties bij de ambtenaren laat toetsen op techniek en dan zegt ja, u kunt er niet meer van afwijken. Het is wel degelijk zo dat wij al uit de beslistermijn zijn gelopen. Dat betekent al op dit moment dat wij al aangesproken zouden kunnen worden op het feit dat we binnen de termijn moeten beslissen. Dus die woorden neem ik echt niet terug. Het blijft een afweging die u zelf moet maken. Daar, ja, zult u als Staten straks een uitspraak over gaan doen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, toch even een correctie. Het gaat dus hier niet om politiek. Het is inderdaad juridisch getoetst door de ambtenaren. Technisch-juridisch. Daar hebben we heel goed op gelet. En je kan dus, juridisch gesproken, besluiten om een besluit uit te stellen, gemotiveerd. En dan is er geen probleem. Dus nou ja, ik ga niet verder deze discussie in, maar ik zou toch aan de commissaris willen vragen om hier in het vervolg wat verder over na te denken. En als laatste toch even een vervolgvraag. Die noodverordening, dit staat wel onder punt 3 in dit huidige voorstel, wat voor ons ligt, als een belangrijk argument. Er staat ook in de hele brief naar ons toe dat het op 13 december van kracht zou komen. Hoe vindt u het zelf gaan dat wij niet als PS, die uiteindelijk moeten besluiten, op tijden worden geïnformeerd hoe de vorderingen daarin zijn en het nu gewoon afdoet van ja, maar dit is maar een klein besluitje. Schrap het dan uit hele voordracht. Bent u het daar met mij eens?

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Nee, dat ben ik niet met u eens, want het is een argument. En ik heb u al aangegeven: alles wat tussen het vorige besluit en nu, zelfs wat gisteren en afgelopen weekend nog heeft plaatsgevonden, dat kan nog van invloed zijn op de beslissing van bezwaar. Zo is dat in Nederland geregeld. Dat betekent dat, als er nog een noodverordening aan zit te komen, zoals het nu is – en wellicht wordt hij vandaag vastgesteld – dan verandert dat eigenlijk in de techniek helemaal niet.

Dan ben ik bij het CDA. Ik heb net wat gezegd over die noodverordening en over de handreiking waar het kabinet heeft aangegeven wellicht in januari mee te komen. En u heeft een vraag gesteld over de uitwerking van beslissing in bezwaar: neemt u toch wel alle argumenten mee? En daar hebben we het nou juist de vorige keer over gehad. Dat doe ik niet. Ik zal het besluit van deze Staten beargumenteren. Als bijlage gaan alle verslagen mee. Daar werd net ook al door de bijdrage in de PvdA op gewezen van, ik herhaal het hier nog een keer, want het wordt in het verslag meegenomen. Maar uiteindelijk zal ik het besluit wat in meerderheid in deze Staten wordt genomen als beslissing op bezwaar doen laten opnemen. Anders wordt het wel een heel rare kwestie, want uiteindelijk staat aan de degene die het referendum wilde ook weer de beroepsgang open. Dan moet er wel een eenduidig juridisch document liggen. Het is dus geen politiek document. Daarom was ik ook blij dat u kon instemmen met dat niet u als PS hier zou gaan rollebollen over hoe die beslissing er dan uit zou komen te zien, maar dat u dat overlaat aan de voorzitter.

De **VOORZITTER**: Mag ik u heel even onderbreken, want het is inmiddels 15.00 uur. Ik weet nu of u nog meer dan één zin nodig heeft voor de beantwoording? Ik vermoed haast van-

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ik kan het misschien nog iets sneller.

De **VOORZITTER**: Goed.

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Laat ik me dan even concentreren, want ik denk dat ik de belangrijkste feiten heb gehad. De ChristenUnie, die wilde een nieuw besluit nemen. Dat betekent dus dat we het huidige besluit dan- Maar dat is eigenlijk niet wat noodzakelijk is. Sterker nog, ook PS kan, net als GS, contrair gaan tegen een HAC-besluit. Dat gebeurt niet zo vaak, maar het gebeurt wel. En dat geldt eigenlijk hier voor PS ook. En dat betekent dat, als we de gang maken, zoals door de ChristenUnie is voorgesteld, dat we weer verder uit de tijd lopen. Even voor alle duidelijkheid: ten tijde van het primaire besluit heeft u in meerderheid besloten dat er voldoende argumenten op tafel lagen om tot een spoedeisend, dringend belang te komen. Dus het feit dat PS contrair gaat hiermee aan de HAC doet daar dan ook verder niets aan af.

Ik heb u aangegeven dat bij beslissing op bezwaar alle relevante feiten en omstandigheden worden meegenomen.

Dan kom ik bij JA21. Over het ene amendement is net al wat gezegd. U heeft een drietal moties ingediend. De HAC betrekken. Nou, de HAC wordt normaal gesproken op beslissing op bezwaar niet geadviseerd. Het zou misschien technisch kunnen. Maar de termijnen zijn overschreden. En u moet nu gaan beslissen en niet de HAC. U heeft tot taak om dat te gaan doen.

Dan het ontkoppelen, de andere motie. Ik ben even het nummer- Ik heb ze hier helaas niet bij staan. Ontkoppelde noodverordening en het referendum. Ik zou zeggen-

De **VOORZITTER**: 262.

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ja, de noodverordening is niet gekoppeld aan het referendum, heb ik net proberen uit te leggen. Het is slechts een nadere motivatie, maar er was door u als Staten al een besluit genomen dat er een spoedeisendheid was, waardoor er geen referendum zou komen. Dus die noodverordening is niet gekoppeld. Dus die moet ik u ook ontraden.

En er was nog een motie Herziening spoedeisendheid Een referendumverzoek moet natuurlijk conform de referendumverordening worden afgehandeld. En dan zomaar een bepaling van die verordening buiten toepassing laten, ja, dat is niet mogelijk. Daar geeft ook de verordening geen optie toe. Je moet die verordening toepassen zoals die daar ligt met alle mitsen en maren. Dus die moet ik ook ontraden. Laat ik het daar even bij laten in de eerste termijn.

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor deze snelle, maar toch volgens mij zorgvuldig beantwoording. Wij gaan zo dadelijk eventjes schorsen. Maar ik wil- O, excuus, we hebben nog een gedeputeerde die hierover het woord wil voeren. Denkt u vast na, want ik geef mevrouw Zaal het woord. Daarna ga ik vragen wie er nog graag een tweede termijn zou willen. Mevrouw Gielen heeft een ordevoorstel, denk ik.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, een ordevoorstel. Wij hebben inderdaad verzocht om een schorsing om 15.00 uur. Ik snap wel dat het niet goed te timen is, maar die schorsing is voor een moment van tien minuten. Ik zou toch eigenlijk willen verzoeken om dan nu even te schorsen en dan misschien dan mevrouw Zaal nog even aan het woord te laten.

De **VOORZITTER**: Ja, ik wil dat wel toestaan. Dan gaan we daarna over tot beantwoording door gedeputeerde Zaal en dan gaan we kijken of dat er nog behoefte is aan een tweede termijn op agendapunt 9. Dan ga ik nu schorsen tot 15.15 uur. Ik schors de vergadering.

Schorsing 15.07 tot 15.24 uur.

De **VOORZITTER**: Goed, ik heropen de vergadering. Wij hebben een schorsing- Konden we getuige zijn van de toespraak van onze minister-president namens de Nederlandse regering. Daarom onderbrak ik de gedeputeerde misschien even wat abrupt. Maar wij zaten nog in de beantwoording van agendapunt 9 in eerste termijn door GS. En daarvoor geef ik graag nog het woord aan gedeputeerde Zaal. Gaat uw gang.

Gedeputeerde **ZAAL**: Het is een beetje een overgang na zo'n belangrijk moment dat we net met elkaar hebben bekeken. Maar als gedeputeerde referendumverordening, noem ik mezelf dan maar, is mij gevraagd of ik een reactie wil geven op motie 264 van de Partij van de Ouderen. Die vraagt Gedeputeerde Staten zich hardop uit te spreken als voorstander van referenda en het verzoek goed te keuren. Volgens mij zijn dat vragen die aan Provinciale Staten moeten worden gesteld. Gedeputeerde Staten voert uit en wij voeren de referendumverordening uit. Die hebben wij hier. Die referendumverordening maakt referenda in deze provincie mogelijk, maar voorziet ook in een aantal uitzonderingen. Die uitzonderingen, daar moet Provinciale Staten zich over buigen. Dus ik laat deze aan PS.

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor deze advisering. Dat betekent dat wij dan nu over kunnen gaan naar een tweede termijn indien daar behoefte aan is. Daarvoor ga ik de zaal rond. Als eerste kijk ik naar mevrouw Bezaan. Tenminste, ik zie haar niet. Ik ga er dan ook maar vanuit dat daar geen behoefte is aan een tweede termijn. Statenlid Kostić. Nee. Mevrouw Van Andel? Nee. Statenlid Gielen? Mevrouw De Vries? De heer Dessing? Mevrouw Alberts? Ik heb een idee waar dit naartoe gaat. De heer Klein? Mevrouw Van Geffen? Dat dat heer Van der Maas? De heer Kanik? Ja, meneer Kanik van D66 in tweede termijn op beslissing op bezwaar Referendumverzoek Stichting Windalarm. Gaat uw gang.

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, een heel korte. Ik heb hier een aantal partijen gehoord. Omdat we dit verzoek niet honoreren, dat we dan de referendumverordening maar ten grave moeten dragen. Daar vindt u ons niet aan uw zijde. Natuurlijk moeten we kijken naar deze verordening of het nog wel werkt, zoals wil zeggen. We wijzen dit verzoek alleen af, omdat artikel 11 lid 3 niet werkt, omdat het toch daardoor spoedeisend blijft, terwijl wij dachten dat het artikel wel zou werken. We zijn denk ik de coalitiefractie die het meest getwijfeld heeft over deze beslissing. Maar gezien alle argumenten die ik heb genoemd, moeten wij toch besluiten om het niet referendabel, ja, te laten zijn. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Kanik. Ik kijk naar meneer Van den Berg voor een tweede termijn. O nee, ik kijk naar de heer Van den Berg voor een interruptie op de heer Kanik. Gaat uw gang.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, ik weet dat ik net bijzonder hard ben geweest voor de fractie van D66, maar ik ga het wel gewoon toegeven: dit vind ik een bijzonder eerlijke reflectie en dat valt de partij van D66 te prijzen. Er zit geen vragen gekoppeld, maar dat wilde ik wel gezegd hebben. Dat past in de context. Dus dank u wel daarvoor.

De **VOORZITTER**: Goed. Dat wordt denk ik gewaardeerd.

De heer **KANIK** (D66): Dank u wel. Dat waardeer ik.

De **VOORZITTER**: Goed. Dank beiden. Meneer Van den Berg, u heeft geen behoefte aan een tweede termijn? En mevrouw Van Soest ook niet? Nee, geen tweede termijn. Goed, dan zijn wij daarmee aan het einde gekomen van de tweede termijn. Ik heb ook geen vragen meer gehoord voor GS. Betekent dat wij aan het einde zijn gekomen van dit agendapunt. Dus de beraadslagingen zijn afgerond. Er worden ook geen nieuwe moties of amendementen ingediend? Nee. De stemming zal dus aan het einde van de agenda plaatsvinden. Dat zal waarschijnlijk na het diner worden. En dan mag ik weer terug naar mijn statenbankje en dan zal de voorzitter het volgende agendapunt weer waarnemen.

De discussie wordt gesloten.

Voorzitter: commissaris van de Koning

10.a. Eerste herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-63).
10.b. Tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 vanwege uitstel Omgevingswet (VD-64).

De **VOORZITTER**: Dank aan onze vicevoorzitter voor het waarnemen. Dan zijn we aangekomen bij agendapunt 10.a en 10.b. Dat is de eerste herziening Omgevingsverordening van Noord-Holland 2022, voordracht 63; en 10.b is de tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020, vanwege uitstel Omgevingswet. Dat is voordracht 54. Gedeputeerde Staten hebben we de eerste herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 in eindconcept vastgesteld. Die eerste herziening heeft betrekking op onderwerpen zoals datacenters, rangorde bij waterschaarste, Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Die hebben ook ter inzage gelegen. Die zijn op 28 november 2022 in de Commissie RWK besproken. En nu worden dus de wijzigingen in Provinciale Staten ter vaststelling aangeboden met voordracht 63. Gedeputeerde Staten heeft ook een tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 vanwege uitstel Omgevingswet in eindconcept vastgesteld. Het voornemen om deze wijziging, indien nodig, door te voeren, heeft dan ook ter inzage gelegen tezamen met het ontwerp eerste herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022. Dat is ook behandeld in de Commissie RWK van 28 november jongstleden. Gezien het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de herziening van de Omgevingsverordening 2020 nu ook aan u ter vaststelling aangeboden met voordracht 64. Die worden in woordvoering gevoegd behandeld, zoals dat heet: agendapunt 10.a en 10.b. Dus moties kunnen ook op de gebundelde stukken worden ingediend op de gebruikelijke wijze met één getekend en één niet-getekend exemplaar. En een amendement geldt voor beide voordrachten en moet ook op beide voordrachten apart in worden gediend. Het is vastgesteld in de bespreking van de herzieningen in de commissie RWK dat er drie omissies zitten in de aangeleverde stukken. Het betreft omissies in de verwerking van de door uw Staten eerdere aangenomen motie over het zoveel mogelijk voorkomen van faunaslachtoffers bij windturbines. Een brief daarover van Gedeputeerde Staten is later bij de vergaderstukken gepubliceerd. U wordt verzocht om de voorliggende stukken aan te passen, zoals toegelicht in de genoemde brief van GS aan PS. Dus de aangepaste versies van de wijzigingsbesluiten van de omgevingsverordeningen conform de in de brief voorgestelde wijzigingen zijn ter verduidelijking ook later toegevoegd aan uw agendastukken. Een aantal sprekers hebben zich volgens mijn lijstje aangemeld. Dat is mevrouw Kaamer van Hoegee van de VVD, de heer Hollebeek, Partij voor de Dieren, mevrouw Bouhlel van de SP, mevrouw Van Andel van het CDA, de heer Muurlink van de PvdA, die heer Mülder van D66 en Statenlid Van Wijnen van GroenLinks. En dan ga ik in eerste termijn het woord geven aan mevrouw Kaamer van Hoegee van de VVD.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Dank u wel, voorzitter. In de Commissie RWK heb ik al aangegeven dat de eerste herziening Omgevingsverordening NH2022 en de tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 wat ons betreft als hamerstukken door hadden kunnen gaan naar de Staten. Gezien het feit dat we hier vandaag toch over beide stukken praten, is dat dus niet helemaal gelukt.

we hebben het vandaag dus over beide omgevingsverordeningen. Zoals in de commissie reeds aangegeven zijn we erg tevreden over de manier waarop er een statusupdate is gegeven met betrekking tot de aangenomen moties. Een dergelijke uitvoerige update zouden wij graag vaker willen zien. Kan inhoudelijk.

Wat de VVD betreft zijn de eerste herziening omgevingsverordening NH2022 en de tweede herziening Omgevingsverordening 2020 eigenlijk technische exercities, waarbij Gedeputeerde Staten ons informeren over een aantal wijzigingen, of zoals gedeputeerde Loggen altijd zegt: ik kom bij u terug als de wijzigingen klein en ingrijpend zijn of groots en meeslepend. Dat is wat er in beide dossiers is gebeurd. Toch zie ik vandaag een aantal aangekondigde moties langskomen en ging ook het debat in de commissie over allerlei onderwerpen die men nu alsnog gewijzigd wil zien in de omgevingsverordening. Bijvoorbeeld over de datacentrastrategie of over waterbeheer. In onze beleving zou de juiste weg moeten zijn dat we hierover fatsoenlijke debatten voeren met de betreffende gedeputeerde en dan eventueel, misschien, de verordeningen kunnen aanpassen; en niet nu bij een aantal technische wijzigingen.

Voorzitter, zoals gezegd, de VVD had het prima gevonden als deze stukken als hamerstukken waren doorgegaan naar PS. We kunnen dan ook instemmen op beide herzieningen.

Ik voel een interruptie.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik heb een vraagje, want deze dingen over de omgevingsverordening staan op de agenda bij RWK. Dus daar worden ze besproken. Dan is het toch moeilijk om met andere commissies in conclaaf daarover te gaan?

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): In mijn beleving, wilt u dingen in de omgevingsverordening wijzigen die nu niet in de wijzigingen zijn opgenomen. Daar had ik dan graag gezien dat u, als u daar wijzigingen in had, naar de desbetreffende commissie was gegaan bij de desbetreffende gedeputeerde en daar het debat over was aangegaan.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Maar de omgevingsverordening staat vooralsnog nog steeds niet geagendeerd in andere commissies dan RWK. Dus dat is op dit moment niet mogelijk.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Ja, volgens mij gaan we als Staten nog steeds over onze eigen agenda. En als u een onderwerp anders in de omgevingsverordening wil hebben, dan kunt u dat via volgens mij een initiatiefvoorstel best bespreekbaar maken bij de desbetreffende gedeputeerde.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik neem deze tip ter harte mee.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Graag gedaan.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren. Meneer Hollebeek.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Zo, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, er is weinig tijd, weinig spreektijd voor zo'n volle agenda. Weinig resterende tijd in deze statenperiode. Ik heb zojuist vernomen dat een eventuele gedeputeerde Köhler nogal wat hordes gaat opwerpen. Dus buiten de wat. Maar vooral weinig tijd om alle uitdagingen, waar we als provincie voor staan, het hoofd te bieden. Een positieve constatering is dat er een meerderheid in dit huis deze uitdagingen onderkent. Omdat de omgevingsverordening bij uitstek de plek is om deze ambities in concrete regelgeving te vertalen, willen we de coalitie de helpende hand bieden in haar route richting een gezonde, schone en veilige leefomgeving. En ik zal niet te diep op de details van de moties, die ik vandaag in ga dienen, duiken. Dat Heb ik in de commissie al gedaan. En ze zijn ruim op tijd in concept verspreid onder de woordvoerders. Ze hadden hierdoor ook de tijd om ze binnen hun fracties te spreken. Dat doen we als Partij voor de Dieren namelijk altijd. We bieden alle ruimte aan andere fracties om opmerkingen en aanvullingen aan te dragen. Coalitie en oppositie, links

en rechts, groen en grijs. En daarom dankte ik mevrouw Kaamer van Hoegee ook. Ik had het liever wat eerder gehoord, want dan had ik hier eerder iets mee kunnen doen. Maar goed. Daarna laten we onze moties onderwerpen aan de griffietoets en een ambtelijke toets, waarna-

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): U daagt me uit. Volgens mij heb ik in de commissie bij meerdere sprekers aangegeven dat de onderwerpen die aangedragen werden niet bij de agenda hoorden. Dus voor mij is dit nieuw.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan laat ik dat aan u, dat het nieuw is. Maar ik ga verder met mijn betoog. Daarna laten we onze moties onderwerpen aan de griffietoets en een ambtelijke toets, waarna we de resultaten daarvan verwerken en we de aangepaste versies nogmaals verspreiden. En het feit dat er deze keer geen opmerkingen en aanvullingen zijn aangeleverd vanuit de collega's stemt ons hoopvol. Blijkbaar wordt onze inzet zeer gewaardeerd. Hard work pays off blijkbaar. Nog zo'n fijne constatering.

Toch even over de moties, die ik overigens allemaal samen met de Partij van de Ouderen indien. Dat wil ik toch even gezegd hebben, mevrouw Van Soest.

De aangekondigde motie 1 over de omgevingsvisie is vervangen door 1b, want een visie moet in onze ogen levendig blijven, omdat er nou eenmaal allerlei onvoorziene zaken kunnen plaatsvinden. De laatste paar jaar zijn daar toch bij uitstek exemplarisch voor. En het dictum van deze motie luidt, dus die ga ik nu indienen. Dat is nummer 1. Daar is die. Verzoeken GS een herziening van de omgevingsvisie in gang te zetten, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 266-19 december 2022
Herziening Omgevingsvisie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Overwegende dat:

- *In de Omgevingsvisie een samenhangend en integraal beleid dient te worden opgenomen op het gebied van ruimte, milieu, water en vervoer;*
- *Het waterbelang een voorbeeld is van waar het ontbreekt aan een doel en een brede analyse, en daarmee aan richting en aanpak van het waterkwaliteitsprobleem;*
- *Het benoemen dat een omslag in de land- en tuinbouw gaande is naar een adaptieve kringlooplandbouw die meer rekening houdt met behoud en versterking van biodiversiteit en bodem- en waterkwaliteit een ander voorbeeld is, waar ook het ontbreekt aan een doel (naar welke vorm van landbouw wil de provincie?), een analyse van de huidige situatie, en van daaruit een visie op hoe te komen tot de gewenste situatie;*
- *De Omgevingsvisie een dynamisch document is dat door PS periodiek geactualiseerd kan worden aan de hand van nieuwe vragen, inzichten en veranderingen in de maatschappij;*
- *De huidige Omgevingsvisie in 201$ is vastgesteld, maar gezien de vele nieuwe ontwikkelingen en urgentie van het dossier water een update nodig heeft.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een herziening van de Omgevingsvisie in gang te zetten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, dan een aantal moties inderdaad aangaande het waterdossier. Door de goede ondersteuning van onze ambtenaren zijn we tot de conclusie gekomen dat het noodzakelijk is om helder te krijgen wat de meest kansrijke en effectieve instrumenten zouden kunnen zijn om de waterdoelen te halen. En daarover komen we met de volgende motie. We hebben hem motie 2 genoemd in de aankondiging. Het dictum: te verkennen welke instrumenten uit het overzicht mogelijke aanvullende maatregelen KRW- O, sorry, nu heb ik de verkeerde. Nee, dat is hem wel. KRW het meest effectief, nuttig en toepasbaar zijn om de waterkwaliteit en kwantiteit in Noord-Holland te verbeteren, en PS daarover voor de zomer van 2023 of zo snel mogelijk daarna te informeren.

Motie 267-19 december 2022
Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Overwegende dat:

- *Nog geen van de 89 KRW-waterlichamen van Noord-Holland voldoet aan de KRW-doelen, ondanks dat er ruim 20 jaar tijd is verstreken en er al twee keer uitstel door de Europese Unie is verleend;*
- *GS naar aanleiding van een toezegging in de commissie NLG bij de behandeling van het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 een overzicht aan PS heeft gestuurd van de mogelijke aanvullende maatregelen, onder andere op basis van de Omgevingswet, voor het bereiken van de Kaderrichtlijn Water (KRW)-doelen en bescherming van andere waterbelangen;*
- *In dit overzicht van de mogelijke instrumenten om water beter te beschermen niets is opgenomen over de effectiviteit en nut van instrumenten als instructieregels, maatwerkregels, et cetera;*
- *Een logische vervolgstap is om te verkennen welke instrumenten het meest effectief, nuttig en toepasbaar voor de provincie zouden kunnen zijn als het gaat om het doel om de waterbelangen beter te beschermen;*
- *De provincie hiermee dan haar instrumentenkoffer gereed heeft, zodat bij de eerste evaluatie van de KRW-aanpak in 2023 eventueel direct de juiste extra instrumenten ingezet kunnen worden om de bescherming te versnellen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te verkennen welke instrumenten uit het overzicht 'Mogelijke aanvullende maatregelen KRW' het meest effectief, nuttig en toepasbaar zijn om de waterkwaliteit- en kwantiteit in Noord-Holland te verbeteren;*
- *En PS daarover voor de zomer van 2023 te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): In Flevoland is een totaalverbod – ik ga verder – op risicovolle activiteiten rond grondwaterbeschermingsgebieden. In navolging van een eerder aangenomen motie over vuurwerk in stiltegebieden, nu een motie over een vuurwerkverbod rond grondwaterbeschermingsgebieden. Ik noem hem motie 3. Met als dictum – en dan komt hij ook –: Verzoeken GS in de volgende herziening van de Omgevingsverordening NH2022 en zo nodig ook in de Omgevingsverordening 2020 een vuurwerkvrije zone vast te leggen in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden.

Motie 268-19 december 2022
Vuurwerkverbod in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *PS eerder in de omgevingsverordening een vuurwerkverbod in stiltegebieden heeft opgenomen;*
- *Twee op de drie Nederlanders zelfs voor een algemeen vuurwerkverbod is;*
- *De Omgevingsverordening NH2020 en de Omgevingsverordening NH2022 nu nog toestaat dat vuurwerk wordt afgestoken in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden;*
- *Vuurwerk zware metalen bevat die schadelijk zijn voor bodem en water.*

Overwegende dat:

- *Vuurwerk en grondwaterbeschermings- en waterwingebieden niet met elkaar samengaan;*
- *De kwaliteit van ons water al sterk onder druk staat en waterwinbedrijven meerdere keren alarm hebben geslagen over het feit dat het steeds moeilijker wordt om het water schoon te krijgen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In de volgende herziening van de Omgevingsverordening NH2022 (en zo nodig ook nog in de Omgevingsverordening 2020) een vuurwerkvrije zone vast te leggen in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja? Ik ga verder. Goede voorbeelden trekken twijfelaars over de streep en daarom deze motie – nummer 4 laten we hem noemen – om positieve voorbeelden te stimuleren en te versnellen als het gaat om waterproblematiek. En daar is die. En het dictum daarvan luidt: verzoeken GS te verkennen hoe de provincie groene voorbeelden, die

waterproblemen bij de bron aanpakken, zoals teelten zonder bestrijdingsmiddelen, natte teelten en waterbesparing, extra kan stimuleren, podium kan geven en kan versnellen, en hierover voor de zomer van 2023 of zo snel mogelijk daarna aan PS te rapporteren. Voorzitter, u begrijpt dat het ons meer om de intentie dan om de datum gaat. Dus dat valt natuurlijk altijd eventueel aan te passen.

Motie 269-19 december 2022
Stimuleren, versnellen en uitdragen van oplossingen voor waterproblemen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Overwegende dat:

- *Nog geen van de 89 KRW-waterlichamen van Noord-Holland voldoet aan de KRW-doelen, ondanks dat er ruim 20 jaar tijd is verstreken en er al twee keer uitstel door de Europese Unie is verleend;*
- *Er een watercrisis dreigt te ontstaan;*
- *Er wel degelijk goede voorbeelden van agrariërs en andere ondernemers in Noord-Holland zijn, die bronoplossingen bieden voor de problemen met waterkwantiteit- en kwaliteit, zoals agrariërs die geen landbouwgifgebruiken;*
- *In het aangenomen Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact al is afgesproken om goede voorbeelden meer podium te geven;*
- *Goede voorbeelden twijfelende boeren en andere ondernemers kunnen inspireren en over de streep kunnen trekken;*
- *Er gezien de dreigende watercrisis behoefte is om juist op het waterdossier positieve voorbeelden te stimuleren en te versnellen, via bijvoorbeeld tenderprocedures, wedstrijdelementen, en dergelijke.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te verkennen hoe de provincie groene voorbeelden die waterproblemen bij de bron aanpakken (zoals teelten zonder bestrijdingsmiddelen, natte teelten en waterbesparing) extra kan stimuleren, podium kan geven en kan versnellen;*
- *Hierover voor de zomer van 2023 aan PS te rapporteren;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan faunabeheer. Dat is voor mijn fractie meestal wel een heikel punt, zoals u allen weet. Er wordt een gedragsdeskundige toegevoegd aan de faunabeheereenheid en die helpen we graag om invulling te geven aan diens rol. Daarom deze motie, nummer 5. Met het volgende dictum: verzoeken GS in de volgende periodieke herziening van de omgevingsverordening NH2022 en mogelijk ook nog van de omgevingsverordening over NH2020 onder eisen voor het opstellen van een faunabeheerplan op te nemen dat de intrinsieke waarde van het dier centraal moet worden gesteld en dus zwaar moet meewegen.

Motie 270-19 december 2022
Intrinsieke waarde van het dier centraal bij het opstellen van Faunabeheerplannen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Er in de Omgevingsverordening NH verdere eisen kunnen worden gesteld aan een Faunabeheerplan, op basis waarvan GS het plan beoordeelt;*
- *Veel mensen voorzichtiger willen omgaan met levens van dieren, waarover ook een RDA-rapport is uitgebracht;*
- *De Wet natuurbescherming de intrinsieke waarde van het individuele dier benoemt.*

Overwegende dat:

- *Erkenning van de intrinsieke waarde inhoudt dat dieren wezens met gevoel zijn en een waarde in zichzelf hebben en eigen belangen, los van het eventuele nut voor de mens;*
- *Het feit dat dieren gevoel hebben dat het belangrijk is, net als bij mensen, om het leed aandoen aan dieren zoveel mogelijk te vermijden;*
- *Respect voor integriteit van het dier betekent bijvoorbeeld dat we een dier in een omgeving laten leven waar het in overeenstemming met zijn eigen natuur kan zijn;*
- *Er van de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier in de huidige faunabeheerplannen amper sprake is en bij de belangenafweging van het dier versus vermeende schade voor de mens al snel elk mens-belang zwaarder wordt gewogen;*

- *Het gevolg is dat in Noord-Holland jaar in, jaar uit enorme aantallen dieren worden doodgeschoten of vergast;*
- *Bij een zwaarder wegen van het dierbelang meer op zoek moet worden gegaan naar niet-dodelijk denken en doen, zoals inzetten op een ander ruimtegebruik (als landbouwtransitie, verjagen in plaats van jagen, landschapsmaatregelen nemen om gewasschade te helpen voorkomen), ecologische oplossingen en leren leven met in het wild levende dieren;*
- *De provincie naar voorbeeld van provincie Utrecht ook actief kan investeren in (innovatieve) niet-dodelijke oplossingen voor zogenaamde mens-dierconflicten, zoals schade aan gewassen en verkeersveiligheid.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In de volgende periodieke herziening van de Omgevingsverordening NH2022 en mogelijk ook nog van de Omgevingsverordening OVNH2O2O, onder eisen voor het opstellen van een faunabeheerplan op te nemen dat de intrinsieke waarde van het dier centraal moet worden gesteld en dus zwaar moet meewegen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik ga verder. Dan iets dat door deze Staten toch wel moet worden omarmd en dan met name door de partijen die een prudent financieel beleid voorstaan. Er is in de financiële verantwoording in het jaarverslag van de faunabeheereenheid geen- Er is geen financiële verantwoording in het jaarverslag. Nu zijn we natuurlijk ook niet wettelijk verplicht om dat te vragen. Maar als je 1,2 miljoen per jaar aan subsidie verstrekt, dan zou het toch niet vreemd zijn om op zijn minst even te vragen wat er met die centjes wordt gedaan. Daarom de volgende motie. Dit is niet 6 maar 7, want ik heb ze even omgedraaid ten opzichte van de aankondiging. Met het volgende dictum: verzoeken GS bij de volgende herziening van de omgevingsverordening een aanvullend lid toe te voegen aan het artikel 'jaarlijks verslag faunabeheereenheid' om daarmee een financiële rapportage te borgen. En u ziet dat hier ook ruimte wordt gelaten om uit te werken welke vorm zo'n rapportage precies zou moeten hebben. Ook hier gaat het om de intentie, het gesprek hierover met de FBE zou al een mooie stap zijn.

Motie 271-19 december 2022
Financieel verslag faunabeheereenheid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Overwegende dat:

- *Het jaarlijkse verslag van de faunabeheereenheid1 geen financiële paragraaf bevat;*
- *Op dit moment de FBE per jaar €1,27 mln. aan subsidie ontvangt;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de volgende herziening van de Omgevingsverordening een aanvullend lid toe te voegen aan het artikel "Jaarlijks verslag faunabeheereenheid" om daarmee een financiële rapportage te borgen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan wel moties 6. En daar wil ik toch ietsje langer bij stilstaan. In de omgevingsverordening staat dat nieuwe bedrijven zich niet mogen vestigen, omdat de intensieve veehouderij, quote, "een grote impact kan hebben op de leefomgeving door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst. Einde quote. Vanuit die redenering, is het toch logisch om bij een volgende versie van de omgevingsverordening een verbod op te nemen voor verdere groei van de reeds bestaande intensieve veehouderijen? En daarom komen we met deze motie, nummer 6. Dictum: verzoeken GS om zo snel als juridisch mogelijk bij een nieuwe herziening van de omgevingsverordening uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij niet meer toe te staan.

Motie 272-19 december 2022
Geen uitbreiding intensieve veehouderij

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- *Er een wetenschappelijk consensus bestaat over de buitenproportioneel grote schade die intensieve veehouderij toebrengt aan o.a. het milieu, gezondheid, natuur, dierenwelzijn en water;*
- *De Omgevingsverordening Noord-Holland nieuwvestiging van intensieve veehouderij niet meer toestaat;*
- *De toelichting van de provincie bij het betreffende artikel luidt: "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst.";*
- *de Omgevingsverordening Noord-Holland uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij nog wel toestaat, terwijl daar logischerwijs dezelfde impact op de leefomgeving en onderwerp van maatschappelijke discussies als bij nieuwvestiging voor geldt.*

Overwegende dat:

- *De Omgevingsvisie duidelijk een weg inslaat naar natuurinclusieve, meer regionale landbouw;*
- *De Voedselvisie een transitie van het voedselsysteem voorstaat, waarbij deze vanuit ecologisch oogpunt ook voordelig moet zijn voor bodem, water, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn;*
- *Kringlooplandbouw en de door de provincie voorgestane transitie van het voedselsysteem niet stroken met het nog steeds mogelijk maken van uitbreiding van de intensieve veehouderij;*
- *Een meerderheid van Nederlanders af wil van de intensieve veehouderij2 3en in 2020 meerdere Politieke Jongeren Organisaties Noord-Holland per brief hebben opgeroepen om de intensieve veehouderij af te bouwen;*
- *Uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen niet past in tijden van klimaat-, natuur- en stikstofcrises.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om zo snel als (juridisch) mogelijk bij een nieuwe herziening van de Omgevingsverordening uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij niet meer toe te staan.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): En dan gaan we weer terug naar de volgorde, zoals die is aangekondigd. Even kijken. Ja, dan gaan we inderdaad naar 8. Ik zit even te kijken hoe ik hem het beste weer kan doen. Ja, ook landbouw gerelateerd. De provincie kan beperkingen opleggen aan het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de sierteelt en bollenteelt. In Drenthe blijkt uit juridisch onderzoek dat daar mogelijkheden voor zijn op basis van het voorzorgsbeginsel. Ons voorstel zou dan ook zijn om te onderzoeken of dat hier ook mogelijk is. Daarom deze motie met het volgende dictum. 'Onderzoek' is misschien niet het goede woord. Een overzicht. En het dictum luidt dan ook – moet ik hem geven –: een overzicht te maken welke mogelijkheden in het Omgevingsrecht, het Ruimtelijk Ordeningsinstrumentarium, het voorzorgsbeginsel en de natuurwetgeving de provincie biedt om beperkingen op te leggen aan het gebruik van bestrijdingsmiddelen in een sier- en bollenteelt, en hierover voor de zomer van 2023 of uiteraard weer zo snel mogelijk daarna aan PS te rapporteren. We vragen echt om een overzicht van wat ons reeds ter beschikking staat, zodat er geen extra financiële middelen nodig zijn voor ingewikkelde onderzoeken.

Motie 273-19 december 2022
Onderzoek beperkingen aan sier- en bollenteelt

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Nog geen van de 89 KRW-waterlichamen van Noord-Holland voldoet aan de KRW-doelen, ondanks dat er ruim 20 jaar tijd is verstreken en er al twee keer uitstel door de Europese Unie is verleend;*
- *Een hardnekkig probleem hierbij de te hoge belasting van het Noord-Hollands water met nutriënten en bestrijdingsmiddelen is, waardoor in veel waterlichamen het bereiken van de doelen wordt belemmerd;*

- *In de bollen- en sierteelt nog steeds veel bestrijdingsmiddelen worden gebruikt;*
- *Deze teelten naast waterproblemen ook bijdragen aan andere problemen, zoals de klimaat- en biodiversiteitscrisis, en de aantasting van gezondheid.*

Overwegende dat:

- *De Voedselvisie een richting inzet naar minder gebruik van bestrijdingsmiddelen, maar sier- en bollenteelt niet onder de Voedselvisie vallen;*
- *In de Omgevingsverordening NH2020 en NH2022 een beperking is opgelegd voor intensieve veehouderij, vanwege de grote impact op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen;*
- *Die beperking inhoudt dat een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst is;*
- *Een vergelijkbare provinciale redenering ook op de sier- en bollenteelt kan worden toegepast en een beperking daarop zou kunnen worden opgenomen, vanwege de grote impact op volksgezondheid, de leefomgeving, natuur, bodem en waterkwaliteit;*
- *In onder andere de provincie Drenthe de wens om de sier- en bollenteelt in te perken door meerdere partijen is geuit, en is gebleken dat er provinciale instrumenten zijn om dat te realiseren.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een overzicht te maken welke mogelijkheden het Omgevingsrecht, het Ruimtelijke Ordeningsinstrumentarium, het voorzorgsbeginsel en de natuurwetgeving de provincie biedt om beperkingen op te leggen aan het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de sier- en bollenteelt;*
- *Hierover voor de zomer van 2023 aan PS een brief te sturen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan als laatste, want er is zoveel gezegd en er is nou eenmaal weinig tijd. De verdringingsreeks bij oppervlaktewater bij droogte. Het is uiteindelijk geen amendement geworden, omdat we dat toch niet helemaal in lijn vonden met onze rol als constructieve oppositiepartij. Maar er heerst bij mijn fractie wel een zorg dat de natuur zich weliswaar op sommige plekken uiteindelijk zal herstellen na droogte, maar dat dit wel de nodige onnodige slachtoffers onder de aanwezige fauna zal opleveren. En gezien de klimaat- en biodiversiteitscrisis kiest de Partij voor de Dieren samen met de Partij van de Ouderen en de SP toch eerder voor de ijsvogel dan voor FC poldervogels. Daarom dienen we gedrieën deze motie in. We hebben hem A1 genoemd, omdat hij als amendement was aangekondigd, waarvan het dictum luidt: verzoeken GS de huidige indeling samen met maatschappelijke partners tegen het licht te houden, hierbij de natuur uit de categorie 4 zo hoog mogelijk in de ladder van deze categorie te plaatsen en in ieder geval te plaatsen boven beregening sportvelden.

Motie 274-19 december 2022
Omkeerbare schade aan natuur hoger op verdringingsladder oppervlaktewater bij droogte

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- *De verdringingsreeks oppervlaktewater een rangorde heeft voor de verdeling van de hoeveelheid water bij waterschaarste;*
- *Dit nodig is in perioden van droogte indien er watertekort ontstaat.*

Overwegende dat:

- *De verdringingsreeks bestaat uit 4 categorieën;*
- *Categorieën 1 en 2 in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) landelijk zijn vastgelegd;*
- *Voor categorieën 3 en 4 het Bkl geen rangorde vastlegt;*
- *Dat voor het werkgebied regionale verdringingsreeks AGV een volgorde is bepaald;*
- *"Natuur, voor zover het niet gaat om het voorkomen van onomkeerbare schade." Daar onderaan in categorie 4 staat.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De huidige indeling, samen met maatschappelijke partners, tegen het licht te houden;*
- *Hierbij natuur uit categorie 4 zo hoog mogelijk in de ladder van deze categorie te plaatsen;*
- *In ieder geval te plaatsen boven 'beregening sportvelden'.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Wil van Soest (Partij van de Ouderen) en Heidi Bouhlel-Lascaris (SP)

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Er is weinig tijd, nu ondertussen nog minder. Dus laten we samen, coalitie, oppositie, weer een stap zetten richting een schone, gezonde en veilige toekomst. En dat samen – daarvoor wil ik wel even mijn dank uitspreken – aan GS voor de aanpassing van de omissie omtrent de verwerking van de motie over de faunaslachtoffers. Dus dank u wel. En u heeft alles, voorzitter, volgens mij.

De **VOORZITTER**: Zeker. En die negen moties van u maken onderdeel uit van de beraadslaging.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank u daarvoor.

De **VOORZITTER**: Allemaal keurig ondertekend. Dan ga ik het woord geven aan mevrouw Bouhlel van de SP.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): we hebben uitgebreid in de commissie RWK vele dingen besproken, maar vandaag zou ik het willen hebben over het delegatiebesluit met als voorbeeld de paardenbak die toegestaan is op een voormalig agrarisch bouwperceel. Gedeputeerde Loggen had in de commissie al aangegeven dat het om een uitbreiding van maximaal honderdvijftig meter ging en dat het een wens was vanuit de praktijk, of dat hij daardoor gefaciliteerd wordt. Als iedere wens vanuit de praktijk gefaciliteerd wordt, hoe zal onze provincie er dan uitzien in de toekomst? Op 23-5-2022 is er een delegatiebesluit aangenomen, waarin staat dat GS regels kunnen stellen over de aard en omvang van de activiteiten, bedoeld in artikel 6.15 voormalige bouwpercelen. Dit moeten ze dan wel doen. Hiermee had GS de uitbreiding van de paardenbak dus niet hoeven toestaan als het delegatiebesluit duidelijker was geweest. Wij vragen ons af hoeveel vergunningen al voor dit soort projecten zijn afgegeven. En hoeveel gaat GS nog toestaan? Kunnen wij een overzicht hiervan krijgen? Komt er een herziening of evaluatie van het delegatiebesluit nu de Omgevingswet wederom uitgesteld is? Het besluit is immers maar met een kleine meerderheid – 29 voor en 25 tegen – aangenomen en verreweg van compleet.

Als laatste zou ik nog een opmerking willen maken – kom ik toch op mijn naam – over het document Adviescommissie RWK. Daar staat mijn naam verkeerd. Bij mijn eerste stukje dat over het twitteraccount gaat, ging het over het account van GroenLinks Hollands Kroon. en dat staat er nu niet in vermeld. En ook de naam van de heer Muurlink is fout vermeld. Ik weet niet of hij het zelf al opgemerkt had, maar bij deze. Het is misschien een detail, wat het staat zo slordig.

De **VOORZITTER**: Heel goed. Dat wordt vast aangepast. Mevrouw Van Andel van het CDA.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Over de omgevingsverordening. Nou, wij staan als CDA niet achter deze omgevingsverordening in zijn geheel. Dat is bekend. Daar hebben we destijds tegengestemd. Maar we staan wel achter de wijzigingen die vandaag op tafel liggen. De wijzigingsverzoeken voor ontgrenzing liggen formeel vandaag niet voor, maar hier wil ik toch graag genoemd hebben vandaag dat wij het mooi vinden om te zien dat vrijwel alle verzoeken tot ontgrenzing gehonoreerd zijn. Dit laat maar zien dat de omgevingsverordening niet gezien moet worden als een vaststaand gegeven met landschappen die nooit meer kunnen veranderen, maar juist als een verordening die rekening houdt met de veranderende maatschappij. En dat volgens de filosofie van de omgevingsverordening gehandeld wordt: lokaal wat kan, regionaal, wat moet. Zoals gezegd staan we dus achter de wijzigingen die vandaag wel formeel voorliggen, zoals bijvoorbeeld het verwerken van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen.

Ik heb nog één kritisch. Dat is geen reden om tegen te stemmen. Maar ik blijf mijn twijfels houden bij de aanpassing dat nu vanaf vijfhonderd vierkante meter de Adviescommissie Detailhandel al een advies moet geven. Ik vraag me af wie hier op zit te wachten. De gedeputeerde gaf aan dat dat verzoek van de gemeente Amsterdam kwam. Nou ja, je zou toch zeggen dat die haar eigen afweging wel kan maken. De gemeente Haarlemmermeer geeft in haar zienswijze juist aan dit niets te vinden. Kan ik de toezegging aan de gedeputeerde vragen ons wel op de hoogte te houden van hoeveel vaker dit advies nu moet worden gevraagd en wat daarvan de gevolgen zijn?

Wat verwerkt wordt in de omgevingsverordening die vandaag voorligt, of verwerkt is, is de op 23 mei unaniem aangenomen motie Borgen tegengaan faunaschade. Hartstikke goed. Het is unaniem aangenomen. Alleen is de uitkomst nu dat in de omgevingsverordening terecht iets

staat over het alles doen aan het voorkomen van faunaslachtoffers, zowel bij de vergunningaanvraag, het aanleggen, als het in gebruik zijn van de windmolens. Maar er staat nu niets om ditzelfde te doen om gezondheidsschade bij mensen zoveel mogelijk te voorkomen. Dit is niet in deze verordening, in onze omgevingsverordening, geborgd. Er wordt nu alleen door GS gevraagd om een gezondheidseffectscreening bij de aanleg van meer dan twee grote windmolens. En dat geldt dan alleen voor de vergunningsfase en dus niet meer bij de aanleg of bij de gebruiksfase zelf. Nu kunnen mitigerende maatregelen als het stilzetten van windmolens bij een bepaalde vogeltrek dus wel vanuit de omgevingsverordening verplicht worden gesteld, maar niet het stilzetten van molens als bijvoorbeeld de schaduwomstandigheden negatief zijn en negatieve gezondheidseffecten voor de omwonenden hebben. Het onderzoek naar gezondheidseffecten van windturbines op de mensen die daar vlakbij wonen, is volop in beweging. Als negatieve effecten uit onderzoek blijken of gaan blijken, moeten we die voor omwonenden beschermende maatregelen kunnen nemen. De disbalans in de omgevingsverordening, waar we dan nu de fauna wel beschermen tegen eventuele nadelige effecten van windmolens, maar mensen niet, zou ik graag door middel van een motie, ja, aan u willen voorleggen vandaag. Ik heb een motie, die de SP mede-indient, waarvan ik het dictum heb afgekeken van de motie over het borgen voorkomen faunaschade. Dat dictum luidt: verzoeken GS om zo snel mogelijk, maar uiterlijk bij de volgende partiële herziening van de omgevingsverordening, in de omgevingsverordening te borgen dat bij windenergieprojecten zowel in de bouwfase als in de gebruiksfase mitigerende maatregelen moeten worden genomen om gezondheidsschade bij omwonenden te voorkomen, inclusief een daaraan gekoppelde onderzoeksplicht, en gaan over tot de orde van de dag. Deze wil ik graag indienen. Dank u wel. En dan ben ik ook bij het einde van mijn betoog.

Motie 265-19 december 2022
Voorkomen gezondheidsschade bij windenergie borgen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *De RES-biedingen in zowel het noorden als het zuiden van de provincie ertoe leiden dat er windturbines op land bij gaan komen, waarvan wordt geschetst dat velen binnen de in de Omgevingsverordening losgelaten grens van 600 meter afstand tot bewoning zullen komen;*
- *In de Omgevingsverordening Noord-Holland en de 'Ruimtelijke Handreiking wind op land' is opgenomen dat windturbines aan verschillende ruimtelijke eisen moeten voldoen en sinds de wijziging die vandaag voorligt mitigerende maatregelen moeten worden genomen om faunaslachtoffers zoveel mogelijk te vermijden;*
- *Mitigerende maatregelen om gezondheidsproblemen (zoveel mogelijk) te voorkomen ontbreken;*
- *In de Omgevingswet (artikel 2.1 lid 4) staat dat het bevoegd gezag bij de evenwichtige toedeling van functies in ieder geval rekening houdt met het belang van het beschermen van de gezondheid;*
- *De provincie N, die bij 2 of meer windmolens de vergunning verleent, daarbij vraagt om een gezondheidseffectscreening (GES) voor windmolens (door het RIVM erkend), maar deze niet in de Omgevingsverordening is opgenomen en niet gaat over de gebruiksfase van de windmolens;*
- *Het RIVM een verkenning van ook andere opties voor gezondheidsonderzoek rond windturbines heeft gemaakt over de effecten van windparken op de gezondheid, bijvoorbeeld door het doen van een panelonderzoek.*

Overwegende dat:

- *Mensen die in de buurt van windturbines wonen of komen te wonen zich zorgen maken over hun gezondheid;*
- *De zorgen over gezondheid worden gedeeld door artsen;*
- *Er ten behoeve van het voorkomen van faunaslachtoffers volgens de toelichting in de voorliggende Omgevingsverordening kan worden gedacht aan bijvoorbeeld een stilstandvoorziening; een maatregel als dit ook voor de leefbaarheid en de gezondheid van omwonenden een positief zou kunnen hebben;*
- *In de Omgevingsverordening als het belangrijkste document waarin provinciale ruimtelijke regels vermeld staan, de vereisten en voorwaarden voor windmolens zowel bij de bouw als in de gebruiksfase op hoofdlijnen benoemd zouden moeten zijn.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om zo snel mogelijk, maar uiterlijk bij de volgende partiele herziening van de Omgevingsverordening, in de Omgevingsverordening te borgen dat bij*

windenergieprojecten zowel in de bouwfase als in de gebruiksfase mitigerende maatregelen moeten worden genomen om gezondheidsschade bij omwonenden te voorkomen, inclusief een daaraan gekoppelde onderzoeksplicht.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wilma van Andel (CDA) en Heidi Bouhlel (SP)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Muurlink van de PvdA.

De heer **MUURLINK** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. We bespreken de omgevingsverordening en de uitkomst staat al vast. Er is geen enkel wijzigingsvoorstel ingediend voor het besluit zo meteen. Dus die wordt wel vastgesteld. Dat zorgt er ook voor dat ik mijn bijdrage wat in zal korten. We hebben in de commissie uitgebreid complimenten gegeven over de zorgvuldige voorbereiding. Doe ik nogmaals, ook aan degenen die niet bij de commissie RWK aanwezig waren. Het was buitengewoon fijn om te lezen welke argumenten aan welke besluiten ten grondslag lagen. De portefeuillehouder heeft ook, terecht in mijn ogen, aangegeven dat de omgevingsverordening en de wijzigingen die daarin aangebracht zijn, worden voorgesteld, Dat die een weergave zijn van besprekingen in allerlei commissies. Dat kun je ook zien aan de onderwerpen. Het CDA gaf daar zojuist een goed voorbeeld van: Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, faunaslachtoffers van windturbines, waterschaarste en rangorde, datacenters, noem het maar op. Dat komt in iedere commissie aan de orde. En daarna een goed voorbeeld daarvan is nu het voorstel wat de Partij voor de Dieren doet over, ook in het faunabeheer overigens ter discussie stellen, gewoon laten we daar eens een aantal wijzigingsvoorstellen doen. Maar het faunabeheerplan geldt tot 2023 en moet volgend jaar hoe dan ook in de commissie NLG weer aan de orde komen. Dus dat geeft het alweer aan. En dan vindt de vertaling weer plaats in de commissie RWK en mogelijk in de nieuwe omgevingsverordening. Het is nogal een verordening die vaak zal veranderen. Logisch. Maar dat betekent ook dat je soms wonderlijke argumentaties tegenkomt. En ik wil er eentje aangeven die ik ook in de commissie aangaf, waar geen enkele reactie op kwam. Maar ik wil het gewoon toch delen. We hebben een motie gehad, twee jaar geleden ongeveer. De motie over de verruiming van agrarische bouwpercelen. Verruiming van de mogelijkheid om daar meer te kunnen bouwen. En wij, als Partij van de Arbeid en D66 en nog een andere partij, waren daartegen. De rest was daarvoor. Die wilde dus een onderzoek vooral. Onderzoek van, is dat nou mogelijk? Wat heeft het College gedaan? Die zegt, komt tot de volgende conclusie: al met al hebben wij geen duidelijke aanknopingspunten kunnen vinden hoe de huidige regel anders moet komen te luiden en waarom deze niet toereikend is. En komt dan toch met artikel 6.15 van de nieuwe omgevingsverordening met een verruiming. Sluiten ze aan bij de gemeenten, gemeentelijke regelingen, en doet daar nog een plusje bovenop. Dat vinden wij een wonderlijke gang van zaken. Maar blijkbaar is dat de wens. Ook van D66, want die vroeg in de commissie RWK zelfs daar nog een onsje bovenop te mogen doen. Dus zo gaan die dingen. Maar dat kun je alleen maar weten als er ook daadwerkelijk gemotiveerd wordt door GS en door het ambtelijke ondersteuning. Het viel ons op.

Dan wil ik nog op één ding verder ingaan. Dat gaat over de rangorde bij waterschaarste. Dat hebben wij als Partij van de Arbeid aan de orde gesteld in de commissie RWK. Wij zaten daarmee. Het bungelt een beetje onderaan, de natuur. Als de natuur onherstelbare schade lijdt, dan heeft hij vijf jaar de tijd om te herstellen. En als hij dat doet, dan mag die ook onderaan bungelen. Zo lazen wij dat. Maar GS heeft aangegeven dat dat niet juist is. Je hebt namelijk categorie één en categorie vier. Categorie één zegt, als er onomkeerbare schade is, dan is het een topcategorie natuur. En als hij niet-onomkeerbaar is, dan is hij dat niet. Toch blijven wij zitten met precies die rangorde. Wij blijven daar wel mee zitten als Partij van de Arbeid. Wij vinden het ook lastig. We begrijpen dat er een commissie is die ervoor zorgt dat je geadviseerd wordt als GS over hoe je- Of er sprake is van die vijf jaar termijn van herstel of niet. En inderdaad, de sportvelden, die hebben het ook allemaal maar zwaar, zullen we maar zeggen. Maar dit blijft toch een heikel punt. Wat we daarmee gaan doen is niet, in onze ogen op dit moment, ervoor zorgen dat die hele ranglijst opnieuw ter discussie moet worden gesteld. Wij hebben als Partij van de Arbeid de keuze gemaakt om op dit moment – en ik zeg er bewust bij 'op dit moment' – ervoor te kiezen dat we eerst willen kijken hoe deze regels werken, voordat we weer aan de gang gaan met een wijziging van de regels. Want ze zijn tot stand gekomen met advisering van de deskundigen die zo meteen ook dit moeten laten werken. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we de heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dat is mooi, kan ik meteen reageren op de woorden van de heer Muurlink. Dank u wel trouwens voor het woord. Er werd even mij iets in de mond gelegd. Ik ben altijd enorm te spreken over de scherpheid van mijn collega. Hij heeft alleen wel een wat selectief geheugen, omdat ik destijds heb gevraagd niet om een onsje meer qua verruiming voor het bouwen van woningen op erven; ik heb gevraagd voor andere bestemmingen en wat daarvoor mogelijk is. Ik wil daar graag nog een keer met u over verder praten.

Maar mijn inbreng. Ja, voor iedereen die het weet: wij hebben als woonwoordvoerders niet heel veel aan stukken. Dus vandaar dat iedereen toch even zijn tijd pakt. De eerste en tweede herziening van de omgevingsverordening, en hopelijk de laatste, voordat dan daadwerkelijk uiteindelijk de nieuwe Omgevingswet wordt ingevoerd. Een document waar hard aan is gewerkt. En in de commissie al besproken en gezegd: complimenten hoe uitgebreid en grondig alle politieke moties en amendementen door het ambtelijk apparaat zijn doorgevoerd. Niet in de commissie besproken, is de waslijst aan, vaak sympathieke, amendementen die vooral door Partij voor de Dieren zijn ingediend. Het is zonde dat we in de commissie niet echt inhoudelijk hierop zijn ingegaan of dat we van gedachten hebben kunnen wisselen over de amendementen. Ik wil de Partij voor de Dieren vragen voortaan dit politieke proces anders te doen.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik vroeg me af of wij in dezelfde commissie zijn geweest. Ten eerste heb ik nu geen amendement ingediend. Totaal niet. En ten tweede heb ik alles wat ik vandaag ingediend heb in de commissie aangekondigd. Dus misschien dat de heer Mülder daar niet helemaal bij was. Maar ik heb dat toch heel goed op mijn netvlies staan.

De heer **MÜLDER** (D66): Daarom zeg ik ook dat ik met u van gedachte had willen wisselen en dat hebben we in de commissie niet gedaan.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Is de heer Mülder zich ervan bewust dat ik zeer ruim op tijd dit allemaal gestuurd heb? Dus en in de commissie hadden wij van gedachten wat mij betreft kunnen wisselen, want ik heb het aangekondigd. Dus hij had een zijn bijdrage daarop mogen reageren. Vervolgens heeft hij van mij afgelopen dinsdag een e-mail ontvangen met alle voorgenomen in te dienen moties. Daar heb ik geen enkele reactie op gehad. Vindt u het niet vreemd dat u nu zegt dat we daarover van gedachten hadden kunnen wisselen, terwijl u daar toch twee keer toe ruimschoots de tijd voor hebt gehad?

De **VOORZITTER**: Prachtige vraag. Meneer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): we verschillen daarover van mening over hoeveel tijd we daarvoor hadden en of dat voldoende was. En het aantal moties maakt ook uit hierop. Over.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Mülder? Sorry, heeft u nog een nieuwe vraag?

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Nou, het aantal moties, die zijn allemaal aangekondigd. Die zijn ruim op tijd ingediend. Neemt u mij soms kwalijk dat ik hard werk, meneer Mülder?

De heer **MÜLDER** (D66): Zeker niet. Dat compliment is voor u.

De **VOORZITTER**: Meneer Mülder, gaat u verder.

De heer **MÜLDER** (D66): Terug naar de herziening. Zoals eerder gezegd is dit document van door-hamer-kwaliteiten. Dat is dan ook de laatste soort van huzarenstukje wat van de gedeputeerde Loggen bekend is, behalve dan het laatste stukje wat in Q1 of Q4 in onze mailbox zou moeten zitten: het Masterplan Wonen. Maar mij begint langzaam het gevoel te bekruipen dat de heer Loggen ook zelf weet dat dit te laat gaat zijn. Ik vrees dat het plan, als het nog doorgaat of wordt gepresenteerd, te summier zou zijn om ook maar enig effect te hebben op de overspannen woningmarkt. Dit is niet alleen zonde, maar ook wel kwalijk, want nog de vorige vergadering hebben wij over moties soms gestemd, omdat de gedeputeerde daar zelf mee bezig zou zijn in het Masterplan Wonen. Anderhalf jaar geleden kwam ik in de Staten om op te komen voor de belangen van jongeren, vooral op het dossier wonen. Anderhalf jaar is mij verteld dat gedeputeerde met een alomvattend plan zou komen om de woningbouw te gaan versnellen in onze provincie. Uitstel van het aanpakken van dit probleem is, ja, toch echt wel heel erg zonde.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, toch een korte vraag. Ik hoor de heer Mülder nu – eigenlijk niet voor het eerst, ook niet voor het tweedst, misschien zelfs niet voor het derdst – zijn beklag doen

over het uitstel rondom het Masterplan Wonen. Maar daar waar de heer Hollebeek eigenlijk best op tijd met allerlei moties komt, heb ik die nog niet gezien over het Masterplan Wonen van de heer Mülder. Had hij dat kunnen doen?

De heer **MÜLDER** (D66): Ik zit heel even- U had van mij een motie willen zien over bijvoorbeeld dan het sneller naar voren trekken van het Masterplan Wonen? Ik weet niet of dat kan.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): U weet niet of dat kan? Nou, u had dat kunnen onderzoeken. U doet hier voor de voor de tweede of derde of misschien zelfs vierde keer uw beklag over het uitblijven van een Masterplan Wonen. Had u misschien zelf niet met initiatieven kunnen komen om dat te versnellen? En wat heeft u gedaan om te onderzoeken of u die mogelijkheden heeft?

De heer **MÜLDER** (D66): Nou, dat is eigenlijk precies waar mijn klachten over gaan. Kijk, als we hadden gehoord dat het Masterplan Wonen er niet zou komen, dan hadden we misschien ook zelf initiatieven kunnen nemen voor hoe we wel de woningmarkt gingen gladstrijken. Althans, of de woningbouw gingen versnellen. Laat ik het zo zeggen, dat is een beetje onmogelijk gemaakt, omdat er de hele tijd is gezegd: er komt nog iets, er komt nog iets.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Dat antwoord is al echt heel lang hetzelfde. Als u het niet aanstaat, kunt u toch met een plan komen om dat naar voren te halen?

De **VOORZITTER**: De heer Mülder. Nou, een heel klein vraagtekentje zat erin.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Oké, nou, als de heer Mülder het geen vraag vindt, dan wil ik ook mijn interruptie hierbij besluiten.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Mülder. Dank u wel. Dan gaan we naar Statenlid Van Wijnen. Ja, u mag gelijk weer terugkomen.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Het begint een beetje een jaarlijks ritueel te worden: zo in december het vaststellen van de gewijzigde omgevingsverordening. En met het vaststellen van die verordening kijken we terug op het ruimtelijk beleid dat we het afgelopen jaar met elkaar hebben bedacht. En dat past natuurlijk ook goed in deze maand, die toch al vol rituelen zit over terugblikken. Maar we kunnen ook mooi onze nieuwjaarswensen voor het komend jaar uitspreken. Ik zou er heel pragmatisch mee kunnen volstaan dat we als GroenLinks tevreden zijn met de manier waarop beleid in wijzigingen terecht is gekomen. Dat klopt namelijk voor een belangrijk deel. We zijn opnieuw met een vlooienkam door de begrenzing van Bijzonder Provinciaal Landschap gegaan om dat beter te krijgen, uitvoering van grijze moties, degene die vragen om meer ruimte voor bebouwing bij bedrijventerreinen op agrarische percelen. Die zijn heel goed op spoor. Maar de goede verstaander had natuurlijk al begrepen dat ik niet zal volstaan met zo'n pragmatische insteek. Voor goede nieuwjaarswensen moet je ook kijken naar verbeterpunten. Daarom wil ik het hebben over de groene moties.

Ik heb er tijdens de commissiebespreking al onze teleurstelling over geuit dat de weidevogelmoties van GroenLinks nog niet in uitvoering zijn gekomen. Deels om overwegingen die ik goed kan volgen, maar het is ook ontzettend pijnlijk. Behoud en realisatie van natuur is een kerntaak van de provincie. Dit is iets waarin we zouden moeten excelleren. Bij de discussie over tennisbanen in Wormer in november in RWK kregen we te horen dat we ons geen zorgen hoefden te maken over weidevogels. Die waren toch al allemaal weg. En hetzelfde argument gold eigenlijk voor de Zijperpolder waar onze motie over ging. Nu is gebleken dat de analyse weidevogel monitoring nog niet af is, waardoor de motie uit 2020, die gemeenten moeten helpen om weidevogels te beschermen, nog niet uitgevoerd kan worden. Je moet je afvragen of we de opdracht die we hebben om natuur te behouden en realiseren wel voldoende serieus nemen. Ik vraag dat ook in verband met de beantwoording op de motie Borging waterbelangen waar de beantwoording van GS er keurig op in gaat hoe goed we wel niet aan de regels voldoen. De Monitor Nationale Omgevingsvisie 2022 concludeert namelijk dat er onvoldoende samenhang is in de aanpak van onder andere natuur en waterkwaliteit en dat we niet in de goede richting gaan. De omgevingsverordening is niet alleen een exercitie die we uitvoeren om aan de wet te voldoen, maar ook die we doen om doelen te halen. Ik heb een glaasje water nodig. Het gaat niet lukken, hè? Nee, nee, dat geeft niet. Emotioneel. Ik schiet helemaal vol zo aan het eind van het jaar. Gelukkig heb ik genoeg spreektijd. Ja. Ik heb het nog even nagekeken: het percentage van Rode Lijstsoorten is sinds 1995 vrijwel onveranderd. Veertig procent van de soorten, waaronder ook Noord-Hollandse soorten, is bedreigd. 27 jaar natuurbeleid heeft daar nog geen verandering in

gebracht. Mensen willen dat echt wel anders. Het Compendium voor de Leefomgeving kwam vorige maand met een rapport over burgerbetrokkenheid bij natuur. Tweederde van de volwassenen heeft in 2021 activiteiten ondernomen die in het belang zijn van de natuur. Ledentallen van veel natuur- en milieuorganisaties stijgen, waar die van veel andere verenigingen juist dalen. Een collega van een andere partij – u zult gelijk weten over wie ik het heb – heeft sinds kort het adagium dat mensen best willen veranderen, maar dat ze niet veranderd willen worden. Ik zou willen zeggen dat mensen niet hoeven te veranderen. Dat de meeste mensen echt deugen, maar dat ze van de provincie moeten kunnen herkennen dat ze goed zijn in wat ze moeten doen: behoud en realisatie van natuur.

Voorzitter, ik had u nieuwjaarswensen beloofd. Dit zijn ze wat GroenLinks betreft. Eind volgend jaar hopen we dat PS een discussie over de omgevingsvisie heeft gevoerd, die van vóór de stikstofcrisis is en waar de samenhang tussen opgaves op natuur en waterkwaliteit sterker in opgenomen kan worden. We kijken uit naar een gesprek over de inzet van meer instrumenten in de omgevingsvisie en de omgevingsverordening om natuurbeleid, sterke en controleerbare handen en voeten te geven. Kortom, realisatie en behoud van natuur als uitgangspunt en niet als sluitstuk. En aangezien je nooit teveel moet wensen, wou ik het hier eigenlijk graag bij houden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan ga ik- [...] Ja, die mag u meenemen. Er zit wel statiegeld op. Het woord is aan de heer Loggen namens het College, eerste termijn.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik zal, als het goed is, niet als enige namens het College spreken, omdat er ook een aantal andere portefeuillehouders-

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Voorzitter?

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ik had ook nog graag een bijdrage geleverd.

De **VOORZITTER**: U stond niet op het lijstje net, maar dat maakt niet uit. Ik geef u alsnog de gelegenheid. En de heer Loggen gaat al op zijn knieën voor u, zag ik. Wilt u even uw microfoon uitzetten, alstublieft? Nog even langs de visagie. Nou, uw voorzitter is ook ijdel hoor, dus wat dat betreft-

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, in de omgevingsvisie lezen wij op bladzijde negen dat leegstand van vastgoed leefbaarheidsproblemen gaat opleveren in verouderde wijken. En dat, voorzitter, willen wij graag onder de aandacht brengen om dit leegstand vastgoed aan onze ouderen te geven. We zien graag dat delen van dit vastgoed benut gaan worden voor kleinschalige woonvormen en zorgcentra voor ouderen. Want de ouderen willen wel verhuizen, maar het moet tegen een redelijke huurprijs zonder financiële gevolgen voor hun AOW. In Amsterdam heb ik hiertoe als raadslid een initiatiefvoorstel aangenomen gekregen. In de laatste vergadering van dit jaar en met het zicht op het einde van mijn lidmaatschap van de Provinciale Staten wil ik de omgevingsvisie graag nog even benutten voor mijn ideaal van kleinschalige woonzorgwoningen voor ouderen, ook in om die in de provincie raadsbreed uit te rollen. Daarom dien ik een motie in, voorzitter. Waar is mijn motie? Moet ik het dictum nog voorlezen? Ja? Het dictum luidt: om bij het opstellen van de volgende herziening van het OVNH aandacht te hebben voor kleinschalige woonvormen en zorgcentra c.q. zorgcentra voor ouderen. Dank u.

Motie 275-19 december 2022
Kleinschalige woonvormen / zorgcentra voor ouderen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Verzorgingshuizen afgelopen jaren gesloten zijn omdat de regering besloot dat ouderen langer thuis moeten blijven wonen.*

Overwegende dat:

- *Er na de sluiting van verzorgingshuizen weinig tot geen alternatieven op wijkniveau voor zijn teruggekomen;*
- *Er steeds meer structureel leegstaand vastgoed is in de provincie'.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om bij het opstellen van een volgende herziening van de OVNH aandacht te hebben voor kleinschalige woonvormen / zorgcentra voor ouderen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (Partij van de Ouderen), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Heidi Bouhlel (SP)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie maakt nu onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Voorzitter, wij weten dat de provincie niet over zorg gaat. Wat wel jammer is, want de provincie Friesland doet dat wel. En wij zouden daar nog wel eens een keertje aandacht voor willen hebben. Wij weten dat de provincie niet over de zorg gaat, maar wel over gebouwen. En nogmaals, die zouden wij graag willen reserveren voor onze ouderen in de provincie. Ook zullen wij in januari hiervoor een initiatiefvoorstel nog indienen.

Voorzitter, tot slot heb ik het ook altijd opgenomen voor de woonwagenbewoners. Woonwagens behoren in Nederland tot het cultureel erfgoed. Er mag binnen gemeente niet een uitsterfbeleid gedaan worden omtrent woonwagenplaatsen. Sterker, er moet nog een inhaalslag gemaakt worden. En als Europese lidstaat is Nederland verplicht de culturele woonvorm van Sinti, Roma en andere woonwagenbewoners voldoende te faciliteren. Gebeurt dat niet, dan schendt Nederland internationaal beschermde mensenrechten of dreigt een gerechtelijke veroordeling door het Europese Hof. Het tekort aan woonwagenstandplaatsen, dat ruim twintig jaar geleden werd vastgesteld, is sindsdien nauwelijks ingelopen. Ook in de omgevingsvisie zie ik geen beleid op het faciliteren van de woonwagenbewoners. Daarom dien ik hiertoe nog ook een motie in. Motie, met het dictum: om bij het opstellen van de volgende herziening van het OVNH in samenspraak met gemeenten en vertegenwoordigers van de woonwagengemeenschap aandacht te hebben voor ruimte voor deze woonwagenbewoners. Deze is mede ingediend door de Partij van de Vrijheid, Partij voor de Dieren, SP. En dit was mijn motie. Alsjeblieft.

Motie 276-19 december 2022
Vergeet de woonwagenbewoners niet

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *De provincie van het Rijk een coördinerende rol heeft gekregen in het toezicht op gemeenten om woonwagenlocaties aan te leggen en het houden van een (regionale) inventarisatie om grond aan te wijzen;*
- *De VNG aangegeven heeft om gezamenlijk de verantwoordelijkheid te nemen in de financiering ervan.*

Overwegende dat:

- *De Provincie Noord-Holland deze opgaven dus actief moet gaan uitvoeren;*
- *De Nationale Ombudsman in 2017 al stelde dat het kabinet een einde moet maken aan discriminerend standplaatsenbeleid van woonwagenbewoners;*
- *Er vanuit de VNG een en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een beleidskader is vastgesteld waarmee gemeenten aanknopingspunten hebben gekregen voor het ontwikkelen van een eigen gemeentelijk beleid, dat voldoet aan het mensenrechtelijk kader dat kan worden afgeleid uit de (Europese) rechtspraak en de oordelen van het College voor de Rechten van de Mens ('CRvdM').*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om bij het opstellen van een volgende herziening van de OVNH, in samenspraak met de gemeenten en vertegenwoordigers van de woonwagengemeenschap, aandacht te hebben voor ruimte voor woonwagenbewoners.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (Partij van de Ouderen), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Joost van Hooff (PVV) en Heidi Bouhlel (SP)

De **VOORZITTER**: En ook deze motie maakt nu onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Voorzitter, ik hoop dat er vandaag met het hart wordt gestemd: een hart voor de woonwagenbewoners en een hart voor Noord-Holland. Tot slot wens ik iedereen nog een mooie vergadering toe. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van Soest. Maar dan gaan we nu naar gedeputeerde Loggen voor reactie in eerste termijn namens het College.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, dank u wel. Wat ik net al probeerde te zeggen, zal ik proberen te herhalen, dat ik niet als enige lid van het College de beantwoording zal doen. Dat ook andere portefeuillehouders zullen gaan beantwoorden, omdat dat hun portefeuille regardeert. Laat ik beginnen, voorzitter, om toch ietwat streng u toe te spreken, hoewel u dat niet van mij gewend bent, natuurlijk. Dat is met name richting de Partij voor de Dieren, omdat die met een veelvoud van moties komt waar terechte kritiek van diverse Statenleden op is geuit, namelijk dat dit niet de plaats is om bij een slotstuk van een proces, namelijk het vaststellen van de omgevingsverordening of de herziening van de omgevingsverordening, maar dat dat had plaats moeten vinden bij het vaststellen van de documenten, bijvoorbeeld de Datacenterstrategie wat in de commissie aan de orde is geweest. Daar is uitvoerig over gesproken. Daar plaats je de wijzigingen en die zullen dan neerdalen uiteindelijk in de aanpassingen in de omgevingsverordening. Voorzitter, dit is een slotstuk, wat een heel lang traject daarvoor heeft gekend. Namelijk inspraak, waarin verwachtingen zijn gewekt, waarin een verankering uiteindelijk heeft plaatsgevonden, en dat stelt zich dan vast. Om dan op het laatste moment met een aantal moties te komen die tot mogelijk fundamentele wijzigingen kunnen leiden, vind ik ongepast. Ik had verwacht van iemand die dan al vier jaar in de Staten zit, dat we dat toch wat meer met visie en doordacht hadden kunnen bespreken met elkaar.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Het verbaast me toch een beetje wat ik hier hoor, want volgens mij hebben we een poging gedaan om hierover te spreken, meerdere malen. Ik heb ook gedeputeerde en secretariaat betrokken in de communicatie, zoals ik beloofd had. Daar is niet op teruggekomen. Prima. Er zijn onderdelen hier, waar ik moties over indien, die gewoon ergens anders niet te doen zijn. Een amendement over de vee-industrie en de ruimte daarvoor – of een motie in dit geval waar we voor kiezen, omdat we constructief mee willen doen – kunnen we eigenlijk alleen maar hier indienen en niet ergens anders. Dus ik vind dat een beetje een raar verwijt, als ik heel eerlijk mag zijn. Vindt u dat ook niet?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, voorzitter, dat vind ik niet een verkeerd verwijt. Ik vind het namelijk wat ongepast om zaken die hier met- Breed, hè? Want het is dat dit een intern stuk is wat wij met de buitenwacht pas delen op het moment dat het hier is vastgesteld. Daar zit een heel lang traject in met consultatie van partners. Die kunnen daarop inspreken. Daar wordt op een gegeven moment ook – dat heeft u ook kunnen zien – een Nota op Zienswijzen, wordt erop gereageerd, Nota van Beantwoording. Dat is een zorgvuldig proces. En dan vind ik het ongepast om, losstaand van een fundamentele discussie in de commissie waar het beleid betreft, en als het gaat over fauna of als het gaat over datacenterstrategie, dan hoor je dat op die plek te doen en niet bij het vaststellen van een document wat het slotstuk is van al die voorliggende trajecten, voorzitter. Maar ik merk dat het hier een verschil van inzicht is. Laat ik dan maar in het midden dat ik dan gelijk heb.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Nou, u mag constateren dat het verschil van inzicht is, maar u kunt ook gewoon zeggen: ik ben het er niet mee eens. Dat sowieso. Het staat ons vrij om moties in te dienen, omdat deze dingen hier ter besluitvorming kunnen worden aangeboden. Wat ik eigenlijk vind, of wil zeggen, is, we kunnen deze discussie, hebben we aan kunnen gaan in de commissie, want de mensen van NLG, die zijn ook uitgenodigd. Bent u daarvan bewust? Voor de commissie. En bovendien weet u ook dat er helemaal niets over een datastrategie in genoemd wordt. Dus ik hoor nu twee dingen die eigenlijk niet ter zake doen als argument.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, voorzitter, dat waren wat voorbeelden die tijdens de commissiebehandeling ook geroepen werden en die haal ik nu even terug. Het gaat erom, u wilt iets wat in een veel breder voortraject had plaats moeten vinden nu in het slotstuk van de besluitvorming alsnog proberen uw gelijk daarin te halen. Ik vind dat een ongepaste manier van werken. Ik denk dat na vier jaar opereren met elkaar, dat we dat wel hadden moeten weten van, hoe lopen die trajecten nu?

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, het lijkt wel of er een konijn uit de hoge hoed komt, want ik kan me niet herinneren dat u het in de commissie over een slotstuk heeft gehad.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, of ik nou exact het exacte woord als 'slotstuk' heb gebruikt- Maar de woorden waren van gelijke strekking. We praten hier over een document, waar uiteindelijk een hele hoop ander beleid in neerdaalt en wat daarmee vastgesteld wordt. En volgens mij heb ik dat met de beste Nederlandse bewoordingen proberen te doen. Ja, als ik niet bij u doordring, dan vind ik het heel jammer. Ben ik daar niet in geslaagd. Maar volgens mij is de essentie van mijn woorden in de commissie als wat ik dat nu doe.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Loggen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, kortom, we spreken vandaag een slotstuk, of we stellen een slotstuk vast, van wat een heel lang traject hiervoor heeft gekend met allerlei momenten waarop beleid is vastgesteld en wat uiteindelijk dan hierin neerdaalt. En nogmaals, het zal u dan ook niet ontraden dat ik de moties zoals aangekondigd – en ik ga afzonderlijk nog op de inhoud in – zal ontraden. Maar eerst even de opmerkingen – en het waren er gelukkig niet te veel – maar die toch wel antwoord behoeven.

De SP, die spreekt over dat het toch heel gek is dat je, als er wensen geuit worden, dat je die dan faciliteert. Nou, mijn antwoord daarop zou zijn, of is, wat doen we dan hier met elkaar? Want volgens mij reageren wij allemaal op signalen die komen uit de samenleving, die komen van hogere overheden of vanuit belangengroeperingen. En of dat nou wensen of eisen zijn, maar we reageren daarop. Een voorbeeld, die u zich moet aantrekken, tijdens het vaststellen van de omgevingsverordening is er één persoon die ingesproken heeft over een kasteelbiotoop. Niemand is er meer over begonnen, behalve de SP. Dus ook daar heeft u de wens die ergens leeft, opgepakt, omdat u het waardevol vond om daar wat mee te doen.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): we hebben het hier over individuele gevallen en daar hoef je niet alles in toe te staan. Bent u dat met mij eens?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, voorzitter. Daarom is het ook goed dat het hier voor de gemeenten is, dat die dat kunnen toestaan en dat ze hier in ieder geval- Dat er beleid is, waarop het mogelijk is dat, als de gemeenten een dergelijke wens willen kunnen honoreren, dat het ook kan en ook, met welke beperkingen dat dan gepaard gaat, voorzitter. Dus wat dat betreft vinden we elkaar, denk ik, daar dan weer. Volgens mij krijgt u ook, als het gaat over het overzicht delegatiebesluiten, regelmatig terugkoppeling. En u ziet ook weer in het afgelopen lijstje, wat u hierbij hebt gekregen, wel alle wijzigingen en begrenzingen en ontgrenzingen. Volgens mij rapporteert het College daar gewoon periodiek over.

Dan, even kijken, voorzitter. Ik denk dat ik- Ja, de SP. Dan het CDA. Die staat niet achter de omgevingsverordening, wel achter de wijzigingen. Even kijken. Regardeert meerdere collega's.

PvdA. Ja, een opmerking over de waterschaarste, die ook door de PvdA geadresseerd wordt en er een motie ligt vanuit de Partij voor de Dieren, voorzitter. Ik denk dat we met elkaar steeds meer bewust worden – en dat is een goede zaak – dat Nederland, zelfs een land als Nederland, niet over- Dat wij ook geconfronteerd worden met schaarste. Wat in andere landen al heel erg bekend is, dringt ons nu ook op. Wij hebben in droge periodes gewoon ook waterschaarste. Niet overal in Nederland, maar wel grote delen van ons land kennen die schaarste. Dat is ook de reden geweest dat wij met elkaar als overheden gekeken hebben naar: wat kunnen we daar nou tegen doen? Daar is een verdringingsreeks uit voortgekomen. Die is vooralsnog vastgesteld. Het is een nationale lijst, er is een nationale ladder, wat wij ook niet zomaar kunnen wijzigen. Maar het goede nieuws is dat die elke drie jaar wel bekeken wordt en geactualiseerd wordt– Dus dan worden ook de effecten van de voorgaande drie jaar daarin meegenomen. En ook is dan moment om te kijken of de categorieën, zoals we ze op dit ogenblik gerubriceerd hebben, ook nog toereikend zijn of dat daar aanpassingen over moeten plaats gaan vinden. En ik denk dat juist die termijn van drie jaar prima past binnen die onherstelbare schade van vijf jaar. Dus dan heb je altijd nog een mooie fallback-optie om tijdig bij te kunnen sturen. Maar ik denk dat met, als we weten dat in NNN- gebieden, onze hoogste categorie natuur, al in categorie één zit, dat wij al een heel grote dekking hebben over die dekking van de natuur en die borging van de natuur in onze regelgeving en ook in die verdringingsreeks.

Even kijken. Ja, D66. Als ik daarop inga, dan maak ik me schuldig aan wat ik de andere partijen verwijt, want die gaat over het Masterplan Wonen en daar gaat het hier nu niet over.

Voorzitter, dan GroenLinks, weidevogelmotie. Ook daar hebben we over in de commissie gesproken en wij komen volgend jaar, of GS komt volgend jaar, met uitslagen van de monitoring. Dus dat zal volgend jaar plaatsvinden. Daar zal een vervolg aan gegeven worden. En naar wat ik begrepen heb, zal ook de leidraad van uw motie daar ook in meegenomen worden.

Ja, en dan de Partij voor de ouderen. Is het 'van' of 'voor de ouderen', voorzitter?

De **VOORZITTER**: Van de Ouderen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nou, dat is niet heel erg inclusief. Nou, Partij van de Ouderen, leegstaand vastgoed. Ja, voorzitter, daar gaat de provincie niet over, met uitzondering van haar eigen vastgoed. Maar leegstaand vastgoed is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de bezitter, de eigenaar, en de gemeente. Als het gaat over woonwagenplaatsen is daar eigenlijk hetzelfde voor. Dat is een verantwoordelijkheid van de gemeente. Als het gaat over van, moeten we daar nou aanpassingen- Moet het ook in die lange reeks van doelgroepen, waar op dit ogenblik de minister mee aan de gang is, en die lijst nog regelmatig wordt uitgebreid, denk ik dat het verstandig is om eerst te kijken van wat het Rijk nu beoogt met doelgroepenbeleid, wat zij willen, om vervolgens te kijken wat de provinciale rol is. Maar ik zou u ervoor willen waarschuwen om – of althans waarschuwen; dat is een te zwaar woord – maar ik zou in ieder geval willen adviseren om daar enigszins terughoudend in te zijn om daar verdere stappen in te nemen nog voordat wij definitief weten wat het Rijk daar nu precies in wil. Zeker als het geen provinciale verantwoordelijkheid is.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja, dank u wel, voorzitter. Mijn vraag is eigenlijk, en dat staat ook in het dictum, om het bij de volgende mee te kunnen nemen. Dus daar zouden dan wel die doelgroepen in genoemd kunnen worden.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Uw motie roept op om het te doen en ik nog niet zo ver ben of ik wel weet of ik het wil doen als de wetgever het niet aan ons vraagt.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dus we moeten wachten op de Tweede Kamer?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dan ga ik het daar even regelen.

De **VOORZITTER**: Ja, uw hand reikt ver. Dat weten we. De heer Loggen, gaat u verder.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, dan ga ik nu maar in even op de afzonderlijke moties, die ingediend zijn. Het gaat even in willekeurige volgorde. Ik pak ze maar even van bovenaf aan, die ik hier voor me heb liggen, voorzitter.

Dat is de motie van de Partij voor de Dieren rondom het vuurwerkverbod rond de grondwaterbeschermingsgebieden. De motie wordt ontraden, omdat het gebruik van vuurwerk geen significant effect heeft op de grondwaterkwaliteit in de grondwaterbeschermingsgebieden. Zo blijkt onder andere uit metingen van de grondwaterkwaliteit en opgepompt ruw drinkwater. Daarnaast is de motie lastig te handhaven. Het gaat niet alleen over gebieden waar niemand woont, in die grondwaterbeschermingsgebied, maar ook over bebouwd gebied, voorzitter. En dat maakt die handhaving daarvan vrijwel onmogelijk. Dus daarmee wordt die technisch natuurlijk lastig om uit te voeren.

Voorzitter, dan de motie Stimuleren, versnellen en uitdragen van oplossingen voor waterproblemen. Deze motie wordt ook ontraden. Wij doen als provincie al veel in Initiatiefvoorstellen Noord-Holland Impact. En dat is ook al gevraagd om duurzame voorbeelden meer podium te geven. En aparte verkenning is op dit ogenblik daarvoor overbodig.

Dan is de volgende voor de heer Stigter.

Dan heb ik motie Kleinschalige woonvormen, Partij van de Ouderen. Die wordt ontraden, zoals ik zojuist heb aangegeven.

Motie woonwagenbewoners van de Partij van de Ouderen. Deze wordt ook ontraden, zoals ik zojuist gemotiveerd heb in mijn bijdrage, voorzitter.

Motie A1, Onomkeerbare schade aan natuur hoger op de verdringing ladder. Die wordt ontraden, voorzitter, zoals ik al eerder heb gemotiveerd, maar ook, omdat dit op dit ogenblik een nationale reeks is die niet gewijzigd zou kunnen worden. Maar ik denk dat het verstandig is dat, als u wat zou willen, dat u in ieder geval dan – en dat is dan maar een suggestie richting de Partij voor de Dieren en de Partij van de Arbeid – dat als u signalen heeft waaruit blijkt dat het niet goed is, om te zorgen dat over die herziening die er over twee of drie jaar is – volgens mij over twee jaar – dat je daar tijdig in de discussie vanuit Noord-Holland op kan inspelen. Dan heb je hem ook gelijk aan de juiste tafels met de juiste stakeholders daaraan.

Voorzitter, dan Herziening omgevingsvisie ten opzichte van waterbelangen en landbouw. Deze motie wordt ontraden, voorzitter, gelet op de nadere- Volgens mij was die voor collega Zaal. Nee, die was toch voor mij? Voorzitter, ik denk dat in de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 de langetermijnambities vertaald zijn naar een aantal generieke randvoorwaarden en principes over de leefomgevingskwaliteit in Noord-Holland. En daarin zijn een vijftal bewegingen naar de toekomst beschreven, die in samenhang daarin staan vermeld. Ik denk dat deze motie, die hier nu oproept om, ja, los daarvan daar nu op te gaan interveniëren: ik denk dat het veel verstandiger zou zijn om eerst eens te kijken of, hetgeen wat we daarin beschreven hebben, in die Omgevingsvisie 2050, of die doelen nog overeind staan, of de evaluatie daarvan ook onderschrijft wat hierin opgeroepen wordt om vervolgens, als dat zo is, als we die evaluatie dan met elkaar hebben gedaan, om dan te kijken van, welke stappen dan nodig zijn? Wellicht een herziening van de visie. Maar om nu al dat in gang te gaan zetten, vind ik een stap te vroeg.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, een korte, verhelderende vraag. U heeft het over een evaluatie van de Omgevingsvisie. Staat die al ergens geprogrammeerd of moeten we dat dan zelf ook initiëren?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, voorzitter, ik denk dat als u die wens heeft, dat wij die gewoon kunnen faciliteren. Ik denk dat het ook goed is, want we zijn dan al een tijdje op weg. En inderdaad, er zijn een aantal parameters wat gewijzigd. Dus ik denk dat het goed is om – en dat kan ik wat dat betreft ook toezeggen – dat wij wel moeten gaan naar een evaluatie van die Omgevingsvisie 2050.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): De heer Loggen gebruikt het woord 'toezeggen' en dat triggert mij enorm, want dan ga ik bijna automatisch vragen om een datum of een moment. Periode.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, weet u, ik vind, eigenlijk zou dat heel netjes zijn als we dat aan een volgend College overlaten. Maar ik zal in ieder geval kijken of het mij nog lukt om een tijdspad daarvoor uit te stippelen.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, een vraag aan de gedeputeerde. Als we dus de motie herschrijven en vragen om een tijdspad voor de evaluatie, dan kan u hem wel omarmen?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dan is hij overbodig geworden.

De **VOORZITTER**: U begrijpt elkaar goed. Gaat u verder, meneer Loggen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Even kijken. Voorzitter, de motie Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit verkrijgen. Ja, voorzitter, hier ben ik iets genuanceerder dan ontraden. Ik vind deze eigenlijk nog te vroeg, omdat we op dit ogenblik nog wel met een aantal pilots bezig zijn met de diverse waterschappen. Ik wil niet flauw zijn, voorzitter, dus ik heb niet een principieel bezwaar tegen deze motie. Ik vind hem persoonlijk iets te vroeg. Maar mocht deze in stemming gebracht worden, dan zal ik daar niet voor gaan liggen, voorzitter; als ik daar al toe in staat zou zijn met mijn beperkte postuur, voorzitter. Dus wat dat betreft, ziet u hoe toch op inhoud we wel mee kunnen gaan, voorzitter, maar persoonlijk, ik denk dat die iets te vroeg is.

Dan heb ik- Even kijken. Intrinsieke waarde van het dier centraal bij het opstellen van faunabeheerplannen. Ja, voorzitter, nu ga ik op voor mij wat onbekend terrein, zult u zich realiseren. Maar deze motie wordt ontraden. Wat ik begrijp is dat in de wet er sprake is van bescherming van soorten en de zorgplicht voor dieren. Dat die motie, wordt hierin genoemd, dat hier ook nog intrinsieke waarde van het dier zou zijn. Deze waarde is in de wet benoemd onder de zorgplicht waar is beschreven dat een dier niet opzettelijk en onnodig lijden mag worden aangedaan, voorzitter. Dus ik denk dat het daarmee overbodig is.

Dan heb ik het nog eentje voor collega Zaal.

Dan, even kijken, motie zeven van de Partij voor de Dieren. Ik weet niet welke motie nummer dat heeft gekregen, maar Financieel verslag faunabeheereenheid. Deze motie wordt ontraden. De motie vraagt om het borgen van een financiële rapportage van de faunabeheereenheden over de subsidie die zij ontvangen. Deze borging is, net als voor andere overige subsidieontvangers van de provincie, geregeld dat bij de subsidiebeschikking, voordat een subsidie wordt vastgesteld, wordt het financieel verslag beoordeeld. Dus voorzitter, mij wordt die ontraden.

Even kijken. En dan is er nog eentje voor collega Zaal. En dan, de laatste is voor de heer Stigter, voorzitter. Volgens mij heb ik ze allemaal gehad. Mocht ik wat gemist hebben, hoor dat graag in tweede termijn.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Dank u, voorzitter. Twee moties voor mij, maar ook een vraag van mevrouw Van Andel van het CDA over het detailhandelsbeleid en het advies van de Regionale Adviescommissie – want we hebben er nu nog maar één. Dat is inderdaad op verzoek van Amsterdam geweest. Alleen zien wij ook juist voor kleine gemeenten heel veel voordelen van het verbreden van het advies, omdat zij bijvoorbeeld dan capaciteit niet hebben om zo'n afgewogen advies over of een bepaalde activiteit past binnen de provinciale verordening, dan wel binnen ons detailhandelsbeleid. En voor ons als provincie is dit natuurlijk inhoudelijk ook ontzettend belangrijk, omdat wij graag zien dat de detailhandel een duurzame, goede sector blijft en dat we voorkomen dat er leegstand ontstaat. En daar vervult deze commissie een belangrijke rol bij. De commissie maakt een jaarverslag en daarin zou u dan kunnen lezen of daar extra adviezen zijn. Het zijn er nu enkele per jaar. Dat is ook de reden dat we die twee adviescommissies hebben samengevoegd, omdat het best een nuttig instrument is, maar dat er niet zo heel veel aanvragen zijn. Vandaar dat we dat- we gaan het in de gaten houden en dan kunt u daarop terugkomen.

Dan heb ik motie 272 van Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen over de uitbreiding van de intensieve veehouderij. Zoals u allen weet, is de intensieve veehouderij in de provincie Noord-Holland zeer gering, staan wij ook geen nieuw vestiging toe en kan uitbreiding alleen nog maar plaatsvinden eenlaags. Wij hebben daar echt als Gedeputeerde Staten ook wel goed over nagedacht van, zou je dan ook verder moeten gaan en ook uitbreiding moeten verbieden. Dat ontraden wij u, omdat heel vaak een uitbreiding van intensieve veehouderij ook gepaard gaat, even los nog van juridische aspecten, met verduurzaming dan wel meer diervriendelijkheid – minder vee op een wat grotere oppervlakte.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, aan de gedeputeerde. Ik denk dat wij een verschillende interpretatie van uitbreiding of groter hebben. U zegt, 'als het aantal dieren daarmee vermindert', en dat is juist de intentie van onze motie. Dus als ik hem verander in 'het aantal dieren in de veehouderij-uitbreiding', dan kunt u hem omarmen.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik denk dat dit per motie of per amendement echt een te ingewikkeld onderwerp is, dat we daar langer over- Ik wil ook daar graag met u over in de commissie doorpraten, want ook bij alleen een enkele uitbreiding van de hectaren- Een verdienmodel en verduurzaming kan ook breder zijn dan alleen het aantal dieren. Op dit moment vind ik dat, nu er staat 'uitbreiding', denk ik dus al aan hectaren, denkt u aan iets anders. Dat is het gevaar van deze motie. Dus mijn voorstel zou zijn dat we hier- Want ik ben echt wel bereid om daarover nader na te denken. Maar het is ook juridisch best een ingewikkeld onderwerp. Dat wij daar dan eens verder over praten en u mij ook duidelijker kunt maken wat u bedoelt en ik u duidelijk kan maken wat onze grenzen zijn van GS. Maar zoals die nu staat, moet ik deze echt ontraden.

En dat geldt ook voor motie 273. Dat is een wat andere reden, want uiteindelijk willen wij natuurlijk ook dat de bollen- en de sierteelt gaan verduurzamen. Hoeft niet per se een beperking te zijn van die sector, maar wel een beperking van het aantal gewasbeschermingsmiddelen dat wordt gebruikt. Alleen kost het onderzoek, wat hier gevraagd wordt, geld en capaciteit en is de toegevoegde waarde op hetgeen we al doen in het kader van de KRW en wat straks in het PPLG gebeurt, zeer gering. Daarom zou ik deze eigenlijk overbodig willen verklaren, omdat dit gewoon meegenomen wordt in het PPLG, in ieder geval voor de bollen en voor de KRW-doelen natuurlijk ook voorop staat. Binnen de sierteelt zijn we ook vanuit de Greenport, maar ook hier vanuit de provincie, uitdrukkelijk bezig om ook te verduurzamen en het aantal

gewasbeschermingsmiddelen te verminderen. En daar is deze motie dus ook echt niet voor nodig.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik naar gedeputeerde Stigter.

Gedeputeerde **STIGTER**: Dank u wel, voorzitter. Ik had één motie, motie van het CDA, Voorkomen gezondheidsschade bij windenergie borgen. Deze motie moet ik ook ontraden, omdat die overbodig is. Gezondheid wordt eigenlijk standaard geregeld in het PlanMER als het gaat om de slagschaduw, geluid en eventuele veiligheid. De manier hoe de initiatiefnemer daarmee omgaat en vormgeeft, dat is aan hem. Wij hebben zelf als provincie gezegd dat daar het zogenaamde instrument van de gezondheidseffectscreening, de GES, een goed instrument is, wat we dadelijk vragen van alle initiatiefnemers waar wij bijvoorbeeld het gezag van zijn, om de GES toe te passen dan wel iets vergelijkbaars daarin op te nemen. En dan hebben we ook in kaart wat de gezondheidseffecten zijn. 2, over een paar weken worden de nieuwe normen gepubliceerd vanuit het Rijk ten aanzien van geluid en windmolens. Nou, daar wachten we al lang op. Het duurt nog wel een jaar voordat ze in werking zijn, maar dan weten we in ieder geval wat de norm zal zijn op dat vlak. Ik ga ervan uit dat dat ook de norm zal zijn die we zelf als provincie gaan hanteren om geen bovenlokale provinciale kop daarop te houden. En ten aanzien van de bouwfase, wat u even expliciet noemt, daar geldt eigenlijk de Arbowetgeving en het bouwbesluit voor, wat dat regelt voor alle bouwwerken, ook hoge, grote gebouwen waar ook windmolens onder vallen. En zowel de Arbowet als het bouwbesluit sluiten eigenlijk uit dat daar aanvullende regels op komen vanuit decentrale overheden. Dus dat is een exclusieve wetgeving.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Nou, dan de eerste vraag: waarom kunnen dan extra regels in de omgevingsverordening wel over faunaschade, maar hier niet over? En juist ook bij die faunaschade gaat het ook over de gebruiksfase. Klinkt wat duur. Dus als die windmolens er staan en er eventueel uit nieuw onderzoek of nieuwe ontwikkelingen blijkt dat het schadelijk is. Ja, waarom kan dat hier niet ook bij?

Gedeputeerde **STIGTER**: De reden van het onderscheid is dat de regelgeving ten aanzien van de gezondheidsschade eigenlijk al gereguleerd is. en zullen we moeten onderbouwen wat de effecten zijn op de mens, de gezondheid. Dat was voor fauna niet het geval. Dat is de reden dat aanvullende maatregelen worden genomen aan flora en fauna.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Maar ook tijdens de gebruiksfase? Vraagteken.

Gedeputeerde **STIGTER**: Juist tijdens de gebruiksfase.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, de heer Stigter.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik was tot de conclusie gekomen en daarmee is deze motie overbodig en raad ik het af.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik neem aan, dit was de reactie van het College in de eerste termijn. Gaan we kijken in de tweede termijn. Mevrouw Kaamer van Hoegee? De heer Hollebeek?

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Even heel kort, hoor, want ik heb weinig spreektijd. Ja, ik vind het jammer. Ik begrijp heel goed als mensen zeggen van, ik ben het niet met je eens en zelfs ‘ik wil iets niet uitvoeren’. Vind ik allemaal hartstikke prima. Maar we hebben het hier over een aantal moties die gaan over een volgende herziening en dan wordt er nu gezegd: we zijn aan een sluitstuk. En er worden kwalificaties aan mij toegedeeld als ‘ongepast’. Ik vind het niet zo heel netjes, want het staat bij PS altijd vrij om dingen bij te stellen in elke fase van het proces. Dit is wat mij betreft, wat ons betreft, helemaal geen einde. Het vroeg om een volgende herziening. Dus ja, ik vind dat jammer en ik zou dat soort woorden zelf nooit gebruiken.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bouhlel nog behoefte? Ja.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, even heel kort. Bij het delegatiebesluit doelen wij op de schijn van vriendjespolitiek die GS op zich laat en worden individuele verzoeken gehonoreerd. Dit is een tegenstelling tot het voorbeeld waar de gedeputeerde mee komt. Het kasteelbiotoop was en is iets wat algemeen belang dient. En dat is bij wat wij als voorbeeld hebben aangedragen vanochtend niet het geval.

De **VOORZITTER**: Mevrouw van Andel?

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ja, onze motie is overbodig. Dat zou natuurlijk op zich goed nieuws moeten zijn, maar dan vraag ik me wel af, waarom we dit dan toch niet regelen in de omgevingsverordening, waar wel het een en ander geregeld is over de ruimtelijke inpassing uiteraard en nu ook over die faunaschade, wat op zich prima is. Dit lijkt me toch ook, nou ja, de gezondheidseffecten op mensen ook een belangrijk iets, ook in onze omgevingsverordening mee te nemen. En niet alleen die MER die een onderzoek is, ja, voorafgaand aan eventueel wel of niet verlenen van de vergunning, die dan ook weer naar meerdere argumenten kijkt. En ook niet kijkt naar, als ze er eenmaal staan, wat we dan vanuit de verordening nog kunnen. Dus ja, ik vind het toch gek dat dit dan niet in de omgevingsverordening terecht kan komen. Of daar ben ik nog niet helemaal van overtuigd waarom niet. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Muurlink. De heer Mülder. Statenlid Van wijnen nog? Nee. Ik kijk even naar de heer Loggen. Ik denk dat er nog één puntje voor u was. O, mevrouw Van Soest. Ja. Niks te maken of ik u wel of niet mag, hè. Ik ben u gewoon vergeten.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik verbaas me eigenlijk een beetje erover dat de gedeputeerde nu zegt van ja, dat we moeten wachten tot de Tweede Kamer daar eens een keer over gaat beslissen. En ik zou zeggen: maar we hebben toch een eigen verantwoordelijkheid? Dit is iets wat wij graag mee zouden willen geven om de volgende keer mee te nemen in de Omgevingsvisie. Dus wat zou er tegen zijn als we daar toch onze voorkeur voor uitspreken? En daar zou ik heel blij mee zijn, want dan geven we toch in ieder geval in deze samenstelling een volgende keer het advies van, jongens, er zijn nog meer doelgroepen; hou er even rekening mee. Dat wilde ik graag nog even kwijt. Dank u wel.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in tweede termijn

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk nu naar de heer Loggen namens het College, tweede termijn.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, even de SP aangaande, de schijn van vriendjespolitiek. Ja, voorzitter, dat werp ik toch wel heel ver van mij. Als u niet in staat bent om daar met concrete voorbeelden te komen, dan bent u bij mij welkom om dat aan te komen geven. Maar als u dit soort vage termen- Dat werp ik verre van mij en dat vind ik ook heel kwalijk dat u dat soort terminologie hier gebruikt, voorzitter. Ik refereerde aan het feit over uw verhaal over de kasteelbiotoop als het gaat over het vertalen van de wens die er leeft in de samenleving naar uw handelen hier in de Staten. Dat waren twee verschillende dingen, voorzitter.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dat klopt. Het zijn ook twee verschillende dingen. Het een is individueel, het voorbeeld wat ik aanhaalde. En het voorbeeld dat u aanhaalt, is van algemeen belang. Dus wel degelijk twee verschillende dingen. En bij het een kan je inderdaad, als het niet duidelijk genoeg is, de schijn creëren van vriendjespolitiek.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, ik ga hier niet verder op in. Ik vind het echt een ongepaste opmerking van de SP, zelfs voor de SP onwaardig, voorzitter.

Als het gaat over toch een reactie op de Partij van de Ouderen, ja, voorzitter, ik blijf er toch bij: Het is in de eerste plaats van wat u allemaal beoogt, een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Op de tweede plek is, als het gaat over doelgroepenbeleid, daar is het Rijk nu mee bezig en lijkt het mij verstandig om eerst zo'n beweging af te wachten van wat het Rijk daar nu precies mee beoogt, welke verantwoordelijkheid er nu precies gelegd wordt bij de provincie, alvorens wij daarop gaan vooruitlopen.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel. Ja, meneer Loggen, ik zou toch dolgraag willen dat we een vooruitziende blik hebben en dat we denken van, kijk, dit zijn nou twee groepen die nooit in de publiciteit komen, die nooit eens een keer een voorkeursbehandeling krijgen. Dus bij deze vraag ik u nogmaals: wilt u het nog een keertje overwegen om het in ieder geval mee te nemen naar de volgende? Ik vraag niet of u het nu al wil beslissen. Nee, ik wil het meegeven voor de volgende visie.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Het antwoord is ‘nee’.

De **VOORZITTER**: Even kijken. De heer Stigter, was er nog een vraag voor u?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik kan nog één vraag richting mevrouw Van Andel rondom, waarom [niet verstaan] niet in de verordening? Nou ja, we nemen in de verordening natuurlijk niet de regels op die al afdoende zijn geregeld in rijksnormering. Dan zou het boek ook heel dik worden. Dus het is afdoende geregeld in de Arbowet, in het bouwbesluit ten aanzien van de bouwfase. Er komen nieuwe normen aan die op zullen worden genomen in het algemeen besluit onder de Omgevingswet. Daarmee is afdoende de gezondheid geregeld voor de mensenkant. Aanvullend is dat, voor de fauna zijn er bepalingen opgenomen, zoals we dat eerder hebben besproken.

De **VOORZITTER**: Dat was de tweede termijn van het College. Dan gaan we nu de beraadslagingen over agendapunt 10.a en b afronden. Na de afronding kunnen er geen wijzigingen of aangepaste moties of amendementen meer worden ingediend. Ik kijk nog één keer rond. Dat is niet het geval. Dan sluit ik nu de beraadslagingen af. Stemming zal plaatsvinden aan het eind van de agenda.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Het is nu 16.55 uur. Heeft u even behoefte aan een korte pauze of wilt u gelijk doorgaan? U wilt doorgaan?

11. Nota Zeehavens Noord-Holland (VD-65).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 11, Nota Zeehavens Noord-Holland, voordracht 65. Het College van Gedeputeerde Staten heeft de Nota Zeehavens Noord-Holland vastgesteld en aangeboden aan Provinciale Staten ter besluitvorming. Die is in de commissie M&B van 1 december jongstleden besproken. Gaat over de gewenste ontwikkelrichting voor de zeehavens in het Noordzeekanaalgebied en de zeehaven van Den Helder. Die staan er ook in beschreven. Het is eigenlijk een vertrekpunt voor de provinciale inzet in de samenwerkingsverbanden, zoals de NOVEX en ZKG en de ontwikkelingen Maritiem Cluster Den Helder en de komende jaren. De volgende sprekers hebben zich aangemeld: dat is de heer Terwal van de VVD; mevrouw Bouhlel van de SP, Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren; de heer Dessing van Forum voor Democratie; de heer Klein van de ChristenUnie; mevrouw Van Geffen van namens Noord-Hollanders; mevrouw Strens van D66; mevrouw Koning-Hoeve van het CDA; de heer Carton van de PvdA; de heer Gringhuis van GroenLinks. Mevrouw Van Soest, bij 11 ook? Of u niet? Nee. Dan heb ik het in ieder geval gevraagd nu. En dan geef ik als eerste het woord aan de heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Onze mooie havens van Amsterdam, Zaanstad, Beverwijk, IJmuiden en Den Helder zien zich de komende jaren gesteld voor een aantal flinke uitdagingen. Zo zullen zij een energietransitie moeten doormaken voor een beter klimaat en een gezondere leefomgeving. Tegelijkertijd zien zij zich in toenemende mate geconfronteerd met oprukkende woningbouw om zo de woningnood in onze provincie te verlichten. En tot slot dienen de Noord-Hollandse Zeehavens met hun internationale betekenis, die miljarden euro's aan toegevoegde economische waarde en de tienduizenden banen op alle opleidingsniveaus, toekomstperspectief te houden. Deze niet altijd gemakkelijke belangenafweging staat goed beschreven in de Nota Zeehavens Noord-Holland. Complimenten aan de opstellers daarvan. Ook de keuzes die in de nota worden gemaakt, kan de VVD steunen.

Maar voorzitter, wat betreft het laatstgenoemde belang, toekomstperspectief voor de zeehavens, wil mijn fractie de gedeputeerde twee aandachtspunten meegeven, waarover ik ook heb gesproken in de afgelopen commissievergadering. Zo hopen we dat de gedeputeerde de verschillende havens wil stimuleren en faciliteren tot meer samenwerking die mogelijk een opmaat zou kunnen zijn tot een joint venture of één havenautoriteit, zoals begin dit jaar gebeurde bij onze zuiderburen tussen de havens van Antwerpen en Zeebrugge. In de stevige internationale concurrentie tussen de verschillende wereldhavens geldt één draak- Eendracht maakt macht, ooit de wapenspreuk van de grootste zeevarende natie ter wereld, de Republiek der Verenigde Nederlanden.

Tweede aandachtspunt, voorzitter. Dat is dat er een onwenselijke situatie dreigt te ontstaan, dat de haven van Amsterdam vanaf 2028 geen scheepsreparatiewerf meer heeft. De Amsterdamse

haven zonder scheepswerf is als de Albert Cuyp zonder marktkramen: het een kan niet zonder het ander. In het geval van een calamiteit in het Noordzeekanaal zal deze gerepareerd moeten kunnen worden.

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Ja, dank u, voorzitter. Ik wil graag wel opgemerkt hebben dat vandaag de heer Rutte zijn excuses heeft aangeboden over het slavernijverleden, zowel in het gebied van de WIC, maar er was ook slavernij in het gebied van de VOC. Ik vind het nu wat ongepast om dan te zeggen dat wij een grote zeevarende natie waren. Dat, ja, goed, dat wil ik graag even gemeld hebben.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal, gaat u verder.

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, dan heeft de heer Gringhuis niet goed geluisterd. Ik had het hier niet over de VOC; ik had het hier over de Republiek der Verenigde Nederlanden. En dat wij een grote, zeevarende natie waren en nog steeds zijn is in feit. Ik verwijs u naar Wikipedia. Dank u wel, voorzitter.

Voorzitter, daarom de volgende motie met als dictum: verzoekt Gedeputeerde Staten zich samen met de andere partners in het Noordzeekanaalgebied en betrokkenen bij de NOVEX Gebiedsaanpak, waarvan in het bijzonder de gemeente Amsterdam, tot het uiterste in te spannen voor het behoud van een scheepsreparatiewerf zoals Damen in het Noordzeekanaalgebied en hiervan Provinciale Staten op de hoogte te houden. En deze motie wordt mede ingediend door de partijen CDA, ChristenUnie, JA21 en PVV, waarvoor dank. Dank u wel, voorzitter.

Motie 277-19 december 2022
Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied is opgericht om een integrale afweging te kunnen maken tussen wonen, werken en groen en waarvan de regie bij de provincie Noord-Holland ligt;*
- *De Nota Zeehavens Noord-Holland stelt dat 'de zeehavens lokaal, regionaal en nationaal een aanzienlijke economische bijdrage leveren aan een vitale economische structuur' en dat 'om deze positie vast te houden en door te ontwikkelen het cruciaal is dat er voldoende ruimte blijft voor havengebonden bedrijvigheid' (pagina 34).*

Overwegende dat:

- *Het een onwenselijke situatie is wanneer er achter de zeesluis van IJmuiden in het geval van calamiteiten met schepen geen scheepsreparatiewerf meet aanwezig zou zijn en een dergelijke werf daarmee van groot strategisch belang is voor de havens in het Noordzeekanaalgebied;*
- *Een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied eveneens noodzakelijk is voor het verduurzamen en circulair ombouwen van schepen;*
- *Een scheepsreparatiewerf bovendien voor een groot aantal directe en indirecte banen zorgt, waaronder voor veel praktisch opgeleide Noord-Hollanders;*
- *In september 2020 een motie raadsbreed in de Amsterdamse gemeenteraad is aangenomen die uitspreekt dat 'het behouden van een grote scheepsreparatiewerf van groot belang is voor de Amsterdamse haven, voor de Amsterdamse economie en voor de werkgelegenheid' en het college van burgemeester en wethouders verzoekt 'zich in te spannen voor het behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied (NZKG)'.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Zich samen met de andere partners in het Noordzeekanaalgebied en betrokkenen bij de NOVEX-gebiedsaanpak, waarvan in het bijzonder de gemeente Amsterdam, tot het uiterste in te spannen voor het behoud van een scheepsreparatiewerf, zoals Damen, in het Noordzeekanaalgebied en hiervan Provinciale Staten op de hoogte te houden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Klaas-Jeroen Terwal (VVD), Willemien Koning-Hoeve (CDA), Michel Klein (ChristenUnie), Eric Jensen (JA21) en Marco Deen (PVV)

De **VOORZITTER**: Gaat u nu vast uw motie indienen. Ja, dank u wel. Die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. En dan gaan we naar mevrouw Bouhlel van de SP.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, wij vinden het een visiestuk met wel heel erg veel economie. We begrijpen dat best, maar aan economie zit ook een keerzijde. Wat doe je met mens, dier en natuur? Dat is in het verleden steevast niet meegenomen, waardoor we nu met de gebakken peren zitten en veel moet worden rechtgezet. Voorbeelden van gebakken peren zijn bekend. Neem de stikstof, de CO_2, het geluid, wel of geen walstroom, wat te doen met de cruiseschepen. En als er gestopt wordt met de kolenopslag, wat dan? we zijn benieuwd of dit visiestuk een Port of Holland moet gaan realiseren met bijvoorbeeld vestigingen in Beverwijk, IJmuiden en Den Helder. Voor de SP is gezondheid leidend. Ik vraag me af hoe dat met deze visie geborgd is.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Kostić, Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Kort wegens de tijd. Voor deze nota is alleen om input gevraagd van commerciële bedrijven, zoals Tata Steel, en gemeentebestuurders. Wel de grootvervuilers aan tafel, niet de natuur- en milieuorganisaties. Dat kan geen beleid zijn van een provincie die mensenrechten, klimaat- en natuurcrises serieus zegt te nemen. En daarom willen wij deze nota nog proberen te verbeteren. Drie moties. Het eerste dictum is: verzoeken GS natuur- en milieuorganisaties, zoals Urgenda Ee Milieufederatie Noord-Holland, alsnog te betrekken bij de Nota Zeehavens Noord-Holland, en het resultaat voor de zomer 2023 als addendum aan de nota toe te voegen, en gaat over tot de orde van de dag. Mede-ingediend door SP, ChristenUnie, Partij van de Ouderen.

Motie 280-19 december 2022
Betrek natuur- en milieuorganisaties alsnog bij Nota Zeehavens

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Overwegende dat:

- *Natuur en gezondheid weliswaar zijn genoemd in de Nota Zeehavens (respectievelijk 11 en 6 keer), maar dat de nota vooral gaat over de gangbare economie (140 keer genoemd);*
- *De nota per se in de wereldtop wil blijven draaien waar het gaat om kwantitatieve doorvoer van goederen;*
- *Principiële vragen zoals of bepaalde functies en bedrijvigheid nog wel passen bij een leefbaar Noord-Holland en wélke waarden we willen toevoegen niet worden gesteld;*
- *Het aangenomen initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact juist kiest voor een economie die zich niet meer richt op economische groei, maar op welzijn van alle inwoners binnen ecologische grenzen;*
- *Het bij een open, inclusieve provincie past om niet alleen enkele overheden en commerciële bedrijven als Tata Steel om input voor de nota te vragen, maar juist ook met milieu- en natuurorganisaties, als Greenpeace, Milieufederatie Noord-Holland en Urgenda.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Natuur- en milieuorganisaties, zoals Urgenda en Milieufederatie Noord-Holland, alsnog te betrekken bij de Nota Zeehavens Noord-Holland en het resultaat voor de zomer 2023 als addendum aan de nota toe te voegen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Heidi Bouhlel (SP), Michel Klein (ChristenUnie) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank. Statenlid Kostić is toch op de hoogte dat we nu het definitieve stuk bespreken? we bespreken geen conceptversie. Dus waarom deze partijen nu nog erbij betrekken?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Tja, af en toe denk ik, zijn wij in dezelfde commissievergadering geweest? Dat is nou het hele punt. Het rare is, dit stuk kwam uit de lucht vallen zonder dat die organisaties inderdaad vooraf erbij zijn getrokken. Dus dit moeten we achteraf nog corrigeren, want het is wel een belangrijk stuk, waar andere belangrijke stukken op gaan bouwen. Dus als addendum erbij voegen om eigenlijk een omissie van GS te corrigeren, is het minste wat we kunnen doen als u daadwerkelijk die klimaatcrisis serieus neemt; waar u net bij het referendum een heel mooi betoog over had. Tenminste, uw collega.

De heer **TERWAL** (VVD): Maar stelt Statenlid Kostić van Partij voor de Dieren nu voor om de vaststelling van het stuk uit te stellen in afwachting van een addendum wat dan deze natuurorganisaties mogen opstellen? Of kunnen we hem straks wel gewoon vaststellen?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, als deze moties worden aangenomen, dan is het stuk al inderdaad veel beter geworden en kunnen we hem inderdaad vaststellen. Er zijn twee opties om dit te doen: of we stellen nog niet vast en GS doet alsnog zijn werk om de betrokken organisaties echt erbij te betrekken; of we zeggen, nou ja, vooruit, we zijn de slechtste niet, Partij voor de Dieren geeft ons de kans om nu het vast te stellen, maar alsnog achteraf de natuur- en milieuorganisaties erbij te betrekken en met een addendum alsnog dit aan te laten sluiten op het hoofdstuk, waardoor het alsnog mee kan worden gewogen in de rest van de uitvoering. Dat is toch niet zo ingewikkeld, lijkt mij. Dit is trouwens ook getoetst door ambtenaren. Dus technisch is het uitvoerbaar. Het is geen rare constructie.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ik denk dat, en velen met mij hier in de Staten, hebben dit stuk met genoegen gelezen. We hebben met veel havenondernemers ook gesproken. Iedereen zit met smart op dit stuk te wachten. Ja, om dan nu weer in de vertraging te gaan, omdat een aantal partijen niet gehoord zijn, ja, dat zou mij betreuren.

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić, gaat u verder.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik wil wel even reageren, voorzitter, zonder dat mijn spreektijd eraf gaat. Een aantal partijen niet gehoord. Er zijn bedrijven als Tata Steel, commerciële partijen, zijn gehoord. Mijn spreektijd gaat-

De **VOORZITTER**: Wilt u niet dreigen, alstublieft?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Sorry.

De **VOORZITTER**: Hij staat nu stil. Ik snap uw punt, maar je hoeft niet te gaan dreigen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, sorry, ik kom af en toe wat strenger over dan ik ben, voorzitter.

Nee, tegen de VVD. Kijk, een aantal partijen zijn niet geraadpleegd. De fundamentele partijen, die gaan over de toekomst van onze kinderen, van toekomstige generaties, zijn niet geraadpleegd. Natuur, klimaat, waar net de coalitiepartijen allemaal zeiden van nee, dat moeten we beschermen. Dat zit er allemaal niet goed in. De energietransitie, dat zit er goed in. Maar de rest is gewoon vergeten. Het is gewoon een grote omissie. Zo doen we dingen niet. Bij de Voedselvisie niet, andere stukken niet. Volgens mij kunnen we dit mooi met een addendum oplossen. Dan is de VVD ook tevreden. Maar ik snap dat de VVD heel blij is met dit stuk, want het is inderdaad een heel neoliberaal stuk-

De **VOORZITTER**: Wilt u nu verder gaan?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja. De tweede motie. Het dictum: verzoeken GS om te reflecteren op de vraag welke bedrijvigheden in ons zeehavengebied idealiter nog binnen de brede welvaart economie en Noord-Hollandse ambities voor klimaat, ecologie, mensenrechten en gezondheid passen; daarover een brief aan PS te sturen voor de zomer van 2023.

Motie 278-19 december 2022
Beeld van Zeehavens binnen grenzen van ecologie en rechtvaardigheid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *PS heeft erkend dat er sprake is van een klimaat- en biodiversiteitscrisis die we in samenhang moeten aanpakken en waar meer provinciale aandacht voor nodig is;*
- *We volgens wetenschappers de klimaat- en biodiversiteitscrisis niet kunnen oplossen zonder overconsumptie en overproductie aan te pakken en dat er geen tijd te verliezen is;*
- *Er volgens VN-milieuprogramma UNEP sprake is van een 'chronische onderwaardering van natuurlijke systemen en van niet-duurzame productie- en consumptiepatronen' die in het economische systeem zitten ingebakken;*
- *PS met het aangenomen initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact kiest voor een economie die zich niet meer richt op economische groei, maar op het creëren van maatschappelijke*

waarde en op welzijn van alle inwoners binnen ecologische grenzen. Hier, nu, elders, en voor toekomstige generaties;

- *De provincie ook heeft uitgesproken verder te kijken dan de BBP en breder te kijken naar hoe we de waarde van economische activiteiten en de maatschappelijk impact daarvan meten.*

Overwegende dat:

- *De Nota Zeehavens echter weinig van bovenstaande nieuwe voornemens en wetenschappelijke inzichten laat zien;*
- *De Nota, ondanks de goede aspecten zoals investeringen in energietransitie, nog sterk gaat over het per se in de wereldtop willen blijven draaien waar het gaat om kwantitatieve doorvoer van goederen;*
- *De Nota daarbij uitgaat van klassieke economische toegevoegde waarde van die keuzes, en niets zegt over onder andere natuurvernietiging, mensenrechtenschending en uitputting van de aarde die dezelfde keuzes met zich meebrengen;*
- *Daarmee de reëel maatschappelijke kosten en baten (hier, elders en voor toekomstige generaties) niet in kaart zijn gebracht en daar niet op gereflecteerd wordt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om te reflecteren op de vraag welke bedrijvigheden in ons zeehavengebied idealiter nog binnen de brede welvaart-economie en Noord-Hollandse ambities voor klimaat, ecologie, mensenrechten, en gezondheid passen;*
- *Daarover een brief aan P5 te sturen voor de zomer van 2023.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Michel Klein (ChristenUnie) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En de laatste motie: verzoeken GS om in het kader van de Nota Zeehavens actief te werken aan het vergroten van biodiversiteit door natuurinclusieve havenbedrijventerreinen en tijdelijke natuur op braakliggende terreinen te stimuleren; daarover een plan van aanpak voor de zomer van 2023 uit te werken, en gaan over tot de orde van de dag. En al die moties zijn ingediend door SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen. Dank u wel.

Motie 279-19 december 2022
Alle zeilen bijzetten voor biodiversiteit in zeehavens

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- *PS heeft erkend dat er sprake is van een klimaat- en biodiversiteitscrisis die we in samenhang moeten aanpakken en waar meer provinciale aandacht voor nodig is;*
- *Deze maand bij de VN-conferentie voor Biodiversiteit nogmaals werd benadrukt dat we zonder effectief natuurbeleid ook de klimaatcrisis niet kunnen oplossen en dat er geen tijd meer te verliezen is;*
- *Investeren in biodiversiteit betekent investeren in voedsel- en waterzekerheid en het verminderen van onze kwetsbaarheid voor toekomstige pandemieën;*
- *Een van de hoofdtaken van de provincie bescherming en versterking van natuur is;*
- *De Omgevingsvisie schrijft over een zoveel mogelijk natuurinclusieve inrichting van de provincie, zoals bedrijventerreinen, landbouw en steden.*

Overwegende dat:

- *Biodiversiteit in de Nota Zeehavens wel een paar keer wordt genoemd, maar een concrete uitwerking of borging ontbreekt;*
- *Port of Amsterdam bijvoorbeeld actief is met biodiversiteit op haar terreinen, zoals met tijdelijke natuur op braakliggende grond;*
- *Uit onderzoek blijkt dat dit soort tijdelijke natuur grote meerwaarde oplevert voor de biodiversiteit, ook als het tijdelijk is;*
- *Er daarnaast veel kennis en voorbeelden zijn over natuurinclusieve haven) bedrijventerreinen;*
- *Het vergroten van de biodiversiteit in havengebieden van meerwaarde voor natuur zelf is, maar ook voor welzijn van mensen en andere dieren.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om in het kader van de Nota Zeehavens actief te werken aan het vergroten van biodiversiteit, door natuurinclusieve havenbedrijventerreinen en tijdelijke natuur op braakliggende terreinen te stimuleren;*

- *Daarvoor een plan van aanpak voor de zomer van 2023 uit te werken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Michel Klein (ChristenUnie) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan neem ik ze nu in ontvangst. En alle drie de moties maken onderdeel uit van onze beraadslagingen. Ik geef het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. We hebben een goede bespreking gehad in de commissie over deze Nota Zeehavens inderdaad. Wat ons im Großen und Ganzen – om het maar in goed Nederlands te zeggen – opviel, was dat er heel duidelijk sprake is van een spanningsveld, een ruimtelijke ordening spanningsveld. Er zijn heel veel claims voor de diverse gebieden: industrie, wonen, energietransitie – waar wij natuurlijk wat minder ruimte voor zouden willen hebben dan in die notitie staat. Maar ja, dat is een politieke mening – havens, kades, maar ook de binnenvaart, die is een vervoerstak die een belangrijke rol heeft bij de transport in Noord-Holland en die ook onderdeel uitmaakt van de diverse vervoersmodaliteiten. En wij vinden dat in deze nota, die dus een aantal omissies heeft, met name de binnenvaart, ja, onvoldoende ook wordt meegenomen in dat spanningsveld. Die zou daar wat ons betreft meer ruimte in moeten krijgen. Ik heb een vraag gesteld in de commissie over hoe het zit met de ligplaatsen van de binnenvaartschepen. De gedeputeerde gaf aan dat het een onderwerp was wat haar niet bekend was. Nou heb ik daarover contact gehad met de Algemeene Schippers Vereeniging en die hebben mij bezworen dat dit een zeer actueel thema is, omdat het inderdaad gaat over een structureel tekort aan met name wat langere termijn ligplaatsen. En ja, ligplaatsen hebben havenkades nodig. Dus ik denk dat het gepast is om daar over na te denken. Nou kan ik me voorstellen dat het niet een moment is om dat in deze nota meteen al op te nemen. Maar ik denk wel dat we de binnenvaartschippers het podium moeten bieden om hun klachten die ze hebben over het tekort aan plekken, die door meerdere redenen zijn gegeven, om die toch een platform te geven. Nou, in de provincie Zeeland is daar inmiddels een meldpunt voor schippers opgericht om de problemen met die ligplaatsen centraal te kunnen melden. Daarom voorzitter, dien ik de volgende motie in waar ik toch even ook wat overwegingen in wil meegeven om toch te onderbouwen waarom ons dit een goed idee lijkt. De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 19 december, constaterende dat in de Nota Zeehavens de energietransitie een grote rol speelt. Om deze energietransitie te realiseren er kavelruimte nodig is in de zeehavens van Noord-Holland. De binnenvaartschippers niet zijn meegenomen in de gesprekken over behoud van ligplaatsen. De provincie Zeeland sinds deze maand een online meldpunt voor problemen, aangaande ligplaatsen en voorzieningen voor de binnenvaartsector, heeft geopend. Overwegende, dat eenmaal gealloceerde kavels, die naar de energietransitie gaan, niet meer voor een ander doel gebruikt kunnen worden. De veiligheid van een groot deel van de ligplaatsen ver beneden de maat is door achterstallig onderhoud. Er op dit moment bij werkzaamheden geen vervangende ligplaatsen beschikbaar worden gesteld en deze in sommige gevallen door gemeenten zelfs een andere bestemming krijgen na renovatie. Het bestaande tekort aan ligplaatsen bovendien wordt verergerd door de toename van hotelschepen en cruiseschepen voor de opvang van vluchtelingen. Van mening zijnde dat binnenvaartschippers ligplaatsen nodig hebben. Deze ligplaatsen, gezien het toenemende verkeer op de weg en de daaruit voortvloeiende knelpunten, zoals genoemd in de MRA, belangrijk zijn om transport over water te waarborgen dan wel uit te breiden. De binnenvaartsector van essentieel belang is voor de bevoorrading van Europa. Roept Gedeputeerde Staten op een digitaal meldpunt, zoals die in Zeeland, te openen voor de binnenvaartsector om problemen omtrent ligplaatsen en voorzieningen te kunnen doorgeven en op basis van deze informatie in gesprek te gaan met de binnenvaartschippers om tot een oplossing te komen, en gaat over tot de orde van de dag. Dat was mijn bijdrage. Dank u wel.

Ligplaatsenbeleid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *In de Nota Zeehavens Noord-Holland de energietransitie een grote rol speelt;*
- *Om deze energietransitie te realiseren er kavelruimte nodig is in de (zee-)havens van Noord-Holland;*
- *De binnenvaartschippers niet zijn meegenomen in de gesprekken over behoud van ligplaatsen;*

- *Provincie Zeeland sinds deze maand een online meldpunt voor problemen aangaande ligplaatsen en voorzieningen voor de binnenvaartsector heeft geopend.*

Overwegende dat:

- *Eenmaal gealloceerde kavels die naar de energietransitie gaan niet meer voor een ander doel gebruikt kunnen worden;*
- *De veiligheid van een groot deel van de ligplaatsen ver beneden de maat is door achterstallig onderhoud;*
- *Er op dit moment bij werkzaamheden geen vervangende ligplaatsen beschikbaar worden gesteld en deze in sommige gevallen door gemeenten zelfs een andere bestemming krijgen na renovatie;*
- *Het bestaande tekort aan ligplaatsen wordt verergerd door de toename van hotelschepen en cruiseschepen voor de opvang van vluchtelingen.*

Van mening zijnde dat:

- *Binnenvaartschippers ligplaatsen nodig hebben;*
- *Deze ligplaatsen, gezien het toenemende verkeer op de weg en daaruit voortvloeiende knelpunten zoals genoemd in de MRA, belangrijk zijn om transport over water te waarborgen dan wel uit te breiden;*
- *De binnenvaartsector van essentieel belang is voor de bevoorrading van Europa.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een digitaal meldpunt zoals die in Zeeland te openen voor de binnenvaartsector om problemen omtrent ligplaatsen en voorzieningen te kunnen doorgeven en op basis van deze informatie in gesprek te gaan met de binnenvaartschippers om tot een oplossing te komen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Johan Dessing (Forum voor Democratie)

De **VOORZITTER**: Uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan gaan we verder met de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter, de Nota Zeehavens is een belangrijke stap, waarin de provincie duidelijk maakt wat ze belangrijk vindt rondom de ontwikkeling van de Noord-Hollandse havens. We zullen keuzes moeten maken. Het is goed dat de provincie aangeeft waar onze prioriteiten liggen. Complimenten aan de opstellers. We kunnen ons vinden in de keuze om de transitie naar meer duurzame energie en een circulaire economie daarin centraal te stellen. Dat is een relevante keuze, want daarmee geven we aan welke economische activiteiten wij het meest relevant vinden. En daar heeft de ChristenUnie wel een mening over. Wij vinden ook bijvoorbeeld, als onderdeel daarvan, dat hergebruik en reparatie heel belangrijk zijn. Een bedrijf als Damen Shipyards is daar een belangrijke speler in. Vandaar ook dat we mede met de VVD een motie indienen met de oproep om zich in te zetten om Damen in de Amsterdamse haven te behouden.

We vinden het belangrijk om de reflectie over wat echt van belang is voor onze ontwikkeling nog wat diepgaander te laten plaatsvinden en die meer te laten aansluiten bij ons aangenomen initiatiefvoorstel rondom betekenis in economie. We dienen daarom samen met de Partij voor de Dieren ook een motie in om daarover een brief van GS te schrijven waarin die reflectie vorm krijgt.

De reductie van de uitstoot van de scheepvaart vinden wij ook belangrijk. Walstroom voor zeeferries is daar een belangrijk onderdeel van en dat moet nu echt van de grond komen.

Tenslotte, de haven van Den Helder staat onder druk. Wij denken dat het een kans is om de haven van Den Helder een belangrijke rol te geven in de energietransitie. Daar kiest de nota ook voor. Wij denken dat een goede aansluiting op een waterstof backbone daarin van essentieel belang is. Kan de gedeputeerde aangeven dat ze zich, waar dat uiteraard binnen haar bevoegdheden past, daarvoor wil inzetten? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Geef ik het woord aan mevrouw Van Geffen van Namens Noord-Hollanders..

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Dank u wel, voorzitter. De Nota Zeehavens is een soort gewogen gemiddelde van belangen geworden. In die zin vindt mijn partij Namens

Noord-Hollanders. dat er door de gedeputeerde een mooie balanceeract is verricht en is dit een nota geworden waar wij mee kunnen instemmen.

Wel hebben wij onze grote zorgen over het voor elkaar krijgen van de energietransitie. Dat is afgelopen jaren al misgegaan met het aanleggen van elektriciteitsinfrastructuur, waardoor nu duizend bedrijven wachten op een aansluiting en allerlei burgers en bedrijven geremd worden aan duurzaamheid te doen. De overheid en Liander zijn te laat begonnen met het aanleggen van infrastructuur en daar hebben we nu de gevolgen van. Daar moeten we van leren. We kunnen nu zien aankomen dat we op weg naar 2030 totaal vastlopen. Het moet sneller en ambitieuzer. De ambities van het Rijk voor wind op zee zijn enorm. Van tienmaal zo groot in 2030 tot 35 maal zoveel in 2050. Niet alleen de energie van windmolens op zee moet aanlanden, ook gaan er veel buitenlandse schepen met groene waterstof komen. Daar wordt nu al aan gewerkt. Het risico is megagroot dat Nederland die energie niet kan importeren en dat we het dus niet kunnen gebruiken, omdat wij het met de kades en de haventerreinen niet goed geregeld hebben, omdat wij dachten 'dat kan later nog wel'. Dit is echt heel urgent, want de aanleg van kades en de aanpassing van haventerreinen kost tijd en het is zo 2030. Daarom twee moties. Motie 1, Regeren is vooruitzien – kaders voor energietransitie. Overwegende dat een tienvoudige groei van wind op zee per 2030 en een 35-voudige groei per 2050 betekent dat er grote krapte ontstaat in kades en haventerreinen. Dat de aanleg van met name kades tijd kost. Dat de aanlanding van wind op zee over een aantal jaren even grote problemen kan kennen als de elektrische infrastructuur nu heeft. Dat regeren vooruit zien betekent. Dat wachten tot dit deel van de energietransitie stokt door krapte niet verantwoord is. Een subsidieregeling voor 2,5 miljoen voor de ontwikkeling van havenruimtes en kades een zeer beperkte bijdrage betekent in het licht van de ambities van de provincie Noord-Holland. En de gedeputeerde dit ook in de commissie M&B van 1 december jongstleden erkende. Verzoeken GS de energietransitie voldoende te faciliteren door het bedrag voor de subsidieregeling te verdubbelen naar vijf miljoen en deze 2,5 miljoen te financieren voor 1,25 miljoen uit de Reserve Energietransitie en 1,25 miljoen uit het Duurzaamheids- en Herstelfonds.

Motie 282-19 december 2022
Regeren is vooruitzien – kades voor energietransitie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *De ambities van het Rijk voor wind op zee enorm zijn: het is nu 2 gigawatt, dat moet tien keer zoveel worden, namelijk 21 gigawatt in 2030 en groeit dan door naar 25 keer zoveel = 50 gigawatt in 2040 en 35 keer zoveel = 70 gigawatt in 2050;*
- *De provincie Noord-Holland wind op zee als onderdeel van de energietransitie toejuicht en de ambitie heeft de Havens van Den Helder en het Noordzeekanaalgebied hierbij een hoofdrol te laten spelen.*

Overwegende dat:

- *Een tienvoudige groei van wind op zee per 2030 en 35-voudige groei per 2050 betekent dat er (grote) krapte ontstaat in kades en haventerreinen;*
- *De aanleg van met name kades tijd kost;*
- *De aanlanding van wind op zee over een aantal jaren even grote problemen kan kennen als de elektrische infrastructuur nu heeft;*
- *Regeren vooruitzien betekent;*
- *Wachten tot dit deel van de energietransitie stokt door krapte niet verantwoord is;*
- *Een subsidieregeling van 2,5 miljoen voor de ontwikkeling van havenruimte en kades een zeer beperkte bijdrage betekent in het licht van de ambities van de provincie Noord-Holland;*
- *De gedeputeerde dit ook in de commissie M&B van 1 december jl. erkende;*
- *In PS van 14 november jl. 3 miljoen werd onttrokken aan het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds ten bate van Artis.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De energietransitie voldoende te faciliteren door het bedrag voor de subsidieregeling te verdubbelen naar 5 miljoen;*
- *Deze 2,5 miljoen te financieren voor 1,25 miljoen uit de Reserve Energietransitie en 1,25 miljoen uit het Duurzaamheids- en Herstel Fonds.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): En motie 2, Slimme oplossingen voor innovatief ruimtegebruik haventerreinen. Ik laat een deel van de overwegingen weg, omdat die overeenkomen. Overwegende dat het creëren van ruimte in haventerreinen voor de provincie slechts beperkt stuurbaar is. De tijd die nodig is om ruimte te creëren, knelt met het tempo van de ambities voor de energietransitie. Er onder bewoners en ondernemers van Noord-Holland ongetwijfeld goede ideeën leven voor slimme oplossingen voor innovatief ruimtegebruik op de haventerreinen. En voor een vergelijkbare subsidieregeling voor slimme oplossingen voor netcongestie afgelopen zomer zich zeer succesvol betoonden. Verzoeken GS een subsidieregeling slimme oplossingen innovatief ruimtegebruik haventerreinen in het leven te roepen, waarvan de gedeputeerde ook zei afgelopen commissie dat dat best een goed idee zou zijn. En hiervoor 0,75 miljoen te onttrekken uit de Reserve Energietransitie en 0,75 miljoen uit het Duurzaamheids- en Herstelfonds.

Motie 284-19 december 2022
Slimme oplossingen innovatief ruimtegebruik haventerreinen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *De ambities van het Rijk voor wind op zee enorm zijn: het is nu 2 gigawatt, dat moet tien keer zoveel worden, namelijk 21 gigawatt in 2030 en groeit dan door naar 25 keer zoveel = 50 gigawatt in 2040 en 35 keer zoveel = 70 gigawatt in 2050;*
- *De provincie Noord-Holland wind op zee als onderdeel van de energietransitie toejuicht en de ambitie heeft de Havens van Den Helder en het Noordzeekanaalgebied hierbij een hoofdrol te laten spelen.*

Overwegende dat:

- *Een tienvoudige groei van wind op zee per 2030 en 35-voudige groei per 2050 betekent dat er (grote) krapte ontstaat in kades en haventerreinen;*
- *Het creëren van ruimte in haventerreinen voor de provincie slechts beperkt stuurbaar is;*
- *De tijd die nodig is om ruimte te creëren knelt met het tempo van de ambities voor de energietransitie;*
- *Er onder de bewoners en ondernemers van Noord-Holland ongetwijfeld goede ideeën leven voor slimme oplossingen voor innovatief ruimtegebruik op de haventerreinen;*
- *Een subsidieregeling voor Slimme Oplossingen Netcongestie afgelopen zomer zich zeer succesvol betoonde;*
- *In PS van 14 november jl. 3 miljoen werd onttrokken aan het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds ten bate van Artis;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een subsidieregeling Slimme Oplossingen Innovatief Ruimtegebruik Haventerreinen in het leven te roepen;*
- *Hiervoor 0,75 miljoen te onttrekken uit de Reserve Energietransitie en 0,75 miljoen uit het Duurzaamheids- en Herstel Fonds;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): En dan heb ik nog een derde 3 motie van een wat ander karakter. Dat is zowel belangrijk voor de veiligheid rond het produceren, bewaren, verwerken en vervoeren van gevaarlijke stoffen, als dat het voor de bedrijven en de omgevingsdienst belangrijk is. De motie heet Commissie BRZO – dat zijn bedrijven met risicostoffen; nou, ik weet het niet meer exact wat de afkorting was – en de omgevingsdienst NZKG. Constaterende dat er in de havens van het Noordzeekanaalgebied ongeveer 25 bedrijven producent, verwerker, bewaarder of vervoerder van gevaarlijke stoffen zijn. De regelgeving voor deze bedrijven complex is. De Omgevingswet er aankomt en dit het geheel in eerste instantie nog complexer maakt. De BRZO-bedrijven in de havens van het Noordzeekanaalgebied zorgvuldig willen voldoen aan de regelgeving en hun best willen doen zo veilig en schoon mogelijk te werken. En de overheid, in casu de omgevingsdienst NZKG, toeziet op het voldoen aan de regelgeving, vergunningen verleend en regelmatig inspecteert. En overwegende dat vergunningen verkrijgen heel lastig is en langer duurt dan toegezegd. Dat het vaak onduidelijk is op welke wijze een vergunning verkregen kan worden. Dat zonder gedegen onderbouwing of uitwisseling van kennis regelmatig een zeer intensief handhavingstraject wordt gestart. Daar heeft ook de omgevingsdienst last van. Dat bedrijven en overheid erbij gebaat zijn dat zij elkaar goed verstaan, omdat de regelgeving en de uitvoering daarvan heel complex is en met de Omgevingswet nog ingewikkelder wordt. En dat een regulier overleg tussen havenbedrijfsleven

en omgevingsdienst belangrijk is om meer begrip te hebben voor elkaars situatie, kennis te delen en daardoor slagvaardiger te zijn en concurrerend te blijven met andere regio's. Verzoeken GS de totstandkoming van een gezamenlijke commissie van havenbedrijfsleven en de omgevingsdienst NZKG te bevorderen door één of enkele rondetafelbijeenkomsten hierover te organiseren, en gaan over tot de orde van de dag. En ik ben heel benieuwd naar de meningen van andere fracties. Ik heb deze rondgestuurd al een aantal dagen geleden en geen reactie gehad. Dus ik ben echt heel erg benieuwd hoe deze gaat vallen. Dank u wel.

Motie 283-19 december 2022
Commissie BRZO bedrijven en ODNZKG

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Er in de havens van het Noordzeekanaalgebied ongeveer 25 bedrijven producent, verwerker, bewaarder en/of vervoerder van gevaarlijke stoffen zijn;*
- *Deze bedrijven een zogenaamd BRZO bedrijf zijn: een bedrijf dat valt onder het Besluit risico zware ongevallen 2015;*
- *De regelgeving voor deze bedrijven complex is (waaronder BRZO regelgeving, richtlijn industriële emissie, PGS15 en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo));*
- *De Omgevingswet eraan komt en dit het geheel (in eerste instantie) nog complexer maakt;*
- *BRZO bedrijven in de havens van het Noordzeekanaalgebied zorgvuldig willen voldoen aan de regelgeving en hun best doen om zo veilig en schoon mogelijk te werken;*
- *De overheid, in casu de omgevingsdienst NZKG, toeziet op het voldoen aan de regelgeving, vergunningen verleent en regelmatig inspecteert bij BRZO bedrijven.*

Overwegende dat:

- *Vergunningen verkrijgen zeer lastig is en langer duurt dan toegezegd;*
- *Het vaak onduidelijk is op welke wijze een vergunning verkregen kan worden;*
- *Zonder (gedegen) onderbouwing of uitwisseling van kennis regelmatig een zeer intensief handhavingstraject wordt gestart;*
- *Bedrijven en overheid erbij gebaat zijn dat zij elkaar goed verstaan omdat de regelgeving (en de uitvoering daarvan) heel complex is en met de Omgevingswet nog ingewikkelder wordt;*
- *Een regulier overleg tussen havenbedrijfsleven en omgevingsdienst belangrijk is om meer begrip te hebben voor elkaars situatie, kennis te delen en daardoor slagvaardiger te zijn en concurrerend te blijven met andere regio's.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De totstandkoming van een gezamenlijke commissie van havenbedrijfsleven en ODNZKG te bevorderen door een of enkele ronde tafelbijeenkomsten hierover te organiseren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)

De **VOORZITTER**: U moet ze nog wel indienen. U moet zich nog wel indienen, want anders heeft u mooi verhaal gehouden, maar dan doen we er niks mee. Dat zou toch verschrikkelijk zijn? En de door u ingediende moties maken onderdeel uit van de beraadslaging. En gaan we naar mevrouw Strens van D66.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, voorzitter, dank u wel. In de commissie haalden we de gedeputeerde al aan in het voorwoord van het stuk, en dan citeer ik: "De zeehavens van Noord-Holland zijn plekken waar een aanzienlijk deel van de Noord-Hollandse economie op draait, maar welvaart mag niet ten koste gaan van welzijn. Er moet daarom veel gebeuren in de havens. De transities naar duurzame energie en circulaire bedrijvigheid zijn hier hierin een belangrijke sleutel." Einde citaat. Voorzitter, het leest zoals een passage uit ons verkiezingsprogramma. Economie, welvaart, welzijn, duurzaamheid, circulariteit zouden hand in hand moeten gaan. En om dat ook daadwerkelijk voor elkaar te krijgen, moeten er nog een aantal grote keuzes gemaakt worden. In deze Nota Zeehavens wordt een heldere koers gezet naar een toekomst waar D66 volledig achter staat. Zeehavens die passen bij de duurzame ambities van Noord-Holland, die de duurzame en circulaire economie ondersteunen en versnellen en die een zichtbare transitie maken. Het zet zowel het Noordzeekanaalgebied als de zeehaven van Den Helder in een sleutelpositie voor de ondersteuning van offshore windenergie. De Nota Zeehavens geeft een doorkijkje in de manier waarop de havenontwikkeling en haventransitie zich verhoudt tot woningbouw mobiliteit, waarbij wij blij zijn dat vervoer over water als volwaardig alternatief voor vervoer over land wordt gezien. Daarnaast wordt ook in de nota de nadrukkelijke aandacht gegeven aan de

verziltingsproblematiek en de ruimte die nodig is om de waterbergingsopgave het hoofd te bieden. Kortom, een compleet stuk.

Maar, voorzitter, ook in de commissie bleef er een groot vraagteken voor ons staan. Deze havennota geeft richting, geeft een positie in processen, maar hakt nog geen daadwerkelijke knopen door. Het zijn beelden, ambities, stippen op de horizon, maar echt concreet wordt het hier en daar nog niet. Daarbij weten we ook dat de druk op de ruimte in deze gebieden groot is en dat de kans alle functies samen te combineren zijn in deze gebieden, lastig ligt. De gedeputeerde gaf in de commissie aan dat die concreetheid nu ook nog niet verwacht kan worden, maar een plaats moet krijgen in de verschillende tafels, processen en puzzels, onder andere in de NOVEX, die de provincie Noord-Holland nu aan het leggen is. En voorzitter, aan de ene kant heeft D66 daar begrip voor. Maar aan de andere kant moeten we wel zorgen dat die puzzel ook echt gelegd kan en gaat worden. Een te hoog abstractieniveau van beleidsstukken als dit kan ervoor zorgen dat het bij stippen op horizonnen blijft. Dat kan aan de ene kant ondernemers afschrikken om te investeren in gebieden waar nog zoveel onzekerheid omheen zweeft. En aan de andere kant kunnen daadkrachtige ondernemers juist keuzes maken die niet voegen met de wensbeelden van de provincie, maar niet tegengehouden kunnen worden vanwege de vaagheid van het beleid. Daarom, voorzitter, via deze weg nogmaals de vraag aan de gedeputeerde: hoe gaan we vanuit de provinciale regierol sturen op het leggen van de ruimtelijke puzzel en voor alle stakeholders en ondernemers in het havengebied tijdige en heldere keuzes maken? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is nu het woord aan mevrouw Koning-Hoeve van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, havens zijn de toegangspoort van onze economie. Daar moeten we zuinig op zijn. Voor de toekomst van de havens, de energietransitie en de economie is het belangrijk dat er voldoende ruimte blijft bestaan voor havengebonden bedrijvigheid en dat de nautische en de logistieke functie geborgd zijn. De ruimtevraag in de havens is groot en dat vraagt om strategische keuzes. Deze Nota Zeehavens is in dat opzicht belangrijk. De transitie van fossiele brandstoffen naar duurzame energie en circulaire bedrijvigheid zal de komende jaren leiden tot aanpassing van de havenactiviteiten. Dat vraagt ook om meer havenruimte. Net als in de commissie willen wij u nogmaals meegeven dat het belangrijk is dat u de samenwerking tussen de verschillende havens gaat faciliteren. Tevens onderschrijven wij de noodzaak van de binnenvaartschippers, dat er ook voor hen voldoende ruimte blijft bestaan. Bent u bereid om dat mee te nemen bij de verdere uitwerking? Vanwege de grote ruimtevraag in de havens is woningbouw in het havengebied zeer complex en op veel plekken voorlopig niet aan de orde. In incidentele gevallen vindt het CDA woningbouw acceptabel als inpassing logisch is en havenactiviteiten niet in de weg zal zitten. Daarbij zal het belang van de haven zwaar moeten meewegen, want het CDA vindt het van groot belang dat de primaire functie van de zeehavens behouden blijft. Wij hebben daarom ook grote moeite met het feit dat de scheepsreparatiewerf van het familiebedrijf Damen in Amsterdam-Noord bedreigd wordt met sluiting, doordat er plannen zijn om op die plek woningen te bouwen. De scheepsreparatiewerf is van strategisch belang voor de havens in het Noordzeekanaalgebied. Het kan niet zo zijn dat er achter de nieuwe zeesluis geen scheepsreparatiewerf meer zal zijn. De werf van Damen is nodig om diensten te leveren aan andere havenbedrijven en de nodige reparaties en aanpassingen aan schepen te verrichten. De werf is tevens van belang voor het verduurzamen en circulair ombouwen van schepen. Wij dienen daarom samen met de andere partijen een motie in waarin wij GS oproepen om zich tot het uiterste in te spannen voor het behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied. samen met de betrokkenen bij de NOVEX-gebiedsaanpak en in het bijzonder de gemeente Amsterdam. Het dictum is reeds voorgelezen door Klaas-Jeroen Terwal.

Voorzitter, wij hebben in de commissie ook aandacht gevraagd voor de tendens dat Chinese bedrijven havenlocaties en bedrijven opkopen. Dit kan mogelijk een risico gaan vormen voor de zeggenschap over het logistieke netwerk in de havens en op de kades. Wij zijn blij dat andere partijen hier ook kritisch naar kijken en dat er vanuit GS aandacht voor is. Wij vinden het belangrijk dat wij in een aparte bijeenkomst hierover binnenkort nader zullen spreken.

Het CDA kan instemmen met de Nota Zeehavens, gecombineerd met het behoud van de scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Carton van de PvdA.

De heer **CARTON** (PvdA): Dank, voorzitter. In de zeehavens van Noord-Holland van Den Helder, IJmuiden tot Amsterdam komen ontzettend veel activiteiten en ontwikkelingen samen. Veel werkgelegenheid voor onze inwoners, een belangrijke schakel in de energietransitie, bedrijven van logistiek tot circulariteit en steeds vaker ook een mogelijke locatie voor woningbouw. Maar er is ook een keerzijde aan al deze ontwikkelingen. Niet alleen doen de ontwikkelingen een beroep om te schaarse ruimte, de schadelijke uitstoot van stikstof, fijnstof, maar ook geluid en geur zorgen voor een verminderde gezonde leefomgeving en een bijdrage aan die klimaatdoelen. Hoe lastig deze belangenafweging is, was al zichtbaar in de voorbeelden van de insprekers tijdens onze commissievergadering. De Nota Zeehavens is de onderlegger om de havens samen met de gemeenten, havenorganisaties en andere partners te ontwikkelen tot hoogwaardige woon-werklocaties. Mijn fractie is blij dat hier nu een visie ligt voor onze zeehavens met uitgebreide aandachtspunten en kansen per havengebied, een visie met doelstellingen die goed aansluit bij het beleid van de provincie Noord-Holland. Een visie mee aan de slag te gaan in de verdere uitwerking en samenwerking. Al hadden we het liever op bepaalde punten al concreter gezien. Een ding is voor mijn fractie nog niet helemaal duidelijk, tot slot. Op welke wijze komt het vervolg en de voortgang van de uitwerking en de samenwerking van deze Nota Zeehavens Noord-Holland terug bij provinciale Staten naast de beschreven inzet van de gedeputeerde in alle verschillende samenwerkingsverbanden? Kan de gedeputeerde hier kort op ingaan?

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En het laatste is de heer Gringhuis van GroenLinks.

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Ja, dank u, voorzitter. De klimaatcrisis, maar ook een tekort aan ruimte, gaat ons dwingen om scherpe keuzes te maken. Daarom bespreken wij vandaag de Nota Zeehavens. De zeehavens gaan een sleutelrol spelen bij de energietransitie, vooral als het gaat om waterstof, maar ook het onderhoud van windparken op zee. Maar ook in de haven zelf is nog veel te winnen. Op te veel daken van de loodsen van de bedrijven, daar liggen nog geen zonnepanelen. En die ruimte zou wel moeten worden gaan benut. GroenLinks herkent ook het risico dat de haven niet mag vollopen met functies die we ook ergens anders een plek kunnen geven. We moeten zuinig zijn op onze nautische ruimte. Het verduurzamen van zeehavens vraagt immers ook om die extra ruimte. Daarnaast is het wel goed om ook in ogenschouw te nemen dat in veel andere provincies nog wel nautische ruimte beschikbaar is. Denk bijvoorbeeld aan de haven van Harlingen, maar ook de Eemshaven. Mijn vraag voor de gedeputeerde: heeft zij ook gesprekken met andere provincies om na te denken over hoe we die nautische ruimte in heel Nederland goed kunnen invullen / benutten? Waar Amsterdam veel minder afhankelijk is van de zeehaven, is de haven voor Den Helder de economische motor. De verkleining van de marine heeft ervoor gezorgd dat een belangrijke pijler onder de lokale economie verzwakte. Het doet GroenLinks goed dat de windparken op zee de Den Helderse haven een nieuw perspectief geeft. Doordat deze windparken vanaf daar worden onderhouden, ontstaan er nieuwe banen; en nieuwe banen zorgen ervoor dat dat mensen die er wonen ook een nieuw perspectief krijgen. En hierdoor zie je ook dat verduurzaming kan leiden tot het verbeteren van welzijn, maar ook als het gaat om welvaart dat het hand in hand kan gaan.

Tenslotte, voorzitter, is de haven naast het industriegebied ook een rafelrand. In deze rafelrand ontstaan soms functies die je niet verwacht. Het meest sprekende voorbeeld daarvan is Ruigoord. GroenLinks achter het van groot belang dat in de toekomst ook ruimte wordt geboden voor kunst en cultuur in het havengebied, al was het ook alleen maar om het toegankelijker te maken voor een breder publiek. Daarom willen wij GS vragen om de toegevoegde waarde van kunst en cultuur in de havengebieden te onderschrijven.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik naar de gedeputeerde.

De heer **KÖHLER** (JA21): Voorzitter, een punt van orde.

De **VOORZITTER**: De heer Köhler.

De heer **KÖHLER** (JA21): Kunt u aangeven hoeveel tijd wij nog beschikbaar hebben, want-

De **VOORZITTER**: U bedoelt uw spreektijd?

De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, hoeveel spreektijd wij nog beschikbaar hebben, want ik werd net gevraagd om hier een bijdrage te leveren, maar ik denk dat ik daar wel even wat tijd voor nodig heb.

De **VOORZITTER**: Nog dertien minuten.

De heer **KÖHLER** (JA21): Dertien minuten. Dan wil ik graag een bijdrage leveren op dit onderwerp.

De **VOORZITTER**: Nog in eerste termijn of in tweede termijn?

De heer **KÖHLER** (JA21): In eerste termijn.

De **VOORZITTER**: Nou, dan wachten we nog even op gedeputeerde Kocken. Zij heeft nog even tijd om zich voor te bereiden.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Die Nota Zeehavens, daar hebben wij in de commissie weinig commentaar op geleverd, omdat we dat een prima nota vinden. En we dienen dan ook een aantal moties mede in. De meeste moties, niet allemaal natuurlijk, zullen wij voorstemmen. Nog even naar mevrouw Van Geffen. Ik heb wel degelijk op uw motie gereageerd en gezegd, we gaan niet mee indienen, maar we zullen voorstemmen. Daar bleef het niet bij, want toen vroeg mijn collega Erik Jensen- Die hier nog steeds zit en ook de hele avond zal blijven om mee te stemmen. Er is er toch één de baas, heb ik ze laten merken. Dat geldt ook voor mijn collega Gerard Hartog en collega Ivo Mantel. Ook zij zullen blijven. Dus we zijn bijna compleet. U begrijpt dat het met onze partij- Nee, meneer Dessing, ik heb ontzettend veel tijd en ik heb het niet uitgeschreven. Dat heb ik me ooit eens voorgenomen, dat ik voortaan alles uit zou schrijven. Maar dat heb ik niet gedaan.

Den Helder. Ik ben een Nieuwedieper is me net weer te kennen gegeven door het Juttertje, Hanneke Kaamer van Hoegee en de Jutter Aukelien Jellema. Jutter ben je als je geboren en getogen bent in Den Helder. Een Nieuwedieper ben je als je alleen maar geboren bent in Den Helder, en dat ben ik. Maar ik ken Den Helder heel goed. Den Helder is hier, volgens mijn collega Klaas-Jeroen Terwal, uitvoerig aan de orde gekomen en het komt ook uitvoerig aan de orde in het in het stuk. Dat ben ik niet met hem eens, maar misschien dat het kan zijn dat – en ik moet dat nog eens navragen – dat Den Helder een goed bewaard geheim is en we dat liefst zo houden. En ik zie nu mijn collega Jellema knikken. O niet? Nou, ja. Voor de meeste mensen is Den Helder een tochtig gat waar je doorheen komt als je naar Texel gaat en wat je zo snel mogelijk door moet rossen. Houd dat er vooral in. Blijf dat vooral denken. Want Den Helder is zoveel meer. En Den Helder- We hebben het vandaag over ereschulden en we hebben het recent nog over allerlei Qatarese toestanden gehad. en Wij hebben als Noord-Hollanders, en met name de Amsterdammers – en die zijn hier breed vertegenwoordigd in deze zaal – bepaald een ereschuld aan Den Helder. En dan ga ik u eventjes terugnemen. Den Helder. Dat is altijd een zeehaven geweest, maar de marinehaven. Den Helder lag op één dag gaans van Egmond en Egmond lag vanaf één dag gaans van Haarlem. Egmond was tot ongeveer 1600 het bestuurlijk centrum van Noord-Holland. Lamoraal van Egmont, heeft u vast allemaal wel eens gehoord. Nou, daar is verandering in gekomen. Dat is overgenomen door Haarlem en Amsterdam. Ik geef zelf nog wel eens rondleidingen in Egmond en dan begin ik ook met dat verhaal. Eén dag gaans tot, enzovoort. Daarom dat het er ook zo goed toeven is in Egmond. Het is van huis uit- Het zit ook in het DNA van de Eggermonders, dat je daar verblijft. En dat is nog steeds zo. Je kunt er nog steeds eenvoudig huisjes verhuren. Bijna elke Eggermonder heeft wel een huisje te huur. Dat zit in het DNA daar. Maar dat is Egmond. Lag dus op één dag gaans van Den Helder. Waarom moest je naar Den Helder? Vanwege die zeehaven die er was, vanwege die marinehaven die er was. Den Helder was niet meer dan dat. En je kon daar ook geen burgerlijke activiteiten ontwikkelen, want dat was verboden. Tot 1844 was dat verboden. En van 1819 tot 1852, of 1825, is daar het Noordhollandsch Kanaal van Den Helder naar Amsterdam aangelegd. De bedoeling was dat Den Helder een voorhaven zou worden, een laad- en losplaats voor Amsterdam. Daar was Amsterdam niet blij mee. Daar waren de Amsterdamse kooplui niet blij mee. En Den Helder heeft lang geprobeerd om die functie te krijgen. Dat is heel lang verhinderd. In 1844 is die mogelijkheid ontstaan, want werd het marineterrein voor een groot deel vrijgegeven en kon er een echte burger handelshaven ontwikkeld worden in Den Helder. Daar waren de Amsterdammers niet blij mee. En Den Helder probeerde een officiële laad- en losplaats voor Amsterdam te worden. Dat is geblokkeerd, langdurig. De Amsterdammers hebben bijvoorbeeld ook sluizen opgeblazen in die tijd en op allerlei manieren geprobeerd Den Helder niet mee te laten komen in de vaart der volkeren. In 1850 kreeg Den Helder toch de functie van laad- en losplaats voor Amsterdam. Dat is gebeurd.
En het inwoneraantal van Den Helder en ook de activiteiten in Den Helder groeiden enorm. Den Helder was in 1840, woonden er nog 8400 inwoners, in 1875 twintigduizend inwoners. Het ging

mee in de vaart der volkeren. In 1875 werd het Noordzeekanaal aangelegd en zakte de functie van Den Helder compleet in. Dat was opzet van Amsterdam, dat Noordzeekanaal. Dat heeft u allemaal met geschiedenislessen kunnen leren. En Den Helder is geworden wat het nu is: een heel fijne plaats. Maar nu lezen we dan die notitie zeehavens. Heb ik nog even tijd? Ja. Lezen we dan die notitie zeehavens. Dat is een prima notitie. Staan wij achter. Ik kan niet anders dan mijn collega Jensen gelijk geven. Maar die zeehaven, voor al die alternatieve energievormen: prima, hoor. Dat is waarschijnlijk onvermijdelijk en daar zullen we ook niet voor gaan liggen. Maar, je vergeet daarbij wat. Ik heb het net nog weer zitten googelen en zitten uitzoeken met zoekfuncties in het stuk. Ik kom maar niet de N9 tegen. En de N9 is een karrenspoor. De N9 heeft een heel belangrijke ontsluitingsfunctie voor Den Helder. Dan kom ik ook – meneer Dessing is daarnet uitvoerig op ingegaan – ik kom ook de binnenvaart niet tegen. Het Noordhollandsch Kanaal, dat is een kanaal wat eigenlijk- Dat was in zijn tijd, toen het gegraven werd, bijna een wereldwonder. Er was geen kanaal zo lang als het Noordhollandsch Kanaal, en zo groot en zo diep. Maar daar lees ik niks over. Als je het Noordhollandsch Kanaal over wil varen, dan kom je nog steeds een vijftiental vlotbruggen tegen en een hele hoop andere obstakels. En daar kunnen ook bepaalde schepen niet doorheen. Dan moet je gewoon ook eens over nadenken om dat aan te pakken. En tot slot, tot slot, het treinspoortje naar Den Helder. Dat is nog steeds een tweebaans treinspoortje. ProRail zegt: dat is voldoende en we maken- Want er wordt gedacht dat het een treinspoortje is wat alleen voor personenvervoer is. En dan is het inderdaad voldoende om bij Schagen of, nou, Heerhugowaard een rangeerspoortje te maken, zodat je het treinverkeer wat kunt opvoeren. Maar als je daar grote olie- of gaswagons, wat toch ook zal gaan gebeuren in de toekomst, vanuit Den Helder over wil laten verschepen, dan zul je ook dat spoor daar moeten gaan aanpassen. Dat zijn dingen, die heel infrastructurele ingrepen, die ik echt mis in dit stuk. Ik ben laat hiermee. Dit had in de commissie behandeld kunnen worden. Maar dit staat er gewoon niet in. Je kunt er wel een mooie zeehaven ontwikkelen en dan zal Den Helder eigenlijk weer de oude functie krijgen als dat het in het verleden had, een marinehaven, een gesloten gebied waar je verder niks mee kunt. Dus mijn verzoek is eigenlijk om daar nog eens goed over na te denken, om er ook een soort- Er zijn voldoende stukken, hoor, die zeggen van, we moeten de N9 verbreden en we moeten eens naar die spoorlijnen kijken, maar dat is geen integraal verhaal met betrekking tot de ontwikkeling van het zeehavengebied. En dat zou ik dan toch wel terug willen zien in dit stuk. Over het Noordzeekanaal lezen we dat alleen maar: de ontwikkeling en de doorvoermogelijkheden. Als je in dit stuk kijkt, in dit stuk leest, dan gaat het met name ook over die grote infrastructurele- en vervoersmogelijkheden. Als je kijkt naar het stuk over Den Helder, kom je dat gewoon niet tegen. Nou, mijn verzoek aan de gedeputeerde is om daar nog even aandacht aan te besteden en mogelijk een wat integraler, ja, voortzetting of van mijn part een bijsluiter mag het ook zijn, in dit stuk op te nemen. En nu heb ik zelfs nog vier minuten over, zie ik. Ik weet het niet meer.

De **VOORZITTER**: Er komt nog een tweede termijn.

De heer **KÖHLER** (JA21): Er komt nog een tweede termijn. Ja, misschien dat ik daar nog wat mee kan doen. Ja. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Lijkt me heel goed.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over naar gedeputeerde Kocken voor een reactie in de eerste termijn vanuit het College.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Eens even kijken. Ik hoop dat ik alles voor me heb. Alle moties en alle gestelde vragen. Ik ga mijn best doen om u allemaal te bedienen en als ik dat niet goed doe, dan hoor ik het vast.

Allereerst maar eens even beginnen met meneer Terwal, die als eerste nog eens memoreerde of het toch niet mogelijk zou zijn om één havenautoriteit na te streven? Ja, op zich begrijp ik de gedachte wel. Ik heb de indruk dat er, voor zover ik daar zicht op heb, door de havens al vrij veel wordt- Er is veel contact. Het is misschien niet één autoriteit, maar het zijn niet allemaal bedrijven die allemaal een andere kant op bewegen. Dus er zijn echt wel overlegstructuren. Maar het zijn wel ook gewoon bedrijven die helemaal niet per se naar mij luisteren daarin. Dus het faciliteren van overleg, ja, dan- Ik vind dat wel een beetje moeizaam, want dan zou ik ze dus uitnodigen eigenlijk hier om te zeggen, praat eens met elkaar. En dat doen we in een bepaalde setting wel, bijvoorbeeld als het gaat over, nou, over deze nota, maar ook over de NOVEX,

Noordzeekanaalgebied. Daar zitten dan en de haven van Amsterdam en de haven van IJmuiden aan tafel en die kunnen daar allebei ook met elkaar praten en met alle anderen. En ik denk eigenlijk dat, zoals we dat nu hebben, ook bijvoorbeeld waar het gaat over 'vindt de haven van IJmuiden misschien wel de haven van Beverwijk, kunnen die niet meer gaan samen doen'. ja, dat zijn ook processen die die bedrijven zelf moeten willen en waar ze ook al wel mee bezig zijn. En waar ik daarmee te maken heb, laat ik natuurlijk wel weten dat het vanuit de provincie als wenselijk wordt gezien dat, waar de ene haven misschien niet op excelleert en de andere wel, dat ze elkaar daarin kunnen ondersteunen. Dus ik denk dat we dat eigenlijk al doen. En wat mij betreft, van mij uit, heeft dat ook zeker gewoon de aandacht, maar ik maak me er misschien wel iets minder zorgen over dan u, omdat ik eigenlijk de indruk heb dat het al redelijk veel gebeurt. En u zei 'want dan hebben we één draak'. Dat vond ik wel een mooie verspreking, want ik dacht wel, dat is misschien ook zo, want we hebben nu wel te maken met een aantal partijen en het is best lastig als die allemaal straks één grote partij worden. Dat heeft het voordeel, zoals in Rotterdam, dat er dan in ieder geval een aantal partijen wegvallen. Maar dan nog blijven bijvoorbeeld- Dan trekken we ook Den Helder mee in de discussie in het Noordzeekanaalgebied. Ik ben er ergens ook wel blij om dat we nu in ieder geval het lokaal houden. Dus één Noord-Hollandse havenautoriteit, ik weet niet of dat vanuit alle perspectieven nou zo wenselijk is. Ik denk eigenlijk dat, zoals het nu is, dat het vooralsnog redelijk goed functioneert.

Uw motie over de scheepswerfreparatie. Nou, daar hebben wij eerder al even contact over gehad. En op zich begrijp ik de noodzaak daartoe. Ik denk dat een haven zonder scheepsreparatie ook wat vreemd zou zijn. Dus in die zin zou ik zeggen, ja, ik weet niet of het nodig is dat ik dat nog eens onder de aandacht ga brengen. Ik denk dat de haven dat zelf ook wel weet. Maar ik zie daar verder geen reden om dat niet te doen. Dus die kan ik gewoon- Die hoef ik niet te ontraden, laat ik het zo zeggen.

Dan de Port of Holland was volgens mij dan eigenlijk bij de SP juist weer iets waarvoor gevreesd werd. Waar de VVD het als een soort utopie ziet, ziet u het volgens mij als een- O, een draak. Maar wat ik net al zei- Sorry? [...]Goed. In ieder geval, u heeft net al kunnen horen hoe ik daarnaar kijk.

Hoe het gaat met de gezondheid in het gebied. Ik denk dat ook daar de visies op dit stuk best uit elkaar liggen. Aan de ene kant heb ik gehoord dat we hier eigenlijk alle fundamentele partijen er niet bij betrokken hebben en dat er een neoliberaal stuk ligt. Ik heb dat zelf echt heel anders gelezen. Ik denk ook dat, als je kijkt naar hoe een eerdere havenvisie eruit zag, waar het gewoon ging over hoeveel ruimte is er voor de industrie en hoe helpt dat de economie, ligt er nu een heel ander stuk, want er zijn een heleboel opgaven die hierin samenkomen. Als wij naar een circulaire economie bewegen, dan doen we dat volgens mij ook met het oog op gezondheid en welbevinden van onze inwoners. En datzelfde geldt voor de energietransitie. Dat zijn grote opgaven die we hebben. Die landen allemaal in datzelfde gebied. Net als voor een deel de woningbouwopgave. Die zal ook oog moeten houden voor welbevinden van mensen en gezondheid. Dus ik denk dat het wat te eenvoudig is om te zeggen dat dit allemaal maar een beetje een neoliberale economische benadering is, want dat is het juist niet meer. Wellicht moet daar in een nadere versie nog weer eens kritischer naar gekeken worden met nog meer aandacht voor andere belangen. Dat zou best kunnen. Maar ik vind dit eigenlijk op dit moment in de tijd een heel goede volgende stap. Daarom, wat mij betreft zijn de moties die zijn ingediend door de Partij voor de Dieren onder andere, nou, die kan ik niet met u delen.

Allereerst de motie waar het gaat over het beeld ecologie en rechtvaardigheid en een addendum aan het stuk toevoegen. Ik denk dat net zo goed als dat bijvoorbeeld in onze Nota Natuurbeheer de havens niet zo vaak genoemd zijn, of eigenlijk helemaal niet, ook in dit geval- Dit gaat nou net over de havens en dat natuur daar maar terzijde genoemd is en veel minder vaak dan de industrie, die daar nou eenmaal geplaatst is, niet rechtvaardigt om buiten het hele proces om een addendum ervoor te maken. Wat ik u al heb toegezegd, is dat ik op zich het belang van natuur ook veel beter vindt passen overigens bij het NOVEX-traject, maar het daar ook als zelfstandige waarde heb ingebracht. Dat zal ik ook blijven doen. Daar komen andere dingen bij elkaar. Dat gaat over de ruimtelijke afweging en niet over de visie op 'hoe moeten onze havengebieden zich gaan ontwikkelen'. Ik denk dat dat voldoende is op dit moment. Ik raad u echt af om mij nu op pad te sturen om met aparte partijen, niet met de partijen waar we het al mee besproken hebben, een nieuw stuk op te stellen, wat ik er dan kennelijk aanhang, terwijl we hier nu met elkaar iets vaststellen of u iets vaststelt. Ik denk dat dat niet de goede weg is.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dit verbaast me toch weer, gezien de discussie ook bij het referendum. Ontkent u nu dat bij de afweging van al die belangen, waar u het ook in de commissie over had, dat hier een groot belang is voor natuur, klimaat en milieu? En dus dat die milieu- en natuurorganisaties gewoon betrokken hadden moeten worden.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, ik probeer volgens mij uit te leggen dat de Nota Zeehavens voornamelijk de visie op het ontwikkelen van 'waar moeten onze havens naartoe' inhoudt en dat daarbij een enorme puzzel gelegd moet worden, waarbij inderdaad natuur op dit moment niet de prioriteit heeft. De prioriteit is het laten landen van energietransitie en circulaire economie in onze havenlijke industrieterreinen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, ik vind het wel jammer dat het dus weer bevestigd waar ik het net ook over had, dat het niet een integraal verhaal is. Waar we het wel hebben afgesproken hier, dat we energietransitie integraal meenemen met de biodiversiteitscrisis. Dat we daarbij natuur- en milieuorganisaties altijd betrekken, omdat het een fundamenteel belang is, ook bij die ontwikkeling in dat gebied. Bent u het met ons eens dat alles wat daar wordt gedaan ook impact heeft op natuur, milieu en klimaat en dat in ieder geval die organisaties erbij horen om bij te betrekken. Of zegt u: nee, dat is geen omissie voor mij?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, het eerste ben ik met u eens. Alles wat wij doen heeft effect op alles om ons heen. En het tweede, dat we daarom bij alles wat we doen, die organisaties moeten betrekken, dat ben ik niet per definitie met u eens. Ik ben het wel met u eens dat we dat hadden kunnen doen. Het is in dit geval niet gebeurd. Het staat eenieder vrij om bijvoorbeeld in een volgende periode hier nog eens een nieuwe- Nee, ik vind niet dat u ons dat nu zou moeten laten doen. Volgens mij stellen wij hier namelijk een stuk vast over hoe de zeehavens zich ontwikkelen. En als u een reflectie wilt op waar we met de hele provincie naartoe willen, voor wat voor economie wij nog ruimte hebben, dan moet u daar een fundamentele discussie over voeren. Dan heeft u eigenlijk vrij weinig, denk ik, aan een GS-standpunt daarover, want dit is het GS standpunt daarover. Hier is ruimte voor, naar onze mening. En als dat voor u anders is. als u zegt 'nee, die ruimte is veel beperkter', stelt u een discussienota op, stelt u met elkaar vast of wij in Noord-Holland vinden dat er bijvoorbeeld geen ruimte meer is voor industrie. Als dat zo is, dan geeft u die opdracht aan GS. Maar ik zie echt de meerwaarde niet van de zeehavennota nog een keer voor u samenvatten.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dat is zo jammer, want het gaat het niet om de mening van GS, maar wat de PS u als leidraad heeft opgedragen en wat we allemaal hebben omarmd, die brede welvaart economie. En dat zie ik gewoon niet terug en daar zie ik u ook niet op reflecteren en daarop terugkomend.

Dan de laatste vraag, die brede welvaart. Met het aannemen van ons initiatiefvoorstel over die nieuwe economie, betekent ook vaker reflecteren over wat voor impact het heeft wat we hier doen, de keuze die we hier maken, ook elders. We hebben vandaag ook een motie over mensenrechten. In dit stuk staat letterlijk, wij moeten de wereldtop zijn en blijven op het gebied van doorvoer van allerlei bulkgoederen. Niets over de kritische noot wat voor impact dat heeft op de inheemse bevolking elders, omdat wij hier allerlei veevoer-

De **VOORZITTER**: Komt u tot een vraag.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dus de vraag is, en zoals we hebben afgesproken, bent u het niet met me eens dat we ook hierin, zeker in het vervolg, ook wat scherper kunnen kijken van hé, wat we hier doen, kunnen we dat niet wat vaker toetsen aan wat voor impact het elders heeft? Mensenrechten.

Gedeputeerde **KOCKEN**: ik denk dat u de discussie, die u wilt voeren, op enig moment zeker gevoerd zal worden. Ik denk alleen niet dat die hier en nu met een motie en een reflectie van GS daarop – want de reflectie van GS is dat de havennota de ruimte biedt die op dit moment door ons in ieder geval als de juiste ruimte wordt ervaren – is afgebakend. Dat dit de koers is die wij varen. Dat wij denken dat er ruimte gemaakt moet worden voor bepaalde belangen. Dat zijn ook belangen waar u doorgaans volgens mij heel hard voor gaat. Dat is energietransitie en circulaire economie. Die hebben hier een goede plek gevonden. Maar ik begrijp heel goed dat er altijd iets is waar u nog ontevreden over bent. Wellicht in de toekomst kunnen we dat erbij betrekken. Op dit moment vind ik voor dit stuk dat dat voldoende is.

U had volgens mij nog een derde motie. Daar heb ik eigenlijk al een beetje iets over gezegd. Dan kom ik daarna nog bij uw tweede terug. Maar even zien. Ik moet ze even in de goede volgorde houden. Ik heb geen nummering. Maar wat ik net zei over ecologie en rechtvaardigheid, nou, daar heb ik net wat van gezegd. Die raad ik af. En even kijken, het addendum net zo goed.

En dan heeft u nog de motie over actief werken aan het vergroten van biodiversiteit op braakliggende terreinen. Ja, ik begrijp eigenlijk niet zo goed wat u hier van de provincie verwacht. Er zijn alleen in de haven van Amsterdam braakliggende terreinen. In alle andere havens zijn alle kavels uitgegeven. U haalt zelf al aan dat de haven van Amsterdam dit zo goed doet. Dat is dus ook zo. Wat heb ik er nog aan toe te voegen? Zij doen het. Nou, ik zou zeggen: hartstikke goed, het doel is al bereikt. Dus ik weet niet wat u hiermee als Staten van mij verwacht.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, die urgentie, hè, van biodiversiteits- en klimaatcrisis aanpakken, dat is toch weer helemaal verzwakt. Maar ik zal u helpen. De bedoeling van deze motie, zoals het er ook staat, is dat we kijken hoe we die biodiversiteit op die terreinen kunnen versterken, waar we die kans kunnen pakken. Die intentie daarvan staat ook in de Omgevingsvisie. Dus dat is een hele directe rol voor de provincie. Ik zeg niet, dan moet u het tot in de puntjes reguleren. Maar u kunt natuurlijk met bijvoorbeeld een partner, zoals Port of Amsterdam, aan tafel gaan. Zo van hé, hoe kunnen we hiervan leren en hoe zouden we eventueel de kennis daarvan kunnen doortrekken naar andere terreinen? Het hoeft niet allemaal braakliggend terrein-

De **VOORZITTER**: Voordat u uw motie- Want u heeft hem eigenlijk al net toegelicht. Maar zou u tot een interruptie willen komen met een vraag? Want anders wordt het hier een een-tweetje, en graag een interruptie, maar dan zijn we hier tot vannacht 4.00 uur bezig met uw passie en betrokkenheid.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, dan is de vraag: begrijpt u het nu iets beter? Dat het meer gaat vanuit die omgevingsvisie-rol, onze rol, om die biodiversiteit te versterken. Alle ontwikkelingen die we doen moeten natuurinclusief. Dat staat in onze omgevingsvisie. Dit is een ontwikkeling wat we gaan doen. Begrijpt u dat?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou ja, het is een beetje raar als- Nee, ik begrijp wel wat u nu zegt. Ik denk alleen dat de motie die u voorlegt- Ik zie gewoon de toegevoegde waarde er niet van. Dan gaan we nu met de haven van Amsterdam praten over hoe zij de braakliggende terreinen goed laten floreren. En dan kunnen we dat meenemen naar de niet-braakliggende- Ja, dat heeft geen zin. Dus dan kunnen we dat misschien meenemen als kennis. We hebben als ambtenaren, of een ambtenarenapparaat, dat volgens mij al best wel veel kennis in huis heeft. Ik zie de meerwaarde niet van deze hartstikke mooie best practice in de haven van Amsterdam, daar nog verdere ambtelijke capaciteit op te zetten.

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een aanvullende vraag, want volgens mij gaat dit anders niet-

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nee, ik wilde de gedupeerde vragen om dat braakliggende even opzij te leggen, want het is een voorbeeld. De vraag is: wilt u investeren in de biodiversiteit op die terreinen, zoals de omgevingsvisie u eigenlijk gebiedt. Namelijk, alle ontwikkelingen moeten natuurinclusief en dat moet natuurlijk vanuit ons gebeuren. Wilt u dat?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik denk dat ik net al heb gezegd dat ik de waarde van natuur, ook in het Noordzeekanaalgebied, in het NOVEX-traject meeneem. Het heeft aandacht. Ik zou niet weten wat dit extra doet daar bovenop. Dus ik blijf erbij dat de motie overbodig is en dat het in brede zin, niet zozeer in het kader van deze zeehavennotitie, maar in het kader van hoe wij met het NZKG en alle andere gebieden in onze provincie omgaan, aandacht heeft. Dan waren dat volgens mij uw drie moties.

Dan was meneer Dessing, die onder de aandacht bracht wat hij ook in de commissie had gedaan. En net als u heb ik daar natuurlijk ook nog iets extra over. Ik kwam eigenlijk juist tot de conclusie- Nou, wel dat het een probleem is. Dat ben ik met u eens. Althans, op sommige terreinen. Met name, als ik het goed begrepen heb, in de rijkswateren in Velsen en rond het Oranjesluizencomplex. Maar daarmee is het eigenlijk ook- O, in Amsterdam overigens niet, want daar hadden we volgens mij nog discussie over in de commissie. In het Amsterdamse havengebied is er dan weer geen tekort. En dat is dan ook geen rijkswater. Dus daar zouden wij misschien nog iets van kunnen vinden. Maar die anderen vallen onder Rijkswaterstaat en daarmee is dit ook een probleem wat een probleem is van Rijkswaterstaat en wat zij zouden moeten gaan

oplossen. Ik zou het in die zin ook afraden dat wij dan een meldpunt maken wat dan verder bij ons eigenlijk nergens kan landen. Dit is een probleem wat Rijkswaterstaat moet oppakken en wat daar dus aangekaart moet worden. Er zijn volgens mij ook Kamervragen over gesteld naar aanleiding van de alarmering van de Algemeene Schippers Vereeniging. Dus in die zin is er volgens mij aandacht voor. En ja, is de provincie daar eigenlijk gewoon net het verkeerde gremium voor.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dan ga ik toch een poging wagen. Want hetzelfde meldpunt is in Zeeland wel aangenomen. Er was dus kennelijk wel een behoefte voor en een platform ook voor. Wat ik van de Algemeene Schippers Vereeniging heb gehoord, is dat met name door het tekort aan ligplaatsen, dat er een enorme omvaarconstructie aan de gang is. En dat zelfs binnenvaartschepen in het weekend rondjes varen, omdat er geen plek is om te liggen. Als er iets is wat niet milieuvriendelijk is, dan is dat het wel. Dus er zijn toch echt wel redenen om te veronderstellen dat die regierol, die de provincie wat mij betreft in die notitie zeehavens zou moeten hebben, dat die zo'n meldpunt wel degelijk rechtvaardigt. Kan gedeputeerde daar toch nog wat dieper op reflecteren?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik ken het meldpunt van Zeeland, maar bij Zeeland zijn het geen rijkswateren. Dus dat maakt wel echt een verschil. Daar is de provincie ook de verantwoordelijke autoriteit. En dat zijn wij bij deze plekken, waar het knelt, zijn wij dat niet. Dus ik vind dat de vergelijking daarmee wat onhandig is. En ik begrijp uw argument over dat het qua energie verspilling en milieuschade onverstandig is dat ze rondvaren als dat niet nodig is. Dat begrijp ik. Ik weet alleen niet zo goed hoe we dat verder zouden moeten leggen. Want zelfs als het bij ons gemeld is, dan kunnen wij er nog steeds dus niet op ingrijpen. Wij kunnen daar niks aan, want het zijn onze wateren niet.

De heer **DESSING** (FvD): Het laatste concrete voorbeeld. Ik weet bijvoorbeeld dat in Zaanstad, dat daar een heel groot probleem is. Dat daar gewoon door de schepen die daar voor de Oekraïense vluchtelingenopvang worden gebruikt, dat daar concrete problemen zijn. En dus ik kan me voorstellen dat in de regie tussen de verschillende havenbedrijven, waaronder Zaanstad, dat daar de provincie een soort van regierol in zou kunnen betekenen, met name door dat meldpunt op die manier te openen. Dus kan de provincie toch niet, ja, die regierol overwegen?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, dan moet ik wel meteen aan u teruggeven. Ik noemde net waar de problemen ons bekend zijn. Dat is dus rond het Oranjesluizencomplex en Velzen. Verder ben ik niet op de hoogte van andere plekken waar ook problemen zijn. Misschien is het een idee dat ik er nog eens een uitvraag naar doe om te kijken hoe groot het probleem nou daadwerkelijk is.

De **VOORZITTER**: Dat lijkt me een mooie toezegging, toch.

De heer **DESSING** (FvD): Dat is een goeie toezegging. Dank daarvoor. Er zijn wat concreet meer problemen. Dus het lijkt me goed dat we daar op een later moment dan nog op terugkomen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Oké, dan doen we dat.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dan vroeg meneer Klein, volgens mij, of wij ons inzetten voor de waterstof backbone naar Den Helder met name. En dat kan ik, zowel namens mijn collega meneer Stigter als namens mijzelf zeggen, dat dat inderdaad onze aandacht heeft. Dus daar kan ik u over geruststellen zogezegd.

Dan was er, even kijken, mevrouw Van Geffen met drie moties. De eerste en de tweede motie, daar stelt u voor – ik zal ze er even bij pakken – om uit verschillende andere potjes zogezegd geld naar een ander potje te schuiven. En op zich is daar misschien best iets voor te zeggen, maar ik vind het wat ongelukkig om hier dat zomaar even te zeggen ‘ja, dat kan eigenlijk wel’, omdat ik niet goed kan overzien waar die gelden wel of niet al voor bedacht zijn. Misschien zijn ze nog niet formeel bestemd, maar kan nu niet helemaal vaststellen- Dan gaat het met name over de gelden in de energietransitiereservering, want daar zit in ieder geval iets in wat je hier mogelijk voor zou willen bestemmen. Waar het gaat over het Economisch Duurzaamheids- en Herstelfonds, daar is dit wel wat ingewikkeld om het daar onder te brengen. Ik kan me wel voorstellen dat u de moties aanhoudt en dat u hier misschien tegen de begroting nog eens naar kijkt, omdat ik eigenlijk op dit moment deze verschuiving, hoewel ik het doel wel in lijn vind met

de zeehavenvisie, zoals die voorligt, en daar ook de financiële middelen niet zodanig groot zijn dat ik denk dat we sowieso alle taken wel zullen uitvoeren, lijkt het me passender om dat bij de begroting te doen en hier niet met een motie twee miljoen van de een naar de andere pot door te schuiven.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Deelt u het urgentiegevoel voor de aanlanding van zowel de energie vanuit wind op zee als vanuit de schepen die met groene waterstof gaan komen en dat daar geen plek voor zal zijn?

Gedeputeerde **KOCKEN**: En dat er daar?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Geen plek voor zal zijn. Deelt u de urgentie?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, tot op zekere hoogte. Ik denk dat, waar de hele nota over gaat, is ook over de transitie en dat wij tijdig daarop zijn ingeregeld zogezegd. Er is zowel in Den Helder als in de haven van Amsterdam en de haven van IJmuiden heel veel aandacht, ook voor de aanlanding van waterstof en hoe dat gerealiseerd moet worden. En dan zeg ik ook maar even in alle bescheidenheid, dat ook de door u gevonden twee of zelfs vier miljoen daar de boel echt niet sluitend maakt. Dat gaat over gigantische projecten die we hiermee niet in één keer vlot trekken, maar die wel echt de volle aandacht van de provincie hebben. Dus er zijn voldoende overleggen, om dat zowel bij de verschillende ministeries, die daarbij betrokken zijn, onder de aandacht te brengen als bij de lokale overheden. Dus de overleggen lopen. De plannen liggen er. Dus in die zin, ik voel zeker de urgentie en ik raad u aan om deze motie niet daarvoor te benutten, want daar gaat hij het verschil niet in maken.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Nou, in zoverre, dat er wel degelijk een psychologisch effect vanuit gaat dat het urgent is. Want Je kunt er heel lang over praten. We hebben – ik heb ook gezegd – een prachtige nota, maar er moet ook boter bij de vis. Ergens moet initiatief genomen gaan worden om dit te realiseren. Als we dan de reserve van de energiereserve – of hoe het ook heette – niet precies weten, dan zou toch dat dat fonds, duurzaam en economisch herstelfonds, hiervoor gebruikt kunnen worden.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou ja, ik denk dus juist dat het duurzaam economisch herstelfonds eigenlijk hier niet goed bij past, waarvan ook al de vraag is hoeveel daar überhaupt nog aan vrije middelen in zou zitten. Dus dat lijkt me sowieso niet een goede bestemming. Of de energietransitiemiddelen daarvoor in aanmerking komen, vind ik op dit moment te, ja, te hap-snap – ik zeg het u maar gewoon – om dat nu even te beoordelen van, ‘haal het daar maar uit en stop het daar maar in’. Ik begrijp het doel en ik onderschrijf de noodzaak daarvan, maar ik denk ook dat we het psychologische effect van de motie dan ook weer niet moeten overschatten. Ik denk dat het goed is als wij vandaag de zeehavennota hier bespreken en dat u hem straks vaststelt. Dat zou fijn zijn. Dan kunnen we verder. Ik denk dat daar een iets groter psychologisch effect misschien zelfs wel van uitgaat, omdat we daarmee duidelijkheid geven over hoe de provincie naar die gebieden kijkt, waar we nou eenmaal niet in ons eentje de baas zijn. Dus dit legt een basis. Daar gaan we mee verder. Ik raad u aan om, wat u wilt, voor de begroting te bewaren en het daar nog eens ter discussie te leggen.

De **VOORZITTER**: U heeft nog een aanvullende vraag?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ja, bedoelt u dan de begroting van november? Volgend jaar?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Oké, dat is heel erg ver vooruit. En zo'n slimme oplossing, een motie, rond ruimtegebruik, dat blijkt dus te werken voor de elektrische infrastructuur. Daar komen heel veel inschrijvingen op binnen. Zo kom je op ideeën. Zo maak je dingen los in het veld. Ergens iets van ambitie. Nu zit dat er helemaal niet in.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou ja, dat ben ik met u eens. Dat zit er op dit moment- De reserve zeehavens, daar zit geld in. Dat is nu bestemd om kades te revitaliseren. Daar komt het eigenlijk simpel op neer. Dat is niet met dezelfde scope als de regeling uit de mobiliteit. Dat klopt. Dat is een andere invalshoek.

De **VOORZITTER**: Ik zou zeggen: gaat u nu verder, gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Oké, even zien. Dan had u nog een motie over de BRZO-bedrijven en daar een commissie voor op te starten. Ja, die kan ik ook niet overnemen. Dat komt eigenlijk vooral, omdat de omgevingsdienst daar een zelfstandige rol heeft. Die heeft met alle bedrijven, die in die categorie vallen, eigenlijk goede contacten en ook levert altijd maatwerk. Daarmee wordt de meerwaarde van een rondetafelgesprek met die bedrijven over hoe het algemeen gaat als niet waardevol gezien. Dus ik denk niet dat wij daar iets toevoegen aan de overlegstructuren die er allemaal al zijn.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Het is niet een ronde tafel over hoe het allemaal gaat, maar een ronde tafel om tot een structurele commissie- Of in ieder geval een tijdelijke commissie van een jaar of zo te komen om die hele werkwijze te stroomlijnen. Dus het is niet een blabla-bijeenkomst.

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een vraag aan de gedeputeerde? Anders dan-

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ik heb het idee dat mijn motie verkeerd begrepen is, dus-

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, ik denk dat ik het niet verkeerd begrijp, maar u misschien iets anders wil dan wat mij nuttig lijkt. Ik zie in de praktijk dat de omgevingsdienst met alle bedrijven, die in dit kader met hen te maken hebben, goede een-op-een relaties heeft, dat er steeds naar maatwerk wordt gezocht. En dat u een probleem constateert dat het met een vergunningverlener niet altijd heel snel gaat, dat heeft niet zozeer te maken met niet goedlopende werkprocessen, maar meer mee de complexiteit van de vragen. En die passen ook gewoon bij de tijd waarin wij leven, waarin steeds vragen voorliggen die niet vorig jaar er ook al waren. Juist omdat die transitie zich voortzet, dienen zich nieuwe vragen aan, die niet altijd met een eenvoudig ‘o, dit hebben we laatst aan de hand gehad, dat pak ik er even bij, dan geef ik hetzelfde antwoord’. Dat kan niet. Dat vraagt soms gewoon een heleboel extra werk. Daardoor gaat het nog niet zo soepel als we misschien zouden willen. Maar daar gaan ronde tafelgesprekken met die bedrijven over ‘hoe gaan we dat proces versoepelen’ in onze ogen niet in helpen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dan kom ik denk ik bij de inbreng van mevrouw Strens, die eigenlijk zegt, ja, er worden geen knopen doorgehakt. Nou ja, de wethouder van Beverwijk was hier nog. Die vond dat het toch allemaal weer veel te duidelijk was wat we hadden opgeschreven. Dus het is maar vanaf welke kant je kijkt. Voor sommigen is het niet concreet genoeg, voor anderen zijn de lijnen toch te hard. Ik denk dat er heel hard gewerkt is om iedereen aan bod te laten komen en iedereen tot zijn recht te laten komen, maar ook om iedereen aan tafel te houden. Omdat deze puzzel, waar ik het al eerder over heb gehad en die ook door verschillende van u benoemd is, ontzettend complex is en, nou ja, wij ook niet in ons eentje de doorzettingskracht hebben om te zeggen: dit komt hier en dat komt daar, en zo gaan we het doen. Het is echt het proces van samen. Dit geeft onze visie op de zaak. Die zullen we ook steeds als bouwsteen of als uitgangspunt meenemen. Ik kan me heel goed voorstellen dat dit stuk over een aantal jaar misschien alweer een concretisering kan gebruiken. Maar wij zullen, volgens mij, bijvoorbeeld in het NZKG NOVEX-traject hier concrete handen en voeten aan geven, maar wel op basis van deze visie. En zo is het stuk bedoeld. En hoe we sturen op de puzzel is iets- Ik zou u het wel willen zeggen als ik het wist. En niet alleen ik. Maar als we het allemaal al wisten, dan was de puzzel een stuk eenvoudiger. Maar wat deze puzzel zo moeilijk maakt, is eigenlijk dat de verschillende de puzzelstukjes in de tijd van vorm veranderen. Zo moet je het misschien een beetje zien. En iedereen heeft zijn eigen variant. Ik heb al heel veel gehoord over ‘het is een soort tetris-puzzel en als je het goed in elkaar past, dan zakt het opeens weer terug en dan kun je weer verder bouwen’. Nou, inmiddels, als we het over het NOVEX-traject hebben, gaat het over een partituur. Nou, het zijn allerlei prachtige vergelijkingen, maar we weten het nu eigenlijk niet. We weten echt niet hoe het er over vijftien jaar dan precies uit moet zien. Want het ligt eraan: welke ontwikkelingen gaan snel; welke blijken misschien helemaal niet levensvatbaar; wat popt er nog op wat we nu nog niet eens zien aankomen? En daar zullen we steeds op moeten inspelen en daar is de nota volgens mij dan onze grondtoon voor.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Nee, deze reactie begrijp ik en is ook in lijn met hetgeen wat u ook in de commissie heeft aangegeven. Maar dan toch even. We gaan met elkaar die puzzel leggen en er gaan ongetwijfeld situaties optreden dat het niet allemaal past. Het Rijk wil iets, wij hebben iets op basis van deze nota en een gemeente wil iets. Wie gaat dan uiteindelijk de knoop doorhakken en zeggen, oké, ik kies voor die functie? Gaan we dat allemaal in gezamenlijkheid doen? Is daar een soort van hiërarchie in bestuurslagen in? Kan u daar iets- En ik snap dat dat wellicht lastig is, omdat we nog middenin zo'n proces zitten, maar zou u daar iets over kunnen toelichten, hoe u verwacht dat dat mogelijk kan gaan?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou ja, wat ik net al zei, we hebben niet als provincie een soort totale doorzettingsmacht waarmee we kunnen zeggen: zo gaan we het doen, en dit hier en dat daar. Maar we hebben ook instrumenten wel, zoals bijvoorbeeld onze omgevingsverordening, en wij kunnen bepaalde gebieden aanwijzen als industrieterrein van provinciaal belang bijvoorbeeld. Nou, dat begrenst dan of dat legt dan de mogelijkheden. Het is maar net hoe je het wil bekijken. Maar dat geeft aan ‘wat kan hier’. En dat hebben we op een aantal plekken gedaan. Dat kunnen we in de toekomst ook doen. Je kunt zo'n predicaat eraf halen of ergens anders erop leggen als je dat nodig vindt. Dus in zoverre kan de provincie dat bepalen. Doorgaans proberen wij volgens mij tegenwoordig ook als overheid dat in goed overleg met zowel andere overheden als andere belanghebbenden te doen. Dus als we dan bijvoorbeeld het voorbeeld van Beverwijk nemen, daar hebben wij volgens mij nu van gezegd, nou, oké, dit is wat jullie allemaal willen; wij trekken toch een grens. Dit stuk van wat u wil, wat lokaal gewenst is kennelijk, vindt de provincie niet de bedoeling. Wij vinden de kaderuimtes die er nu nog beschikbaar zijn, zo waardevol dat we die niet hier willen opofferen voor woningbouw, ook al wil lokaal dat wel. Nou, daar is altijd een zoektocht en een gesprek. Tenminste, zo zie ik het wel voor me: dat wij voortdurend met iedereen zoeken naar hoe kunnen we zoveel mogelijk maatschappelijke doelen dienen? En soms zal dat, zoals wat u met Beverwijk heeft gezien, ergens zuur zijn en hopelijk is daar ook voldoende zoet en komen we uiteindelijk met elkaar op een betere plek terecht.

Dan had ik volgens mij nog mevrouw Koning-Hoeve van het CDA. Ja, ik weet niet of het nodig is om erop te reageren, maar ik doe het toch even, want de motie, zoals meneer Terwal die heeft ingediend, die kan ik prima omarmen. Als de nadruk daarbij door u eigenlijk zo heel nadrukkelijk op Damen wordt gelegd, dan wil ik er wel toch op wijzen dat Damen inderdaad een heel oud familiebedrijf is, maar dat zij in 2013 op dit kavel zijn gaan zitten in de wetenschap dat het kavel bestemd was voor woningbouw. Dus ik begrijp dat er vanuit hun bedrijf gezocht wordt naar hé, kunnen we niet ergens heen? En ik denk dat een scheepswerffunctie in een haven hoort. Of dat per se dit specifieke bedrijf moet zijn, dat weet ik niet. Ik neem aan dat u daar als CDA ook niet per se van zegt dat dit bedrijf boven anderen verheven zou moeten zijn. Maar goed, misschien leg ik daar nadruk op iets wat u helemaal niet zo heeft bedoeld, maar u noemde het zo. Ik dacht, dit wil ik u wel graag meegeven.

U heeft ook aangedrongen op de samenwerking tussen de havens. Daar heb ik al iets over gezegd. Ik denk dat die de toekomst in steeds meer bevorderd zal worden. Dat is eigenlijk volgens mij wat ik er over kan zeggen.

Volgens mij heb ik dan ook nog gehoord van meneer Carton: hoe gaan we nou eigenlijk verder met dit stuk? Hoe gaan we hierop acteren? Nou, dat is tweeledig. Aan de ene kant heb ik u al een aantal keren het NOVEX-traject genoemd. Daar speelt dit een rol in. Maar ook bijvoorbeeld in het OMC, de ontwikkeling van het maritiem cluster. Dat is in Den Helder. Dat is hier ook op de radar. Daar speelt dit een rol in, in de zin dat dit onze visie op ‘wat moet daar gebeuren’ is. En die overleggen, die gaan we niet nu opstarten. Die zijn er al lang. Maar dit geeft on een nieuw ijkpunt. We hadden een vrij oude havenvisie. En nu hebben we die herijkt. Dus dit is ons nieuwe uitgangspunt bij dergelijke overleggen. Zo gaan we ermee verder.

Dan vroeg meneer Gringhuis volgens mij naar de toegevoegde waarde van kunst en cultuur in de havens. Ja, ik denk dat, wat daar ontstaan is, zijn eigen waarde zeker heeft. Ik durf nu niet te zeggen dat wij daar nog een extra puzzelstuk van moeten maken, wat wij ten koste van alles in de haven moeten houden. Ik denk dat we goed moeten kijken naar de ruimte die wij beschikbaar hebben en hoe ingewikkeld die puzzel te leggen is, ook vooral met alle milieu contouren die daar bij zware industrie horen. Daarmee vind ik dat Ruigoord een prachtige plek is, maar weet ik niet of dat het eeuwige leven heeft. Dat zullen we in de toekomst moeten zien als de puzzel zich verder gaat realiseren, zeg ik dan maar. En dat is eigenlijk ook vooral een keuze die in Amsterdam gemaakt moet worden.

Dan vroeg u volgens mij nog iets anders, maar dan moet ik heel even snel terugkijken. Of er overleg is over de nautische ruimte met anderen. Nou ja, die is er denk ik met het Rijk, zodat het Rijk weet hoe het er hier voor staat en dat zij dat betrekken in de afwegingen hoe ze daar naar de nautische ruimte kijken. Er zijn verbindingen van de Noord-Hollandse havens met het achterland. Zij weten daar wat onze Noord-Hollandse visie daarop is. En natuurlijk benadrukken, wat ik al eerder zei tegen meneer Klein, bijvoorbeeld de noodzaak van het doortrekken van de waterstof backbone vanuit Den Helder, dat die daarop aangetakt wordt, dat is iets wat wij regelmatig in Den Haag onder de aandacht brengen. Dat geldt ook voor andere projecten. Dus dat heeft zeker de aandacht en dat bespreken wij inderdaad met het Rijk. Dat doe ik niet alleen, want dat valt ook gedeeltelijk in de portefeuille van meneer Stigter en volgens mij ook in de portefeuille trouwens van meneer Olthof en van mevrouw Zaal. En ik kijk nog even of er nog iemand opkijkt. Dan heb ik ze denk ik wel gehad.

De **VOORZITTER**: U bent aan het afronden?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, ik zou nog eventjes naar de bijsluiter over Den Helder van JA21. Daar heb ik eerlijk gezegd van gemist wat de bedoeling daarvan is. Misschien heeft u inmiddels gehoord dat de ontwikkeling maritiem cluster hier volop de aandacht heeft. Dus in die zin, dat dat niet misschien uitgebreid is gememoreerd in deze nota, betekent niet dat dat hier geen onderwerp van gesprek is. Maar als u daar nog meer van verwacht, dan moet u dat misschien zo direct in uw tweede termijn – want daar had u nog vier minuten voor – nog even memoreren.

De **VOORZITTER**: Maar dat hoeft niet, meneer Köhler. Tweede termijn. Het was een uitgebreide reactie in de eerste termijn van het College. Meneer Terwal, heeft u nog behoefte aan de tweede termijn? Mevrouw Bouhlel? Statenlid Kostić? Ja, u moet er echt op letten, hoor, want ik blijf wel wakker. Het is ook echt geen temperatuur om in slaap te vallen. Ja, U moet opletten. Het woord aan mevrouw Bouhlel.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, sorry. Ik vind het jammer dat ervan uit gegaan wordt dat de SP tegen een samenwerking zou zijn. Gedeputeerde Post indertijd, die begreep juist heel goed dat de Port of Holland beter zou zijn voor Noord-Holland en Nederland. Bij ons staat wel gezondheid hoog in het vaandel. Dat blijft zo. En hopen we dat het niet alleen om economie blijft draaien en hopen we daarin dat de visie nog ook rekening gaat houden met mens, dier en natuur.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Kostić nog? De heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank, voorzitter. Even heel kort een reactie. Dank voor de toezegging die ik heb gekregen van de gedeputeerde. Ik denk dat, meerdere partijen hebben het belang van de binnenvaartsector genoemd, waaronder het CDA en JA21. Dus ik denk dat het goed is dat we daar verder over praten en dat die sector ook een, ja, een plek in deze nota krijgt die het verdient. Ja, ik ga mijn motie toch in stemming brengen. Ik heb begrepen dat gedeputeerde er niet enthousiast over is, maar ik denk echt dat het van belang is, ook omdat er wel degelijk grote problemen spelen die, ja, een regierol rechtvaardigen. Ik zou het toch de collega's willen meegeven dat ik denk dat de provincie daar toch wel de geijkte plek voor is à la Zeeland, ondanks dat we wat minder provinciaal water hebben, dat er wel meer rijkswateren zijn. Maar die regierol en de winst die we op diverse vlakken ter linker- en ter rechterzijde zouden kunnen winnen door dit meldpunt te openen, dat zou ik toch aan jullie als collega’s willen meegeven ter bepaling van de stemming op mijn motie. Hartelijk dank.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Klein? Mevrouw Van Geffen? We gaan overigens na afronding van dit agendapunt schorsen voor het diner.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Namens Noord-Hollanders. constateert dat de provincie zich wentelt in het gemak van niet het voortouw hoeven nemen. We stellen het met gemak een jaar uit. De windmolens kunnen geen moment wachten, maar de honderden malen grote beweging van energie vanaf zee, die kan voor deze coalitie wel wachten. Dit is een last minute coalitie. Voor de energie-infrastructuur zijn we ook vastgelopen. En deze last minute coalitie wacht rustig af tot we met energie vanaf zee ook vastlopen. Namens Noord-Hollanders. doet een dringende oproep aan de coalitiepartijen om investeringen voor de energietransitie serieus te nemen en vooral tijdig, niet last minute, op te treden. De moties die we hebben ingediend, die handhaven we. En hetzelfde geldt voor de commissie voor samenwerking tussen omgevingsdienst en bedrijven rond gevaarlijke stoffen. Let wel, dat als alles veel meer tijd kost, zoals ze nu gesignaleerd wordt, dan komt de rekening daarvoor sowieso ook bij ons te liggen.

Nog los van het grote belang dat wij als provincie bij veiligheid hebben. Ook deze motie handhaven wij dus.

En tenslotte zou ik nog dit willen zeggen. Als ik interrumpeer is het buitengewoon storend om uitgelachen te worden door de heer Loggen in samenwerking met mevrouw Zaal. Ik vind dat soort gedrag in deze provincie echt ziek.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Strens, heeft u nog wat voor de- Nee. Mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u. Goed dat de gedeputeerde nog even terugkomt op die ruimte voor die binnenvaartschepen. En wat betreft de motie. Natuurlijk ken ik het dictum en dat is ook wat wij indienen en waar het om gaat. Maar ik zou me aan de andere kant ook wel voor kunnen stellen dat de gedeputeerde misschien iets meer zich in wil zetten voor Nederlandse bedrijven, dan dat er bijvoorbeeld een Chinees bedrijf zou komen om daar een werf te starten. Dat we dan toch iets meer voorkeur hebben voor Nederlandse bedrijven.

De **VOORZITTER**: De heer Carton nog? De heer Gringhuis? De heer Köhler? U gaat het feestje compleet maken.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ik hou het kort, voorzitter, want het is allemaal paarlen voor de zwijnen. Meneer Olthof werd net nog vergeten in het overzicht van de gedeputeerden die erbij betrokken zouden kunnen worden, door mevrouw Kocken. Ik heb hou het heel concreet. Uitbreiding van de N9 tot vierbaansweg op korte termijn, wanneer kan ik dat verwachten? Het opruimen van alle vlotbruggen over het Noordhollandsch Kanaal, wanneer kunnen we dat verwachten? En het uitbreiden van het enkelspoor tussen Alkmaar en Den Helder, wanneer kunnen we dat verwachten? Daarop zou ik graag antwoord hebben.

De **VOORZITTER**: Het lijkt erop dat u dat bij het iMPI had moeten doen, maar wie weet- Ik heb alle statenleden in tweede termijn gehad.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in tweede termijn

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Kocken, volgens mij was er nog één klein vraagje voor u.

Gedeputeerde **KOCKEN**: U zei ‘één vraag’. Dat was de vraag over die eigenlijk bij het iMPI hoort?

De **VOORZITTER**: Nee, mevrouw Koning had-

Gedeputeerde **KOCKEN**: O, die vraag. Oké, nou ja, ik wilde ze nog even langslopen, als u het goedvindt. Ik zal proberen het zo kort en snel mogelijk te doen.

Excuses aan de SP, want ik heb u kennelijk gewoon verkeerd begrepen. U bent ook voorstander van de Port of Holland. Prima.

Pleiten voor Hollandse bedrijven boven Chinese bedrijven. In algemeenheid weet ik eerlijk gezegd niet helemaal of dat mag. Ik kan me voorstellen dat wij hier allemaal Noord-Hollandse bedrijven inderdaad een warm hart toedragen. Dus voor zover u daar een extra woord voor wil, denk ik dat dat binnen alle regels van ons verwacht mag worden. En dat we dat liever hebben dan een partij van ergens ver weg. Aan de andere kant is het wel zo dat, als wij een wereldmarkteconomie hebben en partijen zich mogen vestigen, dat ik me ook wel gewoon aan de regels moet houden die daar zijn. Ik kan daar ook niet geloof ik voorliggen. Maar ik zal het Nederlandse bedrijf, dat staat in Noord-Holland volgens mij voorop, als het aan het provinciebestuur ligt.

En dan, de vragen waren nu wel concreet, maar allemaal eigenlijk niet over deze nota en ook buiten mijn expertise. Dus daar kan ik u helaas geen antwoord op geven. De vierbaansweg, het opruimen van de vlotbruggen en het enkelspoor. Moet u misschien andere vragen van maken.

De **VOORZITTER**: Ja, en die gaan we hier ook nu niet beantwoorden, want die komen terug als dat aan de orde is bij de gedeputeerde Olthof. Dus ik ga deze beraadslagingen nu sluiten over dit agendapunt. U kunt nu nog moties aanpassen als u dat wil, of intrekken. Ik zie daar geen behoefte toe. Dan rond ik nu de beraadslagingen over agendapunt 11 af. De stemming zal ook straks plaatsvinden aan het eind van de agenda. En ik schors de vergadering tot 19.30 uur.

De discussie wordt gesloten.

Schorsing 18.23 tot 19.34 uur.

12. Laatste Begrotingswijziging 2022 (VD-68).

De **VOORZITTER**: Het is 19.30 uur geweest en wij gaan verder met de vergadering. Ik heropen de vergadering die vanochtend om 10.00 uur is begonnen op 19 december 2022. We zijn aanbeland bij agendapunt 12. Dat betreft de Laatste Begrotingswijziging 2022, voordracht 68. In onze provinciale begroting wijzen provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen in kan zetten. Deze laatste begrotingswijziging van 2022 omvat een bijstelling van de verwachte inkomsten en uitgaven op basis van de huidige verwachtingen en is ook besproken in alle commissievergaderingen. Ik heb een drietal sprekers op mijn lijstje staan. Dat is Statenlid Zoon van de Partij voor de Dieren. mevrouw Kapitein van D66 en mevrouw Van Soest van de Partij van de Ouderen. Dat klopt. Dan ga ik nu de heer Zoon het woord geven in eerste termijn.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Het is bijzonder dat verstandig en onverstandig zo dicht bij elkaar kunnen liggen. Partij voor de Dieren heeft het dan in dit geval over de subsidies buiten uitvoeringsregeling, waarbij we een subsidie hebben verleend aan een juridisch discutabel mestscheidingvloeraanpassing uit naam voor betere natuur. Provinciaal geld aan een schijnoplossing waar we juist moeten werken aan minder dieren, Maar het zoete is dat er een subsidie voor de aansluiting A9 Heiloo is komen te vallen. En terecht ook. Het project van Heiloo dat inzet op autoverkeer dwars door groen dat niet meehelpt aan de model shift, een wegenproject dat een prestigeproject is geworden, financieel niet houdbaar en juridisch discutabel. Heel goed dat we de subsidie van twee miljoen nu laten vervallen. Maar dit soort projecten kennen een eigen dynamiek, hebben we in het verleden wel gezien. Oude ideeën uit 2014 worden afgestopt en een punch gegeven, en meer geld wordt er vrijgemaakt met als excuus dat het project dertien al in onze plannen staat en we toch al 46 miljoen krediet hebben staan. Het klopt dat de Partij voor de Dieren dat geld anders zou willen besteden. Maar om het gemak weg te nemen dat het meer geld gaat worden, dienen we een motie in, samen met de SP, met de dictum: verzoeken het College geen nieuwe subsidies en extra financiële verplichtingen aan te gaan voor de aansluiting A9 Heiloo zonder uitdrukkelijke toestemming van de Provinciale Staten, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 285-19 december 2022
Geen geld meer naar A9 Heiloo

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Project aansluiting A9/Heiloo stilligt;*
- *De subsidie van € 2 miljoen uit 2021 ook niet in 2022 is uitgegeven en is komen te vervallen.*

Overwegende dat:

- *Er veel onzeker en onduidelijkheid is over het project aansluiting A9/Heiloo.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Geen nieuwe subsidie en extra financiële verplichtingen aan te gaan voor de aansluiting A9/Heiloo, zonder uitdrukkelijke toestemming van de Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie is keurig ondertekend, maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Geef ik nu het woord aan mevrouw Kapitein van D66.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Voorzitter, ik wou overslaan dit keer.

De **VOORZITTER**: Vooruit. Mevrouw Van Soest, Partij van de Ouderen.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u, voorzitter. Ik heb alleen een motie en daar wilde ik graag het dictum van voordragen. Dat is om de rechterlijke macht in Nederland bij de rechterlijke

macht laten en nooit zelf sancties of straffen op te leggen, maar dit aan het oordeel van de rechter verlaten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mag ik één vraag stellen, mevrouw Van Soest? Heeft dit betrekking op de begrotingswijziging?

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Nee, dit is op de geheimhouding van 8.

De **VOORZITTER**: Dan bent u één agendapunt te vroeg.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Kom ik straks toch weer terug.

De **VOORZITTER**: Nou, maar dat vind ik heel gezellig. Dat is 12.a. Dus dan schrijf ik u alvast bij 12.a op het lijstje.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

De **VOORZITTER**: En dan heb ik in de reactie op eerste termijn gedeputeerde Kocken, in de persoon van gedeputeerde Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Over deze motie van de Partij voor de Dieren en de SP kan ik redelijk kort zijn. Hij verbaast me enigszins, omdat namelijk, het budgetrecht ligt bij deze Staten. Dus op het moment dat er sowieso een nieuwe subsidie of een verhoging van een regeling komt, zal ik altijd bij de Staten langs moeten om daar toestemming voor te vragen. Dus volgens mij is die compleet overbodig, deze motie.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Nou ja, voorzitter, ik heb het gedaan, omdat we eerder hebben gezien dat we dachten dat er geen extra geld ging naar deze aansluiting en dat het uiteindelijk toch gebeurt. Volgens mij kwam het CDA daar nog achter toen. We zien ook wel dat het soms best wel dunnetjes in zo'n iMPI terecht kan komen. Dat er staat van, kleine subsidie hier en daar erbij, zonder dat het heel bewust wordt genomen. De motie roept juist op, voorzitter, om het heel bewust te gaan overdenken. Als we geld uitgeven: liever niet; maar dat we het dan in ieder geval heel bewust doen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, u zegt iets over uzelf dat u het iMPI niet serieus leest of niet; dat is aan u. Maar volgens mij staat er netjes een presentatie van alle investeringen. Dit is trouwens buiten de uitvoeringsregeling. Dus hier gaat u over. Dus wat mij betreft, nogmaals, deze motie is overbodig.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Tweede termijn. De heer Zoon nog? Ik neem aan, mevrouw Kapitein, dat u overslaat. Ja, dan zijn we aan het eind gekomen van agendapunt 12. En ook aan het eind van de beraadslagingen. Kan er dus niets meer gewijzigd worden aan moties, tenzij de heer Zoon dat nog zou willen. Maar ik zie daar geen actie toe. Dus dan sluit ik nu deze beraadslagingen. Stemming zal ook plaatsvinden straks aan het eind van de agenda.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: En dan vraag ik nu, wederom aan de vicevoorzitter, om het volgende agendapunt van het voorzitterschap over te nemen. Dat gaat over agendapunt 12.a, de Actualisatie van de geheimhoudingslijst PS. Dus als mevrouw Van der Waart mij weer zou willen waarnemen.

Voorzitter: Statenlid Van der Waart

12.a. Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (VD-61).

De **VOORZITTER**: Goed. En zoals door de commissaris zojuist benoemd, gaan wij het hebben over agendapunt 12.a. Dat betreft de onthamerde voordracht 61 inzake Actualisatie geheimhoudingenlijst PS. We hanteren sinds 2008 een geheimhoudingen lijst die maandelijks terugkomt op de PS-agenda. De openbare agenda is dat. Op deze lijst staan alle documenten die door GS onder geheimhouding overlegd zijn aan PS en waarvan PS daar geheimhouding hebben ook bekrachtigd. Omdat er aan het eind van dit jaar een geheimhouding van enkele documenten zou komen te vervallen, zijn alle geheime documenten opnieuw getoetst en is de lijst

geactualiseerd. Deze voordracht is onthamerd. De sprekers die zich volgens mijn lijstje voor dit punt hebben aangemeld zijn in ieder geval de heer Zoon, Partij voor de Dieren. Hij is degene die dit onthamerd heeft ook. En dan heb ik vervolgens een aantal mensen tussen haakjes. In ieder geval dus mevrouw Van Soest, niet tussen haakjes. Maar ik heb ook mevrouw Kuiper-Kuijpers van het CDA, de heer Klein, ChristenUnie, en de heer Dulfer van GroenLinks. Ik zal u dadelijk gewoon vragen of u het woord wilt voeren. En dan beginnen we in ieder geval met de heer Zoon. Gaat uw gang.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. De provincie staat voor een open overheid, waarbij overwegingen en besluitvormingen zo min mogelijk geheim zijn. Ook de nieuwe Wet op overheid heeft er een sterke opvatting over. Gelukkig wordt die ook gedeeld door de provincie. De hoeveelheid geheime is vergaderingen zijn minimaal, dito met het aantal geheime stukken. De inwoners van Noord-Holland kunnen inderdaad in transparantie meekijken in de overwegingen en beslissingen. Wijk je af van die openbaarheid, doe je dat bewust en met enige regelmaat opnieuw bevestigen. Daarom bekrachtigen we ook vandaag de geheimhouding opnieuw over een aantal dossiers. Geheim mag geen automatisme zijn. Elke volksvertegenwoordiger moet bewust de openbaarheid tegenhouden. De voordracht van vandaag is om dit om te draaien: aangepast naar geheime stukken blijven geheim, tenzij de geheimhouding eraf gehaald wordt. Partij voor de Dieren vindt het onjuist en vindt in basis dat geheimhouding van één provinciale termijn zou moeten worden gebruikt. Die discussie zouden we echter graag een andere keer willen gaan voeren. Dat hoeft dus ook niet vandaag. En daarom heb ik een amendement, die ik samen met Namens Noord-Hollanders. zal indienen. Besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen. Besluit twee te laten vervallen. Een besluit toe te voegen met de tekst: van de regels 2018-03, 2007-06**, 2015-04, 2012-12, 2010-09, 2009-10 en 2009-1 de tekst 'in 2028 opnieuw bezien' te vervangen door '31-12-2028. En een regel toe te voegen 2009-13 de tekst 'in 2035 opnieuw bezien' te vervangen door 31-12-2028. Ik zie dat de commissaris al gekrabbeld heeft de tekst.

Amendement 68-19 december 2022
Geheim altijd met datum

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Besluit:
Geven ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen:

- *Besluit 2 te laten vallen;*
- *Besluit toe te voegen met de tekst:*
  - *van de regels "2018-03", "2007-06"**, "2015-04", "2012-12", "2010-9", "2009-10", "2009-1"*
    de tekst "In 2028 opnieuw bezien."
    te vervangen door "31-12-2028"
    van de regel "2009-13" de tekst "In 2035 opnieuw bezien." te vervangen door "31-12-2028"

Toelichting
Als provincie hebben we de regel zo min mogelijk geheim te houden. De Wet Open Overheid geeft aan dat er ook meer in openbaarheid gewerkt moet worden. De huidige regeling dat geheimhouding afloopt op een bepaalde datum, en voor die tijd bewust verlengt moet worden, is een prima regeling.

Vandaar dat besluit 2 geschrapt wordt met dit amendement en dat de 'rode' regels geheimhouding krijgen met een datum eind 2028.
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren) en Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)

*** Amendement A68 bevat een typefout, "2007-06" moet zijn "2017-06" ***

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit maakt deel uit van de beraadslaging. En Statenlid Zoon, ik wil u erop wijzen dat u ook door de tijd heen bent. Maar volgens mij is dat prima getimed. Dank u wel. En dan mevrouw Van Soest, komt u naar voren voor de Actualisatie Geheimhoudingenlijst PS. Mevrouw Van Soest, Partij van de Ouderen.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel, voorzitter. Ik kom nogmaals optreden. Ik zou het nu wel uitgebreider doen, want ik denk dat ik nog net tijd genoeg heb. En dat gaat in hoofdzaak over de bevoegdheid van de gedeputeerden en de commissaris van de Koning in een commissie aan één of ander enkel Statenlid, in plaats van aan PS als geheel, geheimhouding op te leggen ten aanzien van de stukken, vervalt. Zo wordt de informatiepositie van Statenleden gelijk getrokken. Wel wordt er een sanctiemogelijkheid ingevoerd om individuele Statenleden, die de verplichting tot geheimhouding hebben geschonden, te straffen. Deze sanctie kan alleen door PS worden opgelegd door middel van een besluit en behelst een uitsluiting van informatie waarop geheimhouding rust voor de duur van maximaal drie maanden.

Voorzitter, het Nederlandse systeem kent de scheiding van rechten en machten; ook wel het Trias Politica genoemd. Dat betekent dat de wetgevende, de uitvoerende en de rechtsprekende macht in het land bij verschillende instellingen moet liggen. De rechterlijke macht is belast met het vervolgen en straffen van wetovertreders en met beslissing van geschillen. Het is dus ongewenst dat PS de taken van de rechterlijke macht, zoals het bepalen of de Provinciewet wordt overtreden en het opleggen van een straf van sanctie, gaat overnemen. Draagt het College op om de gerechtelijke macht in Nederland bij de gerechtelijke macht te laten liggen en nooit zelf sanctiestraffen op te leggen, maar dit aan het oordeel van de rechter te laten. Dank u wel.

Motie 286-19 december 2022
Ga niet op de stoel van de rechter zitten, de PS is niet ook nog de politie en de rechter

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *In de brief aan PS over actualisatie geheimhoudingenlijst het volgende staat: "De bevoegdheid van GS, cvdK en een commissie om aan één of enkele statenleden, in plaats van aan PS als geheel, geheimhouding op te leggen ten aanzien van stukken, vervalt. Zo wordt de informatiepositie van statenleden gelijkgetrokken. Wel wordt er een sanctiemogelijkheid ingevoerd om individuele statenleden die een verplichting tot geheimhouding hebben geschonden, te straffen. Deze sanctie kan alleen door PS worden opgelegd door middel van een besluit en behelst een uitsluiting van informatie waarop geheimhouding rust voor de duur van maximaal drie maanden".*
- *De nieuwe provinciewet nu inderdaad deze sanctiemaatregel bevat;*

Overwegende dat:

- *Nederland het systeem kent van de scheiding der machten, ook wel trias politica genoemd. Dat betekent dat de wetgevende, de uitvoerende en de rechtsprekende macht in een land bij verschillende instellingen moeten liggen.*
- *De rechterlijke macht belast is met het vervolgen en straffen der wetsovertreders en met het beslissen van geschillen.*
- *Het dus ongewenst is als P5 de taken van de rechterlijke macht, zoals het bepalen of de provinciewet wordt overtreden en het opleggen van straf en sancties, gaat overnemen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om de rechterlijke macht in Nederland bij de rechterlijke macht te laten en nooit zelf sancties en straffen op te leggen, maar dit aan het oordeel van een rechter te laten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie maakt ook deel uit van de beraadslaging. En dan gaan we verder met de sprekers die zich hebben aangemeld. Mevrouw Kuiper-Kuijpers, wenst u het woord te voeren?

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Nee, dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Goed. De heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Niets nu in de eerste termijn.

De **VOORZITTER**: Ook niet in eerste termijn. De heer Dulfer, GroenLinks. Het woord is aan Statenlid Dulfer.

Statenlid **DULFER** (GL): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. We hebben het over de actualisatie van de geheimhoudingenlijst. Het is natuurlijk goed dat wij, als PS, zo nu en dan die lijst

actualiseren en kijken welke onderwerpen van die lijst daarvan af kunnen. En mijn dank ook aan het voorstel om een groot aantal van die punten nu van de lijst te verwijderen. Zo'n heroverweging van onderwerpen is een juiste, en om twee redenen zou ik willen zeggen. Ten eerste gaat het om transparantie. Laten zien welke van de onderwerpen we de moeite waard vinden om nog langer wel of niet op die lijst te laten staan. Maar het helpt ons ook om als Provinciale Staten wat meer strategisch op langere termijn te werken. We hebben de neiging om veel op actualiteiten in te spelen. We hebben de neiging om veel reactief op voorstellen van GS aan te aan te slaan, zal ik maar zeggen en daarop te reageren. Maar juist zo'n lijst met geheimhoudingsonderwerpen zit vaak op de langere termijn en dwingt ons om wat meer strategisch na te denken. Wat ons betreft zouden we dus goed zijn dat in elke bestuursperiode van vier jaar even die die toets gedaan wordt en even die heroverweging plaatsvindt. En mijn vraag aan GS is: wat is het bezwaar om dat elke vier jaar te doen? Dat zou wat ons betreft een betere suggestie zijn dan het huidige voorstel om dat pas in 2028 of in 2035 te doen, omdat we dan de hele volgende bestuursperiode daarmee eigenlijk overslaan. En vandaar mijn vraag: zou het niet een goed idee zijn om dat gewoon elke bestuursperiode te doen en daarmee het dus voor 2028, maar in de komende bestuursperiode – dus dat is tot 2027 – al een datum daarvoor te prikken, zodat elke bestuursperiode even die heroverweging en die toetsing kan doen. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid Dulfer.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

De **VOORZITTER**: Dan gaan we over tot de beantwoording. Voor de beantwoording in eerste termijn geef ik graag het woord aan de heer Van Dijk.

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Voorzitter, dank. Excuses dat ik op uw tweede exemplaar heb zitten kladden, aar ik had er eigenlijk bij gezet 'overnemen'. Dus dat vond u vast niet erg. Ik denk dat, het is belangrijk dat het eerste beslispunt zeker van de voordracht, zoals die voorligt, blijft staan, omdat we moeten voorkomen dat er natuurlijk onbedoeld stukken die geheim zijn of waar bijvoorbeeld namen in genoemd zijn, dat die door het verstrijken van de tijd tussen onze vingers doorglippen. Dus wat dat betreft zeker goed om dat te doen. En ik kan eigenlijk wel meegaan ook met de tweede regel, te meer omdat ik in aanloop vanavond of vanmiddag – weet ik niet meer – met de heer Zoon nog even gesproken heb over het feit dat ook binnen een commissievergadering we ook prima met elkaar kunnen overleggen om nadere regels te stellen hoe we daar verder mee om willen gaan. Dus mijn advies zou zijn om het amendement, zoals dat is ingediend door de Partij voor de Dieren, over te nemen.

En volgens mij, meneer Dulfer, zitten we dan precies goed. Waarbij we wel rekening moeten houden dat er een aantal stukken zijn die veel langer nog geheim zullen moeten blijven, gelet op het feit dat daar persoonsnamen in staan. In eerste instantie is er gekozen voor de voordracht, zoals die hier ligt, om ook het werk wat er aan vastzit, om dat natuurlijk enigszins te beperken. Dus het zou kunnen zijn dat we ten aanzien van een aantal besluiten – maar dat zullen we dan in een commissievergadering met elkaar bespreken – of we die een wat langere termijn zouden kunnen geven. Maar dat komt dan later terug. Dat ten aanzien van het amendement.

En dan de motie. Die ga ik ontraden, omdat in de nieuwe Provinciewet een sanctiebepaling is opgenomen. Dat is uitdrukkelijk het doel van de wetgever. Dus u heeft helemaal gelijk: de rechter moet zijn werk doen. Maar in dit geval is die uitdrukkelijk opgenomen. Het is aan PS om daar zelf al dan niet gebruik van te maken. Maar dat moet wel per geval worden beoordeeld. Het is dus niet in lijn met de Provinciewet om dat op voorhand uit te sluiten. En dat strookt dus ook niet met de bedoeling van de wetgever. Dus in dit geval heeft de wetgever dat uitdrukkelijk bedoeld, dat die sanctiebepaling in de Provinciewet zit. Of we hem toepassen, dat is nog een tweede. Maar we kunnen hem niet op voorhand uitsluiten. Vandaar ontraad ik deze motie.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Is er dan nog behoefte aan een tweede termijn? Dan kijk ik als eerste, Statenlid Zoon heeft geen tijd meer. Dus dat niet. Mevrouw Van Soest, heeft u nog behoefte aan een tweede termijn? Nee. Meneer Klein, ChristenUnie, dit keer dan? Nee. Meneer Dulfer? Nee. Dan zijn we ook al aan het einde gekomen van deze beraadslagingen over dit agendapunt. Daar kunnen dus nu geen aangepaste, nieuwe moties of amendementen meer worden ingediend.

En dan ga ik weer terug naar mijn eigen plekje en dan maak ik weer plaats voor de voorzitter.

De discussie wordt gesloten.

Voorzitter: de commissaris van de Koning

13. Vragenuur.

Mondelinge vragen ChristenUnie inzake Opheffen bushalte verzorgingshuis

De **VOORZITTER**: Dan zijn we toegekomen aan het vragenuur, agendapunt 13. Ik wil u er even op wijzen dat, conform ons Reglement van Orde, er geen interrupties zijn toegestaan en u kunt ook geen moties indienen. Het is voor PS, de eerste termijn drie minuten en voor GS ook drie minuten. Tweede termijn één minuut en wellicht daarna nog eventueel aanvullende vragen. Er zijn drie sets ingediend door de fractie van de ChristenUnie, de fractie van de PvdA en de fractie van de SP. En dan ga ik nu eerst het woord geven aan de heer Klein wordt voor het stellen van de vragen met als titel Opheffen bushalte verzorgingshuis. Drie minuten. Ik ga proberen om u een beetje strak te sturen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou, dat heeft u vanochtend ook gedaan. Dus ik heb er alle vertrouwen in dat u dat gaat lukken.

Wij hebben in de commissievergadering Mobiliteit en Bereikbaarheid al vaker aangegeven dat wij goed openbaar vervoer van belang vinden. Dat geldt niet alleen voor woon-werkverkeer, maar goed openbaar vervoer is ook van belang voor het sociale leven. Nu kwam in het nieuws dat bij de nieuwe dienstregeling in de Gooi en Vechtstreek, die we natuurlijk wisten dat er ging komen vanwege de start van de HOV-lijn, ook een aantal grote veranderingen zijn gekomen in de dienstregeling, waardoor een bushalte vlakbij een verzorgingshuis is vervallen. Dat gaat om Bussum. Daar is ze bij verzorgingshuis Godelinde- Kwam altijd een bus en nu rijdt daar helemaal geen bus meer. Gezien de sociale functie van de bushalte bij het verzorgingshuis betreuren wij het ten zeer dat deze is opgeheven. Het gaat ten koste van de mobiliteit van bewoners en het maakt het ook voor sommige bezoekers lastig om het verzorgingshuis te bereiken. Wij hebben daarom de volgende vragen. Kunt u aangeven of bij de verandering van de dienstregeling per december op meerdere plekken in Noord-Holland haltes bij verzorgingshuizen of zorginstellingen zijn vervallen? 2, waarom is er geen rekening mee gehouden bij het opstellen van een nieuwe dienstregeling dat verzorgingshuizen bereikbaar moeten zijn? 3, is dit te herstellen? Of is de nieuwe route te veranderen, zodat haltes mij een verzorgingshuis of instelling wel worden aangedaan? En zo nee, is er een goed en betaalbaar alternatief voor mensen die minder goed ter been zijn om toch met het ov dichtbij een verzorgingshuis te kunnen uitstappen? En kan de provincie dan zorgen dat dit alternatief via mediakanalen en folders goed bekend wordt gemaakt bij de gebruikers en bewoners van verzorgingshuizen en instellingen? Tenslotte, bent u het met ons eens dat verzorgingshuizen en andere zorginstellingen altijd per openbaar vervoer bereikbaar moeten zijn? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Antwoord op vraag één en twee even samen. Of wij weten of er op meer plekken een halte bij verzorgingshuizen of zorginstellingen zijn vervallen, dat weten we niet, omdat namelijk de verzorgingshuizen verpleeghuizen, woonzorgcentra, geen onderdeel van het Programma van Eisen zijn bij concessies. Dus er zullen ongetwijfeld verzorgingshuizen zijn waar helemaal geen bushalte direct daar stopt of een bus daar direct stopt. Dus nee, dat weten we niet. Dat is niet bekend. Of dit te herstellen is? Ja, in principe is alles te herstellen. Alleen, dat heeft wel grote consequenties, omdat namelijk 1, je zal die hele concessie, die lijnen, opnieuw moeten gaan inrichten: of dat gaat ten koste van andere lijnen of dat heeft financiële consequenties. En dan is de vraag van, zou je dat alleen voor dit ene verzorgingshuis willen doen of ga je dan het Programma van Eisen aanpassen en dat elk verzorgingshuis in Noord-Holland moet worden aangedaan? Dus dat is een lastige.

Dan het goed betaalbare alternatief. Ja, er is een betaalbaar alternatief. Mensen die slecht ter been zijn, kunnen ook de Wmo-taxi bestellen. Daar kunnen ze ook een kaart voor krijgen bij Gooi en Vechtstreek. De kosten van Wmo-taxi's zijn vergelijkbaar met de kosten voor het openbaar vervoer. Ik zal het nog wel met de collega's ook van Gooi en Vechtstreek, met de gemeente, nog eens een keer bespreken om te kijken of dat nog een keer extra onder de aandacht gebracht kan worden.

En als het gaat over punt 5, bent u met ons eens dat verzorgingshuizen en andere zorginstellingen altijd per ov bereikbaar moeten zijn, dan is in ieder geval de belangrijkste doelstelling van het openbaar vervoerbeleid het faciliteren van toegang van mensen tot werk en voorzieningen. Daarmee zijn in ieder geval ook die verzorgingshuizen voorzieningen. Alleen, soms is gewoon heel simpel de vraag uiteindelijk voor een ov te beperkt om daar een aparte buslijn op te laten rijden. Dat geldt ook bij verzorgingshuizen. Dat geldt ook bij verpleeghuizen. Om u een beeld te geven. We hebben ontzettend veel verzorgingshuizen, verpleeghuizen, woonzorgcentra, en dat is best wel een enorme trits. Wat wel in het Programma van Eisen zit, dat zijn de ziekenhuizen. Die zijn wel in het Programma van Eisen opgenomen. Maar de breedte van de verzorgingshuizen en verpleeghuizen niet.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan kijk ik even naar de vragensteller of die nog wil reageren.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u wel voor de beantwoording. Ja, dat is eigenlijk wel heel interessant. Dat had ik nooit zo scherp op het netvlies staan dat het niet in het Programma van Eisen zit. Ik neem aan dat we in de bestaande concessies niet dat gemakkelijk kunnen aanpassen. Maar ik vind het wel een belangrijk aandachtspunt voor het volgende Programma van Eisen dat we hier gewoon rekening mee houden. Want als je ziet wat er nu gebeurt. In dit voorbeeld wordt gewoon een hele wijk van een dorp niet meer aangedaan. U geeft aan dat er een alternatief is via Wmo-taxi, maar dat is natuurlijk voor mensen die slecht ter been zijn. Mensen die niet per se slecht ter been zijn, die kunnen niet zomaar van de Wmo-taxi gebruikmaken. Dus ik zou er zeker voor willen pleiten dat we in de volgende Programma van Eisen dit mee gaan nemen, dit criterium. Bent u het daar ook mee eens dat we dat zullen moeten doen?

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Reactie van gedeputeerde Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Laat ik duidelijk zijn, ook voor deze geldt in ieder geval, mensen die wel goed ter been zijn, dat de loop- en de fietsafstand tot het verzorgingshuis tot de eerste bushalte voldoet wel aan het Programma van Eisen. Dus het is niet zo dat er helemaal niets aan het programma van- Dus dat voldoet wel aan het Programma van Eisen. En uiteindelijk, of het bij het volgende Programma van Eisen, bij de volgende concessies meegenomen gaat worden, dat is aan de Staten. Ik zou dat wel eerst een goede discussie laten zijn, want wat is dan de definitie van al die voorzieningen? En wat betekent dat dan, als je al die lijnen daar wil laten stoppen, als het over meer dan honderd van dat soort instellingen gaat? Daar lijkt het me goed om in ieder geval dat gesprek bij de volgende concessie te voeren. En laten we niet vooruitlopen op of het wel of niet moet worden meegenomen. Maar dat we dat gesprek voeren, lijkt me niet meer dan terecht.

De **VOORZITTER**: Blijft u nog even staan, want dan kijk ik even of er nog behoefte is bij andere Statenleden om een aanvullende vraag te stellen. Dat is niet het geval. Dank daarvoor.

Mondelinge vragen PvdA inzake Jacht in Julianadorp 10-11 december 2022

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de volgende mondelinge vraag. Die is ingediend door de PvdA en gaat over jacht in Julianadorp op 10 en 11 december. Dan geef ik het woord aan mevrouw Jellema van de PvdA voor het stellen van de vragen.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ja, voorzitter, Julianadorp was een klein beetje in rep en roer, niet het afgelopen weekend, maar het weekend daarvoor, over een jachtsituatie in een veld nabij Julianadorp. Ik heb mijn schriftelijke vraag, of de inleiding daarvan, met opzet wat voorzichtig geformuleerd. Er zou in de richting van bewoning of van de weg zijn geschoten. Er zou op specimen van de rode lijst zijn geschoten. Ik weet het allemaal niet. Maar ik weet wel dat de mensen in Julianadorp in de directe omgeving van het jachtterrein nogal opgeschrikt werden. Een grote groep mensen, die een drijfjacht hielden op de anderhalve haas die daar dan zou zitten en dan twee jagers in ambush, die die beesten afknallen. Ik vraag me echt af, wat is daar precies gebeurd? Nu is het wel zo dat de jagersvereniging nog een brief heeft gestuurd. Ik heb hem ook gekregen, nadat ik deze vragen bij u indien. Dus ik kan dat er niet in meenemen. Maar misschien zal u daar, de gedeputeerde – kijk ik dan even langs de voorzitter – misschien nog op ingaan. Maar ik weet van die brief. Maar ik zou graag, omdat ik in de afgelopen 7,5 jaar, bijna acht jaar, verschillende situaties hebt meegemaakt waarin het allemaal niet zo netjes verliep – als het al netjes kan verlopen met jagen – waarin het niet zo netjes verliep. Dus vergeeft u mij dat ik dan op het vinkentouw zit en dan toch weer in de pen klim om deze vragen te stellen aan de

gedeputeerde. Weet zij van de situatie? Heeft zij met de gemeente Den Helder hierover contact gehad? Want GroenLinks van Den Helder heeft vragen gesteld over deze situatie. Nou ja, de gemeente gaat daar niet echt over. Dus dat zullen zij ongetwijfeld teruggeven. En wil de gedeputeerde met de WBE of de FBE in contact treden om boven water te krijgen wat er precies gebeurd is? En ons daarover informeren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mooi binnen de tijd. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Rommel voor het beantwoorden van de vraag.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u voorzitter. Nou ja, ik ben ook niet anders van u gewend, mevrouw Jellema, dat u het altijd inderdaad heel goed in de gaten houdt van wat er gebeurt in de omgeving. Ja, op voorhand, ik was niet hiervan op de hoogte wat daar gebeurd was, maar er is wel vanuit de omgevingsdienst contact geweest met de wildbeheereenheid om te vragen wat daar nou gebeurd is. Nou ja, de omgevingsdienst treedt ook namens ons op. Dus ja, er is een gesprek geweest met die jachthouder ook en met de wildbeheereenheid. En het onderzoek is nog niet helemaal afgerond. Maar voor zover ik dus nu begrepen heb, zijn er geen overtredingen van de Wet natuurbescherming gebeurd. Maar dat zeg ik: dat het loopt nog. Er is een brief gestuurd naar de indiener van de vragen bij het College met ook het aanbod van de wildbeheereenheid van, zouden we kunnen praten, want het is niet helemaal zoals het is, maar we willen graag in overleg gaan. Ik moet eerlijk zeggen dat ik dat een betere weg vind dan dat wij als provincie daartussen gaan zitten. Dat wij daar aandacht voor hebben, zoals u dit nu doet, met de vragen die u stelt, is absoluut natuurlijk helemaal terecht. Maar ik denk dat het goed is – want tot op nu is er niet op gereageerd op die uitnodiging om met elkaar te gaan praten – om dus, ja, eerst dat gesprek aan te gaan.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik ga kijken of de vragensteller nog aanvullende vragen heeft. Mevrouw Jellema.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. En dank u wel, gedeputeerde, voor deze duidelijke beantwoording. Wat mij dan blijft storen, is dat dit soort situaties steeds gebeuren en dat de wildbeheerders dan steeds achteraf zeggen van, ja, laten we erover praten. Dat is altijd zo'n mosterd na de maaltijd. Die situatie was ten eerste in de mist met een heel grote groep mensen, terwijl het een paar graden onder nul was. Ik vind het niet zo'n erg faire situatie, natuurlijk niet voor het dier, maar gewoon ook niet voor de mensen in Julianadorp, die zich daar wel over, nou ja, opgewonden en overvallen voelden. Maar ik ben het met u eens, gedeputeerde, dat het gesprek tussen die twee partijen natuurlijk altijd beter is dan dat er weer een derde partij tussen gaat zitten. Dus ik hoop maar, en ik zal daar ook op aandringen bij de mensen in Den Helder, dat ze dat gesprek wel aangaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Precies binnen de tijd. Zijn er nog andere Statenleden die een aanvullende vraag willen stellen? De heer Zoon. Partij voor de Dieren.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ook dank aan mevrouw Jellema om hier aandacht aan te geven. Ik zou bijna zeggen: goh, zou er toch maar een initiatiefvoorstel hobbyjacht zijn die we binnenkort gaan bespreken. Dat is zo. Om hier specifiek op in te gaan, zou ik bijna zeggen, de bebouwingscontour jacht kan door gemeenten vastgesteld worden. We hebben het daar bij de omgevingsverordening al over gehard. Bij die bebouwingscontour jacht kunnen gemeenten heel bewust aangeven waar niet gejaagd moet worden, omdat het juist in het kader van de veiligheid niet verstandig is. Maar we zien inderdaad dat gemeenten dit heel lastig vinden om dit nu al te gaan implementeren. We zouden eigenlijk aan GS willen vragen: kan GS actief gaan ondersteunen, gemeenten – want Den Helder is niet de enige gemeente – om die contouren te gaan vaststellen in overeenstemming met de veiligheid. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik tweede instantie nog even het woord aan gedeputeerde Rommel, als er verder geen Statenleden zijn die behoefte hebben aan nadere vragen. Het woord is aan gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Het is natuurlijk altijd heel lastig om een situatie te beoordelen als je er zelf niet bij bent geweest. Dus ik begrijp, zoals u het dus schrijft, een soort van, ja, de grimmigheid, want het zijn, ja, natuurlijk de omstandigheden, wat u zegt. Het is mistig. Dat begrijp ik ook best wel. Dus, ja, het is gewoon goed dat het OD daar op onderzoek uitgaat. Ik vind dat de gebaande weg. Fijn dat u ook zegt van, ik zal er ook op toezien dat het gesprek plaatsvindt, want ik denk dat dat het beste is.

En dan kijk ik even naar u, meneer Zoon. Ik begrijp even niet, want u zegt, kunt u daar met de gemeenten naar kijken? Maar die contouren bestaan al. Dus ik weet niet wat u bedoelt. O, u schudt nee. Sorry? O nee, sorry, voorzitter. Oké, nou ja. Ik weet dus dat die bebouwingscontouren, begrijp ik dat die er zijn in het kader van de veiligheid, maar misschien moeten we er even later over praten om te kijken wat u precies dan bedoelt en wat daar dan anders aan is. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

Mondelinge vragen SP inzake Contractverlenging F1 Zandvoort

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de derde set mondelinge vragen ingediend door de SP. Het gaat over de contractverlenging van de F1 in Zandvoort. Geef ik het woord aan mevrouw Bouhlel van de SP.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Schrok u ook zo van het bericht van 8 december in de verschillende media? Ik wel. En dan heb ik het natuurlijk over het bericht dat de organisatie Grand Prix Nederland een akkoord bereikt over de contractverlenging tot en met 2025 met de organisatie van de Formule 1. Wij vinden dit een feestje waarvan de financiële opbrengsten in de zakken van enkelen verdwijnt. Je kunt je dus afvragen of dat het wel waard is nu blijkt wat de totale kosten zijn voor Zandvoort en de gehele MRA. Daarom hebben we ook een aantal vragen. De gemeente Zandvoort zal de vergunningen moeten afgeven. Is dit al gebeurd? Heeft GS hierover overleg gehad met de gemeente Zandvoort? Is er vanuit de provincie nog een vergunning nodig, bijvoorbeeld op grond van de Wet op natuurbescherming? Worden er nog aanpassingen gedaan op basis van de afgelopen race-evenementen, te denken aan openbaar vervoer, toestaan van helikoptervliegbewegingen, het toestaan van bouwactiviteiten in beschermd natuurgebied? Betaalt de provincie ook aan de Formule 1 van Zandvoort in welke vorm dan ook? Hoe zit het met de stikstofreductie? Veel projecten zijn stopgezet door heel het land en een evenement als de Formule 1 lijkt tegen elke prijs plaats te moeten vinden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Loggen voor het beantwoorden van de vragen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, ik schrok niet. Ik was eigenlijk wel blij dat er duidelijkheid is of de Grand Prix in Nederland nog een toekomst heeft of niet. Die duidelijkheid is er gegeven. En ik was niet zo geschrokken, zoals u dat bent. En het klopt, de vergunning is nog niet aangevraagd, maar die moet aangevraagd worden bij de gemeente Zandvoort. En we verwachten dat die in de loop van 2023 zal worden ingediend. Ik heb inmiddels wel kennis gemaakt met de nieuwe F1-wethouder in Zandvoort. En de verwachting is dat- Toen hebben we gesproken over het evenement in 2022 – dus dat is dit jaar – en onze verwachtingen voor 2023. En toen was dat nieuws toch niet bekend. De voorbereidingen waren toen nog niet gestart door de gemeente. Ik weet niet of dat nu dan nog het geval is, maar in ieder geval begin november was dat nog niet het geval.

Is er vanuit de provincie nog een vergunning nodig? Nou, de vorige twee edities, die waren volledig vergund. Zolang de activiteiten dezelfde omvang hebben, kan een evenement gewoon doorgang vinden op dezelfde manier. Als er activiteiten binnen de verleende vergunning en ontheffing blijven, dan is nieuwe besluitvorming hier niet voor nodig. De ontheffing asfaltgranulaat, die loopt tot 2025, tot 31-12-2025.

Worden er aanpassingen gedaan – uw derde vraag – op basis van de afgelopen race-evenementen? Nou, de evaluatie van het evenement 2021 heeft een aantal verbeterpunten opgeleverd die voor het evenement van dit jaar zijn doorgevoerd. Dat betrof onder andere de uitgifte van doorlaatbewijzen. Ook het evenement van dit jaar is geëvalueerd door de gemeente Zandvoort. We verwachten binnenkort dat die evaluatie af is. Dan zullen daar ook ongetwijfeld weer van betere punten uit volgen. En die worden meegenomen voor een volgende editie.

Betaalt de provincie aan de Formule 1 van Zandvoort in welke vorm dan ook? Wij leveren geen directe financiële middelen, maar wij leveren wel personele inzet om het evenement veilig te laten verlopen in onze rol als wegbeheerder en het handhaven van de Wet natuurbescherming. Dus wel indirecte kosten die wij maken voor dit evenement, maar die zijn uit hoofde van onze verantwoordelijkheid.

Hoe zit het met de stikstofreductie? Veel projecten zijn stopgezet door het land. Dat is uw laatste vraag. Vanwege stikstofeffecten is een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming afgegeven aan het Circuitpark Zandvoort voor de exploitatie van de inrichting. Het evenement Formule 1 past ook onder deze vergunning. Tegen deze vergunning is beroep aangetekend door een aantal partijen. De rechter heeft beslist dat de vergunning in stand kon blijven. Daar is hoger beroep tegen aangetekend en dat is nog niet- Die zaak loopt nu nog. Dus die zaak wordt nog behandeld. Voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER**: Precies die zin afgemaakt. Ik kijk even naar mevrouw Bouhlel of zij nog wat nadere vragen wil stellen.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, ik heb nog een drietal aanvullende vragen. De omvang blijft niet hetzelfde. Ze geven zelf aan dat ze dertig procent meer bezoekers verwachten, waardoor de economische impact voor aankomende jaren nog hoger zal liggen. De niet-directie financiering, maar wel personeel. Door wie worden de personeelsleden betaald? Als dat gewoon door de provincie is, dan wordt het toch gewoon door de provincie betaald? En vindt u het niet heel gek dat het allemaal al op de kalender staat van de Formule 1, terwijl er dus nog geen vergunningen afgegeven zijn en ook nog een aantal rechtszaken lopen?

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere Statenleden die vragen willen stellen. Zo niet, dan wil ik de heer Loggen vragen om in tweede instantie te beantwoorden.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, volgens mij verandert er niet zo heel veel als er meer bezoekers komen. Volgens mij zijn de vergunningen niet op het aantal bezoekers afgegeven, maar zijn er op andere redenen die zaken vergund. Maar goed, dat kan ik fout hebben. Maar volgens mij is dat niet de parameter waarop de vergunningen verstrekt zijn. En overigens heeft men, weet ik uit het verleden, vanwege corona natuurlijk wel al behoorlijk minder bezoekers toegelaten dan men op dat moment ook aankon.

Betaald personeelsleden. Ja, ik heb tegen u gezegd zojuist, dat wij indirect daaraan bijdragen. Dus dat zijn mensen die uit hoofde van onze verantwoordelijkheid als provincie, als wegbeheerder of voor de natuurbescherming wel ingezet worden. En die staan op de loonlijst van de provincie. Dat lijkt me dan helder als ik zeg dat het indirect is.

En dan, is het gek dat het op de kalender staat? Nee, ik vind dat niet gek. Ik denk dat dat gewoon heel normaal is, dat mensen vooruitlopend wel hun verwachtingen kenbaar maken. En op het moment dat de vergunning niet doorgaat, dat de gemeente Zandvoort dat niet zou verstrekken, ja, dan zullen ze moeten communiceren dat, hetgeen wat ze op hun kalender hebben gezet, geen doorgang vindt. Maar dat je ergens aan je publiek laat weten wanneer het dan is, ja, ik vind dat vrij normaal. Maar goed.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee sluiten we agendapunt 13 af.

14. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

De **VOORZITTER**: En dan zijn we toegekomen aan de agendapunt 14. Voordat het College overgaat tot het geven van de reactie op de ingediende Moties aan de Orde van de Dag, heeft het College verzocht even tien minuten te mogen schorsen ter voorbereiding van de beantwoording. [...] We gaan door? Nou, u ziet het: het is nog steeds een homogene, collegiale groep. Ze hebben ter plekke besloten dat we gewoon door kunnen gaan. Nou, dat lijkt me prima. Dan pakken we de Moties Vreemd erbij.

En de eerste motie is motie 250, ingediend door GroenLinks, D66, Partij voor de Dieren, PvdA, Partij van de Ouderen. Dat gaat over de mensenrechten, de vlaggen op 10 december. Die zal ik zelf even toelichten. Deze motie zou ik overnemen. Het is zeker zo dat, in 1945 zijn de Verenigde Naties opgericht. Ik heb er nog eens even onderzoek naar gedaan. Het is al 75 jaar geleden ook dat de Universele Verklaring van de Mens is aangenomen. Ik zou deze motie eigenlijk wat breder willen uitleggen. U noemt een aantal voorbeelden, maar ik met nadruk bij gezegd hebben dat het een geen limitatieve opsomming is. Want u noemt onder andere de toeslagenaffaire, maar dat is natuurlijk niet iets waar de provincie zelf verantwoordelijk voor is. En ik denk eerlijk gezegd dat wij die hele week wel zouden kunnen omarmen, de Week van de Mensenrechten. En ik denk eerlijk gezegd dat ik hoop dat ook de Staten ermee in kunnen

stemmen dat wij op 10 december die vlag hier gaan hijsen. Dus wat mij betreft zou ik deze motie willen omarmen.

De tweede motie is motie 251, ChristenUnie, CDA, SP, Namens Noord-Hollanders., Ondersteuning 'warme kamers' in Noord-Holland. Wie licht deze toe? Ja, als jullie geen pauze willen, moet je nu ook opstaan en naar dat spreekgestoelte- Dat is gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik ben er. Goed. Ja, motie 251. Ik had, meneer Klein, al net even met u van gedachten gewisseld.
Het is aan de ene kant totaal willekeurig wat mij betreft om dit te doen, want er zitten hier vast nog een aantal andere mensen die ook, als ze goed nadenken, iets kunnen bedenken waar een bepaald bedrag een goede bestemming vindt. Aan de andere kant denk ik dat we, indachtig wat deze motie, nou, zo breed geformuleerd, zeker iedereen, maar zelfs als we het iets meer zouden richten naar waar we als provincie misschien onze verantwoordelijkheid voelen, terwijl die niet per se bij ons ligt- Want dat is wel zo. Dit is primair iets wat bij gemeenten zou moeten liggen. Heb ik aan de andere kant wel sympathie voor uw overwegingen van nou, in motie 41 lijkt geld over te zijn. Daarvan moet ik wel zeggen, op dit moment is dat nog niet hard over. Het ziet ernaar uit dat daar onderbesteding in zit. Ik zou daarom eigenlijk willen voorstellen: mag ik ervan maken dat ik ga kijken of er behoefte hieraan is? Want er heeft zich tot op heden nog niemand hier gemeld met 'we hebben dat echt nodig'. Het lijkt erop dat het project eigenlijk er al is. En dat we er een maximum van maken, van die 75.000 euro. Dat ik dat niet per se hoef te besteden. Die ik primair zal zoeken in die onderbesteding in motie 41. Op die manier, als u daarmee instemt en dat heeft een meerderheid – en dat laat ik dan gewoon aan u allemaal over of u dat in de kerstgedachte vindt een goede besteding te zijn – of dat u denkt, ja, dan weet ik zelf ook wel iets. Dat moet u zelf met elkaar maar beslissen, want daar heb ik eigenlijk, of hebben wij als GS, verder niet een hele duidelijke opvatting over. Het is een mooi voorbeeld, maar er zijn er vast meer.

De **VOORZITTER**: Motie 252, ingediend door de Partij voor de Dieren, SP en Partij van de Ouderen. Dat gaat over vijftig procent reductie kankerverwekkende PAK's over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten. En ik denk ook, meneer Olthof, dat motie 253, ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP, Partij van de Ouderen, Versneld onderzoek intrekken vergunning, ook door u kan worden toegelicht.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Die kunnen zeker door mij worden toegelicht. Motie 252, de vijftig procent reductie. Die neem ik graag over, omdat we hier ook over in gesprek zijn ook met I&W met name en ook de verwijzing inderdaad ook naar het vermijding- en reductieplan. Daar zit het al in. Dus ja, we zullen hiernaar kijken en we zullen u informeren wat hier mogelijk is. Ook als die nieuwe fabriek er staat en daar gezondheidseisen in zitten. Dus dat is die.

Motie 253. Die moet ik helaas ontraden, omdat het gewoon niet mogelijk is. Ik bedoel- En ik begrijp de behoefte om het zo snel mogelijk te doen. Die hebben we zelf ook. Dus ik hou het graag sneller willen. Alleen ja, er is ook aangegeven, ook vanuit de omgevingsdienst, dat daar toch meer tijd voor nodig is. Ik kan u wel zeggen dat we in ieder geval ons uiterste best doen het voor de zomer, dus eind tweede kwartaal, klaar te hebben. Maar nogmaals, we zijn ook afhankelijk van andere partijen die dit mogelijk moeten maken. Dus deze motie ontraad ik.

Dus motie 252 neem ik over en motie 253 ontraad ik.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Komen we bij motie 254. ingediend door het CDA. ChristenUnie en de PvdA, drie miljoen voor verenigingslocaties. Gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja. En als u het goedvindt, zou ik 255 ook daar meteen graag bij vatten. 254, drie miljoen. Het is me enigszins- Andersom. Pardon. 254, de brief en 255, drie miljoen. Nou, het verhaal is eigenlijk, ik zou zeggen, we hebben een regeling waarin we voor de sportaccommodaties echt al heel veel geld hebben vrijgemaakt. Dat zit in die verdeling van die 47 miljoen. Daar is geen ruimte om daar nu zomaar drie miljoen bij te leggen. Dus financieel zie ik er geen grond voor. Maar wat misschien nog wel belangrijker is, is dat we hier eigenlijk ook niets van weten. Wij hebben helemaal geen directe relatie met al die sportafdelingen, met al die verenigingen. Dan moeten wij energierekeningen gaan beoordelen. Dan moeten we kijken hoe dat vorig jaar was, hoe dat nu is, wat een redelijk verbruik is. Dat vraagt allerlei dingen waar wij helemaal niet toe zijn toegerust. Ik denk dat de regeling die we hebben, namelijk het

verduurzamen verder van de sportaccommodaties, een mooie regeling is en dat dat is wat je van de provincie mag verwachten.

Ik kan wel iets met de andere motie, omdat ik die daar ook juist heel goed bij vind aansluiten. Juist heeft deze provincie volgens mij laten zien: wij doen er iets aan en we hebben alle reden om bij het Rijk te zeggen: help dan wie er desalniettemin nu nog in de knoei komt. Dus die motie, die kan ik zeker omarmen. Maar de motie om daar nog drie miljoen extra voor vrij te maken, die ontraad ik.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan ben ik bij motie 256 aangekomen. Ingediend door de PvdA, GroenLinks. Gaat over reclame-afspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid. De heer Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Deze motie laten we graag aan de Staten over.

De **VOORZITTER**: En dan komen we bij de laatste motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Die is ingediend door de VVD. Motie 257, Verdeling van de op te vangen asielzoekers over de provincies.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, eigenlijk is deze motie overbodig, omdat dit al de lijn is die dit College voert richting het Rijk in de gesprekken met het Rijk over dit onderwerp. Dus ja, die lijn is al ingezet. Ik voel deze motie wel als een steun in de rug voor dit College, dat wij wel op de goede lijn zitten om juist die gesprekken te voeren. Maar hij is eigenlijk daarmee dus ook overbodig.

De **VOORZITTER**: Daarmee hebben wij alle moties Vreemd aan de Orde van de Dag behandeld.

15. Afscheid Statenlid fractie Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan zouden we nu eigenlijk afscheid hebben willen nemen van mevrouw Vastenhouw, agendapunt 15. Maar we hebben met haar afgesproken- We hebben haar eerst natuurlijk namens iedereen beterschap gewenst en we hebben met haar afgesproken dat ze nog een keer bij ons langskomt en dan nemen we op een fijne, mooie manier afscheid van haar.

Dan ben ik bij agendapunt 16. Dat is de gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten. Ik kijk even of er behoefte is aan schorsing. Ik zie een aantal mensen knikken. Hoeveel tijd heeft u nodig? Vijftien minuten? Zullen we een kwartier doen? [...] Vijf minuten, oké. Ik schors voor vijf minuten.

Schorsing 20.26 tot 20.34 uur.

16. Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, beste Statenleden, mag ik u verzoeken te gaan zitten? Even voor de orde: als het goed is, zijn wij met vijftig Statenleden. We zijn met vijftig Statenleden. Ik kijk even of dat ook klopt, bij de griffie. Ja, de heer Heijnen is er, dus we kunnen beginnen.

Dan beginnen we met de stemming over de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Die zijn ingediend bij agendapunt 2. Dan begin ik met in stemming te brengen, dat is dus de eerste stemming, motie 250, ingediend door GroenLinks, D66, Partij voor de Dieren, PvdA en Partij van de Ouderen. Dat is Vlaggen op 10 december, motie 250. Wenst iemand hoofdelijke stemming? Dames en heren, iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Dan open ik nu de stemming voor motie 250. O, sorry. Ja. Even uw hand opsteken, alstublieft. De heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Over motie 250, voorzitter. De vlaggen. Allereerst, zeer onder de indruk van de maiden speech door GroenLinks. Dus wij gaan ook voor die motie stemmen. Maar we hadden wel wat twijfel erover, want waar houdt het op? Ik heb even gekeken naar de dagen van. Zo is bijvoorbeeld de Dag van de Mindervaliden belangrijk, de Dag tegen Corruptie is belangrijk. De Dag van de Migrant was bijvoorbeeld gister. Morgen is de Dag van de Solidariteit. En overmorgen is het Wereldorgasmedag. Dus. Ik lees het voor, hè. Ik lees het voor. Maar waar kan je allemaal een vlag over ophangen?

De **VOORZITTER**: Wilt u uw stemverklaring wel kort houden, alstublieft?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, kort en goed: er zijn dus allerlei dagen van. Wij gaan van vóór deze motie stemmen, want het is belangrijk en mensenrechten is belangrijk. Maar aan enige terughoudendheid bij het ophangen van vlaggen voor thema's moeten we onszelf wel houden, want er zijn nogal wat dagen van. Daar heb ik een korte bloemlezing uit gegeven. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nog meer- De heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Voor ons zijn mensenrechten volkomen logisch, staan niet ter discussie en gelden iedere dag. Daar hebben gelukkig ook de Grondwet voor. Een vlag uithangen op één specifieke dag vinden wij geen meerwaarde hebben.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nog anderen een stemverklaring? Dan breng ik nu motie 250- De stemming is geopend. Dames en heren, even opletten. De stemming is geopend. Er kunnen dus vijftig stemmen worden uitgebracht. Vijftig stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 250 'Vlaggen op 10 december', ingediend door GroenLinks, D66, Partij voor de Dieren, PvdA en Partij van de Ouderen.
Motie 250 is met 41 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, PVV en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: De tweede motie Vreemd aan de Orde van de Dag is motie 251, ingediend door ChristenUnie, CDA, SP en Namens Noord-Hollanders.. De titel is Ondersteuning 'warme kamers' in Noord-Holland. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? De heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Dit is een doekje voor het bloeden. Een deel van de indienende partijen is zelfs landelijk rechtstreeks verantwoordelijk voor deze problemen. Help ieder mens en organisatie die geen kachel meer aan kan zetten structureel. Even opwarmen en weer naar een koud huis terug is voor ons geen oplossing. Dank u.

De **VOORZITTER**: De heer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, we vonden de woorden van de gedeputeerde goed wat dat betreft, alleen de motie is niet aangepast. We stemmen zoals het dictum staat. We vinden het echt een taak van de gemeenten. Dus wij zullen tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Meer stemverklaringen? Ja, de heer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, het is natuurlijk op het randje van een stemverklaring, maar ik heb aangegeven dat ik akkoord ben met de interpretatie van de gedeputeerde. Ik heb daar geen ander dictum voor, want het dictum was al bijzonder open, wat dit impliceert wat de gedeputeerde heeft gezegd.

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie 251. De stemming is gesloten.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag **251** 'Ondersteuning 'warme kamers' in Noord-Holland', ingediend door ChristenUnie, CDA, SP en Namens Noord-Hollanders..
Motie 251 is met 29 stemmen voor en 21 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, D66, JA21, Forum voor Democratie en PVV.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 252, ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen, borgen dat vijftig procent reductie kankerverwekkende PAK's over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten. Graag even centraal, alstublieft. Nog even volhouden, dan zijn we zo klaar. Iemand een stemverklaring? Iemand hoofdelijke stemming of aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 252.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 252 'Borgen dat 50% reductie kankerverwekkende PAK's over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten', ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen.

Motie 252 is met 49 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 253, ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen. Het gaat over Tata Steel, versneld afronden onderzoek intrekken vergunning kankerverwekkende onderdelen Tata. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Iemand stemverklaring? Iemand aantekening. Dan open ik de stemming voor motie 253. De stemming is gesloten.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 253 'Tata Steel: versnel afronden onderzoek intrekken vergunning kankerverwekkende onderdelen Tata', ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen.
Motie 253 is met 10 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks (1 stem voor), Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 254, ingediend door het CDA, ChristenUnie en PvdA. Titel: Ondersteuning verenigingslocaties. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Iemand stemverklaring? Ja, de heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, voorzitter, deze motie spoort het Rijk aan tot algemene actie, een wezenlijk andere oproep zoals we die straks zullen zien in de motie 255. Vandaar dat wij vóór deze motie zullen stemmen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 254. Vijftig stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 254 'Ondersteuning verenigingslocaties', ingediend door CDA, ChristenUnie en PvdA.
Motie 254 is met 40 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: D66 en JA21.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu naar motie 255, ingediend door het CDA en de ChristenUnie: drie miljoen voor verenigingslocaties. Iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Ja, de heer Carton.

De heer **CARTON** (PvdA): Dank, voorzitter. Mijn fractie kan zich goed vinden in de bedoeling van de motie. Daarom roepen we ook met het mede-indienen van motie 254 het Rijk ook op haar rol te pakken. Maar mijn fractie heeft kanttekeningen bij de haalbaarheid en dekking van deze motie. Daarom stemmen we tegen.

De **VOORZITTER**: Nog meer stemverklaringen? Ja, de heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, voorzitter, sympathieke motie, maar ook te specifiek wat ons betreft. Net als destijds bij de coronamaatregelen zijn wij voor een totaaloplossing en niet elke doelgroep apart te behandelen en te benoemen. Ieder mens of organisatie die in de problemen is, dient geholpen te worden. Wij zullen daarom tegen deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor motie 255. De stemming is gesloten, vijftig stemmen binnen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 255 '3 miljoen voor verenigingslocaties', ingediend door CDA en ChristenUnie.
Motie 255 is met 12 stemmen voor en 38 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: CDA, Forum voor Democratie, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de volgende motie Vreemd. Dat is motie 256, ingediend door de PvdA en GroenLinks: Reclameafspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid. Iemand die een hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? De heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Wij vinden deze motie verdergaan dan betutteling. We vinden het haast een vorm van censuur. Het moet niet gekker worden. We zullen tegenstemmen met volle overtuiging.

De **VOORZITTER**: De heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, wij vinden reclame sowieso vaak aanzetten tot onnodige consumptie. Misschien is het goed om eens een discussie te hebben over de rol van reclame in onze maatschappij. Maar waarom nou deze onderwerpen verbieden en niet bijvoorbeeld reclames voor gokken en overspel, dat vinden we echt te specifiek.

De **VOORZITTER**: Rond u uw stemverklaring maar af.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): U voelt al aan waar die naartoe gaat: tegen.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere partijen die een stemverklaring willen afleggen? Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, het is moeilijk over de collega van de ChristenUnie heen te komen. Maar we zijn heel blij met het initiatief van GroenLinks en PvdA om reclame op onder andere vlees en vis te verbieden. Zo zie je maar weer dat de aanjagersrol van de Partij voor de Dieren heel goed werkt. Dus van harte voor.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog anderen met een stemverklaring? Ik wil verzoeken: wilt u het kort houden? Want het is uw avond. Dus u moet mij straks niet verwijten als het te lang duurt. Want anders kunnen we hier natuurlijk ook lange stemverklaringen van maken, maar dat is geloof ik niet de bedoeling. Iemand aantekening? Zo niet- Ja, stemverklaring. De VVD, de heer Van der Maas.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Geen stemverklaring. Ik zal niet stemmen over deze motie.

De heer **TERWAL** (VVD): Idem dito voor de heer Terwal.

De **VOORZITTER**: Dus dat zijn twee onthoudingen. Dat betekent dat er nog 48 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. Dan open ik nu de stemming voor motie 258. 48 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 256 'Reclameafspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid', ingediend door PvdA en GroenLinks.
Motie 256 is met 27 stemmen voor, 21 stemmen tegen en 2 onthoudingen van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, Forum voor Democratie, PVV, ChristenUnie, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: De laatste motie Vreemd aan de Orde van de Dag, motie 257, Verdeling van de op te vangen asielzoekers over de provincies, ingediend door de VVD. Mevrouw Kaamer van Hoegee.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Hetgeen de gedeputeerde net heeft gezegd, dat hij er al mee bezig is en dat het een steuntje in de rug is, is voor ons voldoende om de motie als overbodig te beschouwen. We willen hem daarom intrekken.

De **VOORZITTER**: Daarmee is motie 257 ingetrokken.

Motie 257 'Verdeling van de op te vangen asielzoekers over de provincies' maakt geen deel meer uit van de besluitvorming.

Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm (VD-67).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij de stemming van punt 9. Dat ging over voordracht 67. Allereerst gaan we stemmen over het amendement 66, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, CDA, JA21, DENK, SP, [...] O, wacht. We hadden allebei een beetje gelijk, want motie 258 is aangehouden. Dat was de motie over de legalisatie van de PAS-melders. Dus dan gaan we nu toch naar de stemming over punt 9. Dat was voordracht 67, Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm. Dan gaan we dus beginnen amendement 66, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, CDA, JA21, DENK, SP, Forum voor Democratie, PVV, Namens Noord-Hollanders. en Partij van de Ouderen: Nieuw besluit over referendum als PS

voldoende geïnformeerd is. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor amendement 66. Er kunnen weer vijftig geldige stemmen worden uitgebracht. Vijftig stemmen binnen.

Amendement 66 'Nieuw besluit over referendum als PS voldoende geïnformeerd is', ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, CDA, JA21, DENK, SP, Forum voor Democratie, PVV, Namens Noord-Hollanders, Partij van de Ouderen en Fractie Baljeu.
Amendement 66 is met 22 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Breng ik nu in stemming amendement 67. Die was niet toelaatbaar. Dat klopt. Dan gaan we naar de moties. Motie 259, ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen. Motie Los echte knelpunten versnelling aanpak klimaat- en biodiversiteit op. Iemand hoofdelijke stemming? Iemand stemverklaring? Iemand aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 259. Vijftig stemmen binnen.

Motie 259 'Los echte knelpunten versnelling aanpak klimaat- en biodiversiteitscrisis op', ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen.
Motie 259 is met 7 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 260, ingediend door Partij voor de Dieren, DENK en Partij van de Ouderen: Versnel win-winoplossingen voor klimaat- en biodiversiteitscrisis. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 260. Vijftig stemmen binnen. Stemming gesloten.

Motie 260 'Versnel win-winoplossingen voor klimaat- en biodiversiteitscrisis', ingediend door Partij voor de Dieren, DENK en Partij van de Ouderen.
Motie 260 is met 7 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Motie 261, ingediend door JA21, Herziening spoedeisendheid windturbines in energietransitie. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 261. Vijftig stemmen binnen.

Motie 261 'Herziening spoedeisendheid windturbines in energietransitie', ingediend door JA21.
Motie 261 is met 9 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 262, ingediend door JA21, Ontkoppel de noodverordening en het referendum. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Open ik de stemming voor 262. Vijftig stemmen binnen.

Motie 262 'Ontkoppel de noodverordening en het referendum', ingediend door JA21 en PVV.
Motie 262 is met 15 stemmen voor en 35 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, PVV, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 263, ingediend door JA21, met als titel Betrek HAC voor definitieve besluitvorming. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Open ik de stemming voor 263. Vijftig stemmen binnen.

Motie 263 'Betrek HAC door definitieve besluitvorming', ingediend door JA21.
Motie 263 is met 18 stemmen voor en 32 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 264, ingediend door Partij van de Ouderen, met als titel Het belang van referenda in een goed werkende democratie. Iemand hoofdelijke stemming? Een stemverklaring? Aantekening? Ik open de stemming voor 264. Vijftig stemmen binnen.

Motie 264 ‘Het belang van referenda in een goed werkende democratie’, ingediend door Partij van de Ouderen.
Motie 264 is met 13 stemmen voor en 37 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, PVV, SP, Fractie Baljeu en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 67, Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? De stemming is geopend voor voordracht 67.

Voordracht Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm (VD-67).
Voordracht 67 is met 30 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

Eerste herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-63).
Tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 vanwege uitstel Omgevingswet (VD-64).

De **VOORZITTER**: we gaan nu naar de stemming over de punten 10.a en 10.b. We gaan nu stemmen over 10.a en 10.b, geachte Statenleden. Dan breng ik als eerste in stemming motie 265, ingediend door CDA en SP. De titel is Voorkomen gezondheidsschade bij windenergie borgen. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Open ik de stemming voor motie 265. Vijftig stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie 265 ‘Voorkomen gezondheidsschade bij windenergie borgen’, ingediend door CDA en SP.
Motie 265 is met 22 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 266, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen, Herziening Omgevingsvisie. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Ja, dat is de heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): Ja, voorzitter, in dit rijtje moties zitten een aantal moties waarbij ik me graag wil onthouden van stemming. Dit is er eentje van. Ik zal straks bij de andere moties dan ook zeggen bij welke ik me wil onthouden van stemming. Dus bij deze onthoud ik mij van stemming.

De **VOORZITTER**: Kunnen we hier bij deze stemming 49 geldige stemmen uitbrengen. Anderen nog stemverklaring of aantekening? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie 266 met 49 geldig uit te brengen stemmen. 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie 266 ‘Herziening Omgevingsvisie’, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.
Motie 266 is met 7 stemmen voor, 42 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan komt motie 267. Iemand hoofdelijke stemming of stemverklaring? De heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): Voorzitter, ook bij deze onthoud ik mij van stemming, alstublieft.

De **VOORZITTER**: Er is nog iemand die zich wil onthouden van stemming, geloof ik, maar- De heer Steeman onthoudt zich van stemming. Anderen stemverklaring? Zo niet, dan kunnen nu 49 stemmen uitgebracht worden. ik open de stemming voor motie 267. De stemming is gesloten.

Motie 267 ‘Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit’, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.
Motie 267 is met 29 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, D66, CDA, PVV, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 268. Iemand hoofdelijke stemming? Iemand stemverklaring? Motie 268. Niemand stemverklaring? Iemand aantekening. Dan kunnen hier vijftig geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is geopend. Overigens ingediend door

Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen, met als titel Vuurwerkverbod in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden. Vijftig stemmen binnen.

Motie 268 'Vuurwerkverbod in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.
Motie 268 is met 8 stemmen voor en 42 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 269, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen met als titel Stimuleren, versnellen en uitdragen van oplossingen voor waterproblemen. De heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): Voorzitter, deze onthoud ik me ook graag van stemming.

De **VOORZITTER**: Iemand hoofdelijke stemming of stemverklaring? Aantekening? Dan kunnen er 49 stemmen worden uitgebracht. De stemming is geopend voor motie 269. 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie 269 'Stimuleren, versnellen en uitdragen van oplossingen voor waterproblemen', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.
Motie 269 is met 8 stemmen voor, 41 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 270, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen. Intrinsieke waarde van het dier centraal bij het opstellen van Faunabeheerplannen. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming. vijftig stemmen kunnen uitgebracht worden op motie 270. Ja, alle vijftig stemmen binnen. Gesloten.

Motie 270 'Intrinsieke waarde van het dier centraal bij het opstellen van Faunabeheerplannen', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.
Motie 270 is met 7 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en Partij van de Ouderen..

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 271, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen: Financieel verslag faunabeheereenheid. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor 271. Vijftig stemmen binnen. Ik was even mijn beeld kwijt. Excuses.

Motie 271 'Financieel verslag faunabeheereenheid', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.
Motie 271 is met 14 stemmen voor en 36 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Partij voor de Dieren, PVV, SP, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Motie 272, ingediend door Partij voor de Dieren, Partij van de Ouderen: Geen uitbreiding intensieve veehouderij. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 272. Vijftig stemmen binnen.

Motie 272 'Geen uitbreiding intensieve veehouderij', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.
Motie 272 is met 9 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV, SP en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 273, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen: Onderzoek beperkingen aan sier- en bollenteelt. Iemand hoofdelijke stemming? De heer Steeman. Stemverklaring.

De heer **STEEMAN** (D66): Nee, geen stemverklaring, maar ik onthoud me ook bij dit punt van stemming, alstublieft.

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Aantekening? Er kunnen 49 geldige stemmen worden uitgebracht. Ik open de stemming voor motie 273.

Motie 273 'Onderzoek beperkingen aan sier- en bollenteelt', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.
Motie 273 is met 8 stemmen voor, 41 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 274, ingediend door Partij voor de Dieren, Partij van de Ouderen en de SP: Omkeerbare schade aan natuur hoger op verdringingsladder oppervlaktewater bij droogte. Iemand hoofdelijke stemming? De heer Steeman onthoudt zich van stemming?

De heer **STEEMAN** (D66): Ja, nee, ook deze komt te dichtbij mijn dagelijkse werk. Dus vandaar.

De **VOORZITTER**: Dus we gaan naar 49 geldige stemmen. Anderen nog een stemverklaring? Iemand nog een aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 274. 49 stemmen binnen.

Motie 274 'Omkeerbare schade aan natuur hoger op verdringingsladder oppervlaktewater bij droogte', ingediend door Partij voor de Dieren, Partij van de Ouderen en SP.
Motie 274 is met 7 stemmen voor, 42 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 275, ingediend door Partij van de Ouderen, PVV, Partij voor de Dieren en de SP. Het gaat over Kleinschalige woonvormen / zorgcentra voor ouderen. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? De heer Gringhuis.

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Voorzitter, ik wil me graag onthouden van stemming bij deze motie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog een stemverklaring? Mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja, voorzitter, ondanks het negatieve preadvies wil ik toch graag peilen hoe de Statenleden denken over dit soort initiatieven toch eens te gaan waarderen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Aantekening iemand? Dan open ik nu de stemming voor motie 275. Er kunnen 49 geldige stemmen worden uitgebracht. 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie 275 'Kleinschalige woonvormen / zorgcentra voor ouderen', ingediend door Partij van de Ouderen, PVV, Partij voor de Dieren en SP.
Motie 275 is met 17 stemmen voor, 32 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, SP, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 276, ingediend door Partij van de Ouderen, PVV, Partij voor de Dieren, SP. Ja, dan heb ik ze allemaal te pakken. Vergeet de woonwagenbewoners niet, is de titel. Iemand hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring? De heer Gringhuis.

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Ook bij deze motie wil ik m'n stem onthouden.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest zag ik een vinger opsteken.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja, dank u, voorzitter. Ondanks het negatieve preadvies wil ik toch graag weten hoe deze Staten denkt over een heel vergeten groep. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Anderen nog stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 276. Er kunnen 49 stemmen worden uitgebracht. 49 stemmen zijn binnen. De stemming is gesloten.

Motie 276 'Vergeet de woonwagenbewoners niet', ingediend door Partij van de Ouderen, PVV, SP en Partij voor de Dieren.
Motie 276 is met 14 stemmen voor, 35 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 63. Iemand hoofdelijke stemming? Een stemverklaring? Ja, dat is de heer Hollebeek, Partij voor de Dieren.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Partij voor de Dieren kijkt altijd of dingen beter zijn geworden dan ze hiervoor waren. Deze herziening levert wat positieve punten op, ondanks, ik wil bijna zeggen, het gekrakeel van vandaag. Daar wil ik niet zoveel over zeggen. Maar de commissies krijgen het druk de komende tijd. Maar omdat we hier een verbetering zien, zullen we toch met pijn in het hart voorstemmen. Waarbij wel van het hart moet dat uitbreiding van veehouderij en duurzaamheid wat ons betreft toch echt niet met elkaar rijmen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor voordracht in het kader van de Omgevingsverordening. Er kunnen vijftig geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.

Voordracht Eerste herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-63),
Voordracht 63 is met 44 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21 en PVV.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 64, ook in het kader van de Omgevingsverordening. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil of een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor voordracht 64. Er blijft ergens een knopje hangen. De stemming is gesloten. Vijftig stemmen binnen.

Voordracht Tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 vanwege uitstel Omgevingswet (VD-64).
Voordracht 64 is met 44 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21 en PVV.

Nota Zeehavens Noord-Holland (VD-65).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar de stemming over agendapunt 11, dat is voordracht 65, Nota Zeehavens Noord-Holland. Daar heb ik als eerste een motie 277. Dat wordt hier bevestigd naast mij. Die breng ik in stemming. ingediend door VVD, CDA, ChristenUnie, JA21 en PVV: Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied. Wie hoofdelijke stemming? De heer Steeman.

De heer **STEEMAN** (D66): Voorzitter, ik zou mij bij dit hele punt graag van stemming onthouden.

De **VOORZITTER**: De heer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik zou me bij deze motie willen onthouden van stemming.

De **VOORZITTER**: Anderen nog stemverklaring? Ja, de heer Carton.

De heer **CARTON** (PvdA): Dank, voorzitter. Mijn fractie stemt in met de motie, maar neemt afstand van het expliciet noemen van specifieke bedrijven.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Strens, D66.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij zullen ook vóór deze motie stemmen, omdat het ons specifiek gaat over de functie die wordt benoemd. Maar als het door een ander bedrijf gedaan kan worden, zijn we daar ook mee akkoord. Dit neigt een beetje naar cliëntelisme om daar een specifiek bedrijf te noemen. Dus daar nemen wij afstand van.

De **VOORZITTER**: De heer Gringhuis.

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Dank, voorzitter. Ik kan me aansluiten bij de woorden van D66 en PvdA.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Wij zullen deze motie steunen, maar het mag niet de reden zijn voor een heleboel andere bedrijven om dwars te gaan liggen bij

de woningbouw Haven Stad, die mogelijkerwijs als er hierop beroep wordt gedaan, kan worden belemmerd. Dus daar zit wel een klein risicootje in. Dat weet de heer Terwal ook dat ik dat heb aangedragen. Maar het behoud van deze functie vinden wij prima.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan kom ik tot 48 geldige stemmen voor motie 277. Er zijn twee onthoudingen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten.

Motie 277 'Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied', ingediend door VVD, CDA, ChristenUnie, JA21 en PVV.
Motie 277 is met algemene stemmen voor en 2 onthoudingen van stemming aangenomen.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 278, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Partij van de Ouderen. Er is dus één onthouding bij deze motie. Iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring? Aantekening. Er kunnen dus 49 geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is geopend voor motie 278. De stemming is gesloten.

Motie 278 'Beeld van Zeehavens binnen grenzen van ecologie en rechtvaardigheid', ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.
Motie 278 is met 8 stemmen voor, 41 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 279. Ook hier kunnen 49 geldige stemmen worden uitgebracht. 49 stemmen kunnen worden uitgebracht. Er is één onthouding. Iemand hoofdelijke stemming of stemverklaring? Ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Partij van de Ouderen: Alle zeilen bijzetten voor biodiversiteit in zeehavens. De stemming is geopend voor motie 279. 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie 279 'Alle zeilen bijzetten voor biodiversiteit in zeehavens', ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.
Motie 279 is met 8 stemmen voor, 41 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 280, ingediend door Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen met als titel Betrek natuur- en milieuorganisaties alsnog bij Nota Zeehavens. Er is één onthouding. Dus 49 stemmen kunnen worden uitgebracht. Iemand hoofdelijke stemming of stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 280. Ja, 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie 280 'Betrek natuur- en milieuorganisaties alsnog bij Nota Zeehavens', ingediend door Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.
Motie 280 is met 8 stemmen voor, 41 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 281, ingediend door Forum voor Democratie met als titel Ligplaatsenbeleid. Iemand stemverklaring? Hoofdelijke stemming of aantekening? Er kunnen dus nog steeds 49 stemmen worden uitgebracht: er is één onthouding. Dan open ik de stemming voor motie 281. De techniek zit even niet mee aan deze kant, want ik krijg het pas later in beeld.

Motie 281 'Ligplaatsenbeleid', ingediend door Forum voor Democratie.
Motie 281 is met 15 stemmen voor, 34 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, PVV, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 282, ingediend door Namens Noord-Hollanders. met als titel Regeren is vooruitzien – kades voor energietransitie. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 282. Er kunnen 49 stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.

Motie 282 'Regeren is vooruitzien – kades voor energietransitie', ingediend door Namens Noord-Hollanders..
Motie 282 is met 5 stemmen voor, 44 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21 en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan breng ik in stemming motie 283, ingediend door Namens Noord-Hollanders. met als titel Commissie BRZO bedrijven en ODNZKG. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Er kunnen 49 stemmen worden uitgebracht op motie 283. 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie 283 'Commissie BRZO bedrijven en ODNZKG', ingediend door Namens Noord-Hollanders..
Motie 283 is met 7 stemmen voor, 42 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de laatste motie bij de dit agendapunt. Dat is motie 284, ingediend door Namens Noord-Hollanders. met als titel Slimme oplossingen innovatief ruimtegebruik haventerreinen. Iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Er kunnen hier ook 49 stemmen worden uitgebracht. De stemming is geopend voor motie 284. 49 stemmen binnen.

Motie 284 'Slimme oplossingen innovatief ruimtegebruik haventerreinen', ingediend door Namens Noord-Hollanders..
Motie 284 is met 6 stemmen voor, 43 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 65, de Nota Zeehavens Noord-Holland. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Ja, de heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ondanks onze bedenkingen die we hebben tegen een aantal onderdelen van deze nota, waaronder met name de claim die gelegd wordt door de energietransitie, zullen wij toch, alles afwegende, vóór deze nota stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 65. 49 stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.

Voordracht Nota Zeehavens Noord-Holland (VD-65)
Voordracht 65 is met 44 stemmen voor, 5 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en PVV.

Laatste Begrotingswijziging 2022 (VD-68).

De **VOORZITTER**: Komen we nu bij de stemming bij punt 12, dat is voordracht 68, Laatste begrotingswijziging 2022. Daar is één motie op ingediend. Dat is motie 285, ingediend door Partij voor de Dieren en de SP. Motie Geen geld meer naar A9 Heiloo. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring voor motie 285? Aantekening? Nee? Dan kunnen er dus nu vijftig stemmen worden uitgebracht. De stemming is geopend. Vijftig stemmen binnen.

Motie 285 'Geen geld meer naar A9 Heiloo', ingediend door Partij voor de Dieren en SP.
Motie 285 is met 12 stemmen voor en 38 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21 (1 zetel), Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 68, Laatste begrotingswijziging 2022. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 68. Vijftig stemmen binnen.

Voordracht Laatste Begrotingswijziging 2022 (VD-68).
Voordracht 68 is met 47 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Partij van de Ouderen.

De **VOORZITTER**: Dan kom ik nu bij de laatste stemming. Dat is het onthamerde stuk 8.a. Die hebben wij behandeld onder 12.a. Dat is de Actualisatie geheimhoudingenlijst PS. Er is allereerst een amendement ingediend. Amendement nummer 68 door Partij voor de Dieren en Namens Noord-Hollanders. met als titel Geheim altijd met datum. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor amendement 68.

Amendement 68 'Geheim altijd met datum', ingediend door Partij voor de Dieren en Namens Noord-Hollanders..

Amendement 68 is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER**: Dan hebben we nog een motie. Motie 286, ingediend door Partij van de Ouderen: Ga niet op de stoel van de rechter zitten, de PS is niet ook nog de politie en de rechter. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil? Een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor motie 286. Vijftig stemmen binnen.

Motie 286 'Ga niet op de stoel van de rechter zitten, de PS is niet ook nog de politie en de rechter', ingediend door Partij van de Ouderen.
Motie 286 is met 4 stemmen voor en 46 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 61, Actualisatie geheimhoudingenlijst PS. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring of aantekening? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 61. Vijftig stemmen binnen.

Voordracht Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (VD-61)
Voordracht 61 is met 47 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Fractie Baljeu.

17. Sluiting.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, we hebben hier een behoorlijke vergaderdag gehad. Het is 21.20 uur. Ik wil u ontzettend bedanken voor uw aandacht en dat u er allemaal bij gebleven bent vandaag. Maar ik wil mede namens u de griffie, maar ook de ambtenaren en iedereen die dit jaar, het jaar 2022 – want dit was onze laatste vergadering – weer tot een goed einde hebben gebracht ontzettend bedanken. De bodes die het hele jaar door toch ook op een neer lopen met alle amendementen en moties, dank daarvoor. Maar ik wil vooral ook u bedanken en natuurlijk ook het College voor uw inzet voor de provincie Noord-Holland. Ik wens u ontzettend fijne feestdagen toe. Ik hoop u allen weer te zien in het nieuwe jaar. Dank u wel. Ik sluit de vergadering.

Sluiting 21.22 uur